

113. No. 393.

XV. Jahrg. 1836.

28000 1840

72000 1840

1840 1840

AURORA

HAZAI

ALMANACH

ALAPÍTOTTA

KISFALUDY KÁROLY

folytatta

BAJZA

1836

PESTEN

AURORA

XV. ÉV, VAGY

ÚJ FOLYAMAT V ÉVE

ACZ ÉL METSZET EK.

A' BŰVÉS Z.

Tempronius, a heves égő olaszföld heves
képzeletű 'a mély
ézelmű fia, Ephesusban, a proconsul lakomáján,
Diana' templomszüzeinek, kik az ünnepet táncz 's
színészi mutatvá-
nyaikkal díszesíték, egyike iránt szerelemlángra
gyűlt s ez. idő óta nem vala nyugta ; szüntelen az
ephesusi szép 's aZon jelenés lebegett előtte,
midőn Erős számtalan alakokban
tett kísértései után végre egy ioniai egyszerű, de
lelkes ifjonc képeben a' leány szivét
meghódította. Semmi sem
vala képes Semproninst vigasztalni; Callias barátja
sem, egy
görög nevelésű könnyelmű világfi-, mert ha végre
az ephesusi
szépét, kinek keresésében Asia, Görög 's
Olaszországban
két evet tölte már, meglelné is, haldokló atyja
parancsából, mellyel megszegni bűnnek tartott,
Euphrosine dús rokonát kell vala nőül vennie, kit
azonban gyermekévei , óta
nem látott és gyűlölt, mert szabad választását
gátolá. Azonban egy napon, Calliással Athénében
mulatozván , hírt veszen Euphrosine' halála felől.
Apja' parancsától ekként felmentve látván magát,
ismét fölbred benne régi gerjedelme.
Ephesusba mennek 's ott Diana papját
megvesztegetik : de ez őket elárulván, a templom
sötét boltozatiba vezeti,
hogy ott papi kés által az istennének
feláldoztassanak. — Elárulva látván magokat,
kétségbeesetten bolyongónak a térés

boltozatban. Egyszerre sikoltozást hallanak 's
egy ajtóhasa-
dékön világ tűnik szemükbe. Benézvén
Sempronius , olször-
nyedve pillantja-meg a' proconsul' lakomáján
látott szüzet,
kötött karokkal, a pap előtt áldozatra szánva.
Mert is szerelemre gyuladt volt Sempronius iránt
's szerelmi titka
kitudatott, olyl bűn, mellyért mind Diana'
templomszüének, mind az iránta szerelemre
gerjedt férfinak halállal kell
lakolniok. — A' két barát berohan. Callias az
öket eláruld
's a szüzet épen feláldozni akaró papot átdöfi,
mellyre a'
körüállók gyilkokát rántanak. Csata támad 's
Sempronius erősen megsebesítetvén barátjával
együtt tömlöczbe vettetik,
honnan, magok sem tudván miképen,
megszabadhatnak,
és a' proconsul öket sietve Athénébe küldi, innen
pedig nem sokára Olaszországba mennek.

A' sebében beteg Sompronius kétszeresen
szenvedett:
ön fájdalmi 's a' szűz' sorsa miatt.
Gyógyítására egy fiatal
szerecsen orvos ajánlkozók, ki mint valamelly
bűvész , minden titkait tudá 's megígérte, hogy
az ephesusi jelenetet is
elébe varázslandja. A' készülétek megtétettek.
Sempronius Callias barátjával elmegy a rendelt
helyre. Kalandjaikat egymás után szemük elébe
látják bűvöltetni, míg végre a tem-
plomban volt borzasztó jelenet is előtűnt 's a
szép szűz a

kést szívének irányzó pap előtt kötözötnen.
Sempronius, nem
mérsékelhetvén magát, felé akar szökni, de ájul
tan rogy barátja' karjai közé. Föleszmélte után
egészen megváltozott a'
szín. Keleti bájjal ékeskedő kert virít előtte ,
gyümölcsök 's
virágok' frísító itala leng ásiái bokrok 's
csemeték közül.
Élő alakok tűnnek-fel nympha-sereg jó,
kezeikben pengő lantok' hangja mellett lejtve,
's a' mint a kör kiszélesül,
középeit egyszerű thrón látható , semmi egyéb
épitménnyel
nem, mint a liget mohával 's virágival
hímezve. E tbro-
non ült egy erdei királyné (e jelenést ábrázolja
az ide mel-
lékelt kép) pillantatai földre .sütve, oldalánál
Erős, varázsit
suttogva fülébe. A' proconsulnál látott jelenés!
— Sem-
proniusnak elragadtatása visszatarthatlan lön.
A' varázkép
felé szökik de nem volt az üres légi tünemény , egy
gyönyörű leányt fezoríta karjai közé, piruló szépségében.
A templomszűz , a' szerencsen orvos , 's
Euphrosine , egy
személy vala. — A két szeretőből a'
legboldogabb pár lön.

E M I L I A .

O nem volt szép , az én Emiliám: de tölti vala
mint a mit
ennek nevezünk. Mindnyájan, kik látták , meg
fognák val-
lani, mennyi vonzó volt a kedves leány
képében ; a kik
pedig valaba vele társalkodtak a eléggé miveitek
valának őt
érteni, elragadtatva fognak szólni azon angyali
jóságról, melly
lelkét bélyegezte. Okos volt s cles belátásit;
viselete, tet-
tei, tiszteletre ragadának mindent maga körül, s
mégis sze-
rény vala, s elméje józanságát, képzelő ereje
gazdagságát
nem áruia senkinek, nem kérkedék velek. De
eszére nem
is vala büszke, szíve volt az egyedül, miért
becsültetni kí-
vánt. Az, miért kelle olly korán elköltöznie e
földről egy
szívnek, melly emberek boldogítására volt
alkotva!

Miss Emma Hamlin del.

Edw. H. Bennett sculp.

J. G. Thompson lith.

Forrón süt a deli nap ; fa c's virág lankadni
látszik hevében. Kies erdőszelben andalog vígan
a kis pásztorleány.
Az ő keblét még nem epeszti szerelem. Ének
zeng ajkairól
de nem a szép bojtárt, a viruló tavaszt dicséri, 's
a' köszöni, mellyel a'hegyek' ibolyáiból kötöz,
nem mátkájának,
hanem a' kedvencz báránka' ékesítésére van
szánva. Nyája
elszéledve majd pihen, majd legel, mellette hív
ölébe
ül. Körülé minden virít és tenyészik. Az erdő'
lombjai
összeborulva árnyékozzák őt be 's védik a dél
forrósága
ellen. Távol egy hajlék látszik az erdőnyilaton,
hol a' kis
nyájerelőt esténként ölelő anyai karok fogadják.

THE DOG'S DEN. BY J. H. BROWN. COURTESY OF THE NATIONAL GEOGRAPHIC SOCIETY.

Cromwell nyommaszto orszagos gondok 's nagyravagyó le-

kének súlya alatt elfáradva, házi köréhe siet enyhet keresni.

A mint kedvelt leányához, Claypole asszonyhoz, belép, ezt

a szerencsétlen Károly király „Eikon Basilik” című könyve felett, a' zsarnokok vérszomja felől 's arról gondolkod-

va leli, „Mennyi bűnben kénytelenek a' nagyok gyakorta

részesülni, mellyektől alacson helyzetűek mentek.” Itt is

attól, mit kerülni kívánt, látván magát Cromwell üldözve,

felforran, összetépi és hamuvá égeti a könyvet, haragja

csillapulta után pedig szivéhez szorítván megrettent lyányát,

kéri, hagyná őt legalább honn a házi élet boldogságát ízlelni.

W. P. A. 1847.

THE WIDOW OF BRISTOL.

J. H. W. 1847.

K i r , és J e n k c , középrendű jámbor szülék
gyermekai, korokra nézve csak egy pár évben
különbözők, együtt
nevedének-fől. Összehangzóbb két szivet
nebéz volt volna
találni; nem keletkezett érzés, nem gondolat
egyik kebel-
ben , melly a másik előtt titok maradhatott volna.
Így ser-
dültek ők fel, mint két bimbó azon egy törzsökön
, szülék'
öröme, egész környék gyönyörűségére. Lenke,
az ifjabbik,
fürgé vala és elmés, vidor ötleteivel fogá-meg a'
sziveket,
Klára mindeneket elbájolt szépségével, kik őt
látták, s örvendett létének a férfiszem, melly
kellemein andalogatott.
Tizenhat évű volt e'virág, midőn egy fiatal hadi
tiszt' szerelmének meghódolt. Ismeretségek egy
évig tartá. Klára' szüléi
nem egyezhetének-meg összekelésökben, mert e
szövetkezést
semmi vagyon-alap nem biztosító. Az ifjú'
öröksége csekély
volt, a leányé kevéssel több ennél. A tettekre
született,
nagyreményű fiatal tiszt, szerelmétől buzdúlva,
eltökélé,
hogy Indiákra megyen, szerencsét keresendő. Az
elválás
perczenetén túl esküvel ígért örök hűség
reményei enyhíték
a leány égető fájalmát.

Az ifjú egy évi fáradságos bujdosását
szerencse kísérte.

Egy tömérdek gazdagságú nabob, Calcuttában,

W. A. G. 1841

Der Tod in der Kammer

J. B. 1841

A hű leány remegő szívvel várt a' kedvestől tudósítást.

Végre levél érkezett, de az nem örömhír': gyász és halál

hozója volt. A levél jelenté ugyan a' kedves szerencsésjét,

de egyszersmind hűtlenségét is. Ő egy Calcuttái gazdag kalmár leányával kelt egyhe. —

Ki ismeri a szerelem reményeiben élt de megcsalt s megvetett leányszív keservét? A' leggazdagabb költői elme

sem tadott még szavakat találni ennek hu festésére. E keserveket érzette Klára. Mosolygás a hír vétele óta nem volt ajkain látható. Arczrózsái elhalványodtak szépsége,

a mindeneket elbájoló, bú martaléka lön.

Agynak esett s hosszú sínlódéseiből többé fel nem kelt.

Szegény Lenke! ott virasztád át a' hosszú éjeket a' kedves beteg testvér ágyánál. Ott lested minden intését, holtad őt hívekben, mint a leghűbb szerető. Hasztalan ! el kell őt vesztened, a sors nem jutalmazza-meg hosszú fáradtságaidat. Hiába, zokogsz, vigasztalhatatlan apa! hiába hullatsz könnyeket, vérző szívív' anya! semmi nem akadályoztathatja többé e nagy elválást. Letűnt a tündöklő napfény nyúgot' halmai megé s midőn reggel újra földéről hajn-va találja egy szép élet' világát.

A' RABLÓ.

Vitorlaszárnyakon
A sarka elröpült,
A' sarkán gazdagon
Ékes menyasszony ült.

Menyasszony, ifjú 's szép,
De vőlegénytelén;
Orozva vitte őt
Rabló vad tengeren.

A' rabló szóttalan
És zordon férfi volt,
Csak nem midőn a' bús
Fogoly felé hajolt.

Szelíd és csapodár
Ohajta lenni ott,
De látszék rajta , hogy,
Bár kért, akarhatott.

'S szilaj fájdalomban
Borzadva kebele,
Az elszánt ifjú hölgy
Átokkal feléje:

„ A' tenger' habjai
Nyeljék el fejedet,
Rabló , ki rám vetted
Átkoztam kezedet.

A' tenger' szörnyei
Tépjék el testemet,
Ha nálad valaha
Felejttem férjemet.“

'S a' parton, melly felé
A' gyors hajó repült,
A halvány homokon
Két játszó gyermek ült.

Csigákból hallgaták
Tenger' zúgásait,
A' rabló megörült
Így lelni fiait.

„ Apám ! kiáltanak,
Szemlélve a' hajót,
Hoztál kardot nekem
'S édes piros golyót?

Hoztál-e büszke mént,
Es mézes kenyeret,
Zengő arany madárt,
Es cifra szekeret ? “

, Asszonyt, egy ifjú nőt,
Hoztam közétek im;
Kérjétek őt anyúl,
Kis árva gyermekim.

Kérjétek, ápoló
Hogy légyen a' helyett,
Ki föld alatt korán
Lelt gyászos lakhelyet.'

'S a' fűrge két fiú
Most föltekintenek,
De ah a' várt anyán
Nem jóra sejtjenek.

Es súgva szól egyik :
„Apám! a hölgy beteg ;
Ne'zd, arcza halovány
És tagja reszketeg.

keserve a' beteg
Csigának drága gyöngy:
Anyánk' szemében is,
Ne'zd, fagyva áll a' köny.“

. Kietlen szomorúk
A' hölgynek napjai,
Rémséggel iszonyúk
Éjének álmai.

Csak gyilka üzheti
Rablója' ostromát,
Ki kérni megszünék
'S erőszakosra vált.

„Vagy tőlem ha 's örök
Szerelmet elfogadsz,
Vagy nálam zordonabb
Gazdának kezét adsz.

Hazádtól távolabb,
Téríthetetlenül,
Áron bocsátlak el
Vad úrnak örökül.“

Haraggal így beszél
A zordon, 's vízen át
Folytatni távozik
Embervadászatát.

Egy kis sziget' fokán
A' rabló' háza van,
Magas sziklák alatt,
Sugár fák' árnyiban;

Álmokba ringatott
Szél 's hab' zugásinál,
De fel-felriadó
Ha szél 's hab víni száll.

Előtte a' vizek'
Végetlen árjai:
Ah olly végetlen ek
A' rabnő' kínjai.

Ki adja vissza őt
A szívnek, melyre vágy ?
Hajh dúlva 's messze van
A szűz menyasszonyágy !

Ki oldja meg nehéz
Sorsának lánczait,
'S a' még sulyosbakat,
Jövője' gondjait ?

A' tenger sivatag,
Halottan áll a' part;
Nem tudni, szép időt,
Vagy vár-e. zivatart ?

A' csüllő sír, csapong
A' puszta habokon ;
A' hölgy elszántan ül
Egy lenge csolnakon.

Vagy élek, vagy lelem
Habokban síromat,
De vissza ragadom
Rablómtól magamat.

Megváltom eltiport
Szerelmem' eskeit,
Mindenható! vezesd
A' hűnek kezeit. “

Indúl, elmenne 's ah,
Rendítõ látomány!
A' két fiú szalad
A' távozó után.

Kezét nyújtván egyik .
Eseng olly szívesen:
Vigy, oh vigy minket
Sétálni tengeren.

A' tenger szép özön,
Szellője lengeteg,
Tündöklő habjai
Olly lágyan rengenek. “

De könyben elborult
Szemét a' második,
A' nőre szegezi,
'S ekkép rimánkodik:

„Ne menj el, oh anya,
Vagy vígy el engemet,
Ki ád nekem, ha még,
Jó szót és kenyeret ?“

A' megszánt két fiút
A bús hölgy felszedi,
Alig tudván miért,
'S mi végét érheti ;

Forgatva egyedül
Ön gondolatjait,
Vágyának új utat
A' végtelenbe nyit.

'S a' sajkát fölveszik
Nagy tenger' árjai,
Nyom nélkül vesznek el
Távolban útai.

A' tenger iszonyú
Ha mélyét fölveti,
Midőn hullámain
Vad szélvész kergeti.

Ha feldúlt' síkjain
A' barna zivatar
Élőt 's halottakat
Éjével eltakar.

Ki az, ki háladón
A' partot öleli ?
A' parton tán honát
'S övéit fölleli ?

Ki az, ki úgy örül
Menthetni életét?
Az éh tengerben az
Nem hagyta mindenét.

A' rabló az, ki most
A' partra felköszönt,
Alig hogy elhagyá
A' gyilkoló özönt.

Népet 's kincset hozott
Nejének dús jegyűi,
Azt vélve, feledi
Búját, ha kincse gyűl.

A tenger élvévé
A' tenger adta jót,
Hullámsír temeti
A kincset és hajót.

De megvan, úgy hiszi,
Legdrágább kincse még,
A' hölgy, kit semmi ár
Mevenni nem elég.

Megvannak gyermeki,
Az édes két fiú,
Hozzájok fut, rohan
'S enyhül szivén a' bú.

Derülten áll a' part
Nap' enyhe sugarán,
A' tenger elsimul
Lezúgott vész után ,

De tört hajó ül a'
Mosolygó partokon,
Holtaknak teste úsz
A' tükörhabokon.

'S a' rabló megleli
Üdvének romjait,
Holt halvány testeket
A' nőt és fiait.

A sárga fürtöket
Iszap keverte be,
Iszappal éktelen
A' szép hölgy' kebele.

'S ő ott áll mint szobor
Merő fájdalomiban,
Fájdalma olly rideg,
Es olly határtalan.

Vadul átnézdeli
A' messze levegőt,
De sem tenger, sem ég,
Sem föld nem szánja őt.

Ott ég mint tört hajó
A' tenger' közepén,
Kit villám gyujta meg
Viharnak éjjelén.

Jámbornak bajban írt
A' múlt' emléke ad ;
Ót bűnök terhelik
Es gyilkos öntudat.

VOROSMARTY.

HÚSHAGYÓ KEDD.

FOLYTATÁSA

A VIZKERESZT CZIMU ELBESZELESNEK.

IFJU SZEKESYNE AZ ANYJAHOZ.

L somba , jebr.

...

Édes jó anyám! Rég kötelességem lett volna már állapotom felől tudósítani az én legjobb szü-
léimet, de egy új asszonynak mennyi aggsága van, azt igen jól fogja tudni maga is, anyácskám, 's így nekem megengedend eddigi hallgatásomért. Mindenütt jó, de legjobb otthon! ezt az anyai háztól elvitt leány érezheti legjobban , én nem tudom mikor szokhatom-meg új szállásomon. A' bútorok kár nélkül megjöttek; de itt alkalmas helyök hibázik. A' kanapét és sublátot az első szobába tettük; de abban tán mióta fenn áll sem állt egyéb egéren kívül, melly annyival nagyobb bőségben futos benne s féltem, hogy kárt tesznek az ágy-nemükben. Mihelyt jó alkalom adódik, kis veres macskámat küldje-el, édes anyám itt igen sok hasznot tehetne. Ezenkívül a falak is egy kicsit nedvesek, semmit sem merek közel tenni melléjük, hogy penészt ne kapjon. Van még egy üres vendég-szoba is, de egészen külön az ólak végiben áll, aztán te-

le van, mert napam asszony tartja benn aszalt gyümölcsét, 's holmi még az öreg úrról maradt ősi bútorokat. Itt, a' mint veszem észre, igen megbecsülnek mindent a' mi régi; de annál kevesebb újságot láthat az ember. En még is jobb' szeretném, ha ezt adta volna át napam lakószobául j de úgy látszik, egy kicsint fősvényke a' fával, nem akar kétfelé fűtetni, 's mi még most vele lakunk egy szobában. Ez akkora, az igaz, hogy kettő is kitelnék belőle, de úgy tele van ládákkal, almáriomokkal, pohárszékkal rakva, hogy még is szökj mert a' cseresnye-fa asztal is igen nagy és sok helyet elfog a' középén. Az alját ennek tejes köcsögökkel rakja-meg a' napara, és így evés közben is mindig lába alá kell vigyázni az embernek, hogy valamelyiket föl ne taszítsa. Az épület elég hosszú, de többnyire ólaktól 's életes kamrákból áll, 's ezért a' férjem már említé is, hogy csak isten a' tavaszt meg hagyja érnünk, tüstént egy alkalmasabb lakot fog építetni az ország-út mellé, mert a' mostani nagyon benn is fekszik, 's a' juh-fészer foglalja a' legszebb helyet. Konyhára még a' napam nem eresztett. Nem tudom ezt kímélésből teszi-e, vagy csak a' maga főztit szereti enni. Legkedvesebb étele a' füstölt nyelv, mézzel és apró-szőlővel, és én ezt nem ehetem, aztán azt gondolják, hogy az ember finnyás. — A' paradicsomalmájok csak úgy

kemenczében van megszártva, és savanyán eszik;
pedig a mi párban főztünk czukorral sokkal jobb. A' minap vendégeink voltak 's én baraczkását akartam csinálni; de más befőzöttjök nincs mint szilva, az is nagyon savanyú 's egy kicsint meg is van égve. A' baraczkjok elromlott, mint mondá a' napam; bizonyosan, nem volt elég kemény 's a' czukor kevés hozzá. Aztán csak maga csinált ludas kását, de ezt sem risz-, hanem köles-kásával szokja csinálni, pedig hiába! ez sohasem pótolja-ki amaszt. Még nekem itt sokat kell tanulnom, azt látom; de felejtennem tán még többet. Egy szerencsém, hogy férjjel igen jóval áldott-meg az ég, ezután hát reménylenem lehet, hogy minden másként fog menni. — Ezek után uram atyám kezeit, kedves édes jó anyáméival együtt milliomszor csókolom ; kedves férjem is igen tiszteli, 's maradok holtig engedelmes leánya

Min ka m. k. Székesi Györgyné.

U. i. Mi még mindeddig igen erősen fonunk,
mert a napam minden gazdasszonyságot abban tart; de az ide való rokkákon én fonni nem tudok ; kérem hát a' magamét hazulról, adandó alkalommal, elküldetni, a' kis macskával együtt. Tili üzente, hogy nem sokára meglátogatand bennünket.

SZEKESY GYORGY AZ IPANAK.

Kedves, drága ipám uram 's napam asszony!
Minekutána a' kegyes ég forrón szeretett mátkámmal, legkedvesebb leányukkal Minkával, házassági egybeköttetésemet megengedé, szorosán lekötelezve érzem magamat ezen való hálás örömmöt írásban is kijelenteni kedves drága ipám uraméknak. Nekünk, istennek legyen hála, mind e'korig semmi bajunk sincsen, a' kis Minka íb fris mint a' hal 's úgy megszokott már Zsombán, mintha itt született volna. Az édes anyám is legfőbb gyönyörűségét leli jó kis menyében. O már szegény nyugalomra fog lépni 's átadja Minkának az egész gazdasszonyságot, mihelyt ez felveheti a' ház' módját. Már is csak az főztéből eszik legjobb izüt , csakhogy míg ez a' hideg tart, kí-mélni akarja a' konyhai munkáktól 's ezt én meg is köszöntem neki. — Nálunk a' kemény tél folyvást tartj az szerencsénk, hogy szénánk elég van, el is adhatunk belőle. A' birkákban még eddig semmi kár, hanem egy kedves agaramat elkapták a' farkasok, 's ezt jobban bánom egy rász tinónál. A' kis feleségem is épen most ír egy hosszú levelet drága szüléinek, tőle kívántam-meg magam is az írást, melly különben, megvallom, nem igen kenyerem ; de az illyesre most légin-

kább ráér az ember. Ha a szánútból ki nem kopunk, majd egyszer csak ott termünk Tormádon. Addig is pedig mindenféle lelki és testi áldásokat kívánván, vagyok, kedves drága ipám u ramnak és napam asszonynak, Zsombán februá riében kézcsókoló vejök N. Székesi Szé kesy György, zsombai közbirtokos.

HORGHY UGYVED OZVEGY.

Pest, febr. ...

Tisztelt, drága nagysád! E' folyó hónap ban költ igen becses levele önnek, nagyon ér dekes újságot foglal magában a' mi Székesünk ről. Vízkereszti kalandjainak, mikről már egy barátomtól, ki épen jelen volt, hallottam, sok jó izüket kaczagtam; de hogy sorsüldözte kalandorunk még e' farsangon meg is házasodjék, ez kívéssé váratlanul lepett-meg. Most már mint ház-tüzes gazdától inkább félhetünk, hogy mélyebben fenekli-meg magát a' jószágban, melly nek zálog-évei, szerencsénkre, épen 5. évi szent György-napra kitelendők. Bátorodom hát ez ügyben alázatosan emlékeztetni nagysádat, hogy a' szükséges kiváltsági summa összeszerzésében mun-

kás lenni méltóztassék, hogy aztán az időhatár' eltelésével tüstént törvényes jogainkba léphessünk.

É' végre ezen levelembé zárva fogja ön kapni Székesy úr' részére az átadási törvényes fölszólítást, a' mit azonnal bizonyos expressus ember által neki megküldeni el ne mulasszon nagysád. A' többi majd az én gondom leend, 's idő és körülmények útba igazítandanak bennünket Melly hivatalos és köteles tudósításom után legyen szabad egyebekről is emlékeznünk. — A' pesti farsang élénk és vidor most is, mint mindig szokott lenni. Minket a' kultájiak avval gúnyolnak, hogy vigalmainkat pénzen vesszük; 's meglehet épen ez az oka, hogy teljes erőben használjuk is őket, míg mások az ingyen nyertek mellett elálmosodnak. A' munkásság és szorgalom, melly nálunk télen sem szűnik-meg, fűszerezi mulatóságainkat, 's az egyformaság, fesztelenség, melly farsangi köreinkben már-már éledezni kezd, szokatlan új bájba öltözteti azokat. Isten előtt, társalkodási körökben 's vég-kikötőnkben, a' csendes sirboltok alatt, legnevetségesebbnek tartom a' feszes rang-tartást, 's leghelytelenebbeknek e' kérdéseket: gróf-e, nemes-e, polgár-e? Egyházban legyen tiszta a' szív, valamint vigalmi teremekben legyen alkalmas a köz szeszély-tömeghez valamicskét még adni, vagy legalább résztvenni a' készben; 's én a külön alakú 's öltő-

zetű emberekben választást tenni nem fogok.

Te-

metőkben pedig drága halotti készülétek épen nem emelnek-ki senkit a' föld' porából. Csak még a' nyelv lehetne valaha egyforma fővárosunk-

ban, úgy tán nem irigyelném a' büszke ángol' roppant Londonát, mert egyesült akarat és erő minket is fölemelhetne legalább olly kis polczra,

honnét szomszédink létünket "észre vehetnék.

De

még most a' nyelv valóban sokféle nálunk; itt diák, ott francia, általában német, szokatlanul ma-

gyar— 's ez fölötte nagy gát! — Álarczos báláinkban leginkább mulatom magamat. Az e' nemű tréfás incognitók ideáljai az én társalkodási kívánatimnak. Karczolhat a' vidor elménczség, a' nélkül hogy sértene szúrhat a' komolyabb gúny, a' nélkül hogy fájna; megnyilhatik a' szív, hű tolmács lehet a' nyelv, a' nélkül hogy e' közmondásra kellene emlékeznünk: „Szólj igazat, betörik a' fejed”. — Múlt szombaton X. tanácsnoknál hasonló zárt körű farsangi vigalom tartatok, mellyben én is többekkel szerencsés valék részt venni. Álruhám egy tengeri admirált ábrázolt,

egyket barátimtól, mint matrózoktól, követve.

Mágnestű 's látcső valának kezemben, 's legényimtől körülvéve olly helyezeti idomban tevők mozdulatinkat, mintha hullámló tengeren fregát

volnánk. Egy csinos álarczos-nő, amerikai viseletben, darab óta bámulá már hányódásainkat,

's én felé tarték. Meglepetve szinte előtte megállapodásunktól, kérdé szorultságában: „Hol kötsz-ki, admirál ? ”

„A' jó reménység' fokánál — felelék — hova mágneselem vezérle.

„Te európai vagy, én meg amerikai, 's így sajnálom ha nem értjük egymást.”

„Attól ne félj, szép idegen! néma jelek is lehetnek tolmácsok két összehangzó szív között. ‘

„Értelmes szavak is gyakran csalnak, hogyan még inkább a' jelek?”

„Elloplak, jőj hajómra, — a' föld' édenébe — Európába ragadlak. ‘

„Rabnak talán, hol annyiféle kény uralkodik az emberen?”

„Nem! én leszek rabod, szép királyném, ennyi bájnak inkább hódolok, mint a' **legzordonabb** erőszaknak.

„Ti európaiak szóval szépíteni hatalmasan tudtok, csak az kár, hogy nyelvetek olyan mint az én bájaim, melyeket álarcz fed.”

Ezzel eltűnt a' körülünk gyülekvő vendég-tömeg közt, nekem pedig mélyen hatá-meg telkemet a' rövid, de soha nem felejtendő szóváltás az ösmeretlen tündérnövel. Kerestem, de többé nem vala látható. Éjfélkor általában leálarczoztuk magunkat, de az én amerikaim csak nem volt. Tudakozódám utána 's mondák, hogy

roszúl lévén még éjjél előtt elhagyta a' táncztermet. Kérdeztem, ki volt? de szerfeletti kíváncsiságom hamis vigyázatra inlé barátimat 's szor-

gosan titkolák tőlem a' kis amerikai' kilétét hogy annál érdekesebb mulatságot adjanak nekik hasztalan töprengéseim. Most vallja-meg, drága nagysád, e' regényes báli kaland nem hagyhatta-e egy kis zavargó nyugtalanságot szivemben?

— De most veszem észre, hogy tulajdon körülményiül' ábrázolásiba mélyebben is merülék, mint

sem önnek unalmára ne legyek. — Bocsánatot a' hosszú levélért. A' fentebb írtakra még egyszer bátorkodom önt emlékeztetni, valamint Székesy úr' válaszát is majd- velem közletni kérem. Ki magas kegyeibe ajánlott, hódoló kézcsókolásom után maradtam önnek, tisztelt drága nagysád, alázatos szolgája H o r g h y; hites ügyvéd.

TORMÁINÉ, A'LEÁNYÁHOZ, IFJ. SZEKESY-NEHEZ.

Tormád, febr.....

Kedves leányom! Ugyan jó, hogy valahára csakugyan írtál már ; én sokat aggódtam miattad. De hála istennek! csakhogy már tudok valamit rólad. A' bútoraidra 's ágyakra, ha olly rossz a'

szobátok, vigyázz, sokszor szellőztess, 's minduntalan meglekintsd nincs-e valaminek baja, mert tudod mennyibe kériit! Ha az ember tudta volna, tavaszig kár is volt vennünk. — Te, a' mint írod, Zsombához nehezen szokol, ferjed meg' azt írja, hogy úgy megszoktál már, mintha ott születél volna; én ezt nem értem, édes leányom. Meglehet te igen kényes vagy, pedig egy asszonymak, kit idegen házhoz visznek, ez épen nem való. Nyugodjál-meg, édes leányom, az isten' akaratján, kivált ha férjeddal meg vagy elégedve. Ez legfőbb, 's adj hálát a teremtőnek, hogy olyan jutott. Mindennek a' kezdete nehéz, de a' legrosszabbat is megszokhatja az ember, ha békességestürése 's erős akaratja van. Hogy neked tíz tizenkét szobád nincs, azon ne aggódjál, majd megsegít az isten legalább kettővel-hárommal, ha iparkodtok, 's jobb még is, ha a' mi kevés van, az a' magadé, mint a' ki soktól árendát fizet. A' napadat pedig megböcsüld, 's gazdaszonyságában, főzésében kifogásokat ne csinálj. A' mennyi ház, annyi szokás; 's te most új házhoz kerülván, tanuld-meg annak szokásit, mert evvel nyerheted-meg az öreg asszony' kedvezését. Lassanként mindenem lehet változtatni, csak egyszerre sokat ne akarj, mert az szemet szúr. A' jövő nyáron majd barackot is főzhetsz, de addig érd-meg a' szilva befőzöttel. Még is -

hogy éppen e' részben is panaszod ne legyen — küldök most egy üveggel; de add-át a' napad asszonyoknak, hogy én neki küldöm ezt, nem neked ; jó lesz egy kis fánkba még a' télen. A' macskádat el nem küldhetem, mert itt is szükség van rá; hanem küldöm azt az egérfogót, melly minap a' férjed' ujj ára csattant; tégy-rá egy kis bőrkét, majd kifogja ez az egereket. A' rokkádat is viszik, csak fonj a' mennyit lehet, kivált ha napad is azt szereti. Nem vagy már gyermek többé, nem játékról vagy szerelmeskedésről, hanem igazán a' jövőendő boldogságról kell aggód-
nod ; pedig azt gyakran illy kicsiségekkel éri-éi az ember. Azt se tartsd, hogy a' szövetségben nincs gazdaság; ezt csak a' rest asszonyok állítják, kik mindent munka nélkül akarnak; de a' mit az ember apródonként beszerez, egyszerre ugyan sok pénz kell ám érte. Aztán nem nagy városi asszony vagy te, hogy összetedd kezeidet, látogatóba jársz , vagy holmi finom munkákon rontsd szemeidet, mellyeket csak czifraságnak tanultok a' nevelőben, 's a' hasznosabb foglaltosságokat még is csak az anyátoknak kell megtanítania. Mi, hála istennek, egészségesek vagyunk mindnyájan; Tili is írja, hogy semmi baja sincs. Isten áldjon-meg, édes leányom, vedd jó névén anyádnak, ki neked igazán javadat akarja, intéseit; 's a' napad asszonyt megböcsüld. Fiam

uramat is köszöntjük 's vagyok szerető anyad
Rózafi Julián a.

**SZEKESY GYORGY, Z. MORICZ
BARÁTJAHÓZ.**

Zsomba , febr.....

Kedves Móriczkám ! Mióta lakodalmamkor
vőfélségedben köztünk ügyeskedtél, nem is hall
az ember rólad. Tán valami jóban töröd te is
a' fejedet 's még farsang' végén meg akarsz há-
zasodni. „Ha ezt teszed, jól teszed; majd utóbb
megérezed! “ de csak a' nóta mondja ám, nem én,
valahogy' tüledre ne magyarázd szavamat, mert
hála istennek! nekem a' Vízkereszt semmi ke-
resztet nem akasztott a' nyakamba, mint akkor
gondolám. Azt mondják ugyan, hogy a' házas
ember ügyét hét tél, hét nyár választja-meg; de
azért merem állítani, hogy boldogabb pár mint
én és Minka, nem igen találkozik széles e' vilá-
gon. — A' nászról még te nem is tudsz, mert
még Tormádon hagyál bennünket ; hát most meg-
írom — olvasd ! Menyhárt bátyám kísért-el ben-
nünket Julcsa leányával, meg' az ifjú Sárdiék,
t. i. most már a' sógorom. Korán akaránk indul-
ni, hogy még az nap haza érhessünk, 's ez ré-
szint jól is esett, mert a' bucsúzás' keservei gyér-

tya-világnál még sem olly szívrehatók, mint nap-fénynél. Azonban egy kis bajt ez még is okozott; mert a' mint nagy farkas-bundámban ipám uram' ölelésére sietnék, vele a' kis kávé asztalról mindent lerántottam, még a' gyertyát is, és így sötétben maradánk. „Holnap ilyenkor kevesebben leszünk!“ kiált ipám uram, a' többi meg' bedugá orrát, mert farkasom ez úttal rókát kapott, mellynek illatja reggeli füstölőnek nem igen volt alkalmas. Minka nehezen válhatam meg szüléitől, mint illyes esetben szokás; én hát míg ő búcsúznék, meg akarám'tekinteni künn a' kocsit, ülést, bakot 's a' t. A' mint a' félsötétben befogott kocsim' hágsójára lépnék, észrevesz a' lakodalmi cigány-banda, melly már hajnal óta lesett, 's rárántja lármásan a' búcsúzó marsot. E' szokatlan neszre az én lovaim megugornak; még jó hogy beugorhattam a' kocsi-ba, különben tán keresztül ment volna rajtam a' kerék, 's a' kocsis nem tarthatván lovait, azok kiragadlak az udvarról 's vittek mint forgószél. Az volt a' szerencse, hogy az út egyenes volt — fel nem dőlénk. De most képzeld, barátom, rémülést! az ölemben egy leány feküdt, aztán én azt sem tudtam, égbő'i esett-e oda, boszorkányságból történt-e? elég az hozzá, hogy ott feküdt, 's a' rázós úton sebes nyargalásra eszmélvén, elkezdett kiabálni, lovaim meg' annál inkább

ragadtak. Máig is csodálom, hogy eléggé eszem lehettem száját befogni az ordítóznak; de mi a' manó ejtette őt rám? ezt meg nem foghattam. — Lovaim a' faluvéghez közel csárdába rohantak, melly épen útban van, 's ott az állás alatt csakugyan megálltak. Én még most is befogva tartám a' leány száját, hogy ne sikoltsa új ragadásra a lovakat ; a mint lámpával a' sebes benyargalásra megrezzent kocsmáros kocsim mellé fut, s „az istenért! mindjárt megfojtja azt a' szegény leányt — “ evvel lármát üt udvarán s cselédi is mellém tolakodnak. A' leány ugyan azon szobaleány volt, kinek a' minap bankó helyett szerelmi czédulát nyomtam markába, félig ébren, félig magán kívül: engem meg szemmeresztve bámultomban majd a' guta ütött-meg. Még ez hagyján! de Menyhárt bátyám és Minka, a' másik kocsin utánam vágattak, s engem egy rősz csárda udvarán körülvéve annak, szurtos cseléditől, magam kocsiájában, az egyszer már úgy is gyanúba vett szobalányt tartva ölemben, a' legnagyobb tétova közt találának. Mátkám erre bezzeg nem monda többé „ oh semmi! “ igen is nagy valamit gondolt, mert sírva fakadt, Menyhárt bácsira borulva. A' leány észre jövén, kiugrott mellőlem, most már asszonya ápolására ; de az semmiről hallani nem akart, hanem keserves jajgatásokkal vissza fordulni sürgeté a' ko-

csist, 's engem Menyhárt bácsival, a'
legnagyobb
álmélkodások közt ott hagyta a' csárda-udvaron.
— „Öcsém! manók' kezébe került-e sorsod,
hogy
Vizkereszt óta már csak nem tudsz lábra áll-
ni ; hanem egyik bak után a' másikat lövöd ?
Ma-
gyarázd-meg már újra, mi volt ez?“ kérdé ő.
, Én az ülést akarám megnézni — felelek — míg
Minka búcsúzott, 's a' mint a' hágsóra léptem,
a' lármás muzsika ijeszté-el lovaimat; de az a'
leány miként került mellém ? ezt ha felakasztá-
nak sem tudom megmondani! ‘ — „Jer hát
haza,
itt ha estig várjuk sem tanuljuk-ki! “ 's mi is
csendesken csak visszahajtatánk az ipámhoz. —
Én most még jobban féltem, mint mikor
Tormád-
ra citáltak a' czédula miatt. Lett is bezzeg mér-
ges vita, de én mérgemben szóról szóra nem is
emlékezem már rá ; elég az hozzá, hogy az
egész
ház azt kiáltotta-rám, hogy én a' szobaleányt el
akartam lopni. — O szegény sírt, én káromkod-
tam; mert utóbb ennyi baleset nem is csoda ha
kiveszi béketűrésébői az embert. Megbántam,
hogy
leányt valaha csak láttam is, 's eszembe sem ju-
tott, hogy eggyel pláne már meg is esküdtem, a'
másiknak meg' elrablását fogják-rám ! Csoda-e,
ha ennyi boszuságra az ember egy hétig nem i-
mádkozhatik ahíttosan? „Megengedj, rózsám!
én az egész dologról semmit sem tudok “ — ev-
vel fordulók boszús mátkámhoz! de ő, rám sem

hallgatva, anyjához fordult. Lásd, amire! csak addig jó a' leány, míg az ember meg nem esküszik vele, azontúl mindjárt durczásabb. Sok tanakodásra végre kisült, hogy a' szobaleány már én előttem a' kocsiban volt, hogy ülésünket el-egyengesse, 's holmit a' zsebekbe dugdosson. A' mint én felléptem, azon pillantatban ragadtak-el bennünket a' lovak, 's ő ijedten ölembe rogyott, 's most már ugy-e te is érted az egész dolgot. — Férfiak mi is hamar megértők, de az asszonyféle szeret mindenbe kötélödzkődni. Utóbb ezek is engedtek, 's egymást, mint szokás, meg is csókolva, a' régiiek levének; de most már csak dél felé indulhatánk-el. Ebédre marasztottak, de én alig vártam, hogy mehessünk, mert utóbb még feleség nélkül kell haza mennem!

Ha az ember jókor akar érne, későn ne induljon; mert megbánja ha elsötétedik; aztán nem is oda jut, hova akart! — Ha az a' fatális leányrablás magát elő nem adja, mi is korábban indultunk volna; de így megkéstünk, pedig holdvilág sem volt, aztán, szeles felhős idő. Mi azonban csak hajtattunk jó remény' fejében, 's már nem messze voltunk a' Betekints csárdához, midőn az idő hirtelen megváltozott, 's vastag kod ereszkedett. Az én kocsim utolsó volt, mellyben én ülek Menyhárt bácsival, a' középőn Minika Julcsávi, az elsőn Sárdiék. Egy kevéssé mi

megálltunk, hogy a' kocsis lovait letörölhesse, 's a' vastag ködben amazok egészen elvesztek előlünk. Azután utólértük, csakhogy a' homályban nem igen lehetett a' kocsit kivenni, úgy valami sötét pontként tünedezett előttünk. Egyszer az is megáll, 's természet szerént mi is. Én leszálltam, hogy megtekintsem őket, 's mivel szundikálni véltem, egy kicsit megijeszem. Ez per se kevésé vastag tréfa volt, máskor nem teném, de most megtörtént. „Ide a' pénzzel! “ beordítám hintajokba, mintha útonálló volnék, 's azok rémülve sikoltának a' kocsisra, hogy hajtson. Az közéjük vág lovainak, 's én majd hanyatt estem, a' mint föl akarék kapaszkodni. „Mi bajok ismét? “ kérdé Menyhárt bácsi. „Semmi — mondám — egy kicsint bokrosok a' lovak, megkapták a' kocsit. „Utóbb még felforgatják őket sopánkodék az öreg lir, és sürgeté utánok a' kocsist, hogy magokban valami baj ne érje őket. Az előttünk nyargaló kocsi nem igen csillapodott, s a' mint lehetett mi is csak nyomtuk őket, végre falut értünk, 's én örültem, hogy a' sebes nyargalásban illy jókor haza értünk. Az előttünk menő hintó behajt egy udvarra, mi utána, 's megállapodtunk. Nekem más nem volt eszemben csak a' feleségem, hogy nem lett-e a' nagy ijedésre baja ; alig vártam, hogy hozzájok mehessenek. „Már mitől ijedtetek olly igen meg?“

szólék nyájasan a' hintóba hajolva; de ők ismét elsikoltva magokat, eszmélet nélkül ungrándoztak-ki a' kocsiból. Kevés idő múlva egész udvar talpon volt, és pedig ugyan megtámadólag ám, fejszével, fokossal, puskával. Mi el nem gondolhattuk, haramiák közé jutottunk-e, 's ők minket gondoltak zsiványoknak. „Édes atyámfiái , mi megadjuk magunkat — mondám, azt véelve, hogy eltévesztvén az utat, valami zsivány-bandára bukkantunk — csak életünknek kedvezzenek ; “ 's bevezettek bennünket a' szobába: de ez . semmi haramia fészket el nem árula. Úri kény látszék mindenén, 's egy tisztos öreg ur, fiastól 's cselédctől voltak a' támadók. Itt aztán utóbb demonstráltuk kölcsönösen becsületünket, letévőn a' haramiás gondolatról; csak azt nem tudtuk-még, miként jutottunk reménytelenül e' vizsnyos szerencsééhez. Én most az asszonyokat kerdém, 's mondák, hogy ebbe 's ebbe a' szobába mentek, hát meg akarám nézni, nincs-e valami bajok? Mind a' kályhát lépé már hogy hozzá jók léptem; de olly ösmeretlen alakok, hogy én egyebet nem tudtam szólni, mint „alázatos szolgája! “ Együgyű üdvözetemet amazok is vizsnyozák álmélkodva, 's újra hallgatás lön. „Hat magok is vendégek itt? ” kerdőm végre tétovám-ban, kocsmában gondolva magamat. Ok nevettek s mondák, hogy pláne itt laknak. Én me-

gint nem tudtam, mit szóljak, de Menyhárt bácsi is bejött az öreg úrral, kivel ösmevős volt, 's most világos lön a 'történet. Csak gondold, amice! én mátkátlan vőlegény lettem ; Minkáék isten tudja hol jártak, messze tőlünk, itt sem hírök sem hamvok. Az útban elkerülök, míg mi álltunk, azt a kocsit, mellyben én úgy megijesztém az idegen asszonyokat, 's azóta mindig azt tartottuk hozzánk tartozónak, 's utána most egy ösmeretlen faluba 's házhoz jövének. Az út épen a ' betekintsi csárdánál válik-el, de ki láthatta azt olly sűrű ködben, mikor kivált az előtte menő kocsira bízza magát az ember! Én ki sem akartam fogatni, de nem eresztettek illy sötét éjszakán, hogy még nyakunk is törhetik, hát maradnunk kellett. Nekem átkozott rász éjszakám volt, 's már hajnalban kiderülve az idő, útban voltunk az említett csárda felé, hol szállva gondolok a ' mieinket, 's effective itt is leltük, de a legnagyobb zavarodásban szegényeket miattunk. A ' kis Minka ' szemei veresre valának már sírva, 's egész éjjel nem aludt mint én, 's evvel dicsek-vém is előtte, hogy vigasztalódnék. En nem tudom mit akar a ' jó ég velünk, de átkozott rász jelekben kezdtük a ' pályát. Azonban már minden elmúlt ám, 's más nap szerencsésen haza érvén, azóta a ' legnagyobb boldogságban élünk; elannyira, hogyha meglátnál bennünket, tudom,

megkívánnád sorsunkat, 's még az idén násznapodnak hínál. Egy kis scrupulusom van még, de ez nem nagy. A' múlt napokban t. i. ipám uramékhöz levelet íránk mind a' ketten, 's ő a' magáét nekem meg nem mutatá. Ugy-e nem illett illy titkolódzónak lenni? de a' rószt Írással mentegeié magát. Én persze elhallgattam, mint a' féle férd, de mondhatom, hogy ez úttal rosszul esett a' hallgatás. Napam asszony is küldött neki már azóta levelet, 's ezt sem mutatta. Nekem ez nem tetszik. Azonban a' kíváncsiskodás asszonyok' dolga, ezen nyugodtam-meg, 's mind e' mellett is mi igen elégedve élünk most már. Ha előbb nem, György-napra lássuk egymást. Tudod, nekem az milly nagy napom, kivált az idén. Nem tudom, nem mozognak-e Kenyérdyék? Ettől én nagyon félek, de nem szólok senkinek. Isten áldjon-meg! ha szükségem lesz rád, okosan állj-elő.

OZVEGY KENYERDYNE, SZEKESY GYORGYHOZ.

Pusitadomb, febr ...

Édes Székesy uram! Hogy jövendő kedves élete' párját az isten nem csak kimutatta, hanem azt már szerelmes hajlékába is vinni megenged-

te: ezen igen nagyon örülök, gratulálok egyszer-
mind a boldog új párnak. Kívánom, hogy az is-
ten tartsa-meg egymás' szeretetben sok számos
esztendőig, boldogul és meglegedve Székesy
uramékat. Van szerencsém egyúttal emlékeztetni
az urat famíliámnak azon törvényes ősi részecs-
kéjére, mellyen az ur most Zsombán, 's famíliá-
ja 30 éve már hogy lakik. Nem fog ösmeretlen
lenni, úgy hiszem, azon szerződési zálog-levél,
mellynek erejénél fogva a' fenn nevezett jószá-
gocskát az én boldogult atyám az ur' atyjának 30
évekre 12 ezer ezüst forintban köté-le; valamint
tudni fogja azt is, hogy a' kitett idő-határ f. évi
szent György'havának 24-dikén egészen kitelen-
dő. Ehhezképest barátságosan jelentem az ur-
nák, hogy én a' nevezett zálog jószágot most már
kiváltani szándékozom, mellynek jövő sz. György'
napján leendő barátságos átadását, általam előbb
a' kitett summának pontos kifizetése mellett, min-
den pörpatvar nélkül, az úrtól, mint a' törvénye-
ket méltánylani tudó embertől, bizodalmasan vá-
rom is. A' ki további becses hajlandóságiba a-
jánlott, egész tisztelettel maradok, az úrnak kész
szolgálója: Liliom fi Ottília, Kenyérdy Fe-
rencz özvegye.

T.TILI, SARDI GABOUNE, AZ

ANYJÁHOZ.

Síirfo, marba'

Kedves anyám! Epén tegnap jöttem haza Minkáéktól Zsombárol; hanem szegény testvére-
met ugyan szomorú állapotban hagyám-el. Úgy
vettem észre, hogy a' napa nagy regulában tartja;
pedig minden házi dolgok vizsásan megy, meg is
panaszlá Minka, hogy egy levelében kedves anyám
igen megpirongatá; 's azóta igen kedvetlen. A
sógor ugyan elég jó embernek látszik; de most
nem tudom ahhoz is mi ütközött, olly garabon-
czás képpel jár mindig, az ember majd elijed
tőle. ' Engem a' vendégszobájokban háltattak,
melly egy kicsint távolka esik a' többtől, hát a
szobaleányt kérém magam mellé bátorságul, 's ez
sokat beszélt akkor az öreg asszony különde-
sciről. Ezer hála, hogy az isten Hlyektől engem
megmentett; szegény Minkának ugyan van elég
nyelnivalója. Ő azt mondá , hogy kedves anyám-
nak ne írjak semmit sorsáról; de én meg nem
állhatom, különösen az első napi ottlétemben
történt dolgokról hallgatni. A sógor t. i. ebéd
után egy levelet kap expressus ember által Pusztadombról. Még mind asztalnál ültünk, ő fel-
töri , olvassa, 's szemlátomást elsápult, úgy hogy
Minka kérdezné is, tán valami baja van ? „Sem-

mi, semmi!“ mondá ő remegő hangon, és zsebébe készült dugni a’ levelet. , Különös levél lehet, melly az embert ennyire megzavarja — mondám én — hadd lássam! ’s enyelegve a’ levél után nyúlok. Ő lángba borult egész arczában ’s ijedve rejté-el levelét, mellynek még is egy kis darabkája újaim közt maradt. — Most fölkelünk, ’s én Minkával az ablakhoz megyek a’ szakadt levéldarabkát megtekinteni, ’s ezen olvassuk: „Liliomfi Ottília, Kenyérdy Ferencz’ özvegye. “ A’ sógor mindjárt kiment anyjával együtt a’ hideg szobába, honnét egy jó hosszú óra múlva jöttek csak vissza. Azóta mintha mindeniknek az orra’ vére folyna, ’s csak magokban suttognak. Minkát ez eset igen megzavaró, hogy mi dolga lehet férjének a’ fiatal özvegyel. En el akarám enyelegni a’ dolgot, de nem lehetett; aztán csakugyan különös azóta mindenik. Jó volna tán, ha kedves anyám egy pár napra hozzájuk rándulna; Minkát ez felette megvigasztalná, aztán a’ dologból is sülné tán ki valami. — Harmad nap múlva mentem haza, de épen jól esett, mert mire beértem este, tele voltunk vendéggel; az volt szerencsém, hogy mind férfiak voltak, kik vadászatra jöttek férjemhez. Asszonyokkal nem tudom mit tettem volna, mert hevenyében Semmim sem volt, de férfiaknak egy kis gulyás-kús, túrós csusza, mindjárt kész vendégség. Most

már ismét magunk vagyunk. Holnap épen szapultatni akarok, az idő igen meglágyult, minden fa-edény az eszterja alatt van hó-levet fogni. — Ezekután kedves uram atyám' kezeit csókolván, vagyok kedves anyámnak, engedelmes leánya Tili.

U. i. Minkának ne mondja ám, kedves anyám, hogy én írtam valamit felőle. A' férjem is kezeit csókolja.

LILIOMFI LOTTI, TESTVÉRÉNEK, ÖZV. KEN Y ÉRD YN ÉN EK

Pest, Jebr..

Kedves néném! Jól jövendöléd, hogy én Pesten magamat egész betegségig fogom tánczolni. Azonban meg ne ijedj, a' nyavalya nem halos ám, csak egy fáradtságból származott gyöngeség, 's már ennek is vége van, úgy hogy tegnap ismét bálban voltam. A' színházi nagy redoutban csak kétszer voltam, úgy látszik, hogy ide inkább bámulni, mint tánczolni megyen az ember. Az a' sokféle nép, melly ide gyülekezik tarka vegyületben, valóban kis ideig gyönyörködtetheti a' szemet, mellynek még is többet árt

a' szerfeletti világítás, valamint a tolongás is olly sokaság közt nem legkellemesebb. A' casinói báloknak nincs párja! ott az ember ege'szen lionneli magát, még is fény és finom ízlés áradoz mindenben. — A dámák itt most többnyire virágos krepp és tüll ruhákban jelennek-meg, de rózsaszínű selymet is láthatni fekete csipkével, 's a' fejeken virág-koszorúk divatoznak. A' minap X. tanácsnoknál nagy álarczos bál tartaték, melyben mi is a' nénivel részt vevénk; de én épen akkor nem igen jól éreztem magamat; hanem néni csak erőltetett az elmenésre. Amerikai vad leánynak valék öltözve, de nem sok kedvem volt, mert a' nagy melegségben, álarcz alatt, iszonyú fejfájásom kezdődött; pedig igen magas szellemű 's még is elég nyájas multság volt. Egy hajós kapitány is volt a' többek közt, ki majd hogy el nem lopott magával Európába. Úgy szerettem volna vele enyelegni, de tovább ki nem állhatám, el kelle magamat még éjjél előtt lopni a társaságból. Annyiszor akartam már kérdezni, ki volt az a' hajóskapitány; de előre mindig elpirultam, 's nem merék iránta mind eddig kérdést tenni, hogy majd valamit gyanítanak belőle. En nem is tudom mi tehet bennem egyszerre olly nagy változást, ha ő utána akarok tudakozódni. Tegnap generálnál valánk. Egy kelleetlen képű, nem is épen a' legfiatalabb férfi kért-fel cotillon-

ra. Megvallom, nem a' legfürgébben ugrám ültömből karjára, 's ha nyilvános lett volna a' bál, hősöm ez úttal aligha kosarat nem kap: de ilyen helyen ezt könnyen sértésnek vehetnék a' férfiak, hát csak elmentem. Míg másokon vala a' sor, beszédbe eredénk, 's nekem tánczosom tetszeni kezde. Hiában! én csak tapasztalatlan leánya vagyok még, egy tekintetre ki nem tudom nézni senki' képéből is lelkét. Kérdém: az utolsó casinói bálban jelen fogna-e lenni? 's ő nem-mel felelt, mert falura hivatalos a' Húshagyót megülni. Úgy szerettem volna tudni — hová? de ha sokat akar az ember tudni, utóbb észre veszik, és ebből más még többet fog tudni, mint maga az ember: hát hallgattam. Én most annyit akartam írni mindent, öltözetről, . asztról; de mindenütt volt tánczosom lebeg előttem fekete frakkban, 's ha még többet írnék róla, bizonyosan azt gondolhatnád, hogy szerelmes vagyok bele; pedig ehhez nem egy bál kell, néha egész életen-át sem képes az ember valakit megszeretni, hát illy rövid idő alatt? Most már csókollak, édes néném, százezerszer, 's vagyok szerető testvéred Lotti.

U. i. Épen most hozza a' nagyságos néni leveledet, mellyben minket Húshagyóra magadhoz kérsz. Engem igen kellemesen lepett-meg ez ujsug. Nálunk a' farsang' vége úgy sem szo-

kott már sokat érni; de falun, úgy hiszem, annál jobban fogjuk magunkat mulatni. Nekem a múlt báli álruhám még most is meg van, nálad is amerikainé leszek; de ki ne beszéld aztán! Csókollak.

HORGHY UGYVED, KENYERDYNEHEZ.

Pe&t, jebr...r

Tisztelt, drága nagysád! Milly kegyetlen Ön irántam, hogy mind eddig engem szép testvére felől mély tudatlanságban bagya lenni; pedig minden perczét e' tudatlanságnak életemből elveszettek számlálom. Nagysád bizonyosan azt fogja magában gondolni, hogy a' férfiúi hízelgés ragadtata most velem tollat, 's gondolatim' hévmérője, tettem' iránya is ez. Oh de csak most ne illyet felőlem, éltemnek e' derülő szent hajnalában ne! én most alantabb, némábban érzek, mint valaha éreztem; de annál mélyebben, annál valóbban.— Ü. generálnál hozza össze a' történet Lottival, 's én magát kérhetem-fel a' szelíd lelket bizonyásá-gul, hogy semmit tulságigvele nem tettem. Nyelvem elnémúlt magasztalására; szívem elzárult érzelmeim' ömlesztésére; a' legegykedvűbb, a' legtompább férfi-alakban állék mellette, hogy egy

cotillonra megnyerni szerencsém lehete; mert a gyanítatlan magas kellemek szokatlanul lépék-el egész lényemet, féltem a dicsőhöz föllengeni. — Szóváltásom merő töredék volt, 's bánásom csak szerény illendőség. Ő engem nem is ösmerj én is másoktól tudám-meg kilétét. Egyszer kérdé: nem leendenék-e jelen az utolsó casinói bálban? 's ön nekem meg fog engedni, hogy Húshagyóra kegyesen hívó levele zsebemben lévén már, némi fájdalommal mondám a' hideg nem-et. Engem önhöz régibb hála és tisztelet a' legszen- tebb lánczokkal csatol de e' keblemben kelő új szenvedély kicsikart belőlem annyi áldozatot, hogy ön meghívásának előleges örömeire, homályt — ha pillantatnyit is — vonjon a' gondolat , hogy ő nem lesz ott. Mert hiszen ha ott le- endene, az utolsó casinói bál-kérdés csupa üres kérdés lett volna, mellyet szépeink gyakran tesz- nek, csakhogy szavakból ki ne fogyjanak ; 's az önzés irigy angyala mint csábít hasonló esetek- ben ! mint szeretjük mi magunkat fő szerepben látni ott, hol személyünknek kívánnók az első helyet! Akármint legyen azonban a dolog, meg- fordultam bár Lotti' eszméletében, mikor a' kér- dést tévé, vagy nem, — hatott legyen bár cse- kélységem lelkére némi kis érdekkal, vagy sem- mikép' sem: Húshagyóra személyes kézcsókom- mal vagyok minden esetre udvarlandó önnek tisz-

telt házánál. — A' mi Székesynket illeti, nagyon örülök, ha az érintett napon nagysádnál láthatandomj meglehet, dolgunk iránt a' legrövidebben foghatunk majd ott vele is végezni. A zálog-summát jó lesz minden esetre készen tartani. Addig is magas kegyeibe ajánlott, egész hódolattal vagyok, drága nagysádnak alázatos szolgálója: Horghy, ügyvéd.

OZV. KENYERDYNE 5 SZEKESY GYORGYHOZ.

Puaztadomh járt.....

Édes Székesy uram! Minap expressus emberem által küldött leveletem kellett az úrnak vennie; de még is válaszát mindeddig nem kaptam. Igaz, hogy a' dolog netn épen sürgős még, s a' kitett idő-határig ezt reményihetem is az úrtól : azonban a' jövő Húshagyó kedden egy utolsó farsangi mulatságra határozva-el magamat, bátor vagyok erre ezennel Székesy urat is, familiájával, tisztelem mellett meginvitálni. En, mint új vendég e' vidéken, jó szomszédim ösmeretségét nyereségnek fogom tartani, 's kívánnám kivált az urat, kedves új párjával együtt, tulajdon házamnál tisztelhetni. E' kérelmem' megvetését

hát az úrtól nem is várom; csak azt kell még hozzá adnom, hogy a' mulatság általában álarcos leend ; azaz, minden vendégim, kiket e' napra magamhoz kértem, álrühában 's arcczal fognak megjelenni, nagyobb vigalom' okáért. Tegyen hát Székesy úr is valami ösmeretlen alakot magára, tetszése szerint, 's én az írt napra a' legszívesebben várom, feleségével együtt, a' ki vagyok, az úrnak, alázatos szolgálója: Liliomfi
O t t i l i a, özv. Kenyérdyné.

RAKESY GYORGY, Z. MORICZ

BARÁTJÁHOZ.

Zsomba, jan

Kedves barátom ! Én úgy meg vagyok most szorulva, mint a' róka, ha a' tyúk-ólban rácsukják az ajtót. Kenyérdyné ismét rám írt, 's gondold ! Húshagyóra magához bálra invitál. Ez a bál pedig maskarás lesz, azaz becsületes.képpel senkinek sem szabad bele menni, hanem lárvával. Most már,én nem tudom menjek-e, ne-e? Feleségemet addig minden esetre haza expediálom, mert már nem bírok vele, hátha meg oda is eljőne 's megtudná az egész dolgot. Megvallom, ezt nagyon szégyenleném, 's ha le-

hét, Kenyérdynét ráveszem, hogy legalább egy észendőre, ha árendában is, hagyja még nálam jószágát A' kis Minka ugyan elszokott ám már a' semmiről Yízkereszt óta, most már minden valami neki, a mi igazán semmi volna is. Gondold csak! hogy Kenyérdyné' levelét meg nem mutattam neki, rettenetesen orrolja; pedig hisz ő sem mutatá-meg nekem anyja'levelét, hát tartozom én többel mint ő ? Most már mindig hazafelé sí, 's az ember hamar megunja a' sokat. En feleséget is zsákban szeretnék hozni, barátom, hogy ne látná az utat, merre viszik; tán jobban meghúzná magát. Ez az én Minkám tán főlöslég is jó, azért rossz ; de engem is szörnyen megzavart ez az átkozott zálog-váltás, 's a' házasság azért nem jó, mert ha egyiknek baja van, a' másik is megérzi, aztán együtt búsul az ember. No majd Húshagyón kivígamod legalább magamat, kivált ha még okosan egyezhetném az özvegyel. Én Angyal Bandinak fogok öltözni, még a' juhászomat is elviszem, 's dudu-szóval lepem-meg a' társaságot; tudom, hogy álmélnakodni fognak majd rajta. Há megjöttem, tudósítani foglak, mint ütött-ki a' bál 's mit végeztem; add aztán majd te is tanácsodat! Csak azt sajnálom, hogy a' szánút egészen elromlott, locspocs az út, aztán gödrös; az ember fel is dőlhet. Isten áldjon-meg!

IF. SZEKESYNE, TESTVEREHEZ, SARDINEHOZ,

Tormád, febr.,

Kedves Tilim! Csodálkozol úgy-e, kedvesem, hogy leveletem Tormádról kapod? Oh az én házi környülállásim fölötte kellemetlenekké váltak ; nekem siratnom kell a boldog múltat, míg te, édes Tilim, a mindig szebb jövőnek örülsz. Férjem azon bizonyos özvegytől ismét levelet kapott, 's evvel is szint' olly titkolódzó, mint a másikkal volt. Már nem is lehet más-ként, mint hogy ők egymásba szerelmesek j de hogy mért engem vett hát el örökös kínra, azt meg nem foghatom. Csak én Vízkeresztkor ott ne voltam volna Menyhárt bácsinál, még most is boldog volnék; de a' férfiak csak akkor hagyják magokat kiösmertetni, mikor már bonthatlan lán-czokkal csatoltak magokhoz. Szerencsémre kedves anyánk e' rász útban is meglátogatott bennünket, 's látása még keservesebbé tette sorso-mat, elmúlt boldog napjaimra emlékeztetvén; úgy hogy sírva borulnék nyakába, kocsiról le-szálltakor. A' napam boszús szemekkel néze, férjem zavarodott lett, azért az elfogadás részünkről igen hideg volt, 's anyánkat ez mindjárt meg is szomorította. Az öreg asszony ma világért sem eresztett volna konyhára, mindent maga tett lát-

szatos boszúval, csakhogy megmutathassa, milly munkátlan, kényelmes életet viszek én háznál. Ebéd végén azt mondá, hogy viseletem csak a' kényes nevelés következése, úgy élek a' háznál mint egy kis grófné, még is ha valaki lát, azt gondolhatná, hogy a' legkeményebb tömlőczben tartanak. E' vád fájt anyámnak s nekem még jobban, mert éreztem milly igazságtalan. „Grófnőt, kedves nászasszony — válaszola anyám — ne tartson háznál, s ha Minka kényesen van nevelve, majd még egy időre haza viszem, hogy megjavítva e' részben is, ne legyen reá panasz. Most férjem, ki mind eddig szóttalan morzsolgatá tenyerét, neki derülve felszólal: „Jó lesz ám! vigye haza asszonyám, majd Husvételre érte megyek, otthon tán jobb kedvű lesz.“ Különösen lepett-meg mindkettőnket e' váratlan nyilatkozás, s anyám e' pillanatban eltökélő hazavitelemet. Másnap indultunk, s napam látván, hogy anyám nem tréfál, felpirulva marasztgata, mikor már be volt fogva; de anyám mondá: „Csak te jer, édes leányom! látom én, hogy nem vagy kedves vendég a' háznál;“ s felülénk, napam pedig boszújában nem is köszönve visszacompolygott. Férjem, mi leginkább kízzott, nem is marasztta, egész vidámsággal kívánt szerencsés utat, jó mulatást, megkönnyülve, hogy kocsink udvarából kijáratott Oh, édes Tilim, ha elgondolom,

milly szívességgel forgódott kőrútunk a' napam midön engem fia' számára meg akart kérni, hogy' dicsérte minden léptemet, mint magasztalta fánk-jaimat , mellyek pedig épen ekkor egy kicsint elkelve valának, nekem is másutt járván eszem; mi édesen tudakozgatá, mint csinálom azon om-ló perezeket, mellyekhez hasonlót még nem e-vett; 's férjem is milly nehezen tudá kiindulni házunktól, hogy elhagyjon kézfogónk után; 's most látnom kell, hogy napam még konyhára sem ereszt, ez pedig szinte maga küld-el a há-zától: valóban szeretnék még egyszer leány len-ni , hogy az illy hízelgő nénikéket elbomolhatnám a' háztól, 's az olly szerelmes úrficskák előtt jég-szoborrá változhatnám, kik csak látásban, csók-ban, 's ölelkezésben tartanak szerelmet, az es-küvőig olvadoznak, utána pedig, mivel csak kül-sőkben keresik a' házasság' érdekét — a' minden-napi egyformaság unalmokra válván — vagy el-fásulnák irántunk, vagy zsörtösködnek. Most már két napja, hogy itthon vagyok, 's anyám, míg férjem értem nem jó, nem is akar haza e-reszteni; de én, ha lehet, ezt nem várom, s mihelyt új erőt nyerhet lelkem, megkérem anyá-mat, hogy engedje-meg a' visszamenést. Ha már benn van az ember, úgy tartom csak evezzen a hogy' lehet, míg végkép el nem ül, mert a' vi-lágra is kell tekinteni. — Csak gondolj újságot!

Kenyérdynéhez vagyunk meghíva Húshagyóra álarczos bálba. Ez az, tudod, ki a' múlt ősszel jött tájunkra alföldi jószágaiból, 's most itt akar meghonosodni j ez az bizonyosan, kinek neve a' minap férjem'leveléből ujjaid közt maradt. Reményiem , te is ott leszel, mert az egész vidék be van híva, 's így férjem is. E' váratlan eset engem igen sok érdekessel kecsegtet, azért, bár komoly körülményiül illy zajos mulatságot nem igen óhajtanak is, elmegyek. Ti is jöjtek-el, édes Tilim! Ha mód és alkalom adódnék, szeretnék férjemmel egy Vízkeresztnél keserve-sebb emlékü Húshagyót éreztetni. Csókollak száz ezerszer, szerető testvéred: Minka.

SZEKESY GYORGY, Z. MORICZ BARATJAHOZ.

Zsoltiba febr .

Kedves Móriczkám! Azt mondják, hogy Húshagyó a' bolondok' napja, de igaz is, mert az embert hamar bolonddá tesz benne. Halld csak! Vízkeresztkor sok ért; de a' miken Húshagyókor átestem, hozzá sem foghatók. Az anyám otthon maradt, feleségemet pedig a' napam haza vitte egy kis időre, a' mit én igen kedvesen

vettem; hát Pusztadombra csak magam menék. A' maskarám, mint írtam, csakugyan Angyal Bandi volt, az a' híres zsvány, réz csákánnyal, illendő öltözetben. Még otthon felöltöttem, mert különben megösmernék, gondolám; csak a' lárvámat nem tettem-föl. Egy kicsint is késtem; de annál helyesebb lesz rajtok ütni, így okoskodám, aztán hold'tölte volt, éjjel is úgy látott az ember, mint nappal. Már látszott Kenyérdyné' kastélya, 's én, hogy jó előre készen legyek, dobogó szívvel felkötöttem a' lárvámat is. Egyszer kocsisom visszatekint a' kocsiba 's elorclítja magát ijedve, aztán a' bakról le akar ug-rani, „Mi baj? mit akarsz, kiálték?” fokost kapva. „Jaj! kegyelem, szegény fejemnek! — mond hunyászkodva, de még erősebben remegve féltében — hova hajtsak?” „Nem látod azt a' kastélyt, gyáva? — felelék — oda járj-be!” 's kocsisom nagy aggodalmak között visszavonult ülésébe, mellyet már elhagyandó vala, de félelmesen pillogatott néha hátra. Most eszmélék, hogy tán lárvámtól ijedt-el, 's örültem öltözetemnek, mert már meg nem ösmernek. En voltam már az utolsó vendég, mert a' táncz-teremben — a' mint ott nevezték — pezsgett már a' sok tarka nép; mondhatom, hogy nyelvben és öltözetben egész Bábel volt; de nekem nagyon megtetszett ez e féle multság, hálálkodni sem kell benne,

mert az ember úgy sem tudja mellyik másik?
Csinosan felöltöztetett juhászomat is elhoztam a'
bakon, 's most együtt, ó dudájával én fokosom-
mal, megállánk az ajtóban. Eddig még jól ment;
de itt én elrikkantván magamat, ő megeresztve
puffadt dudájának hatalmas bordóját, benyitók
az ajtót, 's az egész szoba ránk bámult. Írtam
úgy-e, hogy lesz majd álmélkodás, de én csep-
pet sem confundalódva középre ugrottam, 's el-
jártam, a' mint csekélységetemtől csak kitelhetett,
egész méltósággal a' kanász-tánezet. Taps kö-
vette minden ugrásomat, 's ez engem még in-
kább tüzelt; de már lélekzetem fogyott, lárvám
alatt meg' szakadt már rólam a' veríték, féltet-
tem hogy elázik, hát egy mellék-szobába tértem
hűtözni. Egy vén cigány asszony volt itt, és
egy kis furcsa leány, ruhája falevelekből, toliak-
ból és gyöngyökből volt össze fűzködve; nekem
ez nagyon megtetszék, 's kérdém tőle: hol lak-
nék? „Ah! messze—válaszola—a' himalajai
hegyek közt!“ Én a' Kistükörből sehogy sem
emlékeztem, mellyik vármegyében volnának ezek,
hát nem tudtam rá semmit felelni. Most a' czi-
gány asszony jött hozzám 's mondá: „Elfáradtál,
Bandi, úgy-e?“ Ennek igen ösmerősnek kell
velem lennie, minthogy csak így per te 's tu be-
szél velem, gondolám, tán csak a' feleségem,
mert hisz ő is itt lehet azért hogy velem nem

jött. „Hát asszonyságodnak tetszik engemet ösmerni?” kértem egész böcsülettel. „Oh igen! hogy is hínak csak?” Székesy Györgynek, szolgalatjára. „Jó hogy tudom, neked én valami szerencsét mondok!” evvel megfogá kezemet ’s más szobába vitt. Itt lelárvázta magát ’s egy szép fiatal asszony kép tűnt-elő a ’ vén lárva alól.

„Én a ’ házi asszony vagyok.

„Örülök hogy szerencsém lehet...”

„Rég vágytam már e ’ pillantatra, melyben megösmerkedhessünk.

„Részemről a ’ szerencse!”

„Reményiem, kapta az úr levele met....?”

„Igen! — ’s most lépteket hallánk, hát intézésére lárvaínkat ismét feltevők. Csak gondold, amice! a napam jött lárvátlan ijedt képpel, de meglátván engem, visszafutott. A ’táncz-szobában hallható tolongás és lárma támadt. „Valaminek kellett itt történnie” mondá a ’ házi asszony, ’s kiment, hogy megtekintse. Én magam maradék, de hogy vissza nem jött, kiballagék én is lárvas képpel a ’ táncz-szobába. Már az be volt csukva ’s egy lélekig kitakarodva minden belőle. Megvallom, magam is meghökkentem, ’s zavarodtomban lekaptam lárvámat, mert mindig csak jobb, gondolám, ha a ’maga képében látják az embert, — s im! az oldalszobából hozzám fut rémulve az a kis tarka ruhás leány, hogy az istenért

szabadítsam-meg, mert mindketten elveszünk mindjárt; zsványok ütöttek a' házra, a' többi szétfutott, ő bennszorult 's mindjárt ránk török az ajtót. Ez a' feleségem, úgy gondoltam; különben mért futott-volna illy bizodalommal hozám? aztán el sem véthetett, mert már ekkor lárvám nem volt; hát csak megkaptam ijedve 's vittem hátra, hol előbb egy kis ajtót vettem észre, melly az épületből bizonyosan kivisz, 's ezen csakugyan a kertbe jutánk. — „Most merre?“ kérdém. , Akárhova — monda — csak innét el, mert sokan vannak, tán az egész falut felgyűjtják. A' kertből kiérénk az udvar' hátuljára, 's elől nagy tolongás, zavar látszék, mellyre kis társom karomon még inkább elijedt , úgy hogy már magam is majd megszeppentem. Három kocsit lelénk itt befogva, indulásra készen, 's az én kis félénk lárvásom elszökésre késznete, mellyre a' kész kocsikkal, a' legkivánatosabb alkalom kínálkozék. Beugram hát egyikbe, mert a' magam lovait eddig tán el is foglalók a' zsványok, 's az ólak körüi is nagy nép-tolongás volt. — „Hajts!“ kiálték a' szűrébe burkolt kocsisnak. ,En a' vármegye' hadnagyát hoztam, mond az kétkedve. „Indulj a' vármegye' nevében! — rárikkanték keményen — én is zsványokat űzők , mennem kell! 's ez elszánt parancs siker nélkül nem maradt, mert kalap-emelve ülésébe iga-

zodék a megszeppent pór, 's lovai közé vágva kevés percek alatt eltűnének a' kastélyból. Zsombának tartónk, 's egy hintó mellett vágata-el kocsim, mellyet nagy bámultomra a' magaménak ösmerék, de a' sebes nyargalásban sem tisztább felösmerésére, sem megállítására időm nem vala. Azonban a' sebes hajtás közben kerekünk egy gödörbe bukván, a' hátulsó tengely ketté törött 's meg kelle állnunk. Leszállónk, de kocsisom, 's az ijedelmeiből oldódó leány még most tekintenek-meg jobban, 's rémültökben egyszerre kiáltának. Társném segítségért kiabált, de a' kocsis szekerét lovát odahagyva illant, a' merre lehetett. Az előbb elhagyott hintó most ismét utolért, 's csakugyan a' magamé volt, 's benn egy asszony maskara. „Megállj! “ rivallék előre a' kocsisra, de az lova közé vágott, az asszony meg' el kezdett sikoltozni. Szerencsére még jókor megkaphatom zabláján az első lovat 's megállítani a' kocsit. Az asszony ki akart ugrani, de én még másikat is beültettem magammal együtt 's Petinek indulót kiálték, de ez akkor már leugrott a bakról 's én a' két ájuldozó maskarával magam maradtam. En nem tudtam, Lucifernek nézett-e ma engem minden, hogy ennyire iparkodnak menekedni, a' hol csak látnak. Az a' tarka ruhás leány is előbb segítségemet kéré elszöktetésre, 's most rémültében tőlem ájuldozik.

Ruhám 's tetemes fokosom, hogy illy zsványos zavarban remíthetének, eszembe sem jutott. Nem volt más mód, mint magamra vállalni a' kocsis-ságot, 's haza hajtani nyugodalomra ebből a' zür-zavarból, mert már úgy is közel valánk. Csendesség volt nálunk, mert még aludtak, de egy kiáltásomra talpon volt, cseléd, eb, minden. Világot hoztak, 's én maskaráimat leemelém, mert a kocsin csak nem hagyhattam. Ottben egyik — a' feleségem' hangja — nagy bámulva rám néz, 's „hát te vagy? “ kérdé lelárvázva magát, 's effective Minka volt, de a' tarka ruhásra iszonyú bizonytalan pillantatokat vete. Az is lelárvázva magát, egy ösmeretlen szép leány vált belőle, kit Pusztadombon feleségemnek gondolék. De minek is az a' lárva, hogy az ember egymást meg ne ösmerje, ha akarná is? én fogadom, hogy soha semmi Húshagyó' kedvéért maskarás bálban Angyal Bandi nem leszek! mennyi zavar ez most már! Épen úgy tetszett, mintha én megint leány-rablásba elegyedtem volna. Minka s emmi-ével most is csak hallgata; de annál keservesebb sírásra fakadt, szegény anyám meg azt sem tudta ébren van-e vagy álmodik? „Megengedjen, rózsám! — mondám az ösmeretlen kisasszonyhoz egész tisztességgel — én róla nem tehetek, maga késztede hogy szökjünk-el, köszönje, hogy a' zsiyány-vitából szerencsésen kiméne-

vénk; azt mondhatom, hogy itt jó emberek közt van!“ Most új nesz támadt az udvarunkon, ’s én bundát kerítvén nyakamba, kimenék megtekinteni. Néhány lovag volt, ’s egy vitéz kivont karddal, még most is maskara ruhában, tüzzellobbal nekem jó, hogy hova tettem a leányt? Mondtam ugy-e ? hogy lány-rablásba kevernek isme't ártatlanul. , Ott benn van. ‘ felelém egész hideg vérrel, ’s Ó „hah rabló!“ felkiáltva, berohant a’ szobába. Ennek sem sok nevelése lehet, gondolám; azt csak meggondolhatta volna, hogy más’ házánál nem illik illy lármát csinálni, aztán sem kérd, sem hall, csak berohan, a nélkül , hogy tisztességgel kopogtatna. A’ többi vármegye’ hajdúi meg’ azt kérdék: hol a’ zsvány? Most már értse őket az ember, utóbb még elfognák az embert Angyal Bandi’ képében, — az az átkozott maskara! Ott benn azonban bezzeg szelidebb lett az én vitézem, még engem is megölelt, aztán annak a’ kisasszonynak csókolt kezét, pedig anyám is ott volt, kit még is csak jobban illetett volna az efféle. Mondtam úgy-e, hogy nincs nevelése ! Minka a’ hideg szobába ment sírni, el nem gondolhattuk hogy mi baja ?

Hanem most már értsd-meg te is a dolgot. Nekünk sok szóba került míg tisztára jöhettünk; de ha az ember valamit ért, előadhatja kevéssel is a dolgot. Te hát szerencsés vagy, mert mind-

járt röviden megtudhatd az egész dolog mivoltát. Midőn én pusztadombi ólamban a' lárvát föltettem, kocsisom arra a gondolatra jött, hogy urát valaki a kocsiból kidobta, 's mivel éppen ez idő-tájban Selem Pista híres zsványt nyomozók a' környékben, engem egész hiedelemmel annak a képében vitt a' bálba, hol, mint elmésen gyanító, az összegyülekezett uraságokat akarná kirabolni. Ezt ő el is beszélé a' kocsisoknak, 's kevés időre tele lett az egész falu, hol éppen az üldöző hadnagy is legényeivel volt, a' hírrel, hogy Selem Pista Kenyérdyné' vendégei közt van, mert úri ruhában máshol is már sok csíny okát követett-el. Lassanként a' konyhába, onnét a' szobába is elterjedt a' hír, 's midőn a' fél falu fegyveresen, 's a' hajdúk körül fogók a' házat, zavarba jött az egész bál, a' vendégek kifutottak, rám csukva a' táncz-terem' ajtaját, míg a' mellék-szobában én Kenyérdynére várnék, 's magam maradtam a' történetesen benn felejtkezett tarka kisasszonnyal. Ez szegény zavarodtában azt gondoló, hogy künn vannak a' zsványok, hát engem kért ijedve, hogy menteném-meg. Azt már tudod, miként ugránk-ki 's hajtattunk Zsomba felé. Nóta bene! azt is gondolák, kocsisom titán, hogy engem Selem Pista valahol az útban agyon ütött, mert Kenyérdyné is, kivel beszéltem, engem soha sem látott, 's azt gondoló, hogy

Székesynek csak fortélyból adám-ki magamat 's ott nyomban agyon löttem volna, ha segítség nem érkezik. Ezen híren hát a' szegény feleségem rendkívüli rémülésbe jött, 's fogatott rög-tön, hogy otthon megtudhassa a' dolog' mivoltát. Lám még is csak áldott lélek ő! Azt is tudod, hogy' akadtam össze vele, 's mint tettem mellé's vivém vele haza az ösmeretlen kisasszonyt. A kocsisok, mivel már fejők tele volt, Selem Pistától ijedtek-el bennem, valamint a' kisasszony is akkor kezdett gyanakodni 's rémülni. — Ott-hon szegény Minka ismét azon busult-el, hogy én megint leányt loptam, ez a' leány pedig volt Kenyérdyné asszonyom' testvére, 's az a' szeles ur, valami Horghy nevű pesti prókátor, ki ezt a' kisasszonyt Pesten a' farsangon látta egy nagy nénjénél léiében, ott bele szeretett, 's most reménytelenül itt vele összejövén, 's ellopottnak vélvén, csakugyan igazsága volt még is, hogy olly lármát ütött. így megértvén egymást, Ők haza mentek Pusztadombra, 's mi magunk maradánk. De Minka csak nem akart földerülni sehogy'. En hát elővevén férji auctoritásomat, valatni kezdém, mi baja, mert e bizonytalan sötét képét tovább már nem tűrhetém, 's ezentúl sehol is, de különösen házamnál maskarás bált játszani nem akarok. Látván most ő is, hogy nem tréfálok, majd hihetlen tökélettel jelenté, hogy

addig nyugodt nem lesz, míg Kenyérdyné' leveleit nem láthatja. Én sem tűnök soká, e' percz választó lesz, gondolám, aztán előbb-utóbb ki kell a dolognak sülnie, jobb egyszerre átesni a' zivataron, mint soká félni a' mennydörgető távol vésztől, melly úgy sem kerül-el bennünket: nyúlék hát tüstént fiókomba 's némán, de, megval-lom, dobogó szívvel átnyújtám a' levelet. Ő is sápadt lett, 's ez engem megijesztett; de lassan-ként igézőbb rózsák válták-fel a' sárga halál-szint arczán. „'S csak ennyiből áll az egész dolog ?“ kérdé, visszaadva az összehajtott levelet. Csupán ennyiből ' felelék lélekösméretesen. „Oh ez sem mi!“ válaszok leírhatlan nyájassággal az angyal, 's nekem a rég hallott drága hang Víz-keresztet bájoló-vissza. Lásd, amice! az ártatlan jó kis lányból még is csak áldott szelíd nő váland, 's a' ki tagadná, hogy ez nem egy legfőbb kincse az életnek, annak büntetésül nem kívánok egyebet, mint egy örökös rideg aglegénységet. Húshagyó engem ismét e' tapasztalásokkal gazdagíta: Primo, az asszony mindent szívesen eltör, csak viszonyos szerelmét hagyják bántatlan; secundo, titkolódás, bizodalmatlan-ság, legöldöklőbb angyali a' házaseleti boldogság-nak; tertio, ha az ember tulajdon képét nem szégyenlheti a' világ előtt, maskarát ne legyen rá, mert a' kétszínűség semmiben sem jó. Én

ismét boldog, 's úgy hiszem, örökké boldog vagyok szeretett kis Minkám mellett in őt csak avval a fatális zálog-váltsággal féltém szomorítani, 's ő erre azt mondá : „oh semmi ” Egész birtok nehezen ér többet a válts ágpénznél, mellyel most, ha kezünkbe kapjuk, azon részecskét, melly neki jutand, hasznosan elintézhetjük, 's ebben effctive igazsága is van neki. Holnap mindjárt ipám uraméknak is megírom az egész dolgot, Kenyérdynével pedig végzek, 's evvel punctum. Viszontagságom által legalább azt nyerem , hogy két nagy napom lesz ezentúl minden esztendőben, t. i. Vízkereszt és Húshagyó. Egyiken kezdődött, másikon örökre biztosított hanyatló házi boldogságom. De meg is fogom őket becsülni, 's ezentúl névnapomnak minden czeremóniáival Őket tisztelendem-meg. Légy boldog, mint én.

IFJU SZEKF.SYNI AZ ANYJAHOZ.

Zsomba, Jebr

Kedves, édes Anyám! Húshagyó engem a legboldogabb asszonnyá tett ismét. Férjemnek

uram atyámhoz írt leveléből fogja olvasni, kedves anyám, az én haszontalan gyanakodásom' okát. E'változás, úgy hiszem, nekünk hasznunkra leend.

30,000 forint kész pénzen szépen helyre hozhatjuk gazdaságunkat, melly itt Zsombán úgy is helyre hozhatlan volt. Ez ügyben kikérjük kedves atyámnak is bölcs tanácsát. A húshagyói zavart a' tőlünk visszamentek, úgy hiszem, elég bőven megfejték az ott maradtak előtt. Horghy ügyvéd 's Kenyérdyné' testvére Lotti, a' mint hallom, Husvétre megesküsznek, mert a' fiskális ur nem szeretné, ha kis vad-leányát még egyszer ellopnák. Házunknál egészen megfordult minden. Férjem a' legbizodalmasabb, a' legmelegebb érzelmű barát, 's napam asszony is egészen megváltozott. Én neki Húshagyó óta kedves leánya vagyok, 's viszont szíves anyát tisztelek benne. Mondja mint fájt neki, hogy a' minap engem kedves anyám haza vitt, 's nem is reményiette dolgainknak illy jóra fordultát. Őt is csak az a' zálog história tette, úgy hiszem, olly zsörtössé, restelvén, hogy régi fészkrétől meg kell válnia. Pedig én úgy tartom, ez nekünk hasznunkra lesz. Itt, azt tudom, soha építeni nem fogtunk volna, illy füstös ószágban lakni pedig nem nagy szerencse. Alig várom hogy kiköltözzünk belőle. Pusztadombról vártam kedves anyámat, de

a' mint haliam, nagy főfájása 's az esős szeles
idő nem engedek jőni, 's akkor már meg is
nyugtatók állapotunk felől, — Ha jobbra fordul
az idő, legyen szerencsénk. Holtig engedelmes
leánya : Minka.

KOVACS PÁL..

NEPDALOK.

I.

Kedves a' rózsá' illatja
Ha ki azt leszakaszthatja;
Szép a' leány' piros ajka,
Hogyha legény csókolgatja.

Nagy fának jó az almája,
De magosán van az ága;
Nyúlánk a' babám' növése,
De tiltva van ölelése.

Duna' vize megy lefelé,
De felülről más foly belé;
Hej ha babám el fog menni,
Helyette más fog e lenni?

Mikor a' nap lenyúgoszik,
Utána bús harmat esik;
Ha galambom eltávozik,
En szemem is harmatozik.

II.

Száraz fűre deres harmat hulladoz
Édes lovam, ne egyél, mert hajt okoz ,
Inkább selyem kantárt veszek fejedre
s bársony nyerged lesz csak hordozz kedvemre.

Kemény göröngy hantok földik az utat ,
Édes lovam , őrizd tőlök lábadat;
Repülj velem kedves rózsám házáig ,
Hogy ne fájjon szegény szívem sokáig.

Fényes csillag kezd ragyogni az égen ,
Olyan tisztán nem tündöklőit már régen ,
Fényes csillag ragyogj nekem odáig,
Hogy setéiben ne bolyongjak sokáig.

Csillámlik a szőke Duna messzéről ,
Talán ki is ömlött teli medréből
Szőke Duna , hej ne öntsd el útamat,
Mert gödörbe terelhetném lovamat.

Ablak előtt pislogó mécs hamvadoz ,
Mellette szép barna leány szűnyadoz,
Barna babám , ne szűnyadozz , gyere ki,
Kedvesed vár régen rád ide ki.

III.

"Virágos ken' ajtajánál
Kökényszemű szép leány áll,
Előtte az út' közepén
Gyakran jár egy szőke legény.

Szőke legény, ne nézz félre,
Ne nézz a' kökényszeműre,
Mert ha rája tekintesz,
Szerelemnek rabja léssesz.

De a legény még is csak néz,
Szeme, szíve a' lányra vész,
Százszor visszanéz a' szegény,
Ugy ballag az út' közepén.

Lám megmondtam ne nézz félre,
Ne nézz a' kökényszeműre,
Magadnak im bűt szereztél,
Szerelemnek rabja lettél.

Ha rab lettél törd békével,
Talán enyhülsz majd idővel,
Talán fogják még mondani:
„Kár így neki elhervadni.

IV.

A szerelem ki méhecske ,
Szárnyain édes mezezske ,
De fájdalmat szerez lángja ,
Mint a méhecske'- falánkja.

Ha fájdalmas , isten neki,
Csak már felém röppenne-ki
Fulánkjától nem rettegnék ,
Csak mézéneket örülhetnek.

V.

Tizenkettőt ütött
Az éjnek közepén ,
Könyökömre dűlvén
Virasztva ülök én.

Galamhom, violám ,
Te csendesen alszol,
Artatlan álmokkal
Enyelegve nyugszol.

Alugyál értem is ,
Aludd az éj álmát ,
En ébren maradok,
Kincsem , jó éjszakát !

VI.

Messze útra indult a' szép legény
Enyhít ni szerelmes szíve sebéen ;
Az alkony őt setét erdőn lepte,
Magában ekkor így beszélgete :
„Sudár fenyvek ! susogó patakok ,
Hímes mező , fényes csillagzatok ,
Langy szellő , giliczék' nyögdelése ,
Ti lesztek kínaim' feledése.
Így szólván egy sziklán lenyúgodott,
Haj de reménye nem valósodón,
Mert fölgyúladt heves képzelete
'S őt illy búbájósán hitegette :
Karcsú növése a zöld fényűnek
Termetét képező kedvesének ;
A' hűvös patakok csörögése
Úgy tetszett galambja' lebbenése ;
Az illatos virágú mezőben
Allt a' lány ünnepi köntösében ,
Csillagokból szemek' pillantása ,
Szellőből lett hómell' sóhajtása ;
'S a zöld gallyakon ülő giliczék
Kedvese' búcsúzó szavait nyögők.

Már az éjféll' búsongó homálya
A setét erdőre alászállta,
Ő még ült a' mohos sziklaszálon,
'S megárnnyékozta a' játszi álom.
A játszi álom , melly azt mutatja ,
A' mi ébren az ész' gondolatja.
Olly bájolón , milyen soha nem volt ,
A' kedves leány előtte állott;

Olelésre nyúltak hókarjai
Csókra keltek piros ajakai;
Gyöngyök peregetek-le orczáiról,
„Elhagysz tehát?” hangzott ajakiról.
’S mint árva fülemile’ sírása
Kifakadt melléből zokogása.

Hogy fölrázta őt e játszi álom,
’S eszmélve ült a zöld sziklaszálon
Piroslott a hajnal perémzete.
Magában ekkor így beszélgete ;
„Sudár fényű , te törpére görbedj,
Csörgő patak, te iszapba rekedj ,
Himes mező , légy kóróhalommá ;
Ti csillagok , fekete korommá
Fereteg váljék a lenge szélből
’S károgó varjú a giliczéből
Mert nem vagytok nekem enyhülésre
Hanem lettetek bú-ébresztésre.
Szép álmodozásba ringattatok
Hogy kétszeres búval kínozzatok
’S én balgatag föl nem tudám érni,
Hogy bú elől nem lehet kitérni ,
’S hogy ki szerelemnek adja magát,
Az mindent szerelmes szemekkel lát.

Míg a legény illy énekel monda
A’ setét erdőben fölvirrada,
Eljött a dél a’ nap alá szállott
’S a szerelem’ bús vándora állott
Kedvese ablakának előtte
’S epedő szerelmét énekelte.

MEMYON' SZOBRA.

I.

A' hajnal' szellője az öreg Pheron' hangjai közé zúgott, de nem zivatarosán, oly szelíden, mint két hónappal szokott a' nap' legalacsonyabb állása után, mikor a' tavasz' esői megszűntek 's a szánum' halállehellete még föl nem kelt. A' lombkoszorús pálmaliget öszvehangzó neszt kezdte a' széllal, míg a' madarak éles torokkal tudaták ébredésüket. Rég nem volt illy szép a' hajnal; varázsihlet látszék mindent érinteni, tündérfényben töredezett elő keleten a' reggelt hirdető pirosság.

Sugarak mutatkoztak a' pyramisok' csiicsain, első sugara az új napnak. Alább terjedt a' fény, a Memnonszobor' feje felé, már homlokát érintő 's a' mosolyodni látszó arczon ömlött el. Egyszerre lecsillapodott a' szél, a' madarak' zengése elhallgatott, 's a' levegőt lassú, halk melódia 'rezgető meg. Bájzengésű volt a' hanga, messze terjedő a' hallgató pusztában, 's figyelemre állítá-meg a' kietlenek' vándorát.

„Hallod, fiam — így szólt az öreg Pberon — a múlt idők napjai vágynak visszatérőben. Soká hallgatott ezen szobor, századokon keresztül, mióta Aegyptus’ dicsőségét idegen hatalom burkolá homályba, de most megszólamlík, ’s mint Isis, Hermes, és Oziris’ idejében, nap költekör édes hangát hallat. Fiam! néma a kö, mellyből a’ lány’ ajkai vésettek, és isteni az erő, melly ott zengeménnyé változik, melly a nap sugaraival hangokat csalat a’ néma ásványból elő.”

Nemendes, Pheron gyermeke, huszonkét évű volt, virágzó testű, virágzó lelkű, de agyának fényét a mysticismus’ estszürkülete némi homályba helyezé. De ezen homály általom nélkül volt világos látására, keble’ tüzeit regényesbé, ábrándozóbbá tevő, ’s képzeleteinek költői hevülést adó. Elméje ingereltségét nem kevésé mozdítá még az is elő, hogy a’ keleti birodalom sötét lelkű szolgálói korlátozni akarák nála s körében a nem tömlöcz számára termett lelkeket; hanem az ég becsatangolására szántakat, hogy igazságokat szívjanak az Orion fénykörében, és ott, hol a tejes úton fölül csak a’ gondolat hénázhat, hová a’ fegyverezett szem többé föl nem ér.

Ozimandia pedig, Nemendes’ egyetlen húga, a rózsá-arcú, a’ hóhalmos keblű, álmadozni látszik. A’ szobor’ hangjai leginkább illeték

öt, legérzékenyebben a figyelt rajok, az a keblében éltek azok már. Ah, a' legérzékenyebb húr volt megérintve szívében, arról ömlött-le Memnon' éneke, az emelte őt ki eddigi világából.

Míg Ozimandia áloméletbe merült el, 's míg Nemendes bámulva gondolkodott, az öreg Pberon arczra borúla a' nap, a' szent Isis előtt. Nagy örömmel örvendezett az elaggott férfi, mint általában a' hanyatló kor' embere szokott, ha ifjúsága' idejéből némi körülményt megpillanta. Imádságot rebegtek ajkai, 's bálát, hogy meghallatá azt, a' mit Isis' papjai annyi ivadékon keresztül nem hallhatónak, 's a' mi után annyi ezerek imádkozva vágyakodtak. Ő lön a' szerencsés, ő lön Isis' választottja, ő vala érdemes az istenségtől jelet látni. Mélyen merült e' gondolatba ihletéstől hevült agya, 's beszélni látszék azzal, a' kivel senki nem beszélhet, — az anyagok' mozgatójával, az anyagtalan erővel.

Még egyszer megcsendültek a'
varázshangok,
midőn az öreg imádságát elvégző. Nemendes pedig gondolkodva állt, a' jelenettel egészen megbarátkozni nem tudó. Valót kerese az ő lelke, mint a' nagyobbra teremtettekéi minden időn

és minden koron keresztül kerestek, még azon legsötétebb századokban is, midőn az ész' csilláma ritkaság vala. Beutazta alsó 's felső

Aegyptust, megjáró Nubiát, ösmeretes volt Abyssis-

nia' havasai között, Isist, Ozirist mindenhol kereső. Memphis' irat-tárait átfürkészté, a' szent mondákat ösvetanulá, 's tudós lön, igen tudós a papi osztályban. Az övéi fél Hermetst vártak belőle, ki a' középkor' tudományát elfojtsa a Nilus' honában 's Mahomet' geniusát megtörje.

Ki heves kebellet keres valamit, könnyen megtalálja. Nemendes is látá Isist, látá a' Nilus' áradásaiban, a' puszták' szelében, Nubia oázain 's a' menydörgés által fölséges havasokon. De nagy különbség volt az ő 's a' régiek' látása közt. Azok érzékeikkel győződtek-meg róla, néki elmeérzékhez kellett folyamodnia, melly egyetlen a' maga nemében, messzebbre ható a' test' öt érzékinél, hit név alatt részint ösmeretes. Ezen különbség nagy szeg volt fejében, buzgósága csillapodni kezdett, heve félszeg irányt vön. De most az istenség' jelét látá, a' szobrot megszólaltatóét, kit eddig csak a' szelek' zúgásaiban és a' menydörgés' szavában hallott szólani. Nyomban levetkezé minden kétségét, agyában fölkeltek a' gyermekkori képek, keblét a' hajdan' érzeményei dagaszták, és térdére hullva Isist magasztalá, hő fohászokat röpítve és a' nap' sugaraiban mutatkozva felé. Az Öreg Pheron pedig örömkönnyekeket hullatva áldását mondá Nemen melly öt kis papjává szentelé.

Közel vala pedig Steplianos, a' puszták' fia, rideg életét vad mézzel és vad gyümölcsökkel tengető, sokat imádkozó, különben keveset tevő, ki a' szerelemnek örökre búcsút mondott. De egy virágot láta még is a' pusztában meg, olyan szépet, mint a' virágok' legifjabb királynéja, midőn kebelét először hagyja fesleni, de olly rejtetten, hogy bele az őt imádó hajnal egy csöppnél több harmatot nem szoríthat. Ezen virág Ozimandia volt, Pheron' leánya, kit Memnon' hangjai mély álméletbe ringattak. Titkon kíséré ő mindig a' leányt 's imádságát feledve lángra gyúlt, boszúra gerjedt, olvadt és átkozódott, a' mint ennek vagy amannak hulláma csapott föl. Most pedig látá az elhatározó pillanatot, 's mint ölyv a' pacsirta-fészekbe, úgy rohant az imádkozó csoporthoz.

„Heraclius császár' és a' konstantinápolyi patriarcha' nevében mondom — így szólt a' puszták' rideg fia — foglyok és rabok vagytok, mint kik az igaz isten mellett a' pogány Isist imádjátok. Te őszfej, így tudod becsülni a' basileüs' parancsait; és te szakáltalan, engedetlenséggel kezded e pályádat? Te pedig, leány, általam lész kiragadtatva a' sátán' körmeiből, és visszadvá az életnek.“

A' fölijedt leányhoz mene, kezét megragadandó : de boszúsán pillanta ez reá. 's szemé-

nek tüzével hátraléké a' vakmer öskö dót. Azonban az első hátrálás nem megveretés, kivált Stephanosnál, ki az indulatokat kiirtá kebeléből, kiirtá, hogy a' benne fölkelendő annál nagyobb helyet foglaljon el, annál kizáróbban uralkodjék. Bég pillantgata ő szerelmesen a leányra, de haszontalanul; rég mesterkedék közéletére jutni, de sükeretlenül; vallást tön még is neki, de a leány utálattal fordult el tőle, két szóban tudatva vele szemtelenségét.

Igen, Ozimandia' szívében nincs hely föld' gyermekének számára. Az ő heves képzelete mennyei anyagokból alkota magának egy lényt, egy ideált, fölségcebbet mint hogy a' nap alatt valaha más termett volna. Függetlenebb lelkű az, mint akárki Aegyptus' egymástól elkorlátozott ősi lakosainak osztályaiban; ember szeretőbb és türodelmesebb, mint a' keleti birodalom' háborogatóshoz és vélemény-üldözéshez szokott embereinek és nem embereinek akár mellyike; csillapodtabb 's fékezettebb tűző, mint Omár' bajnokai, kik Arabiából folyamként törnek elő 's baltalmokkal elárasztják a' világot. És ekkor a' világ csak ezekből álla számára; csak aegyptusit, görögöt vagy arabot választhata.

A' sorsnak, a' vaktában rendelkezőnek, Stephanossal kelle őt egybe hoznia, hogy az ember az ő ütgöröngyei igazításával bajlódjék, a' játék-

szinről eltűnendő, mikor az egyenes pályán biztosabban kezdene menni. Stephanosban századát híven ábrázolva lehete látni. Buzgó a magasztalta áig, sőt vakbuzgó az őrjöngésig, sötét mint az éj, hiedelmén csüggő, mint örvényből mentő ágon, mereven 's érdes mint az aczél. És hasztalan csüggött az ágon, megerőltetve görcsösen kapaszkodó inait: az örvény elragadta, a 'szív' Örvénye, 's lesodrá a 'mélységbe, hol halálnál egyéb nem váraozik reá.

De azért ne gyűlöljétek őt, hogy hitét megszegé. Ember nem emberit ígért. Ő most kezd el mint ember cselekedni, most égeti kebelét azon láng, melly hamuvá is olly édesen éget. Örülnétek neki, ha az őt emberré teendi!

A vadul égő Stephanos nem tudja magát mérsékelni. Hátrálását szégyenelve, előre megy, és megfogja a 'leány' ellenálló kezét. Forró volt pedig a 'kéz és szorító, mint kebelében a 'szív heves és szoruló. „Velem! — így szólt e rideg fiú — Memphis' falai között jutalmatokat veenditek! “

„Ne hozz agg fejemre bút és bánatot, pusztának kegyes embere! ‘ — így kezdi könyörgöleg az öreg Pheron, 's üdült szempilláin a 'néma ékesenszólás' csöppje ragyogott, a 'csak Stephanoshoz nem szóló. — , Nem árték én neked soha, nem vétettem semmit istened ellen, kit te kö-

nyörgéseiddel naponként imádsz. Hagyj nyugal-
mamnak, *míg* a' beközelgető halál örökre el-
nyugtat. ‘

„A ki istenemet megbántja, engem bánt
meg, és a megbántó büntetést érdemel — felele
Stephanos. — A' lelkiösméret' dolgában nem va-
gyunk magunk emberei. Az parancsol, és ne-
künk akaratum' ellenére is engedelmeskednünk
kell. Te itt Isist imádád, fiadat Isis papjává
szenteléd föl, 's így ellene cselekvél a' császár'
's az én egyházom' parancsolatainak. Ha föl nem
adlak, szörnyet vétkezem; vétkezem a császár,
a' patriarcha, lelkiösméretem 's az isten ellen;
a' földi vétket pedig égi büntetés követi, ott az
örök boszúálló' kezeiből, a' pokol' olthatlan
lángjai között. Öreg! csak nem kívánhatod,
hogy a te helyedet én foglaljam el?“

A' szörnyű képektől elborzadva, alig tuda
szóhoz jutni az öreg. „Lehetetlen, hogy olly
boszúálló legyen istened, — szólt még is utóbb
— vagy ha boszúálló, a' gonoszságot büntetendi
meg, melly bút hoz mások' fejére, könyüket csi-
kar az ártatlanok' szeméből, 's az örömeket her-
vasztó szélként elsöpri. Férfiú ! nekem is van
lelkiösméretem, én úgy cselekvém, mint az pa-
rancsoló, 's úgy teendek, mint az parancsoland-
ja. Hah! ezen kebel' szózata egyre azt erősí-
ti, hogy az én Isisem jobb, szelidebb, barátsá-

gosabb a' te istenednél, a' percz-élet' botlását az idők Örökségén által büntetőnél, ki indulatosságában boszúállásra gerjed a' tehetetlenség' ember nevezető porszeme iránt.

Stephanos csak félig hallá e' feleletet, mivel Ozimandia épen nem mutatott kedvet a' mellette maradásra, hanem kezét kiszabadítani törekvék. Bajlódása közben tehát szólni hagyá az öreget, mikor pedig az elhallgata, a' szólás sorát rája következettnek vélő, töredékesen ezt mondá; „Nálunk egyéb mentség nincs, mint a megjobbulás, a megtérés. Azért tagadd meg bika-, gólya-, macska-, krokodilus- 's múmia-imádó hitedet, 's térj át az élő igaz istenhez ; különben Heraclius császár' és a' patriarcha' nevében parancsolom : kövess Memphisbe.“

„Ne vedd el, férfiú, az Öreg gyermektől, a' mi a' fiatal gyermeké volt: Isisét, múmiáit, krokodilusát. Nem hallottad még az arabok fegyvereinek zúgását? — én e' pusztákon némmely robajt hallék mái- tőlök, — ki tudja, nem Allah diadalmaskodik e istened fölött, mint ez diadalmaskodék Isis-Ozirison? Es akkor öszült fürteiddel te is hasonlóért könyöröghetsz egy mollához, ki olly kegyes legyen hozzád, milyenek én most téged kívánlak. Férfiú, azt tedd velem, a' mit akkor magaddal tetetni kívánsz : hagyj meghalni apáim' hitében!

Hosszú 's unalmas volt Stephanosnak e beszéd , mert olly felette sok baja a szerelemmel soha sem volt egyébkor, mint most A dolog' velejére akara tehát átmenni. „Az én istenem mindig első isten marad, mert a' többiek képzelet' szüleményei, be nem bizonyítottak, nem valóságok, költeményi lények, máshol nem létezők, mint az ábrándozó bolondok fejeiben. Azért, öreg, én nem félek Alláhtól, ő csak Arabiában fog parancsoló maradni, de annál nagyobb szolgálatot fogok az enyémmnek tenni , ha néhány lelket visszaadok neki. Ne macskodjál tehát, hanem állj reá a' mit legnagyobb engedékenységem mellett mondok. Te megmaradhatsz Isisednél, hanem gyermekeid istenhez teljenek. in őket oktatás végett magamhoz veszem. “

, in nem kívánok tőle oktatást! ' szólta Ozi-
mandia, 's kirántá kezét amazéból.

„Ugyan mire fognál tanítani — kérdé Nemendes — ki olvasni is alig tudsz ?“

, Égi igazságokra — felele Stephanos — melyek élő szóval adattak, nem írásból, az isteni oktató által elő. Megtanítják az élet útjára, melyen hatszáz harmincz kilencz év alatt sok millió boldogult, sok millió jutott a' paradicsomba.

„Nekem igen nagy kedvem van az út-keresésre — felelt gúnyolólággal Nemendes, — azért

nem ok taltatom magamat annak föllelhetésére, annyival inkább, mivel még jó sokára, ’s minél későbbben akarok azon útra indulni. Hanem búgom bátortalanabb, az útkereséshez nem szokott, járt ösvényt szerelő; ez előbb tarthatna veled. Azt vélem, puszták’ fia, beérhetnéd Ozimandiával.“

, Isten neki! ‘ felelt Stephanos.

„Dé minket azután hagysz áldozni Isis, Oziris, Hermes ’s több isteneink’ oltárán, háborúgatás nélkül? “ kérdé Nemendes.

„Sőt még védni foglak, ‘ mondá Stephanos.

„De hátha görögök érnek bennünket az áldozaton ? ha Ítélet alá akarnak vetni ? ha rab-ságra akarnak hurczolni, hogy többé ne lássuk a’ napot, ne a’ hold’ szelíd sugarait? “

, Kimentelek én mindig; azt mondom: az istennek áldoztok, ki mindeneknek egyenlő atyja, csak áldozástok’ módját alkalmaztatjátok a’ szokott módhoz.

„Húgomat pedig jó szemügyön tartod, úgy e? ’s gondoskodói lelki üdvösségéről ? “

, Vigyázok rá, mint szemfényemre, sőt jobban még; oktatásom határt nem ösmerend.

„Húgom, Ozimandia, — így kezdé Stephanostól elfordulva Nemendes, — rajtad van, hogy határozásunkon megnyúgodjál, hogy a’ puszták’ ezen kegyes lakójával elmenj. Nem lesz utolsó

dolgod vele. A' szép görög szavak mézként áradandnak le ajakairól, 's ő éjjel nappal kész rád vigyázni. Látod, ő kész megtagadni lelkiösmeretét boldogságodért; kész istenét megcsalni, hogy te üdvözülj; kész hazafiai előtt, valamikor szükséges, hazudni, hogy bátyád és atyád sértetlen maradjon. És ez, látod, mind a te üdvöségedért történik, hogy a' paradicsom egy olyan angyalt kapjon, mint te vagy. Reményiem, nem lesz semmi ellenmondásod.

Stephanos egyre boszúsabb, egyre hevesebb lön e' szavakra, haragja már már kitörendő vala, de Ozimandia feleletét el akarta várni. Nem is sokára maradt el ez az így hangzó: „Semmi más kifogásom, semmi ellenmondásom nincs, mint hogy Stephanos felől semmit nem akarok tudni.”

Ezen szavak legnagyobb fölingerlettségbe, 's úgy szólva, dühbe hozták Stephanost, ki indulást, rabságot, kárhózatot ordíta, Ozimandiához szaladt, azt elvezetendő Meniphisbe, de Nemendes által a' leánytól tovább útasítaték. Erre a' vita még nagyobb lön, szavakról tette ment által, 's a két fiatal hamar öszveölelkezék. Erősek voltak Nemendes karjai, de ifjúsága gyöngén mérkőzheték a' férfíúi korról, 's nem sokára a' földre lön vetve. Derék-kötőjét akará gyorsan lerántani Stephanos, vele hihetőleg a' vitatárs

kezzeit öszv ekötözendő, midőn az imádságát végzett öreg, 's a' bámulásból 's első rettenésből magához tért leány segítségére keltek Nemen-desnek. De a' segítség szükségtelen lön ez egyszer ; Isis meghallgatá Pheron' imádságát 's büntető nyilat küldte a' bűnhődő ellen. Sebesen csapa Stephanos' jobb karjába a' nyil, 's eret vága rajta, a' szívgyuladást hihetőleg megszüntetendőt

„Isis' karja ez, a' minket védő 's a' büntető ! — így szólt Pheron. — A' ki nap'költekor Memnon' szobrának ajakain hirdeté dicsőségét, az most nyilával véd minket, és védni fog mind Örökké. Bízatok benne, gyermekeim ; nem hágy ő el, sőt előbb utóbb visszavezetendi Aegyptus' régi dicsőségét. Az s oltárain fog füstölögni az áldozat, 's szabadon füstölögni, mint Moeris és Sesostris' idejében, midőn vasaink' éle előtt megrendült Asia, 's fegyvereink' fényétői remegtek Európa' lakói. Ő magára vállalta a' boszúállást, mi ne avatkozzunk többé dolgába. Menj, Stephanos, békével 's a' sebesítő Isis gyógyítsa meg sebedet.

„De hova menjek? — így kezdi a' vérevesztett, sápadt Stephanos — belehalok sebembe; segítetek a' nyilat kivenni.

Es szánakodtak rajta az Isis-tisztelők ki segíték venni a nyilat, kimosák sebét, bekötöz-

ték, és laktársul hívák meg, míg sebe meggyógyul.

II.

„Akár ezer sebet üssön rajtam Isisi— monda magában Stephanos — csak Ozimandiát adja ápolóul.” is a puszták lakója megfelejtkezni látszék, hogy nem emberek, s kivált nem leány társaságába való, hogy már az elmehetésre eléggé meggyógyult sebe. De Ozimandia nem igen láttatá többé vele magát; a mint amaz gyógyult, ő annyival ritkább lön körülé, míg végre egészen elmaradt. Mert az ő szívét egészen más! élelet foglalatoskodtatá. Az istennel társalkodék, ki a szobor ajakin reggeli édes bangókat ömledeztete.

Homály borítá még a' világot, álomban szenderegtek a városok és puszták lakói, mikor Ozimandia kilopózdott, lesendő a pillanatot, mellyben a nap' első sugara előlővell. 'S a mit hallani óhajtott, mindig meghalló. A mint a' nap' sugára megérintő a' szobor ajakait, édes hangok ömledeztek arról elő, hasonlók a fuvola hangjaihoz, mellyeket ügyes ajak 's gyakorlott kezek teremtenek elő. A szobor hangája pedig naponként hosszabb lön, a min a' leány nem kívéssé örült, sőt hangjait amazokkal egyesíteni

meré. Majd szabályától is el kezdte a' szobor távozni, hogy csak egyszer szólalmjék meg, és váltogatva kezdte dalt ömledeztetni a leánnyal. Mennyei örömtől dagadt ennek szíve illy énkör, 's elrabolva lön előbb mint föld gyermeke, gyönyörködhetek benne, a' százsoros mennyország szerzőjében.

Azonban Stephanos' sebe egészen meggyógyult, meggyógyult a karján, de szívében annyival nagyobbra nőtt. Nyugalankodva korán kelt egyik napon föl s botorkálni ment ki a' ligetből. Épen' nap' költe volt. Bámulva hallá a' szobort megszólamlani a' legszebb szózattal 's utána a leányt énekelni, érzékenyen s a' követ is olvasztólag. Figyelve közelítő a' lányhoz s jól kivette e' dalt:

„Idvezelve legyen tőlem ez nap, melly a kelet' határán föltekint, és mosolygva ád fényt a világnak, és gyönyört oszt szemnek és szíveknek.

Idvezelve legyen énekemtől az erő, melly a' napot fölhozza, fölruházva éltető sugárral, föl-tetézve bájnak tengerével.

De százsor légy idvezelve tőlem, hangtremtő ott a' szobor' ajkán, életosztó minden e-reimbe, 's égi kéjek' harmatoztatója.

Oh ha neked szinte volna szíved, — volna szíved érező enyémként: úgy ezerszer idvezelne ajkam, idvezelne, tárgyát érzetimnek.“

Lankad tan ült le a' lány, fejét ölébe lehajtva 's a szobor feleletét várva. A felelet nem maradt sokára ki, 's nem kívéssé lépé meg a leányt, fuvola-hang helyett emberi hangokból állván.

„Az emberek neméből ki ösmer tiszta szerelmet? Melly leánynak szíve marad tárgyához hív?

Ezredek múltak el hajdan, míg epedtem, istennek gyermeke, hű szerelem után:

De hiú 's változó vala minden leány; szerelem-esküt kaptam, ingatlan szívet nem.

Hosszú álmot alvám némán szótalánul, 's Ozirisnek tisztelete utánam elhanyatlék.

Most a napnak sugárai felköltöttek viszont. Leány! ne ígérj szerelmet; e játék veszélyes.

Stephanos szemmeresztve hallgatta 's viszsza képzelé magát azon időkbe, mikor Aegyptus' földje szent föld vala 's csodákkal bővölködő.

Mélyen hajlott a' porba 's fölegyenesedni nem merve hallgatott, — és hallá, szívének poklát. A' leány felelete ez volt.

„Istennek gyermeke, tied szívem, fogadd; Isis tévé bele az ömlő érzetet, melly benne megmarad, míg csak lángolni tud; míg éltem el nem aludt.

, Legyen! — tehát enyém vagy; vedd szerelmem' jegyét; keblemre jutsz bizonnal, ha hív 's meleg maradsz.

Ezt felelé utoljára a' szobor, 's a' lány körüi sem nézheté magát, mikor egy galamb válára röpi, orrában rózsabimbót és gyűrűt tartó. Az ajándékot elfogadó a' leány, megcsókoló a' galambot, 's újáról levont egy gyűrűt, annak orrára ölté, 's az elröpöle vele Memnon' szobrára.

Némán lopódzék tovább Stephanos, az apához menő, ha lehet, ott adjon dolganak-jó indulást. Köszönettel a' szíves ápolásért kezdé el beszédét 's mellékesen tudató, hogy indulni, válni szándékozik. Az öreg Pheron kevés köszönetét fogada el, 's jobbát nyújtó az elmenőnek. De Stephanos menni nem tudott. »Öreg, — úgymond — én ember vagyok, kebledben emberi láng dül, engem megemésztő, ha nem segítesz rajtam. Pheron, én lányodat szeretem, a' szerelem' legforróbb lángjával szeretem, add nekem őt. Becses lehet előtted a' kincs, mellyet kívánok, de olcsó áron én sem kérem ; mindenemet érte adom, érte meggyőződésemet, érette hitemet. Apa! én veled borúlok le Isist imádni, ha őt lányod' karjain imádhatom. «

,Stephanos! — így szólt az apa — én tiszteltem volna lángodat, ha mellette nemesség is lakott volna kebledben. Azon láng, mellyel férfiu a' nőhöz viseltetik, legszentebb föllobbanás

a' természetben, szent tűzze változik az erős lelkükéknél. De te azt lealacsonyítád, állatilag akaród kielégíteni, a köteleket el akarád szaggatni az apa és lánya közt, miatta bennünket tömlöczbe akarál hurczoltatni: én ezeket annyira meg nem bocsáthatom, hogy nem törtéteknek gondoljam. De ha úgy volna is, lányomat csak aegyptusi férfi kaphatja meg, törvényeink' szent ereje szerint, ivadéka a' szent osztálynak. Idegen nemzetűnek, idegen osztályúnak nem szabad benőszni a' miénkbe, valamint nem szabad belé furakodnia. És ha még ez is szabad volna, lányomat még sem kaphatnád meg, mert el van már ígérve. “

,Tudod, öreg apa, hogy a' szerelem az élet villanyozó ereje? — kezdé Stephanos. — Lányod azt olly mértékben föl nem kapja a' világon, mint én nálam, olly boldog tehát sehohol nem lehet, mint velem. Látod, öreg, én búcsút mondek az egész világnak, keblemből kiszakasztám az indulatokat, agyamban elfojtám a' szenvedélyek' magvait, s így üres maradt keblem, agyám üres, mint sugártól az éjféli: de egy indulat' csiráit nem tudtam kiszakasztani, — ah! mert azok egyé vannak olvadva az ember léteivel, valójával. A' szerelem egyedül maradt meg bennem, ez bír, ez emelend égbe, vagy verend le poklokra. Apa! ne dúld föl mutatkozó mennyorszá-

gomat! Ezzel köteles vagy az erénynek, az igazságnak!

Hatalmasok voltak Stephanos' szavai, 's az öreg Pherónt nem kevésbé rendíték meg, ki némán állta, alig tudva, mit feleljen a' hallottakra. Stephanos a' habozásból győző dél reményt magyaráza magának, 's a' vitát folytatni akarva így beszélt: „Add áldásodat reám, oh atya, 's iktass be osztályod' szent tudományába, iktass be a' titkokba, mellyek által aegyptus az idők' egész folyamán által híres vala. Hadd tartsam én kezedet imádságom alatt, mellyet Isishez bocsátók hadd legyenek segéded az áldozatoknál, mellyeket Oziris' tiszteletére égetendünk, hadd vegyítsem énekemet a' tiédhez, midőn Hermes' ünnepe földerül 's a' földuzzadt csatornák áldást ömlesztének a' gabonaföldekre. Ne késsél, atya, boldoggá tenni egy embert, ki az örömek' vagy kínok' özönét kezeidből várja.“

„Isis' tudománya soha nem kedvellé a' proselitázást, és soha nem terjesztették édesgetés, rábeszélés által: mindig aegyptus' kincse volt ez, sőt itt is — tán vétkezés' átka miatt — nem az egész népé. Azonban, ha akarated elszánt, nem ellenzem, 's oktatásom alá fogadlak. De hogy leányomat neked adnám, a' történetek' kedvező fordulása nélkül nem Ígérhetem. ‘

„De hát még is reményietek? legalább jövendőre ? “ kérde Stephanos.

, Leányomnak is van beleszólója felelt Phe-ron.

Es Ozimandiának lön beleszólója, ki Stephanosról mit sem tudva szökdelt elő, szemében öröm ragyogva 's ajkain az ihlettség' mosolygása ülve. „Övé vagyok, atyám, — szóla — övé, ki a Memnon' szobrában a' nap első sugarait fuvolájával köszönti. Nézd, e' gyűrűt és e' rózsát küldé egy galamb által, cserébe pedig gyűrűmet és — szívemet adtam. “

, Árnyék az, leány ! — így vága szavába Stephanos — árnyék és hang, melly szerelmedet ki nem elégítheti. Embernek embert rendel Isis, a' halhatatlanok csatolódjának halhatatlannokkal. Leány! válassz engemet. Oh az enyémenél szerelemmel teltebb szívet nem találsz a' világon, nem jobbat, ki téged angyalként fog hamvadtáig imádni. ‘

„Mind ez, a' mit Ígérsz, Stephanos ? — felelt Ozimandia, — 's nincs még hozzá adni valód ? Igen ösmerlek tudom, hogy vulkánnál inkább dül benned az indulat, és szánlak, nagyobbban mint érdemied, 's azon tanácsot adom: keress szerelmednek egy olyan tárgyat, melly viszonszerelemmel adózzék. En arra esküszöm, ki vakmerésedet nyállal bünteté, hogy adott hi-

temet meg nem szegem, és fölszólítom öt, az esküs fölszólítás' legsulyosbikával: találja szíve-met hívebben el, mihelyt csak ingadozom, mint karodat találá.

„Mit szólsz ehhez, Pheron? kérdd Stephanos.

„En az égi nyilazó 's leányom szíve ellen nem erőszakoskodom. lön a felelet.

Mint borús felleg vonult el e' szavakra Stephanos, semmit nem szólva, de homlokán nagy föltételeket láttatva. Pheron családja pedig napi dolgaihoz látott, lánya képzeleteit foglalatoságok által akarván az öreg csillapítani.

III.

Hosszú volt az asztal a' nagy teremben és erős, de még is kicsin a sok vendég' számára s gyöngye a' számtalan étel-italnak. A' vendégek dicsérik a böjtközepi halas napot, hozzá láttak a' munkához, az asztalok terhei kevésre szálltak 's a' borok mozgékony tartókba tétettek által. Midőn a kedv magasra derült 's a bor pirossá festé a' különben sem fehér arcokat, követek jöttek Alexandria felől, olyan arccal, melly ir-tóztató ellentételben volt a' szobabeli vidámság-gal. „A város meghódolt Amrunak 's az Arabok maholnap Memphis alatt teremnek! Ezen

szóra elhalt a terembeli vidámság, a poharak után nyúlt kezek megmerevedtek, a szájhoz emelt kelyhek üritetlen maradtak. A rettenésből csak egy új követ vére föl az ebédlő gyülekezetét, czélja, előadása különösségével. Nem az itteniekéhez illett ennek beesett arcza, sovány karcsú termete, homoktól fölétgett lába 's munkában megdarabosodott keze: azokimár távolról hirdeté a szigorú életet.

„Foglyokat hoztam a bölcs és igazságos gyülekezet elébe, hogy tetteiket hallgassa meg 's mély belátása szerint a földadó 's a vétkesek lelki javára intézze el dolgaikat.“

Ezen szavaknál kiki bölcs ránezokba szedé homlokát 's az alexandriai szomorú követekről teljességgel elfelejtkezék. Az pedig, ki az asztalnál legelői ült, és a legjobb borból legtöbbet ivott, fölkelve ezen feleletre méltatá a követet: „Igen előrelátó 's okos követ! Add elő egész ékesszólással a dolgot; bennünk a te 's foglyaid lelki javát szíven hordó bírókat fogsz találni. — De, hogy, a mint rajtad megösmérhető, hosszú útat után kipihenj 's szomjadat elverd, nesze ürítsd le ezen poharat, mert ürített poharaknál nem nehezebb valamelly peres tárgyat előadni, mint éli télni.“

A követ csöppig kiüríté a poharat, azután pedig a foglyok előhozattak 's ezen vádat kelle

hallaniok, dicséretül a hetedik századnak, p. o. a tizenhetedik fölött, midőn a vádnak természetéhez tartozék, hogy titokban kellett történnie. Illy előmenetek történtek világunkban a' tökéletesedés felé! — A' foglyok, úgy látszék, félelem nélkül hallgaták a' követ előadását.

„Ezen emberek itt pogányok, Isis' imádói, a pusztában reggelenként áldozok bálványistenőknek, 's így a' törvényeknek nem követői, a császári rendelmények' alattomos kijátszói, a' társaság veszélyes tagjai, a kárhozatnak gyermekei. En gyakran látám áldozatukat, jelen valék, mikor ezen öreg ama' fiatal Isis papjává fölszentelé; megintém szigorúan, és oktatásomat ajánlám nekik, hogy az erény' 's üdv' útjára vezessem őket. De ajánlásaim megvettettek, intésem sükeretlen lön, míg hatalommal kellett élnem 's fegyveresek által ide hozatnom a' bölcs gyülekezet' elébe, melly Ítéletet hozzon reájok. En útközben gondolkozám a' módról, mellyen legbiztosabban lehetne rajtok segíteni, mert jeles embereket az életnek visszaadni, nagy és Örök érdem j ezen emberek pedig jelesek. Az öreg példánya a' kegyességnek, ezen fiatal élő könyvtár, mintha a' Ptolemaeusok' minden iratait áttanulta volna ; a' leány a' szépség' koronája. — Tehát legczélirányosabbnak vélem velők igazán szigorúan bánni, őket egymástól elválaszt-

va sötét tömlöczökbe zárni, bójtöltetni; azonkívül tanítót küldeni hozzájok, ki ókét minél előbb az igazság tudományára oktassa, abban megerősítse 's hozzánk hasonlóvá tegye. Nekem épen nem lévén kegyes foglalatosságnál egyéb dolgom, ajánlom magamat e' végre, 's fogadom, hogy jó sikerrel fogok vetni, az aratást bölcs gyülekezetekre hagyandó.

Az elől-evett pozsgás ember nem találá neki egészen hízelkedőnek a' követ', vagy is inkább Stephanos' előadását; leginkább pedig akadtt föl, hogy a' mondott módon az oktatás nem ö reá bízathék, ki olly örömmel közli mással kevéskéjét, a milly kedvetlenül fogad el mástól valamelly tudományt. Mert kellemetlenebb dolog nincs, mint fejét megerőltetni, hogy valami más jöjön az emberbe testi ételnél, italnál. Azért illy feleletre méltatá a maga számára nem rosszul gazdálkodó Stephanost: „A követ és vádló úr nagy megfontolásra méltó dolgot hozza elő, méltót annyiban, hogy a' javítás' módjáról bőven tanácskozzunk, mert sok fő világosban lát. Azért tehát véleményem oda megy ki, hogy az oktatást többek között osszuk föl; például: az öregét magára vállalhatná Nikodemos barátom, ki maga is túl van az ötvenen, 's a' kegyességben nem ideget!; az ifjút Pandelimos öcsém taníthatná követ úrral együtt, hogy az öcsém' ol-

vasottságot Stephanos ur gyámolítsa; a leány' megtérítésével magam is kész vagyok vesződni, azaz, foglalatosságokkal terhelt időmből nem restellek egy kis részt elszakasztani, hogy az úr mezejében munkálkodhassanak

Ezen beszédre Nikodemos és Pandelimos mélyen meghajták magokat, Stephanos haloványvá hült, Agapios — így hívták a' tanácsolót—pedig nyereségi göggel veté melle alatt keresztbe kezeit. A gyülekezet' szava Agapioséval megegyezni lútszék, mellyet az általános hallgatás, sőt fejbiccentés is igazolt. De Stephanos a haloványulás után veresedni kezdett, boszankodása' 's viszatérő bátorsága' jeléül, és a' gyülekezethez így intézé szavait:

„Urak! az egész dolognak én vagyok mozdítja, tehát végig munkás akarok benne lenni. Es mint akartok eligazítani, árnyékul adva másokhoz, kik az én buzgósággal semmiképen nem bírhatnak. Ez igazságtalanság, mellynek ellene szólok, 's legfőlebb azt vállalom föl, hogy Nikodemos és Pandelimos urak, nem különben Agapios ur, mint szónok, munkámban segédül legyenek.”

Ezen beszédre az egész gyülekezet haragra látszék lobbanni; Agapios boszújában kínosan símogató szak állat, míg Axenos mellette fölszólalt, mint ebédre gyakran meghívója mellett: „Melly

szemtelenség — úgymond — a' pusztából pörle-
kedni jöni a' városba, 's a' bölcsebbek' Ítéleté-
nek ellenmondani. Ugyan, kérdem mind azokat,
kiknek fejében csak egy kis ész is csillámlik,
miként tudna leányt oktatni egy olyan ember,
ki életében tíz emberrel is alig társalkodott, ki
alig tudja, az okos állatok' mellyik nemébe tar-
tozik az asszonyember ? Stephanos a' gyülekezetre
hivatkozék, a' törvények is ennek kezébe te-
szik az elítélési hatalmat, azért én szerényen azt
állítom: Agapios' véleményén nyugodjunk meg.

„Agapios' véleményén nyugodjunk meg! ki-
álta az egész gyűlés.

„Sőt az oktatásból zárjuk Stephanost egészen
ki, mint izgágáskodót, kinek helye kun van a'
pusztában, a' szöcskék és vad méhek közt foly-
tatá Axenos.

„Zárjuk ki Stephanost! kiálták mindnyá-
jan, és a' zaj soká tartott, és Stephanosnak men-
nie kellett, szívében boszúval teli. De menté-
ben Ozimandiához fordulva: „Ég föld ellenem
esküvék! — így szólt — de én két szememre „es-
küszöm, hogy elébb kiszakadnak azok gödrük
bői, mint téged más körében tudjalak.

IV.

Csak a' szent béke' napjait kedvelik e az
istenek? irtözva fordulnak e el a' háborútól? Ke -

gyök csak a' nyugodalmas népre mosolyog e le,
melly yasat nem emel föl, hogy másoktól birto-
kot raboljon, jogot szedjen el 's életfulasztó vért
árásszon? Miért ballgata-el a Memnon-szobor,
miért nem hallatja édes dalömlését a' nap' első
sugaraiban? — Mert háború dülöng a' téren 's
vérmocskos csapatok húzódnak a' pusztákon ke-
resztül. Csatadalok válták föl a' béke' énekeit,
hadi kürtök szaggatják meg az éji csendet, 's
öldöklő rohanások töltik be a' napot zajaikkal.

A' szent város forrásban van. Templomai
fegyveresekkel tölték be, 's az áldozatölő kések
emberölésre fenettek. A' nép boszút kiált pap-
jai' becukásáért, 's az idegen hatalom ellen föl-
kelve háborog. Már foly a' vér, terjed a' küz-
dés, 's átlobbanó tűzként közös a' viadal. De
a' győzelem az idegenek' részére hajlik, Mem-
phis' népei hátrálnak, tömlöczeikben hagyva Pbe-
ront, két gyermekével, kik mint átalkodottak
lőnek elcsukva, hogy ott a' sötéten az igazság
fényét megkedveljék.

De kün a' falakon kívül sincs béke. Arab
csapatok szállonganak Memphis alá, nem legked-
vesebb vendégekként terjesztve magok előtt fé-
lelmet és irtózást. Az Isis-tisztelőknek kedves
jelenés volt ez, kik egész erejükkel rohantak meg
egy kaput, azt a' görögöktől elfoglalák 's kün az
arabokkal egyesültek.

Új idomot nyert a' viadal. A' kirohant görögök vissz a ver ettek falaik közé, de a' kapuknak urai maradtak. Gyakran megújult a' küzdés, nagyobb nagyobb erővel az arab részről, az elfoglalt Alexandria tájáról új és új csapatok érkezvén ; de a' város megvíthatatlan volt. Már Amru is inegerkezék seregei magvával, s a görögök ögyre tartják Memphist.

A gépelyek előhozattak és ezer baj között hat napig törék a falakat; a hetedik napon általános rohanás rendelteték. Ezen nap is föltűnt, ezerek halálának napja, sok társaival örök tanúja az emberi gyöngeségnek! — Korán kezdődök a megrohanás, bátran és vitézül, mint araboktól várhatni, de neki megfelelő volt a védelem is, millyen a hetedik század görögéitől nem igen reménylhetél. Már déli pontján égete a' nap s minden törésnek görögök vannak birtokában, az arabok mindenütt hátravérék.

Alexandria megvevőjét nagyon boszontá e makacsság. Körüljárá seregeit, bíztata, hevite, jutalmakkal ingerlett, sőt példával ment elő. És gyorsan haladott a csatában, mert neki ellent nem tudá senki állani; arabjai alig tudák követni 's kevesed magával ért a falakhoz, hol rajtok a legnagyobb törés volt. Ennek védelmétől függött a' város' megtartása, azt látá Am-

ru, de látták a' görögök is, és mindenik fél utolsó erejét szánta föl. Vér csörgött már Araru aczélán, de feje fölött is kard törött el, életét oltandó, ha el nem törik. Megnézte a' különöz védőt, ki aegyptusi csapatokkal jött segedelmére, 's kettős erővel, kettős tűzzel vágták magokat föl felé.

Még is későn jöttek; a' győzelem borostyánja nem őket illeti. Más vitéz előtt hátrálnak vagy hullanak a' görögök, ki a' város' nem eléggé őrzött 's legvíthatatlanabbnak tartott részén ütött he 's az Amruval küzdőket két tűz közé szorítá. Valid volt ez, Amrunak fia, a' pusztákban Örömet kalandozó, a' nagy tettek' szomjuhozója. Kezet nyújta most a' vele találkozó apának 's örömének gögében tovább ment harczolni.

Nem vala tovább tartható a' város, de azért a' görögök nem hányák el fegyvereiket, hanem védék az utcákat, védék a' házakat, 's mikor harmad napra Memphis arab tulajdonná lön, omladékhoz volt hasonlóbb mint emberi lakhoz. Nagy volt a' holtak' száma mind a' két részről, a görögök közül kevés maradt életben, hanem többnyire férfiúhoz illőleg hulltak el, mintha egyig Spartának gyermekei voltak volna. A' megvitt város kiraboltták, az omladékában marandó, hogy apródonként nyomai is elveszenek

's a' később századok' gyermekei ne is tudják hol állott.

„Amru kérlelhetetlen mint ellenség, de nemes mint jutalmazó ! “ — így szólt Omár' vezére az életét megmentő bajnokhoz, midőn a' viadal lecsillapodott 's a' romokon arab diadalénekek , harsogtak. — Lábaim előtt van Memphis' minden kincse, kérj belőle, 's kérj mindenemből a' mit akarsz. Kis lelkű ne légy, különben Amrut megsérted. “

, Tudod e, vitéz Amru — így szólt a' bajnok — miért csatolódtak olly hamar és olly egy lélekkel hozzád az ős aegyptusiak? A' görögök bezárák azoknak papjait 's a' kereszthez akarók át-eketni. A' tömlöczökben némelly Isis' papja fog epedni, ezeket add nekem szabadságokba visszatecndés végett, és a' tömlöczben fog Phaeron' leánya epedni, a' szép Ozimandia, ezt add nekem birtokul.

„Es tovább ?” kérdé Amru.

,Tovább, most legalább, semmit!' feleie a' bajnok.

Amru igent monda a' kérésre, 's kivizsgálató a' tömlöczöket. Megtalálók Pheront, mélyen a' föld alatt, egyedül, a' napra jutliatás' reménye nélkül. A' többi foglyok ki voltak már szabadítva; de Nemendes és Ozimandia nem voltak lelhetők. Az öreg könnyezve kéré gyermekeit,

kéré a' harcosoktól, az istenektől, 's kérésére harcosok és istenek némán maradtak. Végre egy jajgató csoport érkezik, fájdalmában feledve, hogy dühöngnie kellene. Egy sertett személyt hoznak, baloldalából vér foly, arcza sápadt, ajkai kékülnek.

„Atyám, áldásodat reám! — így kiálta föl a' beteg utolsó erejével, az öreg Pheront meglátva — én meghalok, Agapios töre alatt halok meg, húgom' védelmében A' megsebesített Nemendes volt, mellette Ozimandia; hátul pedig Agapios hurczoltaték 's vele a' még véres tör.

Fájdalmában élj aj dült az öreg 's remény elvesztetten dült fija mellé. Azonban orvosokkal érkezek meg Valid, 's azok között Amru? orvosával, ki sok sebesnek életet ada vissza. Megvizsgálta ez a' sebet, 's arczán az öröm' világa helyett fájdalom'árnya terűit el. Nemendes nem volt megmenthető; kevés perczek múlva megszűnt élni.

Pheront erőszakkal kellett a' hideg tetemtől elválasztani. „Veled akarok meghalni, egyetlen fiam, életem' legszebb reménye! — így kiálta föl — ki lesz azon kegyetlen, a' ki ezen egyetlen boldogságot megtagadja tőlem?“ De Valid a'holtat csöndesen elvinni parancsolá, 's a'könyező Ozimandiát Pheron' elébe állította. „Reményed még nincs oda, jó öreg, így szólt

Valid — yan még leányod, ki örömekeket virágoztat életedbe, ki napjaidat édesekké tegye. Hagyj föl a búval; a természet előbb utóbb úgy is megkívánta volna áldozatát. Látod az én ifjúságom is halálkoczkára van szüntelen kitéve, de annyit esküszöm Isisedre, Alláhra, vagy ha jobban akarod, a természet szent erejére, hogy míg karjaimban erő mai ad, neked és leányodnak egy hajszála meg nem görbítetik! "

Új élet látszék e' szavakra szállani az öreg Pheronba, a könyöit letörölve, ki vidámuló arccal így beszélt: „Bajnok! belőled az én fiam lelke szólj ah, ő mindig azt mondá, hogy a természet szent ereje munkálkodik a nagy minden-ségben, s így a nyelveket vezérlő agyakban is. Hah! miért nem ösmérhetett ő téged, hogy lélektestvérét ösmérhette volna, a világ gyávaságán annyiszor panaszkodó."

, Későn ösmertük meg egymást, — így felele Valid — de egy pillantatig örülénk egymásnak. Ezen gyűrűt bízám őrzésemre s vele hűga sorsát. Képeleteiben regényes és ábrándozó ő, ekképen szóla, de gyógyítsd meg s töltsd ki nála helyemet. Es én ki akarom a jó bátya helyét tölteni, sőt többet akarok, atya! én Ozimandiát enyémnek óhajtom.

Ozimandia remegett, Pheron pedig édesen mosolyga, szeméből a bú könyűit a fakadó ö-

roméi üzvé. Elfeledé az öreg, hogy Valid arab, hogy nem az ő papi osztályába tartozó, 's megvallá, hogy ő Valid' kivan a tán megnyugszik.

„Sajnálom, fiú, hogy későn járál! — így vága közbe Amru — de Ozimandia nem lehet a' tiéd, mert őt e' bajnoknak Ígértem éltem' megmentése' díjául." A' bajnok elővezetteték, Ozimandia elsikoltá magát 's arczát szemeivel takará el — Stephanos volt.

V.

Memphisnek romfalai között az épületek' helyét sátorok foglalták el, nem sokáig állandók ott, mert a' hadak' gyors forgása hamar tovább kiáltozza a' vitézeket. Sietve kelle tehát végezni, sietve határozni meg: kié legyen Ozimandia.

„Embert elajándékozni nem volt jogod, atyám, — így beszéle Valid Amruhoz — 's azért ígéreted annyiban áll csak, hogy Stephanos kérhetőt kérjen tőled."

„Amru szavának embere szokott maradni — felelt az apa — Valid pedig nem lesz olly gyöngge, hogy asszonyi kecsek által lebilincselte, apjának bajt szerezzen."

„Atyám, én nem vagyok gyöngge, — felelt Valid — sőt erős föltételem Ozimandiát bírni, vagy senkit."

, Fiam ! — szólott erre Amru — a' ki Memphis' megvétele fia gyanánt tekintheti, ellehet nő nélkül: neki maradéka gyanánt szolgálódnak tettei. Azért ne makacskodjál; Stephanos nagy jutalmat érdemel apádtól, 's a' fiú apja' életéért egy leány-szerelmet fölálldozhat.

„Igen, apám! a' fiú sokat fölálldozhat apja' életéért, sőt mindent, még életét is. Legyen, én lemondok Ozimandia iránti szerelmemről; hadd fagyoskodjék dicsőségem' pályáján e' szív, hadd keseregjen fejemben a' lélek, midőn országok' hódításáért megborostyánozsz: életed' béréért örömet szenvedendem. De egyet még is ohajtok, — ohajtóm, hogy Ozimandia boldog, igazán boldog legyen. Csak azt ígérd meg, atyám, hogy Ozimandiát csak akkor adod Stephanosnak, ha őt szereti 's vele boldog lehet. “

,Különös ábrándozó fejű vagy,'Valid, felelt az apa, mintha a' szerelemben szokásból is nem lehetne boldoggá lenni. A' dolog' megítélését reám öregebbre kellett volna bíznod. De hogy csupa megtagadó szavakat ne hallj tőlem, 's hogy viszont — ezt sértő mosollyal mondá — a' pusztákban hetekig ne csavarogj, megígérem, ha okos mód jut a' dolog' megfordítására eszembe, Ozimandiát nem kényszerítem.

„Atyám! — így kapott hamar szóhoz Valid úgy látszik, mintha már magad is érezned,

hogy Ozimandiánál kényszerítésre kerülne a' dolog. De melly szó ez, gondold csak meg! kényszeríteni valakit, hogy élete föláldoztassék, ezen rövid élet, mellynek folytatása a Hurik' kebelében olyan regényes és ábrándozatos. Hah! atyám, maholnap eljöhet utolsó pillantatom, életemet használnom kellene, a' mi csak Ozimandia' keblén történhetik. “

„Még meghódítasz, ha nálad maradok — így szólt Amru — de végezd Stephanossal dolgodat, az itt jövővel, azon egy intésem mellett, hogy minél szelídebben bánjál vele.

Amru elment, Valid pedig Stephanost nyájasan fogadá, leülteté a' szőnyegre 's így kezdte vele beszélgetni: „Azt hallom, 's neved is úgy bizonyítja, bajnok, hogy görög vagy. Mondd meg nekem barátságosan, miért levél áruló nemzedet ellen? Látod, Stephanos, én sokat köszönhetek elpártolásodnak, különben az atyám talán meghalt volna; — ha vétkeid kimenthető, becsülni, sőt talán szeretni is foglak: de ha undok áruló vagy nemzedet ellen, mint atyám' megmentőjét is kárhoztatandalak.“

„Hatalmas karú Valid, a' te szavaid hatliatósabbak a' nap' fényénél, megrendítők a' villám lobogásánál. Hah! érzem, hogy áruló vagyok, nemzetem' és hitem' árulója, 's mind ezt egy leányért, a' mint tudod. — Reményiem

őt Memphis falai között megkaphatni, de rútul megcsalattam, és megcsaló im' fejeire boszút eskü vem. Így jöttem az arabok közé. Csalóim boszúlva vágnak, vérökkel áztatva Memphis földe; boszúlva van Agapios is, kinek szívet törrel fúrtam keresztül, mint ő keresztül dőfé annak bátyját, kit én szeretek, a hozzám nem barátságosat, de tőlem tiszteltet. Most már ösmered Stephanost, tudod mennyiébe került Ozimandia, 's reményiem, akadályt nem vetendesz ösvényére; kérlek, ne akard azt tőle elvenni, a miért mindenét koczkára tette, földi 's égi javait. ‘

„En jobb vagyok irántad — felelt az arab hős — mint magam is gondoltam. Nosza tehát egyezzünk meg barátságosan Ozimandia felett, annyival is inkább, mivel én nem tudom, mennyire állok kegyében. Szeret e téged Ozimandia ?“

„Nem! és ez a legsajnosabb, legirtóztatóbb! De annál inkább szeretem én őt, 's szerelmem' tengerével úgy elárasztandom, hogy a' világra nem tudva tovább gondolni, boldog leend; kénytelenítetik boldog lenni.

„Látod, Stephanos, én is annyira szeretem Ozimandiát, a szépet, a' jót, a kegyel telit, hogy életemet kész vagyok érte áldozni. Az volna tehát rendén, hogy kettőnk közül ő válassza a kedvesbiket. De barátságból irántad

máskép hagyok rendelkezni, az egyezésre bővebb mezőt hagyok: mondd meg, melly föltételek alatt engeded nekem át őt, pénzéit e? kincsekért e? rangért e? vagy akármiért a' mi hatalmamban van ? “

, Maradjon a' világ, minden kincsével együtt, csak enyém Ozimandia legyen.

Vagy tegyük ki őt a' jobb lovaglás, kardozás, nyilazás' díjául! Én ötszáz lépésről a' jobb-kéz' hüvelykuját keresztül tudom nyíllal löni — itt Stephanos elhaloványodott — 's nem egy orosz-lán' szívéét ástam kardommal keresztül. “

, Én nem értek a' fegyverforgatáshoz, 's most már annál kevesebbé, mivel boszúm' tárgyai jutalmokat vevék.

Míg ezek így beszélgettek, megérkezett Pheron Ozimandiával, Amrut kérendő: bocsássa őket vissza a' pusztába, a' pálmaligetbe, Memnon' szobrához.

,Tehát nem érdekelnek, édes Ozimandia, fáradozásaim, törekvésem, lángzó szerelmem ? — így szólt a' lányhoz Stephanos. — Még most is megvetsz, mikor Amru birtokomba adott ? A pokol' kínjaira akarsz kitenni, ki neked mennyországot szántam? Édes Ozimandia, hajlj meg egy férj fiú'kérésén, 's boldogítsad őt szíveddel. „Amrunak nem volt joga engem elajándékozni , így felelt a' lány — 's ellenem nagyot

bűnhődél, Stephanos, hogy mástól csikarád ki azt, a' mi egyedül magam birtokában van, szívemet. — Te nagy bűnös vagy, Stephanos ; engem szerettél, holott szeretned nem szabad ; de ezt megbocsátom, mert szeretés a' természet' és istenek' fő parancsa — minket rabokká tettél . atyámat mély tömlöczben hagyád nyomorogni ; bátyám vétked miatt vérzett el, azt nem is említve, hogy hűtelen hazafi lettél. Stephanos! leány-szerelmet , tisztát és ártatlant, nem illy áron kell vásárolni. A' nemes szívet birni óhajtó maga is nemes legyen, nem pedig indulatok' martaléka. En a' tiéd soha nem leszek; a' nyilazó Isisre esküszöm; de barátod maradok, azt tanácsló : menj a' tiedhez, s hozzád illő tettek által töröld le erkölcsöd' szennyjét.

Es Stephanos elment hazafiainak sorába állott s Theba' falainál csodáit adta a' vitézségnek. De rövid pálya méreték ki neki; elesék a' Iiarcz' közepén, s eszmélete elébb kialudt, mint szerelme Ozimandiához. Memphis' romjaihoz hamar eljutott a' hír, s ki előbb idegen volt tőle, Ozimandia, most sajnáló könyökét áldozva emlékére.

VI.

A hajnal' szellője zúgva ment keresztül a' pulmaligeten, Pheron' ősz fűrtjeivel játszadozott,

’a az öreg arczra legördült könnyet szárítá. Bús volt az öreg hajdani örömeinek gazdag helyén, ’s ajakai majdnem panaszra fakadtak a’ sorsintéző ellen. Ozimandia pedig szellőként szökdécselve jött, rózsakoszorús fővel ’s kezében bokorvirággal. Apjának karjai közé futa, lecsókolá arczárol a’ könnyet ’s bús mosollyal ezeket mondá: „Ne légy szomorú, édes atyám nincs e Ozimandiád, kinek örülj ’s kinek te öröme légy?“

„Nincs e min búsulnom, engedetlen leány? — így szóla Pheron — fiamnak sírja honom szent városának romjai alatt van, ’s egyedül állok itt a pusztában, kihalandó, mint a’ sarjadéktalan pálma. Egy ifjút kívántam volna fiamnak, téged szeretőt ’s tőled szeretettet, de makacs ábrándozásod ettől is megfoszta. Várakozzál már most Isisedre, gyönyörködjél hangjaiban, öleljéd légalakját, de hideg fogsz mellette maradni, atyád pedig vígasztalhatatlan.”

„Atyám! ne szakaszd meg szívemet ; — így felelt mély fohásza közben a’ leány — én vagyok a’ fő veszítő, én vesztém el mindenemet. Hah, mennyire szeretett Valid engem, mint eszedeztet, mint imádkozék szerelmemért! — Es én is szereltem őt, jobban mint Isist és az egész túlvilág’ lakóit, de esküm kötve tartott, nem valólk magamé. Ezen gyűrű köt le Memnon’ árnyához , a’ szívrabló hangúhoz. Memphisbe húr-

czoltatásunkkor bátyám' őrzésére bízam a' gyű-
rűt, Ő, a' haldokló, Validnak adó, azon kíván-
ságát jelentve ki, hogy helyét, 's még többet,
Valid pótolja ki. És azt egyedül csak ő pótol-
ható ki. De máskép kellett lennie. Most is lá-
tom, mint adá át a' gyűrűt, szemeiben könnyő
csillogott, kezemet megcsókoló, mivel ajakaim
elvonultak előle, 's : „Béke veled, Ozimandia —
így szólt — tőled válva idvességemtől válók meg.“
En is! ezt sohajtám neki ; de váljunk, így kell
lennie, Isis azt akarja. És ő felköté kardját,
lovára szökött 's mint egy hadisten vágatott el
előttem. Oh, eddig a' hadak' zivatarai riadoz-
zák körül, nyilak sipítanak körülé, dárdák csat-
tognak mellette, 's életoltó aczélok villognak
szemeibe. Vagy tán már nem is villognak,
talán már behunyta szemeit, a' kegyetlen Ozi-
mandiára haraguvó. És én még vig tudtam len-
ni, fejemet rózsákkal koszorúzám? Le virágok,
hervadjatok el, 's mikor elhervadtatok, töviste-
ket szúrom hajaim közé, az onnét soha kinem
jövendőket, életem' példázóit! "

'S a' leány rózsátlanítani akaró fejét, de
szerencsétlen fogást tön, egyik úját vérig szúr-
va. Azonban pedig egy csapat lovasság mutat-
kozék , gyorsan lovagló 's a' két megijedtnél ha-
mar ott termő. Amru volt kísérőivel.

„Te itt rózsásan, fiam' elbódítója, mint valami menyasszony? — kérde Amru — Igen nehéz felelés' terhe alatt vagy. Tőled kívánom visza fiamat. “

„Hát Ő meghalt? Elesett a' harcokban? — kiáltá kétségbe-eső hangokkal Ozimandia. — Kegyetlen Isis I ezt érdemlém tőled, hogy szentnek vélt utadon jártam, hogy neked, hogy szerelmednek szentelém magamat. — De nem, te nem hagysz el! Valid nem halt meg. Úgy e boldogságot akarsz reám mosolyogni? Melly nyájas sugarakat lövelsz elő fölpillantó napoddal! A' szobor' homloka derűi, ajakai mosolyognak, hangja olly édes, mint mikor eljegyzett. Hah! ni a' galamb váltamra száll, rózsát lop tőlem, elöttem repked, valljon kövessem e? “

„Kövesd! — felele Amru — mi is követni fogjuk.” És a' fuvolázó szobor felé indultak. A szobor' oldalán ajtó nyílt meg előttök; a' galamb lassan röpködve kalauzok lön fel a' lépcsőkön a' szobor' homloka felé. A' szobor' homlokánál pedig egy szobába jutottak, mellynek a' szemek szolgáltak ablakai gyanánt. A' szobában, fejér fátyollal letakarva, egy kisebb szobor állott, ember nagyságú, szájánál tartva ezüst fuvoláját. A' fuvolából pedig édesen ömledeztek a' hangok, remegni kezdők, mikor Ozimandia a' szobor' szemé közé pillanta. Majd lecsendesültek a han-

gok 's a' szobor megszólamlék: „Hív és meleg maradtál e irántam, Ozimandia, Ígéreted szerint?”

„Hív és meleg maradtam!” felelt Ozimandia.

„Szíved' érzéseit, az én birtokomat, nem osztád meg senkivel, — senkivel! — Ozimandia ? “

Ozimandia hallgatott.

„Szerelsz e engem azon tűzzel, mellyel hajdan szerétéi, mikor eljegyzélek? “ kérdé tovább a' szobor.

Ozimandia mélyen hallgatott.

„Akarsz e hív és meleg lenni irántam egész életeden által? “ folytatá a' szobor.

„Akarok, halálíg!” felelt Ozimandia mély sóhajjal.

„És ha keblem érzéketlen márvány, és ha ajakaim hidegek mint jég ?”

„Akkor is!” felelt Ozimandia.

„Jöszte tehát a' fátyol alá 's csókold meg szobrodát.”

Ozimandia engedelmeskedék. És a' szobor' ajakai forrók voltak, kebele dobogott, karjai édesen tudtak ölelni. A' szobor pedig gyönyörködék a' szemét fölnyitni nem merő Ozimandiában, megcsókoló a' behunyt szemeket, és megcsókoló másodszerés megcsókoló harmadszor is. Fölnyíltak ekkor ezek, 's bennök a' menny' két csillaga nyílt föl, mélyen lopódzó a' szobor' szemibe.

„Hah! Valid!” kiálta Ozimandia, ’s szobra’
karjai közé rogyott. —

A’ kedves csalónak, Isise’ nevében, Pheron
is megbocsátott, ’s Amruével egyesítő áldását a’
két szerelmesre. De Memnon’ szobrának ajtaját
megtalálhatatlanúl berakatta Pheron — ’s azóta
kel és nyugszik a’ nap, a’ nélkül, hogy a’ pusz-
ták’ vándora fuvola-hangot hallana a’ szoborból.

V A J D A .

ESDEKLÉS

Bogárszemu , namis leány ,
Miért fútsz engemet ?
Mint kis galamb rideg tanyán
A káros ölyveket.
Sem ölyv , oh lányka , nem vagyok
Sem káros néked én ,
Kis döngicsél méh vagyok
Szerелеm ligetén.

E' pár szemek csillagtüzn ,
E pár kebel haván ,
Kéjelmerülten csüggök én ,
Bogárszemű leány.
E' tündér szácska' bíborán
Az édes szerelem ,
Mint gyenge harmat rózsafán ,
Mosolygva leng nekem.

E' rózsafára vágy szivem ,
Melly érted így dobog ,
E fris harmatra éhezem ,
Melly ajkadon ragyog.
Ne fuss , bogárszemű leány,
Ne fuss hát engemet,
Mint kis galamb rideg tanyán
A káros ölyveket.

GABAY.

CSAPODÁRSÁG

Mint lehet olly csapodár , olly ingatag érzető a lány ,
Hogy kényjátékát űzze a férfisziven ?
Nem csuda ! a' kis lány' játékszere gyermeki báb, és
Bábja után a' sor férfi-szivekre kerül.

A KÖLTŐ ÉJSZAKÁI,

I.

Csendes éj volt, holdvilág
Szendergett az ég' ölen ,
Fénnyel játszott minden ág,
'S ablakomban ültem én.

Lelkemet megszállta a'
Szépnek nagyok érzete ,
'S messze messze szárnyala
Felhevülő képze.

Merre merre , képzetem ,
Hol találod czéodat ?
Zúgó , forró érzetem ,
Hol találod nyugtodat ?

Tágas öblös e' világ ,
Benne millió alak ,
'S ah , nekem nyíló virág
Még föl nem találtalak.

'S im szelíd hang szállt felém
A magánynak éjün át,
'S éji csendben föllelém
Puszta keblem hajnalát.

Szemközt nyíló ablakon
Megjelent egy bájalak ,
'S hang kelt forró ajkimon
Üdvem , feltaláltalak

Edes éj! szelíd homály !
Udvezellek légedet ,
Szállj a' boldogokra , szállj ,
'S tiltsd-el a' kaján szemet.

II.

Csillag-inilliók fordulnak ,
Jő nyugót, kelet
'S észre nem vett napok múlnak
Boldogok felett. .

Engem ablakomban ülve ,
Egy bús éjszakán ,
Éber álmimban merengve
Ringat a' magány.

Néma csend van a vidéken ,
Csend alatt s felett,
Csak egy angyal van körülém ,
Szép emlékezet.

Ablakára álmeresztve
Könnyező szemem
Nézek , nézek , ah rekesztve
Tőlem édenem !

Bús világ van a szobában ,
S halvány termetek
Lejtnek, — távol nyoszolyáhan
Fekszik egy beteg.

Át hallatszik kínos jaja
A bús éjszakán ,
S barna termet vigasztalja,
Gyóntató talán.

Nem jön álom bús szememre ,
Torzad fõm baja,
Borzasztón hangzik fülembé
A beteg jaja.

Légy velem, szelíd reménység!
Lelkém sejt s remeg,
Ah ki fekszik ott, sötét ég!
Ab ki a beteg !

III.

Mondják, tündéré; ragyog kinn
Szép az ég szeme
S minden tárgynak bájsngárin
Hármas kelleme.

Ali de én sötétken bolygok ,
Mint bús rommadár ,
Mint egy őrjöngő zarándok
Sírról sirra jár.

En nem érzem ennyi szépség'
Bájos ihletét,
En nem érzem a szelíd ég
Hús lehelletét.

Gyász koporsó áll közepett
Bús lámpák körül ,
'S mérges kínban összetepett
Lelkem elmerül.

Szép menyasszony! hó fejérség
Eli arcaid ,
Még mosolygók , édesek még
Bársony-ajkaid.

Ah de bájkebled' szentsége
Össze omladott,
'S hol derült menny' lángja ege ,
Jégfalál ül ott.

Olly szép 's ifjú!—Es illy ajkak'
Édes hangjai ,
'S illy mosolygás elhalhatnak
Mint test' bájai ?

Keblem egy nagy éj ezentúl
Zordon 's fekete ,
Gyásztúl, kintúl, fájdalomtúl
Hervad élete.

IOTH LORIWCZ.

POSTA SÍP.

Csendes az éj , ébren magam ülök néma lakomban ,
A' lak alatt szomorún sípol a postalegény.
Posta ! reményem volt egykor sípod ah de te hoztad
Válónkat — sípod most temetői harang.

GARAT.

AKISLEÁNY BÁJA

IsTén a megmondhatója ,
Mennyit szenvedek,
Testi lelki nyugodalmam
Mint eltűntének.
Nappal álom forr fejemben,
Éjjel gond viraszt;
El sem végzem, már is újra
Kezdem a panaszt.

A' sóhajtás tartja bennem
Még az életet :
Keblem a sok sóhajtástól
Szinte megreped.
Csak sovárgok, csak tünődöm
Nem tudom miért?
Mintha égnék 's vágyakoznám
Birhatatlanért.

Ali ha ' sóvár tünődés
Tán a ' szerelem ;
Akkor jaj szegény leánynak ,
Akkor jaj nekem !
A ki engem úgy szeressen
Elve , halva hív ,
A ' mint én szeretni tudnék ,
Nincs olly férfiszív.

CSABA.

—

EMLEK JELEK.

Fürtkoszorút adsz valóúl, hollónyi sötétet
Hogy szekrénykémnek titkaihoz letegyem.
Elteszem , hol régibb rózsádnak romjai vannak ,
Mellyel vonzalmad' tiszta jeléül adál.
'S im vonzalmadnak jele hervad ; megmarad épen
Hitlenségednek záloga , fürtkoszorúd.

GARAT.

HALÁSZLEGÉNY' DALA.

Szél és hab lecsöndesült,
Int az éj magány ;
Nyílj-meg , kis ház' ajtaja,
Jer-ki , szép leány !

Parthoz kötve csolnakát,
A' halászegény
Itt sóhajtja jöttödét ,
Itt eped szegény.

Szerelem szép csillaga
Énylik nyugoton ,
Ő vezérli csolnakunk
A hullámokon.

Tengertől ölelt sziget'
Szép lakója léssz ,
A hajlék, melly elfogad,
Már számodra kcsz.

Hószinü gyöngyöt fűzök
Kis nyakad körüi ,
Kellemidre minden szem
Bámul es örül.

Szerelem lesz
nyoszolyád ,
Pármád hú karom ,
Alomkéjbe ringatod
Nyájas szívdalom.

Nyílj-meg , kis ház
ajtaja ,
Jer-ki , szép leány !
Szél és hab

BAJZA.

PUSZTAI KALAND.

I.

Őszi esthajnal volt; a' kádarcsi csárda' kéményének árnyéka óriási rémként nyúlt-be a' pusztába. A' tornácz-i karzatfa' oszlopához támaszkodva állott a' kocsmásos, végig nézegetve az országúton, melly mint egy fehér szalag tekerge által a hervadó zöld téren. Arczán a' minden magyar fogadós hidegsége ült, 's épen nem látszék búsulni, hogy két három ivó parasztot kivéve, háza vendégektől üres, 's inkább időtöltésből, mint vendég-várás miatt nézte az országot; de bár meddig vizsgálódott, legfelebb is egy széltől felkapatott katangkóro háborító itt—ott a' mély nyugodalmat. Végre előbbi hidegségével fordúla egy kijövő vendéghez e' szavakkal:

„Na 'szen, János gazda, még ezt a' debreczeni vásárt is megáldja az isten, a' nélkül hogy elfáradna bele. Alig ment egy két kereskedő erre.“

„Hja! mióta olly nagy vám van a' hortobágyi hídon, 's még nyaktörő is, inkább Nádudvarnak

és Szoboszlónak hajtanak bécsi és pesti uraimék — feleié ez. — De nézze kend, ki jő ott? Ha jól látok, egy lovas, sebesen vágatva, úgy van biz az. A' fogadós oda függeszté szemeit, 's kevés ideig merőn nézve mondá: „Hallja kend, az a' hortobágyi vámos, de nagy kísérete van , mert utána egész porfelleg emelkedik.

, Tegnap indultak-ki Debreczenből a' dsidások, vármegye-hadnagyokkal, ellene ; alkalmasint azok vették üzőbe ; már csak megvárom, mi foganatja lesz ?

„Szokás szerint semmi. Nézze csak kend, mennyivel utána vannak, ha valamennyi rá löne is , egy golyóbis sem érné porát.

,Könnyű annak sebesen lovagolni, ki olly sok lovakból választ paripát! jegyzé-meg János gazda.

Ez alatt a' lovaglóok már közel értek a' csárdához. „Nézzé-meg kend jól őt, ez Zöld Marczi ' mondá a fogadós vendégének.

, Csapiáros, egy itcze bort! kiáltá a' haramia alig hallható távolságból; ez elvesztve minden hidegségét, szót fogadott, 's mire ZöldMarczi a' csárdához ért, már tele palaczkkal állt előtte. A' haramia hátra tekinté, és látá üldözőit még nagy távolságban ügetni. „Szegények! mit erőlködtek, elfújja a' szél Szárcsám' nyomát, mielőtt bele tapodnátok. Commissarius és főhad-

nagy uraimékal az úr isten éltesse , minden vitéz katonáikkal együtt!“ Ezzel kiitta a ’ palaczk’ felét, visszaadd, ’s egy tele marok pénzt vete a földre. „Itt az áraj a’ többivel itassa-meg kend ezen utánam nyomorgó szegény vitézeket, úgy is kiszárította torkokat a’ pusztai por. Áldja isten kenteket “ ’S a’ megsarkantyúzott ló könnyen és sebesen vágata tovább, a’ lovag’ harsány nevevése között.

„Ez ám legény a’ talpán — mond János gazda — harmincz katona nyomában, ’s még egész-ségökre iszik. “

Most megérkezett a’ katonaság is, Zöld Mercki még egyet tekinté rájok, ’s eltérve az ország-úiról , bevágtáta a’ pusztába. Mérgesen pillantának üldözői utána, ’s az elsők rásüték pisztolyaikat. „Commissarius uram! álljunk-meg, mert embereim’ lovai kidőlnek. Az ördög vigye ezen tolvajt, lovát legalább is erdélyben lopta, kétezer forintot mindjárt letennék érte “ mondá P... főhadnagy a’ tolvajbiztosnak.

„Én hiszen főhadnagy úrnak nem parancsolhatok, de azt tartom, nem kellene tágítani rajta, mert e’ szerint soha sem fogjuk-meg.

„Nem bánom, nyúzza akármeddig a’ földesurakat és kalmárokat, én katona vagyok ’s nem félek tőle. Egy kard, egy pár pisztoly! gyáva ki illy eszközökkel haramiától megijed. “

„Sok beszélt már így, de azért még sem állotta-ki a' sarat

„Az gyáva volt. — in itt megpihentetem katonáimat, 's holnap visszatérek Debreczenbe.“
Erre leszállván, lovaikat az állásba vitték, magok pedig nyugodni a' csárdába mentek.

II

Más nap több katonatiszt estelizedt egy debreczeni kávéházban, — így neveztetett legalább az a' füstverem, mellyben ültek. — Középen egy több évek óta Pestről kiküszöbölt biliárd, a' falnál néhány veres asztal, börszék 's egy fa-lóca is állottak, szegletében fa-rostély rekesz volt, ketrecz alakú, honnan a' német kávé szolgált vendégeit. Vígan folyt az ifjú tisztek estelije. Egyikök főlemelkedék tele pohárral kezében. „Szerencsés utat Károly barátunknak, ki holnap indul, 's boldog találkozást a'haramiákkal' Kaczagva ittak mindnyájan.

„Köszönöm, bajtársim! mondá P.... főhadnagy, kit ezen szerencseivás illetett. — Már meglehetősen ösmerem a' zsványokat, tegnap futott előttem fejük, Zöld Marczy; szerencséjére kímélésből legroszabb lovamon mentem-ki, 's így tova elhagyott gyors erdélyi paripáján ; de csak találkoznám szemközt veled, jöne kocsim' oldalá-

hoz, fejében akadna-fel golyóbisom; főkép most, midőn talán házasodni sietek, ne háborítsa utamat; mert az akasztófától ugyan megmentem, de csak jókorább halállal.”

„Tens főhadnagy ur! én *i á* azt mondám tegnap édes anyámnak Újvároson; de mióta ma reggel elkérte pénzemet ’s csak annyit hagyott, a miből alig élhetek Debreczenben, más nótát fűjök — mondá egy a’ hadnagy’ beszéde alatt belépett idegen, karcsú, közép magasságú fiatal ember; fényes fekete haja, szeme és bajusza, barna piros orczái, tüzes és bátor tekintete, a’ minden mozdulatán kitetsző férfi erő ’s egész alakjának szépsége, kitűnök valának. Zöld frak finom posztóból, fekete sűrűn zsinórozott nadrág, veres aranyozott mellény és sapka, ’s nagy sarkantyús kordovány csizma voltának öltözeti. Baljában Öblös tajték pipáját tartá, ’s jobbával dohányzacskója czifra sallangaival verdeste lábszárát.

„Hát hányad magával jött a’ haramia?” kérde egy tiszt.

„Csak egyedül jött biz az, — felelé az idegen—’s én fegyveresen valék; de elmúlt kedvem a’ puskázásra, a’ mint úgy mennydörgés módjára fülembe zúgott.

„Isten adná nekem ezen szerencsét, hogy lőném agyon a’ gazembert,” mondá félíg boszúsan P.... hadnagy.

„Na na, mint hallom, holnap utazik, könnyen lehet ezen szerencséje vélte az idegen.

„Barátim! még egy poharat—szóla P... föl— állva. — Éljen Tarnay Máli, 's adjon isten sok szerencsét, hogy öt mint hitvesemet hozhassam Debreczenbe!

„Éljen! — kiálták tarsai — „'S a szerelem istennéje pártoljon leánykérő úradón!” tévé hozzá egyik.

„Ah! Tarnay Máli, felséges leány valóban. Ösmerem öt; hát sok szerencsét hadnagy uramnak a szép feleséghez. Ezzel meghajtá magát az idegen 's ment. „Csak vigyázzon, nehogy Zöld Marczy legyen vőféle; jó éjszakát!” — A tisztek is rövid idő múlva haza tértek, elinduló barátjoknak még egyszer kifejezve szives szerencse-kívánásokat.

Az újvárosi idegen a kávéházból egyenesen az Arany-bika vendégfogadóba ment 's itt Tasnády ur szobája után tudakozódék. Fölvezetettén hozzá, ágyára dülve találta öt, hosszú szárú pipájából lassan 's majd megint sebesen eresztgetve a füstöt. Bú és fájdalom látszottak ülni a¹ barna szép ifjú' arczán, 's nyugtalanúl forogtak szét elborúlt szemei.

„Jó estét kívánok barátom uramnak! — köszönté Tasnádyt a belépő idegen. — Engem nehezen ösmer, azért bocsássa-meg alkalmatlanságomat

„Semmi alkalmatlanság, de mi jóért tévé az úr ezen fáradságot? kérdé Tasnády.

„Akár hiszi, akár nem, csupán önnön boldogsága miatt vala az idegen' válasza.

„Valóban? ámbár csodálkozom, de még is örvendek, hogy ösmeretlenek is részt vesznek abban. Hanem, igazán szólva, hogy' segíthet az úr rajtam ?

„Ha valaki, úgy bizonyosan én , mert ős memrem Tasnády úr' egész baját, tudom, szerelmes a' szép Tarnay Máli kisasszonyba, de atyja őt egy főhadnagynak akarja nőül adni ; innen származik minden bűja.

„Barátom, igazat beszél — mondá az elcsodálkozott Tasnády — és azért nem is tagadom azt, a' mit eddig magam előtt is rejteni akartam.

„ Kár is volna ; ne búsuljon , segíték én bajján ; ma megösmertem azon szerelmes hadnagy urat, 's magam' dolgában is számot kell vetni vele, majd kiüzöm fejéből a' házasságot.

„Uram! mit tehetne a' dologban? kérdé nevedekő álmélkodással Tasnády.

„Most nem mondhatok többet, csak azt tanácslom, holnap után reggel legyen Tarnay úr

jószágán; de kérem, ha ön boldogságát szereti, el ne mulassa ezt, a' többit ott várja-be, én szavamot adom, estére jegyese lesz Máli kisasszonynak. ”

„De csak szabad kérdezniem, ki fogja olly melegen pártomat, 's ki dolgozik boldogságomon?”

„En csak a' munka után szoktam magamat megösmertetni, hogy a' tett szolgálát legyen ajánlásom. Azért jobb is ha titokban marad szövetségünk, kérem, hallgassa-el mindenki előtt beszédünket. Holnap után pedig jelenjék-meg reggel Tarnay úrnál, 's becsületemre Ígérem, szavamnak be kell teljesedni.”

„Legforróbb hálámról legyen bizonyos, ha azt teendi.

„Erre szükségem nincs — szakasztá hirtelen az idegen félbe Tasnády' kitörő köszöneteit. — Csak egy csekélységet ígérjen-meg. Midőn gyönyörű feleségét haza viendi, a' sámsoni csárda előtt hajtson-el; nem nagy a' kerület, mellyet, reményiem, kedvemért sokallani nem fog, legyen az bár milly időben, engem ott talál.“

„Becsületem' adom zálogul, kívánata meglesz, ha csak rendelkezésünk' helyét a' föld el nem nyeli.

fey hát jól van. Még egyszer ajánlom, holnap után reggel Tarnay úrnál legyen. ”

, A nap jószága' határán fog reám virradni. ' viszonzá Tasnády.

„Hát az isten áldja-meg! Jó éjszakát' monda Tasnády' kezét megrázva az ösmeretlen, 's hirtelen kilépe az ajtón. Tasnády kísérni akaró, de az vissza inté 's hamar eltűnt a' sötét lépcsőkön, szerelmes védenczét legnagyobb zavarodásban hagyván, ki nem tudá, higyén e az idegen' ígéretének, mint szerelme javallá, vagy csúfolódásnak vegye, mint kételkedő elméje tanácsláj de mindazonáltal a' dolog' kimenetelét megtudni eltökélé magát, a' határozott időre Tarnayéknál megjelenni.

IV.

Másnap a' derülő hajnal már úton leié Főhadnagyot, reménylett mátkája' lakja felé. Tarnay gazdag földes úr vala, 's ifjú korában maga is katona lévén, nagy barátja ezen rendnek, azért határozá magát el olly könnyen P... főhadnagynak leányát nőül adni, kit alig ösmert még, de ki magaalalmazása, és bár csak igen könnyű mivelése, leginkább pedig beszéde' fennhéjázása miatt igen kedves lön a' könnyen hívő öreg előtt. Tarnayné, az egyszerű asszony, minden erejéből ellenzé a' házasságot, nehogy leánya kénytelen legyen férjét a' távolba követni.

Már kitűntek az utazó hadnagy' szeméből Debreczen' fedelei, csak egyikét torony emelkedék a láthatáron; majd fűtült, majd danolt, nem annyira elűzni unalmát, mint bizonyos fé lénk gondolatokat fejből kiverni. Eddig senkivel sem találkozott, 's már neki bátorodék, midőn egyszerre egy az erdő felől sebesen vágató lovas tűnt szemébe, egyenesen kocsija felé tartó. A hadnagy benne Zöld Marczira ösmert, pisztolyait kérésé, de kezei remegtek, 's mielőtt a' tokból kihúzhatná, már a' haramia' hatalmas szava megállítá kocsiját. Csákánya a' nyeregben függött, pisztolyai el valának takarva, 's csak karikás ostora csattogott kezében ; de fegyvereit kipótolák tekintetének villámai 's egész valóján elomló haragja, melly minden mozdulatát ijesztő fenyegetéssé tette, 's arcza' legcsekélyebb vonásán is írva látszék lenni: Uralkodom Pest-től Hortobágyig!

„Szeretném tudni hogy állunk az időben, adja ide az úr óráját” szólítá-meg parancsoló hangon P...t; ez szóvalánul húzta-ki zsebéből 's oda nyujtá. „Hajts tovább!” dörgé Zöld Marczi, 's a' paraszt, lovai közé csapva, megindult; a' haramia távolról és lassan követé őket. Mintegy félóráig haladhattak, midőn lódobogás és ostorcsattogás ijeszté-fől az olcsó menekedésen örvendező hadnagyot. Ismét dörge a' rettenetes

„megállj! ’s a’ lovak is, mintha érzének a’ szó’ parancsoló erejét, legyökereztek.

„Csak most láttám, az órakulcsot nem adta ide hadnagy úr, maga tudhatja, hogy nélküle az óra is haszontalan, hát csak ide vele.

P.... vizsgáló zsebeit, de a kívánt kulcsot nem lelvén, kérőleg szóla a’ haramiához: „lí-rám! azt vagy elvesztettem, vagy otthon felejtettem, nagyon sajnálom, hogy nem szolgálhatok vele.

„Hát e szerint mást kell venni ; most épen nincs pénzem, azt csak nem felejtett otthon az úr, azért ne terheltesék kezembe nyújtani. A’ hadnagy vonakodás nélkül kiadta, míg katonája, mérges tekinteteket vetve Zöld Marczira, titkon integete urának.

„Ficzkó! — kiálta az útonálló — ha megszanni mersz, oda vagy! ’s ez rémülten rázkó-dék össze. A haramia ment ’s a kocsi is. Már látható lett Tarnay’ jószágának tornya ’s egy csárdához értek. Nagy sóhajtásokkal könnyíté megszorult keblét P..., emberi lakok felé közelítvén, midőn a’ rettegett „megállj! és ostordurranás harmadszor gátiák útát. Még parancsolóbb vala a’ haramia’ bánása. „Itt az úr’ órája és pénze, nincs szükségem reá. — ezzel visszaveté mind a’ kettőt — „De most szálljon-ki a’ kocsiból ’s jőjön a’ csárdába. A’ hadnagy vonakodott. „Pa-

rancsolom, szálljon-le! ” Leugrik lováról ’s baljába veszi pisztolyait, a csákányt jobbjába.
„Kend — szóla a paraszthoz — lovamért házával, fejével áll jót.“ P... már földön volt ’s a haramia után bement a csárdába. Ez itt tintatartót, tollat, papirost vett elő tarisznyájából, „írjon egy levelet, a mint én mondom.“ A hadnagy leült és készült. Zöld Marczy kezdte:
„Tekintetes úr! — Én szerettem leányát, — és el akartam venni; — de jelentem, hogy némelly fontos akadályok miatt, — részemről ezen házasság teljes lehetetlen; — ’s arra gondolni is felejtkezés volt tőlem. — Egyébiránt maradok, kész szolgálja — írja alá nevét!”

Revemet? mondá ijedő bámulással P...

„A nevét! lánczos lobogós! “ A’ hadnagy irt. „Most hajtsa össze ’s pecsételje-le ön gyűrűjével, itt a’ spanyolviasz. — írja a’ czímet: Tekintetes, nemes, nemzetes és vitézlő Tarnay Gáspár táblabíró úrnak.

„Kérem az urat, mit gondol? ” sopánkodott P....

„Azt, hogy írjon, vagy agyon lövöm.“ Ezen fontos ok használt. „Már készen van “ mondá a’ hadnagy; Zöld Marczy élvévé a’ levelet, ’s Írnokát a’ kocsira kísérte. „Lássa az úr — úgymond itt— többé ne dicsekedjék tele asztalnál, ’s ne gyalázza Zöld Marczyt; üres pisztolyokkal ijesz-

tettem-meg. “ ’S a’ gyújtó lyukakon által orra alá fújt a’ hadnagynak. „ De azért parancsolom, tüstént térjen vissza Debreczenbe, ’s onnét ezen a’ héten kijóni ne merjen, mert társaim minden résen lesik. “ A’ hadnagy engedelmeskedett, ’s Zöld Marczi néhány száz lépésnyire követé őt.

V.

A’ pártfogója által kijelelt reggel’ első sugarai már úton leiék Tasnádyt, remény és félelem között habozva. Minden baj nélkül elért még jóval dél előtt Tarnayékhoz. Az úr gazdaságát megtekinteni volt, ’s így az asszony és leánya fogadták. Az anya kezdé panaszlani, melly sok szenvedést szült neki ura makacssága, ki leányát egy alig ösmert idegennek, maholnap már talán messze távozonak, akarja adni; ő részéről egy vőt óhajt, ki hozzájok közel laknék, hogy egyetlen gyermeke’ többszöri látását nélkülöznie nem kellene. Tasnády, egyedül lévén kedvese anyjával, megvallotta forró szerelmét leánya iránt, meg legédesebb szándékát őt nőül kérni, de az Öreg Tarnay’ erős akaratját ismervén, kétségbe esett már reményei felől. Tarnayné sem vígaszthatatá, ’s így hősünk, bár bizonyos volt Máli viszonyszerelméről, lemondani kénytelen vala boldogságáról csupán az egy ösmeretlen’ ígérete

tápláló, kevés reménnyel. Máli is bejött, szemei könnyezni látszottak, de még is erőt vön magán , és elnyomva a' nehéz bút, melly szép homlokát felhőként fedé, fekete nagy szemeit ismét eleven fenyőkben akarta tüntetni. Tasnády kéré, vezetné őt atyjához, nehogy az öreg megboszonykodjék a' látogatáson. Kimenőnek az udvarba, 's a kapun épen Tarnay jött-be.

„Isten hozta öcsém uramat! — üdvözlő az öreg vendégét. — Már tegnap óta várom P... hadnagyot is, reményiem, barátságban fog vele maradni.

„Csak átmenőben tettem tiszteletemet, más-kép nem lettem volna illy ünnepélyes napon alkalmatlan mondá Tasnády.

„Semmit erről — viszonzá az öreg. — Hát a posta mi jót hoz ? “ Ezen pillantatban a' posta-legény sípját harsogtatva lovagla-be, 's újságot és egy levelet ada Tarnaynak. „Ez P.. hadnagy írása és pecsétje, — szóla Tarnay, a' levelet vizsgálva. — Halljuk, mi jót ír.“ Sápadt és pirúlt az öreg, szemei forogtak ; végre egy huzamos csend után, a többieket is bámulásra gerjesztvén, földhöz csapá a levelet. „Vigyen hát az Ördög! “ kiálta-fel nagy boszúsan.

„Mi lelte uram bátyámat' kérdé Tasnády.

„Jaj! az isten áldja-meg édes öcsém uramat, bocsásson-meg; miért nem is teljesítöm el-

só kérését! mondja-meg: akarja e még nőül leányomat ?

, Szerelmem sokkal állhatatosaid , hogy sem őt most is nyílt karokkal ne fogadnám, mint üdvösségemet felelé Tasnády.

„Hát legyetek egymásé. És leánya' kezét Tasnády' kezébe adván, megáldá őket; ezt teve szíves örömmel az anya is.

„Csak nézzétek ezen kárhozatos levelet. Oh átkozott ember ! — nem látható akadályok — megfélejtkezés magáról.— Na de megmutatom, hogy Tarnay még nálánál különb vejet is kaphat, azért még holnap adjon Össze benneteket a' pap.“

Úgy lett, 's kevés nap múlva haza vivé boldog hölgyét a' boldog Tasnády.

VI.

Az úton elbeszélő feleségének Tasnády történetét az idegennel, 's hogy neki megígérte a' sámsoni csárdánál vele összejöni. Az ifjú hölgy még kíváncsibb vala megtudni az egész esetet, melly talán mostani boldogságát alkothatta. Kitértek az útból, és nem sokára a' sámsoni csárda előtt álla kocsijok. Tasnády körüi tekinte, 's láta egy lovagot paraszt, de hófejségű csinos öltözetben , az erdőből kivágtatni.

„Örvendek, hogy megállott szavának az ur, én is megtartám ígéretemet, 's most semmi sincs,

a' mi nevem' eltitkolását parancsolná: én — de meg ne ijedjenek — a' híres Zöld Marczy vagyok. A' tens úr istállójából egykor egy igen jó lovat fogtam-ki, mely sebességével az üldözőktől többször megmentett, azért hálával tartoztam ; történetből megtudtam szerencsétlen szerelmét, 's ebben kívántam segíteni." Szólt a' lovas , a' házas pár előtt megállván; Tasnády benne csodálkozva ösmert azon idegenre, ki neki a' debreczeni fogadóban pártfogását ígerte. Elmondó Zöld Marczy történetét P... hadnaggal, 's hozzá tévé, hogy ez ijedtében rá sem ösmert a' kávéházi idegenre, 's hogy a' hadnagy Debreczenbe visszatérvén, tüstént irt Tarnaynak, de Zöld Marczy 's társai a levelet vivő katonát elfogták, és csak ma bocsájták-el levelestől.

„'S mivel hálálhatom-meg ezt?" kérdé Tasnády.

„Nekem elég, hogy a' ficzkádozó hadnagyon boszút álltam 's a' jó lovat megköszönhettem. A' kocsiba nyúlt, megfogó gyengéden az ifjú hölgy kezét, meghajolt nyergéig, 's csókot nyomván rá, elfordult és sebesen vágatott-el az erdőnek , 's csak visszatekintve kiáltó: „ Szerencsés utat! emlékezzenek-raeg Zöld Marczira! "

GAAL.

A TULVILÁGI KÉP

„Hőségtelen, de szép valál,
Te bűnös édes lány,
Idő előtt temetve vagy
Magányos éjszakán.

De ifjú tagjaidra föld
Ne tárja holt ölét,
Enyém vagy: sírod' ajtaját
E' vas rombolja szét.

Enyém az ajk, oh ismerem
Az édes ajkat én;
Mint méh a' rózsán, függetem én
Csókján, lélekzetén.

Enyém a bájhatalmas arcz
Csábító fényivel,
És a' gyönyörnek halmái,
Az ifjú hókebel.

Nyílj meg te föld, nyílj meg te
Adjátok vissza öt:
Nyugalmát lelje szívemen,
Karomban temetőt. “

Süvöltve száll át a' vihar
Tetön és téreken,
A' messze látkörig sehoh
Egy lélek sincs jelen.

Magán, vész szórta hajjal áll
A feldúlt sír felett
Az ifjú, 's barna hantokat
A zúgó szélbe vet.

Haragban égő csillagok
Néznek felhők alól,
És a' koporsó feltűnik
A sír' homályiból.

De a' mint feltőn 's a fiú
Hévvél reá omolt,
Nyögést viszhangoz a szilaj
Kéz háborgatta bolt.

És mintha nem lett volna még
Eléggé sírja mély,
A gyász koporsó rezzenik
'S mélyebben földbe kél.

„Hah! — szól az órait szerető —
Bujósdit játszol-e?
'S utánad én a' földtekét
Kérésztől fúrjam-e ?

Átfürom azt; de látni kell
Még egyszer arczodat ;
Egyszer teremt csak ollyat ég,
Olly csalfát 's bájosat. “

Szól 's rombol csüggedetlenől,
Tágul a' földi gát,
és a' koporsó több helyen
Feltüntető magát.

De hányszor feltűnt, annyszor
Nyögéssel vissza hull,
Midőn az ifjú, belsejét
Feltárni, rá borúi.

Most ott ül a föld' közepén
Olly mélyen, olly magán ,
Lankadság tagjain , hideg
Veríték homlokán.

Hol a csikorgó érez terem,
'S a tengerér fakad,
Ott ó pihenni szállá meg
A felvilág alatt

Borúsán néz be a' vak éj
A mély sír ajtaján,
Setét és csend uralkodik
A borzasztó hazán.

S a csendben, mintha szív dobog,
Vagy vér vadúl kereng,
Bémséges döngés hallatik,
A földnek keble reng.

'S a' világtól elszakadt
A' sírral olly rokon,
Föleszmél fáradalmiból
A' rémes hangokon.

'S beszélni kezd gyász dolgokat,
Szörnyűket hallani ;
Még szörnyebb a' mit gondola,
'S nincs szó kimondani.

„ Igen tehát! én Öltem el,
Én gyilkolám meg őt,
Én adtam lakhelyűi neki
A' zordon temetőt.

Nyakamba fűzve karjai,
Hév ajki ajkimon,
Buzogva omlott vére ki
Orgyilkos vasamon.

Szerettem őt 's e' szerelem,
Mint fenn az égi bolt,
Végetlen, tiszta és örök,
Rá vesztegetve volt.

Mint égi boldogságomért
Nyujtám ki kezemet,
'S ő fengeséggel bűnösen
Eljátszta hitemet.

De mostan — 's itt felkaczagott —
Örökre mentve már;
Nem bont 's köt többé frigyeket
Az elhunyt szemsugár.

Nem csábít senkit érzeni
A halovány ajak,
És a' veszendő habtetem
S az omló szög hajak.

Hah! most fogom még látni őt
Valódi boldogan;
Mert hű az asszony és igaz,
Midőn már halva van. ”

így szóla 's hévvel üldözé
A holtnak tetemét,
Felszaggatá nyomán" a föld'
Száz rétú kebelét.

A' porhon átal fúrva lön,
A föld' más oldalán
Előtünék a' sírduló
Sok fáradás után.

'S egy új világot lel vala,
Körűi új életet,
'S dicsőbb eget, dicsőbb napot
Az új világ felett.

Hol a' patakhang zene lön,
A' szellő enyhe dal,
Őszhangba olvadók a' szív'
Legbelső vágyival.

Hol a' setét lomb' árnyai
Feledség' fátyola
Mindenre, a' mi keserűt
A' lélek gondola.

'S itt a' koporsó megnyilék
'S a' mint teremtvé van,
Föllenge a' szelíd leány,
Ifjúság' bajiban.

Olly tiszta, mint az ősi lég
Az ég és föld között,
Melly a nap száz sugárral
Először ütközött.

Ártatlan rózsák arczain
'S az első szerelem,
Azok még illetetlenek,
Ez hü és feddtelen.

'S az ifjú' lelke bámuló
Gyönyörbe rezge át,
'S mély és nehéz fohász után
így hallatá szarát:

„Hah! nem hiába fáradék,
Ez méltó munka volt,
Illy ennek láttam öt, midőn
Először rám hajolt.

Tégy semmivé örökre, ég !
Nem esdem üdvödért,
Egy illy tekintet megfizet
A kínos életért! “

Végezte 's a' tép eltűnök
És ő — fölébredett:
Egy lázbetegnek álma volt
Mind a mit szenvedett.

Mellette ifjú hölgye ült
Virrasztva csendesen,
Olly mondhatatlan bájoló
Szelíd gyötrelmiben.

Őrcsillagokként függenek
A' kóron szemei,
Míg gyengén izzadt homlokát
Törlötték kezei.

Ó föltekinte 's meglepé
A' túlvilági kép,
Nem olly derült, nem olly vidám,
De vonzóbb földi szép.

E' látomány eláradott
A kórnak láz-erén,
'S régen nem ízlett kéjre vált'
Az enyhült érzemény.

„Oh hölgy, az isten gyönyörűi
Teremte tégedet,
S szerelmed üdvösséget is
Ad a gyönyör felett.“

VÖBÖSMAB 1 1.

C S A K .

Néma csend ül a komor tetőkön
S a tetőknek távol ormain ,
Andalogva mintegy jobb időközön
All a rém Csák puszta romjain.

All s lenéz a szunnyadó hazára ,
Mellyet egykor lángolón ölelt,
Ahl de melly a hó kebel szavára
Jéghideg volt s bosszúval felelt.

Bosszúval mert rá , leghűbb fiára,
Honvesztettség átkát mondta-ki ,
És az üldözöttnek birtokára
Szolganépet küldé rontani.

Ez ledólta szirtövedzte várát;
A dicső lak rom gyanánt hever ,
Láng emészté-meg kies határát,
Bájvidéke síri hamweder.

Nincs körülé rengeteg madárka ,
Nincs körülé semmi életnyom ;
Minden olly bús , minden ollyan árva
Mint az élet őszi alkonyon.

Csak magányos éjeken liinik-fcl
A' romok közt barna rém-alak ,
És melléből bánatos fohász kel ,
Melly re visszanyögnek a' falak.

Senne a nép tisztelön gyanítja
A ledult vár ősi jó urát,
És regét mond róla , melly nagyítva
Száll ajakról más ajakra át.

A' regének kurta foglalatja ;
„Csak a vad kény áldozatja lett,
S lelke most is a' hazát siratva
Bolyg a puszta vár-romok felett. “

BUSIAVI.

SZLAV NÉPDAL,

Egy madár felszállóit a felhőkbe ,
Szép tollát föl egy madár sem érte ,
Sem más földi szülemény ;
Rá repíté Maris' ablakára ,
Meggzóító ; ,Hallod , lelkem adta ,
Szólj ha hallsz, vagy alszol e ?

Ah jól hallak téged én , nem alszom
De szívem nincs ajtómat kinyitnom ,
A' hadban van kedvesem.
Ők egymással e szerint beszéltek ,
Míg végre egymásra ismerének
Es keservvel sirtanak.

Messze honból üdvöz légy , szerettem ,
Mondj újságot jót 's gonoszt te nekem ,
A' világon hogy mi ért ?
, Sok rossz éré , szőke szép galambom .
Mevagdosták szívemet, sajátom.
Karddal széllal szeldelek .

Hagyj , o kedves , patikába falnom ,
Mindenféle gyógyszert nyomba koznom ,
Mindenféle füveket."
Nem törődöm én már füveiddel ,
Hogy ba Halnom karjaid között kell,
Szép karocakáid között.

Menj el inkább a paphoz , galambom ,
Sírásónak hogy parancsot adjon ,
Asna egy új sirt nekem,
S ékesítse e czím a' sirormot ;
János fekszik itt, a kardra bányott. —
S itt elhalványult Maris.

SZEKACS.

S Z E R E L E M .

A. szerelem , mondják, gyermekké teszi az embert.
A gyermek boldog; boldog e a szerető ?

BUSTAVI

LANYKAM SZEME.

Ah ki festi nékem a kéjt ,
Mellyel akkor érezek ,
A midőn szemedbe , lányka ,
Andalodva nézd elek.

Tenger az mellybol a kék ég
Felmosolyg sugárral ,
Mellyen a szív kis hajóként
Kéjörömben nszdogal ;

Mellybol a szerelem napja
Reggelenként fölmerül ,
Mellybe csendes alkonyattal
Ismét vissza szenderfil.

Mellybo isten jó kedébol
Miilyen a szerelmesé ,
A kifogyhatatlan könnyet,
Legszebb gyöngyét, temető.

Alt! do örvényes ,
veszélyes
E' szelíd szem' tengere ,
Benne szívem' kis hajója
Part helyett halált nyere.

Es fonál nincs , nincs segítség,
Melly kivonná partra őt,
Partra , hol kegy és örömké;
Idvezelne a' jövőt.

Hol szived nap-sugarától
Szerelem' rózsája *no* ,
Bíbor ajkad a' marasztó ,
Hív öled a' kikötő.

GABAY.

SIO

TÜNDÉRES REGE.

Kies Tihany félszigetén, azon helyen, hová később első András királyunk monostort s halmok szent nyughelyét rakata, sok századdal ez előtt pompás csarnok állott, a Balatonra büszkén lenéző tornyokkal, mellyeknek ragyogó tetők, napsugárokkal játsztokban, szemet vakítottak. Azon halmokat, mellyeken később mosolygó szőlők keledeztek, ritkás cserje borította még ekkor, s közte aranyszőrő kecskenyáj, ősi örökjőtevő varázs ajándékából, tépdelte a' gallyat. Hol e szép nyáj legelt, aranyló hajnal derült, vagy aranyló alkony borúit ott a' halmokra.

Öreg úr lakta a büszke várat, nem büszke maga, bár gazdag és hatalmas,- nem büszke másban, mint két viruló lyányaiban. Kevély volt helyette ezeknek nagyobbika, a' szép Horka, kevély mindenben, mit szerencse és születés nyújtónak neki, s mit hiúság olly szívesen fent becsülget. Szép vala Horka, ezt vallá fölöle minden férfi-száj; de hideg szívvel vallá azt! Mert bátor minden egyes tag remek vala

is arczán és természetben; de öszvesen hibázott szépségének az a tündér báj, melly szép tiszta lélek' nyomatja szokott lenni. Intve ült egy pár vonás szép szája körül, melly óvakodva bagyá közeledni a' férfi-szívet. Hát még ha szólásra nyílt e' száj, milly rikácsoló hebegés sérté a fület! A' pártos száj pedig ritkán áll vala zártan ; mert Horka úgy véle hiún, hogy társaságokban, tetsző bölcseségű szavai diadalmaskodnak a sértő hangokon ; cseléd és család közt pedig büszke parancsoló vala, kitől a' háznál minden cseléd rettegett, és kinek a' családban maga az öreg Rohán sem volt bátor ellenszegülni.

Nem illyen vala Helka, a' kisebb leány, szemfénye az öreg Kőbánnak. Nyájas lélek' bája terüit el ennek minden tagjain, mellyek szépek valának mindent elbájolásig. Mosolygása elég fogott volna lenni sötét borúra napot deríteni. Ej ült szemeiben csillaga' ragyogásával, felibe az ég legszebb ívét kölcsönözé pompás boltozatjának, szácskáján nyitogatá hajnalát, s majd ezt arczain borítá élj lehellete tengeren túli virány-partok' fűszereit hordó szellő, terme te sudár fiatal fenyő-szál, 's hajszájai ennek fürtjei éji homályban, mellyeket játszó szellők gyakorta lilium-halmokon ringattak. Lelke megfelelt testi bájainak; tiszta volt az és ártatlan, indulata lágy és hajló, 's elégedett azon kis kör-

ben, melyet nénje' uralkodása számára fennhagyotfc. Minden vagyona, atyjának és azoknak, kik ismerék, szeretetök vala, 's a nyájból egy arany szőrű kis gödölyécske, melly körülé legelt, míg virágaitzedé, lábainál nyugodt, míg azokat koszorúba foná.

Távolról és közlrl jöttek Jyáynézőben fő urak és szerencse-vadászok; mert szép mátká és gazdag hozomány valának az ingerek. Az arany-szőrű nyáj szerte nagy hírben állott, és Rohán' kincses ládáit alig bírák meg a' boltozatok. De csak a szerencse-vadászok lőnek Horka' hívei, tudván, hogy Rohán, ősi szokásként, nagyobb előtt a' kisebbet nem adjaj a' többi kérő büszke rikácsoló Horkától mind a' szelíd bájú Helkához pártolt. Helka pedig öreg atyjának gyengélkedő szemeit locsolgatá, vagy a' gödölyécske' ütköző kis szarvaira aggatá virág-füzéreit, 's nem is tudá, vannak-e nézők a' háznál.

„Elöl a' szégyen, atyám! szólPiohánhoz Horka, lángra gyült arcczal ; látom, boldogtalan nyelvem , de főkép' Helka lányod, gyalázóim 's előbb-utóbb gyilkosim. Ha szerencse-vadásznak rendelé sorsom, ám legalább érdemeljen meg. Hirdettesd ki, atyám, hogy azé leendek, nyáj és vagyonod' felével, ki boldogtalan nyelvemet tetsző szólásra oldni birandja.“ Öreg Rohán kihirdetleté.

Még sűrűbben jöve a szerencse-vadász, de nem oldható fel Horka' beszédét egy is, nem nyerheté őt gazdag nőül egy is. — Egy estve a' vár' kapusa alföldről az ifjú Thúzt, Zemúrnak, a' testvér-üző herczegnek, fiát jelenté be Rohannak. Zárd el, atyám, reménykedék súgva Horka, Helkát, szerencsém' irigyet ne lássa őt a' herczegfi ne üzze a' színes leány bűvös csábításait rajta. Öreg gyenge Rohán elcsuká kedves Helka leányát.

Tbúz herczegfi elbúsula, értvén a' nőszés' feltételét mert kincs vala lelkének minden óhaj-tása. Rúsan járdala holdas estvén Balaton' partján, szemét a' habok' ezüstjébe meresztve. Egyszerre, álltához közel, körben kezdenek zajlani a' tó' habjai, 's örvény' közepéből feltűnik, kezében arany buzgányos nádvesszőt tartva, Sió, Balaton' tündére. Alabást tagjain szellemi igézet terüit el, arczai' szépségét szelíd szenvedés' vonásai még bájolóbbá tevék de borzalom futá meg a herczegfit, a' mint a' tündér' szép hónyakán, hajfürtök helyett, pattogó kígyókat szemlél karikákban pergeni. „Ne rémulj, herczegfi! — szól ezüst-húrokkal játszó szellet' hangjával a tündér — segélyül jövék aggódásodnak. Leendesz-e hálával irántam, ha vőlegényi nyoszolyádba segítem a' gazdag úr-hajadont? „Mit kívánsz szép tündére Pannon' tengerének?” kérdi Thúz.

„Csak egy pár maroknyit az arany kecskenyáj’ szőriből, hajfürtöknek kigyóim’ helyébe, herczegfi, mihelyt menyekzöddel félnyájnak ura leendesz’ „Százszor haljak — kiált Thúz, örvendezve a’ könnyű alkunak — ha első egész nyírésem tiéd nem leend.“ ,Óvd magad, herczegfi — mond új-fenyegetve Sió — ki sokat ígér, keveset tart. Am essék meg próbám rajtad. Rohán vára’ tövében, erdő-szélben, a virágos sírdomb’ közelében áll egy remete-lak, remete’ újján nyugszik egy gyűrű; ennek szép sárga köve bírja Horka gyógyszerét. A’ remete szíve jótékony, gyűrűjét, bár kedves, átkölcsonözi neked. Ezzel kerüld meg hétszer a’ virágos sírdombot, tartsa Horka bét nap és hét éjjel sárga kövét nyelve alatt, ’s csengeni fog szólása, mint ezüst csengetyű, minden hallónak gyönyörűségére. — Körben zajlottak újra a habok ’s örvénybe bukkott a tündér vissza.

Ment herczegfi; vár’ tövében, erdő-szélben, virágos sírdomb’ közelében meglelé a’ remete-lakot, látá tisztos remete’ újján a’ sárga kövű gyűrűt. „Szent férfú! jót ha tenni vágysz, engedd gyógyszerül jegyesem’ számára sárga kövű gyűrűdet hét napra nekem által “ így szól a’ remetéhez. Háborodva fordítá el arczát herczegfitől a’ remete. „Jót tenni jó ember’ tiszte — mond ez fojtott hangon — de a’ gyűrű kedves emlék

nálam, vesztével a bánat moh-ágyamra szegezne. Meghozod-e gyűrűmet heted napra, herczegG ? “
, Százszor haljak — kiált Thúz — ha kincsedet eltartom ! Át nyíjtá elfordult arcczal gyűrűjét a’ remete, és herczegG, megkerülvén azzal hétszer a’ virágos sírdombot, repüle fel a várba.

Hét nap hét éjjel tartá Horka nyelve alatt a gyűrű követ, ’s heted nap múlva megcsendüle szép szólása, mint ezüst csengetyű, minden hal-lók gyönyörűségére. Öreg Rohán örömtelven tar-tá ki a pompás menyekzót; átadá az új párnak, széles vagyonának és az aranyszőrű nyájnak fe-lét, s gyermek lön apai örömeiben. De Thúz csak hamar felfuvalkodék nagy gazdagságában, s mint kincsvágy nem elégszik soha, áhítva san-díta öreg Rohán’ vagyona másik felére is. Osz-tozék áhítózásában hitvese Horka, kinek eddigi rosszaihoz még az is járult, hogy illetlenül ke-vélykednék szép csengő szólásában, ’s mint pa-zar vala szavaival eddig, úgy fősvénykednék most azokkal felfuvalkodásában; nem felelvén rimá-nyaira a’ nyomorultnak, alázatos kérelmeire a szegénynek, nyögéseire a’ betegnek, nyájassá-gaira Helkának, és öregsége panaszaira gyen-gélkedő Rohánnak.

Holdas estvén vár’ kertében sétála Thúz új hitvesével. Egy séta-soron lebegve tün a pár elébe Sió nymphája. „Asszonyom, Balaton’ tün-

dere, idvezel általam, herczegfi, és emlékeztet, hogy ígéret adományt vár. “ , Mondd asszonyodnak — felel kevélyen Thúz — a tanács világszer- te ingyen jár. Tettért hála, tanácsért köszönet. Vigy egy pár marok köszönetét tőlem ő tündér- ségének. ‘ Kaczagott herczegfi, segíté nője. „Szólj csengő szavaddal egy kérő szót, szép herczegné ” mond Horkának a’ nympa. Horka elfordult ’s nem felelt; és a’ nympa búsan tűnt el a’ pár elől.

Jött Kelén, szép szőke fürtű fija a’ remeté- nek. „Gyűrűjéért küldé atyám, a remete, her- czegfi ! — mondá — szíve’ kincse ezen emlék.” „Világot ún, ’s ennek hiú kincseit megveti a’ szent remete — szól Thúz; — mondd, gyűrűje kincs leend nálam is, és szíves emlék tőle. Mo- solyogva vágta szemet Thúz és Horka. „Szólj csengő szavaddal mellettem, szép herczegné! “ es- dekle Kelén. De Horka elfordult ’s nem felelt, és Kelén búsan tért atyjához vissza.

Harmad napra ismét a’ várba jöve Kelén. „Atyámat bú és epekedés sorvasztja gyűrűje u- tán — így rimánkodék — moh-ágyán fekszik be- tegyen, adass, herczegfi, drága gyűrűjéért, arany szűrű kecskéidtől egy csésze tejet enyhítésére a betegnek. „Fizetve van a’ gyűrű azzal, hogy békés lakot bír tőlünk atyád — mond Thúz — arany szűrű kecskének teje méreg pór gyomor-

nak. „Szólj csengő szavaddal a' szegény beteg mellett, szép herczeg-asszony! “ cseng kulcsolt kézzel Horkának Kelén ; de Horka elfordult s nem felelt. Az ifjú könnyező szemmel fordult ki a teremből.

Pitvarában ennek szembe akada szép Helka-val. „Mi oka, jó ifjú, könnyező bánatodnak ? “ kérdi nyájas részvétellel a lányka. , Beteg atyámnak, a' remetének, gyógyszerül egy csészével kérék az arany szőrű kecskenyáj tejéből, le tartott becses gyűrűjéért, s nem nyerheték! **így** panaszlá baját szép fürtű Kelén.. „Ne aggódjál, kedves ifjú — így vigasztaló őt a' lányka — Helka reggelie és ozsonnája tele csésze a kívánt téjből, hajnalban és estalkonyban atyádnál teremek azzal Hála örömkönnye tolá le az ifjú szeméből a bánat könnyét ; köszönést akara rebegni, de a szó elhalt ajkai között, csak szeme szólott, és Helka pirulva suté le a magáét.

Naponként megjelent Helka , hajnalon és estalkonyon csésze tejével a remete-lakban. Kelén a virágos sírdombnál leste jöttét s naponként biztosultabb tréfa közt kísérte mentét. Mikorra felgyógyult az ápolt atya, örökre szívet cserélt és hűséget esküdt az ifjú pár egymásnak. De Helka most már gyéribben látogatható a remetelakot mert öreg atyjának, Rohánnak, szemei világokat vesztek, az ő gyámoltalansága szünetlen

ápolást kívánt, mit Helka nem engedliete másnak által.

Bánatos Ion sorsa öreg világtalan Rohánnak. Thúz es Horka magokhoz ragadák birtokaiban a parancsolást. Megunt bútorrá lön a várban Rohán ; kényelmei közül csak azok maradának fenn, mellyeket Helkája menthete meg Horka' tilalmaitól; parancsai, kérelmei a' tehetetlen Öregnek sikereden hangzának el a' termék' falai között, ha Helka nem hallá azokat; mert Horka, ha hallá is olykor panaszait atyjának, nem felele csendő szavával azokra semmit. Rohánnak néma vala Horka, a' szép szavú, de annál vigasztalóbb Helka, a' jó szivű, kinek kedves szózatja bút, kétséget lenyájaskodék szivéről.

Borús sötét éjtszaka, rejtek-háló szobában, így szóla Thúz hitveséhez : „Mi szükség kétfelé szaggatnunk a' szép birtokot? ármányosan hányjon el Helka, az útált osztó ! “ Leszökék e' szavakra kissé Horka' arczárói a' vér, de csak hamar visszaszökék az ismét. , Javallom szavadat, kedves férjem — úgymond; — de terv és bűnsúly legyenek másé, miénk a'haszon. Vár alatt, falu-végen áll egy ronda cigány-viskó, sár a' fala, gaz a' tetője, 's ajtaja kürtő és ablak egyszersmind. Vén, aszott cigány-banya hét poronttyal lakja azt; bűvöléshez ért, és mint gonoszoknak bő forrása, sötét agyából, szivéből bu-

zogja a' kormos terveket. Keresd fel ajándékkal e' banyát, 's hozd meg a tervet tőle. '.

Ajándékot véve magához, keresni indult Thúz, alkony után, falu' végén a cigány-viskót, 's hangya-zsombék 's vakondok-túrás között csak alig leié fel azt Maró füstben, undor bűzben találá a' banyát. Vigyorgva fogadá ez el a' herczegfi' ajándékát, és kívánságát bizalmas hunyorgással hallá meg. „Légy nyugott, herczegfi — szól a' banya, húshagyott kezeivel vállát veregetve Thúznak; — a' halál téved, korán és későn jár, majd útba igazítjuk." Ekkor füstös bográcsot akasztá tüze' felibe, pár marok nehéz szagú fővet, sok levelű lóherét, bitó alól szedett csontokat, koporsó'szeget és kigyó-háját vete a' bográcsba ; korhadt koporsó deszkát raka tüzére, és kereszt-út' porából hinte reá egy szegletben lopott templom-seprőt fordíta felfelé, hármas kört voqa maga körül, 's fogainak barna romjai között e' varázs-szókat mormolá:

Alakra , hopp , füst fel legek !
Hopp büvi táncára, gyász-szegek!
Hopp el , varázs! művek!
Síri csontok , vízi füvek!
Bürcök , ruták , belindekek !
Most miód alakra keljetek!

Sűrű nehéz fíjst gombolygott fel a' bográcsból, 's ennek közepéből rémes állatok' alakjai keltek. A' banya kezébe raggdá a seprőt, bár

romszor megkeríté azt feje felett, 's így szóla Thúznak halk és mély hangon: „Balaton' közepéken lakik az aljban egy ezüst pikkelyes halacska, arany fáikkal, rubint szárnyakkal és gyémánt szemekkel. Százszor szerencsés, ki azt rántva elköltheti; mert ifjúsága hervadhatatlan leend. De csak szűz hajadon, holdas estve veheti ki érte horgát. Adja a' herczegné látott álom gyanánt Helkának elő : hogy atyjának e' halacska' ételétől fog megjöhetni szeme'világa. A' hft leány Balatonra kél majd, 's minthogy az ezüst halacska kedves kincse Siónak, Balaton' tündérének, nem tér többé vissza a' vakmerő halásznék — Szavait végezve elaludt egyszerre a' tőz, 's vastag sötétség és tűrhetetlen bűz kilépni késztek Thúzt a' viskóból. „Sok szerencsét a' gazdag Örökséghez, szép herczegfi!“ vigyorgá a' vén cigány banya. „Részed lesz benne, vén aszú g o m b a f e l e t t Thúz, 's eltűnt a' vár felé.

„Álmod láttam, jó atyám, — szól másnap hizelgve, Rohántól rég nem hallott csengő hangjával Horka, 's megcsókoló öreg Rohánnak kezét — oh adnák egek teljesülését! Nyájas tündér jelent" meg ágyam felett: Mit vesztegeltek puha párnán, jámbor világtalan atyának hűtlen lányai? így fedde szavával engem rémültet; közel hozzátok viczkánd szegény atyátok' gyógyszerre a habokban, 's ti gonddal nevelt, lágysággal

szeretett leányai vesztegeltek ? — Mit parancsolsz, hatalmas tündér ? rebegém ; higy késznek minden inerényre, melly jó atyám ínségét enyhíthetné. — Te csak segélye lehetsz a' merénynek, szóla a tündér, aggódásoddal azon, hogy találj hűt és kegyest, ki azt végre hajthassa. Balaton közepében lakik az aljban egy ezüst pikkelyes halacska , arany farkkal, rubint szárnyakkal és gyémánt szemekkel. Százszor szerencsés az a világatlan, ki azt rántva elköltheti, mert szeme fénye ragyogóbb leend a' déli napnál. De csak szűz hajadon, holdas estén vetheti ki érle horgát. — Oh, atyám! miért kelle férfival ágyat osztanom ?“ Öreg Rohán ölébe borúla a' kígyó nyelvű.

Jó lelkek' öröme csillant meg ezt halló Helka' szemében. „En vetem meg a horgot, jó atyám, én! hála sorsomnak, szűz hajadon“ kiáltta, 's ölelve nyakára simúla atyjának. , Mentsenek attól egek! — felriada Rohán — a vak-ság bánatja ugyan szivemnek és napjaimnak, de odaveszted gyilkosa fogna lenni mindkettőnek. Most nem vagyok még elhagyott árva, míg ápolásodat bírom j de kitett gyermeknél árvább fognék lenni, ha kedves tagjaidat keresve, üres levegőt fognának kezeim.

„Nem vitatkozom aggodalmas atyámmal — sugá Horkának Helka — de tudom hű leányi kö-

telességemetj menj, rendeld meg holdas estvére a' csolnakot. " Elment Horka megrendelni a csolnakot, Helka pedig kegyesen, hazug szép szavakkal megnyugtató apját 's repüle búcsút és tanácsot venni a' kedves remete-laktól.

„Nem eresztelek magadat, gyenge hölgyet, illy veszélyes merényre — mondá Kelén, átkarolva Helkáját — ketten 's hű szerelmünk megünk az ezüst halacszáért." „Fogd e' horgot, szép hajadon! — szóla a' remete — nem család még meg ez reményemet soha. ‘

Holdszürkületkor megeredt a' szél 's csapkodta Balaton' habjait. „ Csolnakod kész „ sűgá Helkának Horka. Halványabb lön a' leány holdvilágnál, kilopódzék búcsú-pillantatával öreg atyjától , és ingó csolnakba üle Kelénnel és hó szerelmével. Üvöltő szél hullámhegyre hajtá fel a' sajkát, 's tatógó mélybe sűlyeszté azt. Az ifjat karolva, mellén rejté el a'lyányka borzadozó szemeit; Kelén biztató szavak közt, munkásán veté evezőjét. Hasztalan! becsapó habok tölték meg a' hű pár' csolnakát, 's haló tekintetét veté a' lyányka a' fáradástól karejtett ifjúra. „Isten hozzád ! “ szólt fojtott hangon a' hölgy. , Teled halok ! szól kétség' hangjával lapát-ejtve Kelén , 's a' szeretők, néma ölelésbe forrasztva telkeit, várják a' halált.

'S ím a' csolnak előtt egyszerre körbe zajlanak a babok, és *örvény* közepéből feltűnik Sió, Balaton' tündére. Nyájas vala arcza 's kígyói csendesen nyugvának vállain: „Ocsúdjál, hú szerelem' párja! — szól a tündér, kinyújtva arany nádját, 's megszúne azonnal a' szélnek üvöltése, haboknak csapkodása, 's a' hold teljes fényben tűnt fel a' tó felett — ocsúdjál, szép hölgy, hú leány! Ismerem a' kontár bűvösnét, ki ezüst halacskámért küldé. Ám vidd el, jó atyának hú leánya; de jótétemért hálát várok egykor. Szép ezüst halacskámért adj menyekződ után csak egy pár maroknyit az arany kecskenyáj' szőriből, fürtöknek kígyóim helyébe.“

, Szívünk tiszta lángolására esküszünk ' szóla a' pár, 's azonnal mosolygó nymphák uszának elő, fejérségtől csillogó vállaikon vonák a' szerelem csolnakát. Balaton' közepére érve: „Itt vesd meg horgodat, szúz hajadon — mondá Sió — reá adom szép ezüst halacskámat." Cselekvé Helka, 's perez múlva felrántá a viczkádozó halacskát. „Tiszta halacskámnak ezüstje, — szóla fogottját leoldó Helkához a tündér — tiszta jámbor atyád szíve is; de meglássa más, ki halacskámból endnék, hogy folt ne mocskolja lelkét! Áldás reátok, hú szerelmes pár!"

Eltűnt Sió, 's a' lilium-valló nymphák ismét kivonák partra a csolnakot.

Ébren és nyugtalan, mint maró lelkiösmérét szokott, járt 's kelt Horka és Thúz a vár egyik teremében, majd szemet meresztve ablakon ki a' Balatonra, majd minden neszre öszveborzadozva. A' mint Helka halacskájával belépett, elhalt a' sikoltás ajakai között Horkának, első pillanatban kételkedőnek: magát látja-e halálra adott öccsét, vagy annak rémes lelkét?

„Hozott isten, öcsém! — kiálta, magátöszveszedve, Helkának — kiért aggódásom majd elölt. Jámbor atyánk, miután elhitetém, hogy főfájás miatt lenyugvál, álomba merőit; ne költsük most fel a' gyengélkedőt. Add nekem a' halacskát által, magam készítem azt meg holnapra jó atyáknak. Nyúgodd ki magadat, kedves öcsém, te is, hű merényed veszély-teljes vala és fárasztó.”

Engedni szokott jó Helka, átadá e' szép szavakra halacskáját, 's elnyugvék ágyában csendesen, mint ártatlanság, békés öntudat, és híven végzett kötelesség szoktak nyugodni. Nem sejté, mint aggódik utána álmatlan éjben Hohán, kinek szorongó tudakolásira néma vala Horka.

„Így is jó, — gondolá magában sötét rejtek háló-szobájában Horka — a' mi halad, nem múlik el. Azért lászon-e világot atyám, hogy kedves Helkája' bájaiban gyönyörködjék? és maga kívánjon parancsot osztani a' gazdaságban?”

Magának készíté el másnap a' halacskát, 's el-

költé aztj öreg apjának pedig más hasonlót ránta meg. De alig nyele el Horka az utolsó falatot, ím meredezni kezdenek tagjai, és teste tündöklő bőrét elborítani a halacska ezüst pikkelyei. Iszonyodva kezdi lehántani azokat, de vér serseg mindenütt utánok, s a fájdalom szünni készíti a' hántástól. Rémmül, ki látja e változást; mert Horkának arczeit is elülük a' halpikkelyek, fejére pedig hajfürtjei' helyébe aranylő halfarkak borulnak egymás felibe.

„Négyfelé vágassuk az undok csaló banyát!“ kiáltának Thüz és Horka; s azonnal mély tömlőczbe vették a vén czigánynét. „Mit értek velem? — rikácsold szemtelenül a banya — hússommal bizony csak egy éhes hollót sem vendégeltek meg. Tehetek-e én róla, hogy hű szerelmen a bűv sem fog. Hű szerelemnek kegyasszonya Sió, a Balaton tündére; s ki tudta, hogy Kelén, a remete-fiú, és Helka szív-jegyesek?“ „Ez hibázott még, hogy pór legyen családom' osztályosa!“ — kiált Horka, s pikkelyei szinte csörögtek haragja' hevült mozdulatba; — adj tanácsot, agg bűn-szelencze!“ „Csak szabad adhat szabad tanácsot, vigyorgá a' banya, 's feleresztették.

„Megtudakotám ma éjjel rém-alakimat — sűgá a' czigányné — el kell szakasztnotok a' szerelmi párt; mert, mint mondám, hű szerelmen

nem fog semmi bar. Bakony erdő közepében, szikla-csúcson, elszakasztra minden növényi tenyésztől, áll magában egy sudár cserfa, cserfának kellő tetejében egy elhagyott holló-fészek, holló-fészekben egy csészényi harmat nedv. Hozsd el azt szemvizűi Kelénnel; mert csak ép szűz ifjú férhet e' nedvhez. Ne aggódjál, hogy visszatérend valahai Dühös vad-kan almozik közel szikla-üregben, 's agyarára kerül a' vakmerőn közeledő. Kívánd nyelvét is a' vadkannak, jelöl, hogy az igazi harmat-nedvet hozá el. Ki ezen vadkan' nyelvéből eendik, bámulatos erőt nyerend tagjaiba. Fészeki harmat-nedvvel, ha meghozhatná azt az ifjú, ne Rohán úr mossa szemét, hanem a' hercegné mosódjék, hogy pikelyei lehulljanak. Hű szerelem' szakadtával könnyű lesz Helkával bännünk."

„Meglásd, banya, hogy valót szólj —fenyegetődzékThúz ; — négyeltetés vagy hercegi ajándék fizeti tanácsodat.

Előhivaték Keién, a' remete-fíú. „Jámbor apánk' vaksága búval epeszti napjainkat — szólnak Thúz és Horka az ifjúhoz. — Bakony erdő' közepében, szikla-csúcson, elszakasztva minden növényi tenyésztől, áll magában egy sudár cserfa, cserfának kellő tetejében egy elhagyott holló-fészek, holló-fészekben egy csészényi harmat-nedv. Ez adhatja meg világát jó apánk' sze-

meinek ; de csak e'p szűz ifjú férhet e' nedvhez. Birnál-e ifjú bátor ajánlkozó lenni elhozására e' drága nedvnek ? Helka keze és szép vagyona fogna lenni jutalmad."

Hü szerelem' öröme, kéje csillant meg ezt halló Kelén füleibe. „Meghozom a drága nedvet — kiálta — én, hála sorsomnak, ép szűz ifjú!

„Ne siess ajánlkozásoddal, jó ifjú! —mond Thuz — vadkan őrzi a cserfát, 's agyara veszélyt hozhat a' közeledőre. Csak vadkan' elejtésével juthatsz fészek' harmatjához. Annak nyelvét kívánjuk, jelül hív eljártodnak. “

„Meghozom a' vadkan' nyelvét is, vagy agyara ontsa vérem, viszonzá Kelén; 's ment sietni felkészüléseivel, nem hallva megette gúnykaczáját a' hercegi párnak.

Aggódást kímélve, nem szól Kelén apjának és Helkájának, vándor-botot fog kezébe, iszákot vet arra, 's hü szerelmével, bátor szívével megyen, mendégél Bakony felé. Beleér; alkonyul és derül előtte az erdő, közel van immár ennek közepéhez. „Erőt pihenek tagjaimnak — így szól magában, mielőtt a vadkannal csatámat tenném. Letelepedik agg cserfa' árnyékában, 's csak hamar rövid, de újító álom ereszkedik szemére. A' mint felébred, csodálat fogá el az ifjat; villogó kelevéz fekvék mellette. „Mellyike a' jó lelkek-

nek pártolja ügyemet? “ így kiált fel, kezébe ragadván a villogó kelevézt, ’s keresi szemeivel a jőtevőt. írna hegyről, szálas gyér erdőből ereszkedik felé egy tisztos öreg, ezüst lenyúló szakállal, zöldellő cserágot tartva kezében. „Szerencse hozott birtokomba, jámbor herczegfi ! “ akként idvezli ez őt. „Csalódot, atyám — mond szerényen Kelén — szegény remete-fíú vagyok. „Már bölcsődben ismertelek — felel a’ bakonyi öreg ; — még egyszer mondom : idvez légy nálam, jámbor herczegfi! De pusztá kézzel kelle-e jönnöd dühös vadkannal csatára, mellynek agyaráttól számosán vészének immár? Idved, jó ifjú, hogy én, ki hatalmas varázsa vagyok Bakony’ erdejének, pártfogollak. Te fiamnak, ki remetelakotok’ szomszédjában nyugszik, sírját virággal ülteted be, ’s azokat kegyes gonddal ápolod ; végy most jóakarattért jóakaratot. Fogd kelevézem, ’s mielőtt csatára kelnél, forgasd meg azt háromszor fejed felett, ’s mártsd szügyébe az agyarasnak. Azután üss a’ kelevézzel háromszor a’ fészektartó cserfára, lehajol az mint nádszál elődbe, a’ nélkül, hogy a’ hollófészekből egy csepp kicseppenne. Am szedd meg a’ harmatnedvet. De rettegjen a kontár bűvösné, ki erdőségembe küldött veszélyre, ’s meglássa az is, ki mosdandik harmatnedvvel, ki endik vad-

kanom nyelvéből, hogy tiszta és büntelen legyen szíve! “

Úgy tön Kelén, mint öreg varázs mondá. Bakony közepére érve, megtalálá szikla-csúcson, elszakasztva minden növényi tenyészéstől, a sudár cserfát, látá kellő tetejében az elhagyott hollófészket ; de mielőtt alá férne, dühösen rohana felé, agyarát villogtatva, a tetemes vadkan. Kitére Kelén első rohantának, megforgatá a kelevézt feje felett háromszor, ’s ifjúi teljes erővel dőfé azt a vadnak szügyébe. Hörögve adá ez ki páráját. Kiszakítá nyelvét Kelén és iszákjába veté. Azután megüté kelevézzel háromszor a cserfát , s lehajlott ez mint nádszál előtte. Zárt csészebe szedé meg Kelén a harmatot, és győztes szerelem boldog reményével téré meg a’ várba.

Éjre borult a nap, hogy haza éré. Ébren ’ és nyugtalan, mint rossz lelkiösméret szokott, járt és kelt Thúz és Horka a’ vár’ egyik teremben, figyelve minden neszre, rezzenve minden zörejre. Elakadt ijedt álmélatban léleketők, a’ mint Kelén a csészével és vadkan’ nyelvével hozzájok belépett. „Isten hozott, jámbor ifjú — kiálta magát öszveszedve Horka, — kiért nem csekély aggodásban valánk. Jártod, mint látjuk , hiteles ; majd látó atyánk hálásan fogja kezedbe tenni hű lyánya kezét. “ Kelén , miután átadá hozásait, híve, remélve, boldogan téré ki a’ te-

rémből, 's elnyúgvék atyja' lakában csendesen, mint ártatlanság, békés öntudat, és híven végzett kötelesség szoktak nyugodni.

„Így is jó — gondolá magában Horka, — a' mi halad, nem múlik elj de atyám ne lásson világot. “ A' harmat-nedvvel maga mosódék, a vadkan nyelvet pedig férjének készíté meg. Lehullának ugyan a' pikkelyek mosott tagjairól Horkának, de azok helyett fekete holló tollak borultak testéj Thúznak pedig, utolsó falatjával, tagjai meredezni kezdének, 's testét szinte a' hajszálakig durva serték boríták el. Iszonyodva kezdi mindkettő tépni nyert test-borítékját; de mindenütt vér serseg a' tépés után, 's a' fájdalom szünni készte őket a' tépéstől.

„Irgalom nélkül vágatom négyfelé az undok banyát! “ ordít dühében Thúz, rohan poroszlóival a' cigány-viskó felé, berúgja annak korhadt ajtaját, de nem találja a' cigány banyát; a' viskó' ágasán egy fekete macska ült hét cziczáival, szemeit Thúzra villogtatva 's ennek rémes miákolására borzadással csapá be Thúz az ajtót, 's riada haza.

„Hálás szívvel öntözöm ma fiad' sírja' virágait, jótévő varázs! “ kiált felébredtekor Kelén kiszökik piruló hajnallal ágyából, 's öntözni siet a' sír' virágait. „Nagyon szorgalmas vagy ma, fiam! “ megszólal háta megett egy nyájas szózat.

Megfordul Kelén, 's a bakonyi tisztos öreget látja szelíd arccal állani maga felett. „Hagy ma az öntözést, fiam — mond a varázs — szedd meg inkább virágaidról a mai harmat cseppeket csészébe. Add azt magának Helkának által, 's 6 ki ne adja a' drága harmatot kezéből, hanem locsolgassa azzal atyjának szeméit; mert a' te hozásod' nedvéhez rossz akarat fért, édes fiam ! “ Úgy tön Kelén, mint az öreg parancsolá; megszédő a sír virága' harmatját, átadá azt magának Helkának, kinek hő leányi ápolása alatt öreg Rohán harmadnapra megpillantó a' napnak rég nem látott világát, és igéző bájait egyetlenek — kedves Helkájának.

Hű leányi örvendezéssel fiit be Helka néjéhez és sógorához a' kedves hírrel apja' jobbálása felől. Ártatlan lelke nem bír rejtezni a' titokkal, 's a' nős pár dühös boszúra forran. „Ki keli-e újra ejtenünk a' hatalóm-pálczát kezünk-ből — így dühöng — hogy az Rohán' kezében Helka' javára hajtson' mindent, miért annyit fáradozánk ? Remete laktól és lakosítói árad reánk minden veszély; legyenek számüzöttek ezek, földig rontva amaz! — is lelegelve a sírhalom' átkos virágai, feldúlva maga a' sírhalom! “ mond Thúz, 's kirohan parancsot adni a' pásztornak : hogy hajtsa az arany szőrü kecskenyáját; elegeid

ni a' sirdomb' virágait ; maga, poroszlóival a' remete-lakhoz siet.

„Rontsátok földig a' bűn-lakot! “ ordít a poroszlóknak , 's ezek rontásnak erednek. , Megállj, Thúz! rossz apának rosszabb fia! — kiált a' remete, laka' ajtajába lépve — apád kinze szép hercezségemből, te végmenedékem' viskójából őysz-e ki? Ismersz-e engemet? „Nagybátyám! — kiált Thúz, eltakarván kezével halálszínű arczeit — mellyik ellenes varázs hozott utamba ide?“ Robaj, mint átzuhanó szélvész, riasztá fel őt a' kétség' ezen állásából. Az arany szőrű kecskenyáj tévé ezt, melly a' sirdomb' lelegelte után bőszültén rohana égető szomjában a' Balatonnak. Magán kívül riad Thúz, hogy megtérítse, utána j de im Bakony felől egyszerre iszonyú forgó vész kél, 's nyáját és hercegfít Balaton' habjaiba sodor. Nem látta egyikét is többé senki! A' habok azóta is csak körmét hányják ki a' partra, a' hajdan híres nyájnak.

A' várból leriadt Horka sírdombról szemléié a' veszélyt, 's halva rogyék láttára tetejébe. „El-némúltál-e, szép csengő szólású nő? — mond felette állva a' Bakony' hatalmas varázsa — szikla alá temetlek, hogy martalék légy szavaiddal holtod után, mint fősvény valál azokkal rimányaaira a' nyomorultnak , alázatos szózatira a' szegénynek, nyögésire a' betegnek, nyájasságira

testvérednek, és öregsége' panaszira gyengélkedő atyádnak. Légy rabfelelője minden kérdezőnek, tréfás játéka azoknak, kik látogatva a' vidéket, szavaddal enyelegni vágnak. — Szikla alá temető Horka' holttestét a' varázs, 's e' szikla-sírból felelget ma is a' tihanyi visszhang! —

Öreg Rohánnak dér Alt és kies lön élete' alkonya. A virág-harमत, mellyet Kelén gyűjте, megadá teljes világát szemének ; a' hő szerelem pedig, szinte az ifjúságig simítgatá öregsége' ránczait. Betölt atyai örömmel tévé Helkájának kezét Kelén herczegfi kezébe, 's a' pár boldog lön és igen gazdag, bár arany szőrű kecskenyáj nem tépdeli is többé Tihany' halmain a' gallyat mert Zemúr, a' testvéröző herczeg, magtalan hala el, 's Kelén öröklé a herczegséget. Őszvekelés holdas estéjén, csolnakra ülőnek Kelén és Helka, magok közé vevők az arany szőrű gödölyécskét, vég ivadékát a hajdani nyájnak, 's Ígért hálául átnyújták azt Siónak, Balaton tündérének. Öröme derült arcczal fogadá Sió a hála' ajándékát, 's míg nymphái arany szőrét nyíregeték a' gödölyének, ekként szóla a' boldog párnak: „Idv nektek, hü szerelmesek, kik nekem is idvet hozótok! Tudjátok meg, hogy én hiú és büszke valék szépségembe, melly messze vidékekről csata imádókat elő. Én játszadoztam érzelmeikkel 's titkon kigúnyolám azokat; viszont szerelmet

fogadtam, 's felváltó imádómnál megszegtem ledéren fogadásomat. Büszke szépségemet főképen arany hajfürtjeim tevék, 's ki azokból emléküi tőlem egy fürtöcskét nyere, nem szakadhata el többé szerelmemtől. Ezen hajfürtjeim' illesztgetésével, változatos kötözésével töltém nympháimmal legtöbb időmet, 's gonosz játékot űzék fürlöcskéim' ajándékozásival. Többen levének imádóim közül boldogtalan szerelem' áldozati, míg én hideg maradék szivemben, hideg, mint téli fagyban habjaim. így ámitám Bakony hatalmas varázsának, a' tisztos ELamómak is egyetlen fiát, fürtöcskét adék emlékü hajamból neki, hű szerelmi fogadást tevék ledér hiúságomban az ifjúnak, 's csak hamar megszegém ezt is. Bakonyi hársvirág-vizet kértem volt tőle hajfürtjeim' locsolgatására, hogy kedves illattal neveljem báijaikat 's azt hozza épen szekrénykében számomra , a' mint esti homályban szint azon édes szavakat hallá vesztegetve tőlem más ifjúra, mellyekkel szívét elrablám vala. Elbúsulva öntözé el hárs-vizét, és mély bánatnak eredve jára kele a' hegyek' vadonaiban. Atyja, varázs hatalmával, legszebb hajadonok' bájképeit tünteté álmai elébe — mind hasztalan ! hajfürtöcském , mellytől nem szakadhata 's szakadni sem ohajta, partjaimra csalá untalan. Egy reggel, közel azon helyhez , hol sírja fekszik, szikla-csúcsról lerohanva,

élet nélkül találta atyja, ha szívéen tartva haj-
fürtömet

„Kamór’ atyai fájdalma leírhatatlan vala.
Erdei pásztor-alakban jöve, holdas estvén, egy
szekrényvel hozzám, épen midőn új imádóim
közt enyelgék. Eggyel szaporodik ezek száma,
gondolám hiú örömmel magamban ; eggyel vetél-
kedőink száma, gondolák az ifjak kedvetlenül,
a mint Kamór a csoporthoz érkezék. ,Alár,
szép asszonyom, beteg — így szóla Kamór hoz-
zám; — ím általam küldi számodra az ígért hárs-
vizet — s átnyújtá a hozott szekrényt; — de
ígéretedre emlékeztet ő is, asszonyom; szívedet,
kezedet kéri „Szívemet? — mondám hiú mo-
sollyal — ki bírjon a makaccsal? Kezemet? mi-
nek azt megkötni korán, enyelgő rózsa-korban ? “
Nympháim csalfán mosolygának, imádóim javalló
gúnyt kaczagának szavaimra. Sieték felnyitni a’
szekrényt; de ím a’ mint fedele könyű erővel
felpattan, villám csattan felettem, hullámhegye-
ket torló szél üvölt tóm felett, undok sziszegés
hat a szekrényből fülembé, s borzasztón vegyül
a’ szél üvöltése közé. Elhal a mosoly nymphá-
irának, el a gúny-kaczaj imádóimnak ajkain,
rémület száll ezek’ helyébe minden arczra; mert
ím a szekrényből egyszerre undok kígyók pat-
tognak vállaimra fel, egy perez alatt lelegelik szép
arany hajszálaimat, ’s helyökbe viczkándó kari-

kákban magokat aggatják fel. „Viseld Bakony kígyóit, ledér asszony! — szól Kamór, varázsi alakjára változva, borzasztón, mint hegyközi menydörgés, — viseld atyai átkomul mind addig, míg hu szerelem, mellyet gúnyolál, önkényt nem adandja hajfürtjeidet vissza, mellyekkel gonosz tréfát üzél, De megbánás kígyója marja addig egyszersmind hűtlen szívedet is mellyet látása tápláljon, általad elölt fiam’ sírhalmának partodon.“

„Nem terhellek, jámbor pár, kiállt kínaim felhordásával tégedet. Gyakori csalódásaim még inkább nevelék azokat, s kétséggel rémítenek immár, a’ mint titeket küldé békült sorsom felőldozásomra. Mert ámbár hajbajaim nyelék vala el az arany szőrű nyáját, nem használta az nekem semmit, nem hű szerelem nyújtván azt önkényes ajándékul. Idv nektek, hű szerelmesek, kik nekem is idvet hozátok!“

Az alatt, míg szóla Sió, egymás után patogtak le a habokba vállairól az undok kígyók, s feltartva fejeiket úsztak ki a Bakony felé. Sió nyraphái, végezve a’ nyírést, díszesen felillesztgették a’ nyert arany szőrt fejére, ’s ím, a’ tündér igéző kellemben, hálaköny-rezgő szép szemekkel állott a’ boldog szerelmi pár előtt. Nyájas erdei síp’ bájhangja szólalt meg távolról a hegyekből, ’s az azon táj felé fordított szemek,

az ezüst szakállú tisztos Kamórt látják közeledni a' tó felé. „ Béke és bocsánat neked, Sió, szép tündére Balatonnak! — így szól, parthoz érve, a varázs; — feloldott a hó szerelem föld' és szád kígyóitól. Fiam' sírját Bakonyba tevém immár által. Jer, lépj ki habjaid közül, ünnepeljünk partodon békülésünket! “

A hu szerelmi pár közt foga Sió a' csolnakban ülést; örvendő nymphák repülönek azzal part felé, Bakony irányában. Partra kelve, leborultan fogadd a pár a varázs és tündér áldásait. „Adjuk késő időknék által békülésünk malasztját — szól Kamór s földre hajtja zöldellő cser-ágát; — c helybe gyűljenek hegyeim érceinek lég jótékonyabb erői! “ , És vizemnek legjótékonyabb forrása! szól arany buzgányos nádját Kamór cser-ága mellé hajtva Sió — és ím, a két hatalmas szellem áldó szavára felbuzog gazdagon Füred jótékony ércezes forrása, s áldja őket e' malasztért ma is a' hálás emberiség!

FÁY ANDRÁS.

HARCZBAN HALDOKLÓ MAGYAR

Folyj-ki , folyj-ki , verem ,
Múlj-el életem !
A' hazáért halni
Szép halál nekem.

Nagy kemény volt a' harcz ,
Vért kívánt s halált ,
Vérre , áldozatra
Engemet talált.

Ah de édes e vér
'S e' halál nekem!
A magyar hazáé
Lett a' győzelem.

Győződd me magvat
Fog teremni még ,
Téged , szent szabadság ,
'S boldog egyesség !

Legdicsőbb jutalmam
Ez leszen nekem.
Folyj-ki hát folyj , vérem ,
Mulj-el életem !

GARAY.

September' végén 183'

Te bajvidek, ti edenreggelek,
Te kút , ti fürdők' rémletes magánya ,
Te messze rútság' illatos viránya ,
Te , melly fogadtál , meghitt kis lelek ;
'S te , kit kerestem és üldöztelek ,
Keblemnek áldott rettegett bálványa ,
Kit visszasóhajt most c' szív' hiánya ,
Kit megveték és istenlettelek; —
Szép hely , te nékem üdv 's pokol
valál.
Most én szelidebb ég' lakója lettem,
'S a' dúlt kebel megszűnt hullámzani ;
De kéje még csak egy: andalgani
Óráidon , midőn élet 's halál
Kétes csatákban küzködött felettem.

CSATO PAL.

A VÁNDOR

„itt puszta a' mező ,
Kietlen a' világ ,
'S mocsáros völgyeken
Nem nyíladoz virág.

De túl kék bérczeken
Mosolygó völgy felett ,
Elnémul fürgeteg ,
'S virít dicső kelet.

Ott vár , epedve vár
A mátká hő öle ,
Csak értem lángoló
Erzelme van vele. '

így szól a' vándor , és
Kék bérczen túl siet,
'Találni messze hon
Határin hű szívet.

Megy , megy , mulatva megy
Bájos reményivel,
Nem gondol a ' sötét
Ej' szörnyű rémivel.

„Kedves hon! hű fiad
Üdvözli földedet ,
Nyisd, ah nyisd-meg neki ,
Ohajtott kehiedet.

Olellek , oh haza ,
Te édes szép határ !
Benned szelíd öröm'
Boldog nyugalma vár.

Es zúghat a vihar ,
Es dülhat tél jege ,
Eltem csak úgy halad ,
Mint egy arany rege.

Már hon van, karjait
Kinyújtja 's mit lel Ó ?
Mit lát meredi szeme ? —
Leégve a tető.

Megdöbben és veszély'
Sejtése futja át
Fut, fut 's kerüli dőlt
Lakása' romfalát.

lár kormos a fal itt
'S leégve a tető,
Van mátká , a ki hí,
'S ölelve vesz-fel ő. "

'S megy a vidék felé,
Hol híve lakja áll ,
És útja olt vezet
A' sírok' halminál.

Ott, hol zokogva leng
A' lanya éji *szél* ,
'S míg sípja felsohajt ,
Leroskad a' ki él.

Ott tántorog 's fülét
Gyász ének csapja-meg ,
Lassan mozogva jó
Halottas hús sereg.

Zúg és közéig felé
'S melléje érkezik ,
És látja , kedvese ,
Ki ott temettetik.

Hideg hon, a vándor
Üdvözli földedet ,
Nyisd , ah nyisd-meg , néki
Nyngalmas kehiedet.

Keblem hideg 's kidúlt ,
Mint puszta jégverem ,
Te vagy nekem honom ,
Sötétlő sirterem.

'S tenger zudúl reá ,
Sötét kín' tengere ,
Nap kél , de megfagyott
A 'vándor' szívere.

TÓTH LORIICZ.

KISERTET .

Gyermeki féltékenység , irtózatos elmei vakság
Hinni kísérteteket; mondja a' bölcs hidegen.
ED sem hitlem előbb. De szerelmem hinni tanított;
Képe leánykámnak titkon örökre kísért.

BUSTAVI.

A SIR.

Sötét éjben sötéten
Egy halvány ifjú ült,
Fölötte vész az égen,
Alatta sír terült.

„Ki vagy te sírok őre,
Alattad melly sír ez ?”
Tekints e' puszta köre,
Megmondja mit fedez.

Mi kincsem volt s világom
E szép világ' ölen,
Legkedvesebb barátom
Itt nyugszik , — a' remény.

S halmára lehevertem ,
Halmán itt hervadok ,
A temető lelt kertem ,
S kertésze én vagyok.

Es mint a' köre nézek
'S az írást olvasom,
Nagy borzadalmat érzek,
Mered minden tagom.

A' sír sötét ürében
Szívemre ismerek,
'S a sírásó' szemében
Az én konyám remeg.

G A R A T .

E M M A .

V ölnék bár kegyeken lebegő szél, messze röpnék ,
Messze , hol érzelmim' kínja nem érne utól ;
Volnék bérezi patak , lerohannék sziklatetőkről
'S eltűnném a' nagy tengerek' árja közé ;
Lomb vagyok , a' szerelem , szép fáján hervadozó lomb
Mellyet hitlenség' játszi fuvalma letört.
Míg lebeg a' hegyi szél 's lezuhog vígan a' patak árja
Száradok én , a' bu lassú halállal emészt.

SAJZ '

A' POLGÁRLEÁNY,

BIBORY GUSZTAV, LENDECSYHEZ.

Halmos, jan. 1'.

Fogadd baráti forró üdvözetemet! Vagy én for-
gók a világgal, kedves Náczim, vagy az velem;
de hogy nyugtát valamelyikünk megunta, annyi -
bizonyos, mert én, kit mézes búzán is alig le-
hete vala Pestről elcsalni, csak gondold! én tél
közepén egy egész napi utazásra szántam magam',
a mi több, kis városba menendő ! Előtted ugyan,
ki magad is a falusi csendet szereted, hiszem,
hogy ez valami csoda újság, miilyennek én írom,
nem lehet; de ott hagyott barátim előtt megfog-
hatatlan e' változás. Okait találgaták, 's jobba-
dán oda járultak a' vélemények, mintha engem
valami parlagi nympa bájolt volna ki magához
körükből, 's gondolom, e' lépésemmel némelly
estveli kávé-társaságoknak hagytam is egy fejtő-
rő talányt, mellyet megfejteni, Sasdy generálnén
kívül, nehezen fognak, 's Ő felőle is igen föl-
teszem, hogy kulcsot adni hozzá másoknak nem
örömet fog.

Farsangi jó kívánságodat köszönöm, de csak, mert a' tiszta forrást kebledben, honnét buzganak, ösmerem. Különben jelenthetem, bogy a teljesedés közel pontjától, nem tudom bümra-e vagy örömemre, egy kis közbe jött eset engem ismét tova hajtott. Jól tapogatsz, kedves Náczim, s most szinte pirulnom kell, hogy mit őszinte toliamból már rég' kelle vala értened, csak találgatnod lehet, — én Laurához — no ! — közelebb álltam tán, mint máshoz. Álltam! jól megértsd, 's itt a' múlt időt illő figyelemre méltasd, mert ez fölvilágosít; valamint én is nem bizalmatlanságból, inkább könnyelmű gondatlanságból elkövetett hibámat avval leszek helyre hozandó, hogy, ha türedelmed van, szívem krónikájának múltját, jelenét és jövőjét veled tudasam.

Fogod, elhiszem, az enyémet is ösmerni, egynek azon keblek közül, mellyek gyúlékony, inkább lobbanékony természetöknél fogva olly mohon ölelnek mindent, mi szép, mi magas, mi a' finom belső húrt közelebbről érinti. 'S így történt, hogy Laura' hősenek fölavattatnom kevés munkába került. Ő muzsikál és rajzol, melly két tulajdon engem magamból hamar kiemel. Ehhez még csak egy kis költészeti szellem kell, hogy kész legyen a szív-román, 's összecsapjon a' lobogókét láng, nyájas ég alatt, a'tiszta aether-

ben, igazolván, hogy a' házasság égben köttetik. Laura pedig lelkesedve hallgatá, ha néhány dalaimat, 's más jobb költőinkéit előtte felolvasám. Anyjának 's nénemnek kedves vala a' frigy, melyet tudtunk nélkül magok szövének ; 's rövid időn mint mátkák kiáltatánk-ki a' városban. Oh de az ember, barátom, 's kivált az asszony, furcsa műve a' teremtőnek. Ez, ha tovább nem építhet, újra ront, csakhogy nyugta ne legyen, csakhogy változhassék. Egy társaságban, hol néném, egy kis roszülléte miatt, meg nem jelenhetett, a' generálnét, mint rövid időn örömanját, üdvözlik. Ő mindennapi fogásokkal téreng-ki előlők, azok nem tágítanak, míg a' szerencsétlen végre elég gyöngye lesz így nyilatkozni: „Mai időben igen olcsó a' leány, illő szerencsére nem várhat, meg kell elégülnie a' középszerűvel is, ki férjül ajánlkozik." Erre egy dáma rögtön főfájást kap, mi a' társaságból haza kényteté, e helyett még is nénéme' látogatására jó, hogy ő lenne az első , ki a' generálné szavait hív-, inkább tán hotelen költői nagyságban előadhassa. A'következést gyaníthatod. Más nap tüstént egy kis levelke megy nénémtől a' generálnéhoz, ezeket foglalva magában: „Kedves angyalom! Kisasszonyát én még eddig elég drágának tartottam öcsémhez5 hallván azonban olcsóságát, azt kell gondolnom, hogy gyöngyei és kövei is, melyek-

ben eddig fénylett, hamisak. Miután hát maga is, angyalom, öcsémet olcsó kisasszonyához is csak középszerűnek, kivel méltóbb szűkében elégülnie kell, tartja: én részemről érdemesebb vő-keresést ajánlok; öcsémnek pedig, rajta leszek, hogy drágább menyasszonyt szerezhessen. Ezzel százezerszer csókolva maradok s a t.“ — Tovább nem kell magyaráznom; még csak ezt említtem, hogy ez idő óta néném a' társaságokból, mellyekben a generálnéval összejönne, kimaradt; nekem Laura látogatása tiltva lön, 's miután nélkülözése semmi nehezemre nincs, úgy gondolom, az egész frigy könnyen fölbontható volt. Néném azonban ezzel még kielégítve nincs, szerinte Laura leányságában, ha lehet még e farsangon, meg kell házasodnom, még pedig gazdagon, hogy boszúja teljes lehessen. S ím e' czélből kelle most nekem Pestről e kis városba jönnöm, mert itt egy igen gazdag távol-rokonunk él elvonultan, 's szinte homályban, egyetlen leányával. Velök itt új rokonságot kell kötnöm, a kis városi leányt nagy városi széltől elkapatnom, vérség' útján szívébe lopódnom, 's a' többi néném' gondja. Helyezetem másnak tán nem volna legnehezebb föladat; de én kétlem a vállalat' leendő sikerét. Olly szűk, olly érdektelen óság itt minden, hogy kíváratim tévedező utasként bolyongnak a sivatag' sötét éjében, kilátás nél-

kül. Búzáat a mi illeti, egyébiránt törhető volna ----- de hogy a történet folyamának elébe ne vágjak, főlebb kell kezdenem, reménylven szíves türelmedet. Estve későn érkeztem, járatlan a városban, 's így udvarlásomat bátyámnál holnapra halasztva, fogadóban vevék-föl éjjeli szállást. Ez egy hangya-fészek volt, alig kaptam szolgát, ki szobát nyisson, mert ez estén az első nyilvános táncmulatság tartatandó a fogadó tánczeimében. Kívánva ajánlkozott az alkalom, 's eggyel több okom lett bátyámhoz egyenesen nem szállni, gondolván, hogy bálkészülető házhoz vendég jókor sohasem mehet. Buhát válték 's ez alatt kezdődött a bál, hova én is bementem. Megjelenésem, mint új üstökösé, kíváncsi kém-mé varázsola minden szemet. Egész társaság ösmerős, én egyedül ösmeretlen benne—lehetett-e is ez másként? Én csendes-komolyán vegyülék közéjük, 's a' minnek leginkább örülék, egy pillantatra 's tisztán fölesmerém bennök legalább a' kis várost. Az a' nyíltság, kedves Náczim, azon őszinteség, mellyel te olly örömet hagyod bélyegeztetni vidéki helyeinket — oh ezek, barátom, fölötte divatoznak, nem tagadhatom, társas köreitekben csak azt ne véld, hogy ezek amaz eredeti kiadásbóliak még! Után-nyomás megvesztegetve adá ezeket át édes jelenünknek, 's hidd-el, hogy e' mellett még igen is fo-

nákül használtatnak. Ezen nyíltság olly együgyű pongyolán üle itt a mesterkéltn báli alakokon, hogy én egy tekintetre megösmérem: ez nemes, az polgár ez tudós, az kézműves; ez orvos, az ügyvéd; 's tán még abban sem hibáztam sokszor, ez és az miilyen vallású. Többet mondok: megösmérem húgomat, kit soha sem láttam, mert próbául tánczra kérvén, kosarat adott. Hogy is mehetne az itt leggazdagabb Halmossy Róza kis-asszony egy ösmeretlennel, ki isten tudja még nemes-e vagy pór ? Most egy kis szöke tűnt szemembe, 's mondhatnám, úgy varázsola maga elébe táncz-kérésre, mi jutalmazva is lön. Csak ez egyszer, gondolám, csalna emberösmeretem, 's előbbi daczos szépem egy neveletlen pór, emez egy finom, műveit, magasabb rangú, 's a keresett hűg lenne! De ez lehetetlen, sűgá belől a szigorú biró, ez angyal, e' személyesített szerénység — ez polgárleány ! Pedig milly leány, barátom ! ha a' mennynek minden dicsőségét nyitva mondom arczun hordoztatni; ebből még csak azt értheted, hogy szép. De nem a' büszkén hordott fő, nem a' tűzzel villogó szemek, nem az arcz-rózsák, nem a' deli termet csupán: hanem azon utánazhatlan nyájás szelídség, melly mosolyod tába, pillantatiba vegyültén ömlik-el arczán, teszi őt bájolóvá. Szünet alatt egy sétálás vele juta boldog részemül. Szava olly nyá-

jas, mint tekintete, lelke olly átható, mint külseje. Beszédén a' németes kiejtés észrevehető, de ez magyarságát, melly azért tisztább sok született magyar nőkénel, épen úgy kellemesíti, miként egy kis szeplő néha a' síma arcot. Képzelheted, mennyire köz tárgyává lóvénk sétálónkban a kíváncsi szemeknek. Mindannyi elhaladó pár szemünkbe tekintett, és keményen, hogy szép társnémnak folyvást földre szegzett szemekkel kellett jönie. Kivált ama büszke szép viselé multságosan magát. Ő elhaladtakor, mi pedig gyakran történt, leánykámra, onnét rögtön tükörbe tekintett, tán egymást méregetve. Láttam, együtt érzem a' kint, melly a' szegény leányt ezekre belől marcanglák, 's fölmentve néhez sorsa alól, egész Hiedelemmel anyja mellett hagyám. Egész bál' érdeke megsemmisült előttem, 's mit teheték, mint hogy úton is törődve, nyugasztalándó nyoszolyámba dőljek. Álmomat a' muzsika' közel harsogása szaggató félbe, 's csak a' bál-nép' egész haza takarulta után lehete egy kis nyugalmam. Ezeket még báli mámoromban írom, két óra múlva bátyámhoz menendő, honnét a' közelebbi postán többet. Vagy ez is sok volt, úgy-e? Csókollak.

Jan. 16-athán.

Tizenegy órakor dói előtt bátyám fölkeresésére indulók, kit, mint első rangú urat a városban, föltalálni nem sok fáradságomba került. Ott ült, busásan füstölve, egy kis asztalka mellett, schach tábla előtt, az öreg úr, szinte erőszakosan szorulva asztal és ablak-szeglet közé Mólyen látszók figuráiba merülve, mert köszöntésemet nem hallá. Közelebb menők, s ismételt köszöntésemre rögtön előtte termésem úgy megrezzentő, hogy hirtelen kelni akartában bal kezével egy rózsacserepet az ablakból, hasával pedig figuráit dönté-le az asztról. Ez hagyján! de most már magam is megszeppentem. Szegény bátya jajdulva rogyott székébe vissza, mert a lehullott cserép fájdalmasan érinté podagrás lábát. En a szép rózsamentésével, melly bizonyosan húgomé, akarván némileg kármentesíteni a' véletlen zavart, bátyám egyik lába felett asztal alá hajoltam a cserép után, melly mozdulattal a még sértetlen lábon is fájdalmat okozva, az öreg új jajdulással felugrik, s én ő és az asztal közé szorultam. „Irgalom, kedves urambátyám, mindjárt megfúlok, ha ismét le nem ül!“ kiáltám alulról j mit csakugyan kis tágulás követvén, én virág-cserepemmel félegyenesedéin az asztal alól. E közben két ajtón két külön alak, 's pedig az egyik tűzzel rohan-be s felkiált .. Is-

tenem! “ a’ másik, csendesen lépdél-be, egész hideg vérrel mondva: „Per amorem dei!“ A’ sikoltó azonban szintolly sebbel mint berohant visszavonult, a’ másik kimért léptekkel közéig hozzánk egymásra bámulókhöz:

„Quid agitur ? “

, Uram! ‘

„Bocsánat !“ hangzék ismét egyszerre hármunktól, a’ nélkül, hogy e’ fölkiáltások világosságot adnának.

„Kedves urambátyám, különösen örülök, hogy van szerencsém..... “ kezdém én.

, Honnét ?

„Urambátyám ? “ mondák ők. Én átnyújtám néném’ levelét, mellynek olvasására az öreg úr feledni látszék podagráját.

, Isten hozta! így már kibékültünk’ — ezzel felém nyújtá jobbját, mellyet én lelkes magyaráran szoríték, csókolására hajolva a szíves öregnek j de ő jaj dülva hanyatlott székébe. Ujra bocsánatért esdeklém, ’s ő fájdalmasan panaszlá, miként kínos köszvénye, már több év óta, szegényt szinte kirekesztöleg a’ scliach asztal mellé kárhuzható, ’s minden kis érintést fájdalommassá tesz. Most bemutatata az összetett kezekkel bámuló sovány alaknak is, és csengetett, de senki sem jött Én szolgálati készséggel „Mit parancsol , drága urambátyám ?.Ma’ közel ajtóhoz

ugrám, hogy valakit beintsek; de ott pipere-asz-
tala mellől ijedten ugrék-föl a' pongyola kisas-
szony 's tova suhant. Szöktét nagy zörej 's egy
kis öl-eb'sikoltása követé. En csendesen vissza-
léptem.

„Egész confusiót hozza házunkhoz; “ mormo-
lá fogai közül a' még ösmeretlen úr.

„Nem csoda, városról jó, egy kicsit szeles !
válaszolt, bátyám, 's mackóját véve kisántikált,
kettőnket hagyva a' szobában. Szeles tehát és
confusus ? gondolám, míg szóotalan egymásra bá-
mulánk, hogy jöhettem én e' két idegen kategó-
ria alá, meg nem foghattam. Tán a' tegnapi kép
lebegett előttem , tán valami hasonlót láttam a'
tűnő alakban? Boldog csalódás! ah én még száz
ilyet gondoltam, sejtettem , reménylettem volna,
de melancholicus társam félbe szakasztá a' csen-
det.

„Ja-ja! „

, Igen ám! de mit is mondhattam egyebet ?

„Mi az , könyörgök ? “

, Az az, hogy én még azt sem tudom, ki-
hez legyen szerencsém.

„Nobiz' ideje... 's most szelenczéjét, mely
egy hason-szenvi gyógszertárnak elég volna, e-
lővévé. — Én.... most ráütött 's kinyitá — di-
csekedés nélkül szólva.... most két ujjá közé
egy jó adag burnótot veve — Joannes Baptista

Librarius, alias Könyvessy, cum duplici s et, aa. 11. ac philosophiae doctor, gynmasii hujatis director, rhetorices et poeseos professor publicus ordinarius “ ’s most mint dolgát jól végzett, egész elégüléssel ’s huzamosan szippanta.

„Igen örülök, drága director úr, hogy szerencsém lehet!”

S némán meghajtá magát, ’s tetemes szelenczjét mély zsebébe rejtvé, a’ közel székre mutatva: „Tessék leülni!” — És én leültem.

„Igen hideg idő jár.”

„Valóban, de hisz így jó a’ farsang.”

„Ecce! igaz bizony, most farsang van.” — Egyet ásított.

„Tegnap szép bál volt a’ fogadóban...”

„Hallottam. Egy pár studentet már be is csukattam miatta. Még úgy szólva, gyermekek, ’s per amorem de! már vétkeznek.

„’S vétek volna ott megjelenni? úgy zárasson be director úr engem is — és tán a’ kisasszonyt mondám vontatva.

„Ha disciplinám alatt volnának, igen is. Mi haszon, mi üdvösség az efféle időtöltésekből? testüket rontják, szíveiket... per deos immortales” — most erősen és mérgesen szippantott.

Én szép szőkémre gondolék, áldva sorsomat, hogy e veszedelmes disciplina alá nem engedett. Mély csend. Director úr indulatban látszék, én

az ajtó-nyílásra vártam. A' papa bizonyosan leányát akará bemutatni, azért ment-ki, 's az nyilván még nem volt felkészülve, azért nem jött-be. Végre csakugyan nyílt az ajtó, 's az öreg úr karján egy pipes dáma, bál után reggeli öltözetnek igen is pompásan, lépdelt-be azon. Társain e' pillanatban készült, bosszú ásítás után, szelenczéjét veregetve, valamit kérdeni; de én erre nem ügyelve, a' bájoló szép kéz' csokolására siettem.

„A' leányom! — Bíbory bátyád ! “ monda kölcsönösen mutatva ránk az öreg úr.

„Édes bácsi! ‘ „Kedves bűgom!“ e bizalmas fölkiáltásokra bátorulánk mi, 's én boldog! kézcsók helyett egy szives, de magában értődik, csak rokon arcz-csókot nyerék.

Director úr boszúsan távozott, 's mint elvonuló vész' dörgése a' távolból, ballatszék a' „per deos immortales! “ mormolása a' távozonak ajkai közül. Mindjárt derültebb lett egünk. Róza, mint szakadozott felbók közt bukdácsoló nap, én rajtok bét színű szivárvány, az örök tűz' jelképe, a papa mint csendes boruiat, mellyből semmi zivatar nem fenyeget; illy nagyszerű égi tüneményként állánk mind hárman, addig — míg le nem ülénk. Bátyám egyikét kérdést tön né-ném' hogyléte felől, mellyre, mint lassú bevezetésre, Rózának Pestről 's az ottani bálokról tu-

dakozódási, könnyű á la Strausz kering ókként következének. Ítéletemet a leányról még felfüggesztem ; annyit tudhatsz, hogy tűrhetően érzem magamat körében, még csak egy napos vendég. A' fogadóból egészen hozzájok hurczolkodám, 's teljes reménnyel vagyok, maholnap egészen házivá válhatni közöttök. Tűrd szívesen hosszas soraimat, 's türedelmed' bére jövő postán — meg ne ijedj! — ismét egy levél.

HALMOSS RÓZA EGY BARÁTNÉJÁHOZ

Hogy vagy , lelkem, a hosszú farsangban ? Magyar Sprichwort szerint, minél hosszabb, annál rosszabb ; de én azért nem panaszkodhatom, elég vígan mennek napjaim. Csakhogy, tudja isten, az a' csupa vígság is magában nem sokat ér. Nem tudom én, mint van, most egy

Megengedjen az olvasó Róza kisasszony' magyarságáért.

Ez ölyl híven adatik itt vissza , mint némelly elhibázott nevelésfi szépeinknél még néhány év előtt divatozott ; de hála korunk' nemzetibb szellemének, ma már e' részben haladni kezdenek szépeink.

interessant kép sincs városunkban ; de bezzeg
jött most egy új chapeaunk! Múlt szerdán az A-
rany-lúdnál volt bálunk. Én is jelen valék. Tu-
dod , semmi kilátás! Hát egyszer úgy tíz óra fe-
lé csak jó ám egy Auslánder forma ösmeretlen
sokan zsidónak tartottuk, 's ím egy körülfordu-
lás után egyenesen hozzám, tánczra kérni enge-
met. Itéld-meg, angyalom, tehettem-e okosab-
bat, mint hogy kosárral utasítsam-el ? Más nap
igaz hogy megbántam, de ki tudná a jövőt 's ös-
merhetné az ösmeretlent — nem igaz ? Az ember-
nek tónust is kell tekinteni. Tőlem Wiesner E-
melkához folyamodott, 's megnyeré; de ez egé-
szen más. Ő menjen a ki viszi, de helyemen,
hiszem, hogy senki másként nem tehet vala —
nem igaz ? Emelkával Raststund alatt sétált is,
és mi meg nem tudhatók, ki ? Ez igen auífallend
volt, pedig isten látja telkemet, nem irigység-
ből , de én bár mint iparkodtam elnyomni, min-
dig nevetnem kellett, meddig őket együtt láttam.
Ugyan kiválasztotta, gondoltam. Tudod az egész
leány egy kis Gánzedli, szörnyű einfaltig terem-
tés, tán ösmered is a' gyógykúti bálokból, ott
szokott lenni. Az anyja iszonyú eitel egy asszony
's örömetst tolná leányát úri assembléekba, mikor
csak lehet, de unbegreílich, mint tünhetik igaz
gyöngy's arany láncz nélkül valaki szembe. Igaz,
hogy mit rá vesz, úgy ziemlich jól áll neki. A'

bálban fejér atlacz volt rajta, rózsá-maschlikkal
's Kopfputtzal, igen einfach magában, de egy
szappanos leánynak talán atlacz ruha nem is com-
petálna — nem igaz ? Egy darab idő óta Sallangosy
kapitány csapja neki a' court, de ez most, sze-
rencsére az új Courmachernek, nem volt jelen,
másként tán duellum is lett volna belőle. Hanem
én addig írok, addig fecsegek, hogy a' javát
majd ki is hagyom. Másnap az ösmeretlen dél-
felé nálunk terem, 's az Bíbory Gusztáv Pestről,
és — de majd magadnak többet beszélek felőle.
Most csak azt írom még, hogy kedvéért a' papa
jövő szerdán bált fog adni, mellyre téged is,
édes mamáddal együtt, szívesen elvárunk. Eljőj;
majd jól mulassunk. Wiesneréket is hívjuk, ne-
kem van okom rá. Sallangosy is itt lesz, előre
Örülök rá. De el ne maradj, lelkem, addig
is csókollak !

U. i. A' bácsit Emelkával váltig sekirozom,
nem tudja hogy itt lesz, majd annál nagyobb
Verlegenheitba hozza a' reménytelen Uberra-
schung !

BIBORY, HEGYTOVI TANÁCSNOKNÉHOZ

Jan. 14-án.

Drága nénikém! Anyailag gondoskodó szívessége, midőn egy oldalról nagysád kívánatinak teljesültével elégtelt gyönyörre ébreszti szívemet: más oldalról igen tisztelt drága körének nélkülözésével, megvallom, bús-komoly pillantásokat is idéz előmbe rózsás jelenemből. Rózsás jelen! milly tavaszi gondolat tél közepén! Érzelő fiú! gondolja magában, csendes mosollyal, nénikém, milly bohó vagy, ha hó és jég között is rózsákkal álmodol. De nem boldog-e egyszersmind? teszem én hozzá, hogy illy üdvözítő hitben alathatja zajló szíve nyugtalan érzelmeit, s avagy nem lehet-e e' gondolat képe a tavasz' azon első lépésének, melyet a' természet közelgő langy ege csalt-elő rejtekéből, hogy lenne a' szemérmes ibolya' közel virultának szelíd hirdetője ! Nagy városinknak illy előpostákra nincs szükségük, ők mesterséggel, mint fűtött meleg ágy, kényök szerint virágos tavaszt idéznek elő, míg a' kisebb .külvilág csak természettől vár nyílásra. Azért is tán annyira bélyege feszesség és erőszak ott az örömeknek, míg itt a' várt rózsá

szébb éleletet nyújt az epedő szíveknek. Nagysád ért engem, 's én ez édes hittel büszkén elégülök.

Halmossy bátya igen szívesen lát, de tehetne-e másként olly magas ajánlatra, mellyel nagysád utamat a' legboldogabb célhoz juttatni kegyesen gondoskodott. Ő, a' szánandó, sok Örömeitől el van zárva az életnek örökös nyavalyája miatt, 's én óhajtanám, hogy egy értelmes orvosa akadna, ki beható ítélettel felfogván baját, legalább ritkítani, csillapítani tudná gyakori súlyos szenvedésit. Rajta leszek, hogy tavasszal Pestre csaljjam; én dr. Z... barátom' velebánásának a' legkivántabb sikerét reményiem. Róza húgomról még nem merek Ítélni, nagysádtól tanulván az efféle hirtelenkedések' fonákságát. Ő mind e' mellett engem sokszor földerít, 's könnyű víg szeszélye, gyakori nehézkedvűségemmel, úgy látszik, szerencsés ellentétben áll. Azonban jövönk a' sors' titkos kezében van, hiszem, hogy nagysád illy fontos vállalat körüli vizsgálódásokra időt engedend. — van még köztünk valami Könyvessy iskola director, távol rokon a' házhoz, ki néma schach játékával legjobban tudja mulatni a' bácsit. Azért, egy év óta itt lakó, egészen házivá lett. Különös természetű, római szellemben burkolt lélek, ki egy fiatal leány mellett, milly Róza, sok titkos mulatságára lehet a

tetteire figyelőnek, milyen én vagyok. Kedve-
mért szives volt a' bácsi egy házi mulatságot ad-
ni, melly igen jól ütött-ki. Róza, a' gondos
gazdasszony', víg társalkodó''s jó tánczosné' sze-
repeit a' társaságnak teljes elégtételére vitte. Szi-
netlen jó kedve az egy rangú, nem keverék tár-
saságnak, szőkébb szobában, cigány-muzsika
mellett is könnyen felejtetheték velem a' pesti
pompás redoute-teremet, pontos orcbestrumával.
Oh ez egy felejtethetlen édes éj volt, drága néni-
kém, mellynek homálya, bár milly fénypontján
is életemnek, ragyogó pompával fog tündérkedni
emlékemben, ha az sötét fátyolával borítandaná
is ifjú napjaimat, alatta rózsát 's nefelejtset
ápolandnak bánatos könyüim, jelöl, hogy éltem
's emlékezem! Legyen szives, nagysád, békén
tűrni csapongásaimat. Nem a' szilaj kebel' dülő
kitörési ezek, inkább a' jövőjét sejtő félelmes
szív' aggodalmi, mellyek a' távol cél' érdekét
nevelik, tette ébresztve a' csüggedendő' lelkét.
Hallgatok, hogy rejtvényé ne váljék levelem
nagysád előtt. Vannak olly pillanati az életnek,
mellyekben érzelmink' legértelmesebb tolmácsa
a' némaság! Kezeit csókolva, magas kegyeibe
ajánlott, vagyok — 's a't.

UGYANEZ, LENDECSYHEZ

Jatt. 22-diién.

Most végeztem, 's neked őszintén megval-
lom, kinnal végeztem, egy levelet Pestre, néném-
hez. Oh, barátom, mi kincset bír az ember egy
megbízott kebelben, milly rideg volna az élet
egy testvéri szív nélkül. Érzem kínját az alako-
zásnak; egy hosszú óráig —mert eddig tarta a'
levél-írás — gyötre a' nehéz szerep, mellyet a
nélkül, hogy rá a sorstól hivatva volnék, kelle
játsszanom. 'S most letörölve a' nehéz verejték-
cseppeket homlokomról, átömlöm kebledbe, te
hó, fogadd fellázadt érzelmeimet, mellyek kí-
vüled mindenütt üldözőre, rokonra sehol sem
találnak! Levelem' némelly helyeit magam is
alig tudom felfogni, sötét kétség ül azokon, tán
jótékony homállyal fedve az alattok lappangó in-
dulatot; máshol hazudnom, majd ismét színle-
nem kellett, hogy el ne áruljam magamat, 's fé-
lek, hogy még is sok helyett gondatlan valék,
hogy en betűim kiáltanak vádat ellenem. Kép-
zelem, mint bámulsz ezen sorokon, de halljad
és ítélj!

Róza nekem nőül van szánva, ide czéloz el-
küldetésem, ide az öreg bácsi' irányzati 's maga

a leány viselete. De nekem itt olly sokat kell látnom, mit látni nem kívántam, olly sokfélét hallani, mit hallani nem szeretek. S még is mind ezt kellemes alakba burkolni, s még is mind ezt kedvező színekkel festeni! ez a' nagy feladat lelkemnek, melly pilláimról álmod, telkemről elégtelést rabolva gyötör. Te lepleden fogod venni a valót, előtted feltárulnak szívem legtitkosb rejteki, 's ez egy az, mi jelen-léte-met még életnek hagyja nevezni, nélküléd én semmiség' honában képzelném magamat.

Rózának az első báli leány figyelmét el nem kerülte, 's Ő egyike azon gyengéknek, kik a' jobb szívek illyes szentségéből magoknak mulatságot szeretnek csinálni, vagy csupa idő-töltésből, vagy győzedelmi vágyból, 's Rózánál tán mind a' két eset igenelve lehet. En hallgatók, vagy egyébről szóltam, s így mult-el négy nap, a' nélkül, hogy az érintett leányról egyebet tudnék itt e' városban lakásán kivől. Most kedvemért házi-bál adaték, számos honi 's vidéki vendégeknek, kik közül elég lesz megjelelned Wiesner Emelkát, egy itteni özvegy szappanosné' leányát, 's valami Sallangosy kilépett kapitányt, ki közel ide falusi jószágán lakik. Emelkát mult levelemből némileg már ösmered ; de felényire sem, hogy magas szelleméről, melly vonzó külsején annyi bájjal ömlik-el, csak legkisebb fo-

gálmad is lehessen. Látni kell őt, és még ez nem elég, — hallani; de még ez sem elég, — birni kellene ez angyalt, e' gyöngyét nemének, hogy kis körbe szorított nagyszerű karakterét méltóan felfoghassuk! Ama kapitány, úgy lát-szik' egyike azon kapitányoknak, kik vérben á-zott zászlók alatt tán dicsőségei lehetnek vala ez-fedőknek; de szelíd polgári életbe épen úgy nem valók, miként békés nyáj közé vad farkas nem illenék. Az ember 36—38 évet számlálhat. Ma-gas , jól táplált, izmos test, tekintete elég sze-rencsés bizonyos nemű méltóság álarczába bur-kolódhatni, melly alatt, mélyebb vizsgálat után, inkább szilaj betyárságot látunk lappangani. Hol kíván, ott tud udvari lenni, de ez erőtetett, mert bele kifárad s hamar csapongásokra fajul. Ön érdemét nemessége, bajúsa, sarkantyúja és lo-vaiban tartja, mert ezekre legtöbb gondja van. 'S az illy ember, oh barátom! mért csupán vad-ság nem az illy ember? szívében, ha ez csak-ugyan van, mért szorult érzelem, mért szere-lem ? Ámbár ne hidd , hogy ez szemelem vol-na , egy dúló indulat ez, mellynek örökös zsa-rolása kín, győzelme rettenetes, mert magának semmi nyereség , másnak, Halál. Egy illy v jogó ölyv repked pedig az ártatlan galamb felett, 's a kijelelt áldozat — Emelka ! Ebből képzelhe-ted d' báj-özönt, melly e' leányt égi fénnnyel kör-

nyezi, hogy egy illy szívet lángra lobbanthata; ámbár ez vajmi nyomora nyeresége szegénynek, 's én sírni tudnék előre a' veszendő felett, egészen elfogultlan is, hát így ? — sejteted aggodalmimat. És ő — 's tán e' ponton van legmagasabb fokon lelki nagysága — teljesen nyugodt, nyájias egyikhez úgy mint másikhoz; elmellőzést, kellemetlenségeket, mikbe illy társaságban olly gyakran kell ütköznie, elnéz, a' nélkül, hogy elégedetlenség, annál kevésbbé boszú mutatkoznak csak árnyékolatban is szelíd vonalmain. 'S én úgy tartom, épen ez lassan ölö mérge a jobb szíveknek; mert hidd-el, barátom, a' fájdalom érző keblekeL egyként érdekel, bárkönyzúpor mossa, bár színlett nyugalom ülje az arczokat. Sőt ez utóbbi eset még kízóbb lehet, midőn elzárva minden út, a' szívre fordulnak vissza minden gyötrelmek. Én esküt esküvém lelkemben védelmére a' boldogtalannak, esküt, melly sorsot határoza felettem. Ezért került olly kínomba nénémnek írt levelem, mellyben Rózáat dicsérnem kelle, kit csak a mindennapi legközönségesebb mulatságra tűrhetek; 's magasztalnom a' bált, hol korlátlan kedv-csapongás játszá a' főszerepet, zaj és lakmározás, fülsértő hangszat mellett, tevék a' fêketlen jól mn látást; írnom végre, hogy a társaság választott úri, polgár-keverék nélkül volt ; mert csak így re-

ménylhettem a nekem fölötte szükséges maradhatást. Rózát 's a mulatságot valólag festeni, elég lett volna, hogy néném tüstént vissza hívjon, 's Emelkát csak messzérŐl is érinteni, elég, hogy komolyan vissza parancsoljon, 's ez esetben engedelmesség és nyakasság egyként ártana. A' kapitány valami rettenetes lény. Előre már szereti a' zabolátlan férj' szerepét játszani. Ő kényének él, más az ő pillantatihoz mérje tetteit! Lehet-e ennél valami gyötrőbb chimaera egy szelíd nő előtt? Rózával igen szabadon, egész hódolásig társalkodott, hogy a' szegény polgárleány annál nagyobb kegyelemnek vegye hozzá leereszkedését. Róza elfogadta udvarlását, hogy előttem hódításával fényljék. Én Emelkával foglalatoskodám eszméletemben, némán, részvétlenül, vele is keveset beszélve, de e' kevés, erőszakos hatással bírt még is a' kapitányra. Boszús szemekkel méregete több ízben, gúnymosollyal ragadá máskor előlem tánczba a gyengéd leányt, majd ismét Róza körüi csapodárkodott, míg Emelkának mind e' mellett egykedvűsége, bős keseredésre lobbantá bősünket, mire köpönyegét nyakába kerítve, a' leány' anyjával szólta, 's annak remegve — jól vettem észre, barátom, hogy remegve — kellett őket követnie. Ismét egy fájdalmas tapasztalás! Az anya gyenge 's elég hiú, hogy egy nemes rangú vőnek

leánya helyett is előre hódoljon. Milly kínos helyzet! Én felek, hogy a' finom leány e viszonyok alatt Össze roakad.

Én Róza mellett ültem, némán 's egyedül, komoly andalgásban. 'S ím, director úr hozzám sompolyogva— ki hitte volna, hogy studentjeiu kivál ennyire terjed figyelme? — „Excessit, eva-sit, erupit!“ súgja.

„Ha diákul beszélnek, majd magamra értem“ mond Róza.

„Igen, 's épen önről szólt director úr felelék.

„'S mit ? szeretném tudni.“

„Hogy össze hányva vetve a' mai bál' szépeit, köztök fényes Yénus-csillagként ragyog a' szép Róza'”

Róza a director úrnak mosolyogva meghajtó magát.

„Per amorem dei....“ felszólalt a' director úr, 's én közülök tovább álltam.

A' mulatságnak ez volt legérdekesebb komikuma. Ott ültek ők ketten, de mintha üres helyemen szellemem állt volna őrt, illő's az előbbi távolságban. Director úr mintha bátorságot akart volna venni a' szólásra; de ez mindig csak akarat maradt. A' belső harczot kezei 's lábai eléggé elárulák, ezeket jelentőleg tördelve, mint-ha most tenne ismét a' philosophiából doctoratust,

amazokat változtatva tevégetve egymásra, legvalóbb symbolumául a veszteglesnek, mint mikor egy lábbal előre, másikkal hátra lépne az ember. Szája nyiladozott, de a' nyelv, olly mindenkori elszánt hőse tudományos vitásoknak, ez úttal a' járatlan pályán elindulni nem mert Róza háta megül csak a badacsonyi vén diófa hibázott, hogy csobánczi név-társának hű képe legyen, olly merengő, olly andalgó mint az, keserveinek elzengése után. A' szerencsétlen, ha ennyire el nem merül, szomszédjával szép mulatságot üzhett volna; de én félek, kedves Náczim, hogy Vénus' csillaga, 's az én ajkaimról, zavará így meg, mit én csupán director úr kedvéért szalaszték-ki, 's ő, a' boldogtalan, nem tudta élni az alkalommal. Táncz kezdődék újra, 's pseudo-szerelmesim még most is előbbi helyzetekben voltak. De a' director úrnak sűrűbb száj-mozgása sejdíteni hagyá már, hogy oratóiójával kész. Ezt meghallani fölötte érdekesnek tartóm, egyéb mulatságom úgy sem lévén; azért közelebb álltam. És director úr felszólala, mondván: „Vénus' a' görög per deos immortales!” ez volt kezdete és vége a' beszédnek, úgy, hogy a' nyájas kezdetre dörgő vég következék, mert az elsuhanó tánczos pár jénai czipős lábát tiporta-meg, 's ezzel mindennek vége lett. Rózát a' jajdulás fölrezzenté merengésiből,

director úr pedig sarokra vonult, hol egész bátorságban lehetének lábai hasonló tiprásoktól. Ez eset legalább gyanúinat, hogy director úr hűgomba per amorem de; szerelmes, megvalósító. Négy órákor reggel oszlék-el a' társaság.

Ebéd után ma Róza sokat s furcsán enyelgett velein Emelka felől. Szappan-buboréknak iievezé Ót, melly után haszon nélkül kapkodom, mert mulékony. En nagyon nem erőltethetem a' dolgot, mert Róza türelmére még szükségem van, csak arra kértem, mivel már együtt múltánk, vezetne-be Emelkáéknál.

„En ? — kérdi ámulva, mintha csak most kezdené gyanítani, hogy egy kis való lehet a dologban — én nem tehetem, nálok soha sem voltam; hisz annyira csak vagyunk, hogy szapános lányra nem szorúl társaságunké

Ösmersz, barátom, s képzelheted, hogy e nyilatkozásra Rózától, lenne bár angyal, sötét arcczal fordulnék-el, s ölelném az első előítéletlen polgár-leányt, hogy maradna tátva minden száj, melly csak üres rangra viszhangoz, legkisebb méltánylása nélkül szívnek és léleknek.

Tovább is sürgetém a' bevezetést, ő most is megtagadá. En kijelentém, hogy magam fogom ezt megtenni; ő tetszést inte mosolyogva; de lát—szék, hogy nem hiszi. Te azonban fölteszed fe-

lőlem, hogy jövő postán Emelkáék házárol foglak tudósítani. Isten veled!

WIESNER EMELKA NÉNIHEZ

Kedves néném! íme magyarul olvasod leveletem, 's képzem, mint mosolygasz ez újságon, de azt is hiszem, hogy hamis okot fogsz neki tulajdonítani. Hímezés nélkül legyen mondvá, ez csak egy próba, miután magamat eddig az olvasásban gyakoroltam, tudnám-e most már gondolatimat e' tanult nyelven fölteni. Azért holmi hiúságokat felőlem ne gondolj, mintha én ezzel tán valaki előtt fölkapni kívánnék j ösmersz, mennyire szeretem én kis világomon a homályt, 's kivált jelen körülményim mennyire kívánják a' szerény elvonultságot! Házi dolgainkról szeretnél hallani ? Anyánk, hála istennek, egészséges ; 's a' mi magamat illet, még mindig csak a' régiben vagyok. Célzásaid, kedves néném , mellyek múlt leveledet olly vidor alakúvá tevék, fájdalmasan érinték lelkemet. Fájdalmasan, mert a' könnyű tréfa alatt komoly való lappang, mellynek már közel robogó borúja halálosan ázza-föl

álmaiból a gyenge leányt. Iszonyodba veszem észre, hogy azon bizonyos kapitányt elég szerencsétlen valék csekélységemre, törekedésim ellen is, figyelmissé tenni, 's még iszonyúbban most már, hogy anyám is az úri vő felől boldog jövőt álmódva, kedvezőn fogadja az inkább tiltandó kódolást. Ez az ember nem nekem való, egy térben, egy időben mi ketten nem létezhetünk, indulatim az övéivel nem párosulhatnak, szilaj vágyai csendes keblemben viszhangra nem szármolhatnak ; de hallgatnom kell, mert anyám szemrehányási keserűbbek en keservimnél, 's mert ellenkezésem egy durva lélek hatalmas gorombaságinak tesz-ki védetlent. 'S még is sor-som erre kárlioztata, hogy órákat kelljen egy illy kelleetlen társaságban majd naponként átkínódnom. Remény és türelem, e két hű barát osztzik gyötrelmeimben, 's a néma éj, melly egyedül látja szenvedésimet. Kopogás !.... tán a szív-hóhér ?..... el kell dugnom leveletem....

Elment I — 'S ki volt itt ? Nem a' kitől rettegetem ; egy váratlan, nagyon tisztelt vendég szerencsésbe véletlen látogatásával, mellyre városunk első háza is büszke lehet. De engedd kevéssé függőben tartanom kíváncsiságotat, valamit még előre kell bocs a tanom. "Tegnapelőtt Halmósy uraság bált adott, gondold és bámulj, mi is híva valank! Anyámat fölötte kedvesen "lepé-

meg e' szerencse Én, ki a házi kisasszonyt;
mind eddig csak útczáról ösmerém, elijedtem ez
örömmön, mert tudtam, hogy nem őszinteség,
nem társalkodási érdek hívaták a polgárházat ez
úri körbe, inkább egy előre kicsinált multság
fölottem oka e gúnnyal határos leereszkedés-
nek. Ott volt Sallangosy is, és én — jól látám
— csupán eszköz, őt zavarba vinni mások előtt.
Ha valaha, most volt lelki ébrenségre legkínosb
szükségem, 's elszánt bátorsággal küzdék a' ne-
héz szereppel. A' nyomorú emberke, hogy an-
nál fényesebb szerencseként tűnjék-föl előttem,
váltig a' házi kisasszonynak udvarolt, hogy lel-
kemnek az elfogadt hódolásból vett kínjain ülje
negéde vad diadalát. De ez úttal hibáson szá-
molt. Nem is lehet ez másként, mint hogy egy-
kedvű magam előtt figyelmetlen tűnjenek-el élhe-
tetlen erőlködései. Ha kínom volt, csak az le-
hető, hogy tudára mennyire nem való, mennyire
mesterkélrt az egész szerep. Derűit arczoraat sem-
mi aggodalom nem bágyasztá, nyájás, mulató
valék, mint a' tűnő pillanat kíváná, 's keresetlen
viszont deli mulattatóval gazdagíts a' történet,
érdekesebbel, hogysem mellette más akárkire
ügyelni időm lett volna. De milly boldogtalan
az én csillagom! ez ártatlan örömem is csak ha-
mar zavarva lön. A' kapitány, vállalatának sü-
keretlenségét látva, boszúra lobbana. Mint örült

ragad, hánszor csak alkalmat lát, mellőle, kit nem törhete, tánczra ; 's még ezzel sem elégedve , éjfélkor anyámat hazamenésre készíti j ő enged , 's nekem rettegve kellett követnem a' bőszültet. Házunknál mocskos szidalmak közt zajt üt az idegen — mint nevezé — sehonnai fölött, 's anyámmal titkos szólalásra külön szobába megy, engemet könyüimnek 's a múlt néhány perez' kínos éldeletének hagyva, — 's ez volt még eddig legemberibb tette velem. Egy hosszú óra múlva durva jó éjszakával hagyta el: de ott hagyá az ellenem ingerelt anyát is, hogy a' búpohár csordultig teljék. Anyám, viseletemmel elégtlenségét jelenté, 's mint játszómul önkényesen a' kínálkozó szerencsét. Az a' vidéki, kinek jó szót adtam, valami pesti élelmeden gavallér, távol rokon ugyan Halmossyékhoz, de csak élőködni simult ide, amott mindenben már megbukván. A' kapitány kinyilatkoztatá, hogy neki velem házassági czéljai voltak, de így kijátszatni magát nem hagyja. Berekesztésül járult még ezekhez egy kemény anyai feddés 's fogadtatása a' hiba' helyrehozásának. Csodálom, hogy ennyi lélek-marczonglás alatt még lélekzeni tudok. 'S most tudd-meg, kedves néném, egy órával előbb ki volt nálam? A' most leírt perti, egy finom művelt úr, kinek magas karakterét felfoghatni hosszú idő, szelíd lelkével rokonulni

csak pillantat kívántatik. Ne kívánd, hogy többet írjak, lelkem elfogult, lázadt érzelmim akaratommal daczolnak, a' toll kiesik kezemből ... Szánd a' szenvedő Emelkát!

HEGYTOVINÉ BIBORYHOZ

Pest , febr. 1.

Kedves öcsém! Nevetve kezdeném levelemet, ha ez írháló volna, 's tudod-e miért? mert az az együgyű kis város, meg az a' kis mezei báránka, miilyenek húgodat képelem, annyira elfoglalónak. Oh te boldog arkádiai bohó ! lám milly kegyes volt irántad a' sors, hogy illy paradicsomi örömeket engedett neked azon jó emberek közt. Director urat magam is szeretném látni veled 's Rózával az valami igen szép volna, ha igazi szerelemfétésbe tudnád hozni. A propos! te igen vigyázatlan vagy, hogy falusi szerelmeskedésedet nekem meg merted írni. Hátha ön ezt eddig meg is mutattam már Laurádnak? Várj csak, milly szemrehányások várnak itt tégedet. A farsang' vége nálunk jobb lesz, mint elején várhattuk. A' generálná utósó farsangon

fog egy fényes bált adni, melly csupán katonai lesz. A' commandierozó herceget akkorra ide várják, és már az egész udvar levéllel előre meghíva van. Bezzeg van is mozgás a' dámák és szabók között! Az én barátném még is csak finom dáma. Én két hétig nem láttam azért a kis gyerekségért, de olly nehéz volt szívemnek. Téged is sajnáltalak, hogy kedvemért most olly Siberiába kárhoyztatva vagy, meg a szegény Laura is éjjel nappal sírt, mint hallottam ; itt hát a nagy lelkút kellett játszanom, 's tegnap végre meglátogatám a' generálnét. Oh de milly kitüntetve fogadott ! X... grófné 's a Artillerie-obristné közöl ugrottr-föl a' szófáról elömbé, úgy össze csókolt, ölelt, hogy én mindjárt meggyőződtem, hogy az egész dolog csupán félre értésből származott. Magától is hallottam a' bált, midőn vendégei elmentek, kik csak azért voltak ott, hogy meghívassanak, pedig hiába, a' grófné kimarad, az obristnét is csak az ura kedvéért kell meghívni. Ezen kibékélés után én egészen újjá születtem, csakhogy sok álmatlan éjjeleimbe került addig az aggodalom és tünődés, miilyen ruhát és Schmuckot vegyek azon hercegi bála. Laura örül, kedvéért a' nagyságos mama téged is, bár civilt, csupán magadat meghitt. Azért mihelyt e levelet kapod, tüstént postára ülj, 's erdei **nymphádtól** ne sokat búcsúzzál. Öreg in-

Valid bátyádat, ha már biztattad, csak akkor szeretném itt, mikor mi majd a' jószágra kimegyünk. Az ember el nem kerülhetné, hogy meg ne látogasson, pedig az illy betegesek egész apatikát hagynak magok után. Laura köszönt. Igen kért ugyan, hogy ezt neked meg ne írjam, de én tudom, hogy ez neked egy posta lóval több, azért áruló akartam lenni. Adieu — á revoir!
Jeanette v. Hegytövy.

BIBORY, BARÁTJÁHOZ

Halmos, felr. 5.

Íme a földi menny, barátom! milly gyöngé pókszálakon függ az ember' földi mennye! — Tegnap kaptam néném-től e' szerencsétlen írást, 's ma mindjárt küldöm neked; küldöm, hogy helöle magadnak fogalmat szerezz kínaimról, küldöm, mert illy szív-hóhérral egy térben én nem lélekzhetem. Lásd ebből, mi ingoványon alapulnak többnyire egy asszony' határozati, 's tanuld, mi ad jobbadán irányt tetteinek. Mi is adhatna más, mint a' hiúság' csalfénye, a' bálványozott önzés?! 'S midön egy oldalról illy

fonákságok ingerük lelketem; ott áll más felől
a kedves, a' szerény leány, női méltóságában,
egy vérengző vadnak gyilkos körmei közt, a
semmisülés' szélén is nyájasan mosolygva felém
életet. Vég-pillanat ja egy szívmetező kérelem,
ha részvevő kebelre találna; mert még szeretne
élni, 's eddigi élete halál volt! Oh barátom,
hidd-el nekem, vágnak olly pillanati az életnek,
mikor rémülve nyit utat az elnémult ész szí-
vünk' lázadt érzelmeinek, midőn a nyomorú por,
tűz szellemétől lobogtatva, egy óriási végzettel
viadalra kél, 's ha győzetik, nem tudjuk, örül-
jünk-e vagy sajnálkozzunk esetén. Illy gondola-
tok közt kaptam még ezekhez a' te leveledet,
kedves Náczim, mellyben engem Laurára emlé-
keztetsz. Hiszem, hogy tiszta baráti szívből
merítéd szavaidat, 's még is haragudni tudnék
értök, ha más részről világ-ölelő lelked olly
dicsőségben nem mutatkoznék aggodalmaidon a'
szegény polgár-leány felett. Te így okoskodol:
ez csupán egy farsangi kaland részemről 's félsz,
hogy gyász áldozatja ennek igen könnyen Emel-
ka lehet. Nem így barátom! engemet sorsom
makacsa tőn, s lennék bár a' legforróbb lán-
gokkal kötve nagy városi úri jegyesemhez, né-
némnek közlött levelét olvasván, valld-meg őszin-
tén, nem segítnél-e magad lánczaimból szabadí-
tani engemet? Néném 's az ő anyja barátság-

bán élnek, de most a' megbántott önézés azt velök félbeszakasztatja. Azonban közbe jó egy hercegi bál, 's ez békét eszközöl, mert nénémnek ebben jelen kell lenni, 's nekem, kivel tán több joggal mondattak-le, mint békíteni akarnak, hódolnom kell ő méltóságának, mert egész bálban egyedül magam leszek civil, 's milly megkülönböztetés ez ? Nem, barátom, egy lépést sem boldog Árkádiából, egy percznyi emlékezést sem olyan leányra, ki érzelmeit irántam, mert minden arra mutat, szégyenli. Es lett volna bár a' leggyengédebben egymásba fűzve szerelmünk, lehetetlen, Emelkát látva, ennek szét nem bomlania, 's ezen esetben, megvallom őszintén, Laurát sajnálnám. Oh ifjúi ne hidd, hogy a' szív csalliatlan, hogy annak lobbadozó lángjai, boldog választásnak kezesei! Egy váratlan nyájas pillantat, egy megelőző szívesség, egy oldalú kedvencz-tulajdonok, egyes vonások arczon és leiken, egy bizodalmas néma vak alkalom, 's még hány mellékes környülmény nem sző szerelmet fiatal szivek közt, mellynek örökletét esküiszi a' bizakodó, míg utóbb pirulva vallja az ellenkezőt, 's ha érző szíve van, pokoli kínokkal küzd a' választásban, mert egyiknek itt vesznie kell. És ki legyen ekkor az áldozat? Én-e, az elsővel köttetvén kellelten össze? így elsorvadok, utóbbi szerelmem utánam vész, 's

mi öröme a megmaradt hitvesnek is? Vagy ő elszakadva tőlem? — Ekkor szerelmemben én boldog vagyok, 's ha nemes bélyeg jegyzi a' vesztés' lelkét, avvagy e' kettős boldogság nem mérésékelheti-e egyes bánatját, nem sülyesztheti-e kellemes feledékenységbe csillapult érzelmeit? En legalább e' kényes dolog felől így vagyok meggyőzve, és sorsom akarta így, hogy Emelka mellé nyilatkozzam. Ez egy kérdés támadhat még itt: nem fogja-e érni Laurához hasonló sors Emelkát is? Itt rettegem a' lehetséget, 's iparkodom megelőzni a' végzetet.

Emelkánál, mint múlt levelemben ígértem, csakugyan voltam, 's mint szorgalmas méh a virágos rétről, rakodtan reménnyel, veled közlendő kedves gondolatokkal tértem vissza, melyeket a közbejött levél, fájdalom igen meghomályosított. De azért ám tudd-meg, barátom, hogy a leány minden tekintetben várakozásimat felül múlta. Ő olly mesterkéletlenül kedves gyermek, kiért én mindenről, a mi földi, le tudnék mondani. Látszólag megdöbbsent megjelenésemen, váratlan volt neki látogatásom. Erőlködék magát minél előbb rendbe szedni, 's most társalkodása élénk, előadása könnyő és vidor, csak', ha a kapitány jött elő, borult-el arca, csüggedének szemeinek csillag-fényei, és elnémult. Mély elmerültében kéretlen és mindig

szótalanul ült klavirjához, mellynek hódoló húrjain, néma lelke egy bús áriába ömlék-át, 's ragada engem phantasiája' szárnyain a' szeráfokig. Hallottam én Laurától is sok és szép hangművet; de mik azok ehhez képest? lelketlen légrezés! De ennek hangja a' szív érzelmei, mellyekkel érinti húrjait, maga egy néma szentség, fellengő leikétől glóriaként környeltetve. Midőn, mintegy ébredve volt helyét visszafoglalná, erősen zavarodva lön a' lépésen, mellyet szerinte minden társalkodási illedelmek ellen elkövetett, 's többé föl sem deríthetem. Tán elárultatástól félt, tán önsorsa tiltá kiderülését? fájdalmas titkába sehogy sem hathaték. Úgy látszik nekem, ő egy sötét jövőnek borzasztó partján áll, mellybe zuhanását többé kikerülhetőnek nem reményű. 'S ha ő ez örvénybe süllyedne csakugyan, barátom, így rám is haszontalan számol a' világ.

„Fölötte sajnálom, hogy első beléptemkor mindjárt illy komor pillantattal kelle tudtom nélkül önt elborítanom“ mondám bucsúzásakor.

„Erölködém, de szívem'elfogultságát legyőzni gyenge valék. Ha érdemem fölött olly kegyes akar uraságod lenni, egy máskori látogatásakor reményiem, hogy az ellenkezőről fogom meggyőzhetni. Remegve mondá ő ezeket, a' hang elhalt ajkain, én nem szólhaték, egy fájdalmas

pillanatba vegyülve cserélünk lelket. Ő az enyém! 's hol a' föld' birtoka, mellyért e' boldog hitet el tudnám adni ?

UGYAN AZ, KENJENEK

Petr. 15-diken.

Drága nénikém! Igen tisztelt sorainak, mellyekkel megörvendeztetni kegyes volt, olvasásán, öröm és sajnálat fogák-el szívemet. Öröm a dolgok változásán, mellyek önt szeretett barát-néjének visszaadák; sajnálat en környiilményimen, mellyek szíves parancsát nagysádnak általam teljesíteni nem engedik. Szegény Halmosy bátya ágynak esett, kínos fájdalmak tépik idegeit, mellyekre minden gyógyszerek fölött, mikkel többé élni nem akar, a tőlem adott remény, hogy Pesten egyszerűbb úton 's nagyobb bizonyossággal segitendnek baján, legenyhítőbb balzam. Engedje hát nagysád, hogy személyes érdekeimről 's a' honn rám váró örömekről lemondva, egy szenvedő embertársamnak, rokonomnak szenteljem néhány napjaimat, mellyek múlva mihelyt a jelen kínok' súlya csillapuland,

adott szavam szerint -magam fogom Pestre kísérni szegény bátyámat gyógyítás végett. Különböztetés, holott csak isten őrzi, hogy közöttünk rövid időn mátkaságról nem leve szó semmi vonzalmat nem érzek. Hagyjon, drága nénikém ez ügyben kevésbé makacskodnom, nem áll ez minden esetben rosszul egy férfinak; én olly engedékeny, mint nagysád — isten bönül ne vegye — nem lehetek. A' Pestről távoztató ok, szívemben mindig fájdalmas emlék, 's úgy hiszem, a báb-játékokból már eléggé kinőttem. Laura sírt? 's boszú-e vagy bánat fakaszták könnyekre? míg e' kérdést magamnak megfejteni nem tudom, addig békén hagyom őt sírni vagy nevetni, mint neki jobbnak látszik. — Két hét múlva reményiem személyes kézcsókolására lehetni nagysádnak; ki addig is maradok 's t. b.

UGYANAZ, BARÁTJÁNAK

' Febr. 12-iken.

Utóbbi levelem óta renyhe vész-csend ült szellemi világomon, döbrentő jeléül egy kitö-

rendő zivatarnak. Szegény bátyám betegeskedése, kit egy hét óta ágyba szegeztek fájdalmai, néma bánattal borítja egész házunkat. En nagyobb részét a napnak ágyánál töltöm a szenvedőnek, 's majd beszélgetéssel, majd olvasással, mellyben gyönyörét leli, sürgetem fejről a lassú időt. Esténként egy félbeszakadt novellát folytatom; néhány nap óta lelkem édes me rengéseiben olly kellemes éldelet rejtezik, mellynek ízelhetése táplálja csak szellemi léte met. Róza komolyan egykedvű director úr, mintha titkos nagy terven munkálódnék, magába vonult. Es így tart a tompa egyformaság már egy hétig; midőn egy reggel Wiesnerné, cseléde által, holnap i mulatságra kéri magához házunkat. En az egyszer óta Emelkééknál nem valék. Talán mélyebb fontolásra véve szavaidat; talán, hogy ne rontsam késő látogatásimmal kész szerencséjét a leánynak; talán csak a' hideg philosophus szerepét próbálgatám ; talán — magam sem tudom miért? de most e kedves hír villámként szöké-át idegeimet. Holnap vele mulatok, ő enyém! e két boldog reményben haltak-el gondolatim. Róza tüstént megtagadó a' megjelenést, apja betegségét vetvén okú i, 'a kéri még a' cseléd előtt: „Úgy-e bácsi sem fog elmenni ?” Elakadtam, mert ez egyszer némi igazságot látek e' kérdésben. Bátyám szenved, jajok közt

virasztja-át éjeit, 's en vigadjak? De a' jó öreg maga oldá-fel elnémult nyelvemet.

„Hisz azért jött, hogy magát mulassa, mért szalasztaná-el a' pillantat' örömeit? Nem fiatalokat illet a beteg-gyámolás; Róza, én nélküled is ellehetek fél éjjel, menjetek-el mindnyájan.”

, Én semmi esetre nem megyek! ' felele határozottan Róza.

A' cseléd rám néz, tőlem várva még igenlő választ.

„Én csak egy pillantatra is, ha lehet, fogom tiszteletemet tenni,” mondtam félsúgva.

, Pillantatra, melly évekig tartson, nemde ? felkaczag Róza, még mindég a cseléd előtt, 's távozik.

Én még egyszer tiszteletemet izeném, 's a' cseléd is ment. De milly fogalma legyen most neki házunkról, 's ennek asszonyához való viszonyairól ? Én elgyúltam, szégyen és boszú égeték arczomat, 's gondolattal és szemmel földre süllyedve hallgatók.

„Ibimus, vere ibimus, domine magnifice! “ fölriad a fölösleg udvarias director úr, agg szemem egy gonosz, tulajdon nemű hamis hunyorgás, Róza nyilatkozásáni örömét árulva-el.

Nekem, mint előre álmodám, a' jövő boldog nap reményeiből e' kellemetlen közbejövet tiszta örömet szívnom nem hagyta.

Komorán borult ránk az est. Róza csakugyan honn maradt, 's mint vevém észre, méreggel és boszúsan. En director úrral néma-komolyan ballagék Wiesnerék felé, hol már minden a' legnagyobb pontossággal készen álla, illő fogadására a vendégeknek. A' társaság lassan gyűlt, mi valánk az elsők. Director úr a' házi-asszony, én Emelka mellé ülénk külön beszédben. Emelka nyájas szerénységgel szóla:

„Bibory úr engem nem akart derültnek látni.”

„Hogyan érti ezt ön ? ‘

„Hagyja csak magamnak értelmét, úgy is gondatlan valék a kérdéssel.”

Künn kocsi állt-meg, 's Emelka vendégek elé sietett.

Méla bámulat foga-el e' rejtélyes szavakon , de eszmélni kezdék, hogy első látogatásom leheté érintve, 's elgyúla vérem. Ő az enyém — én boldog!

A' veszedelmes kapitány jöve-be, biztosan fűzve karjára a' szelíd leányt. Képén valamelly bizakodó erő tükrözé magát, melly dolgának bizonyossága felől látszék kezeskedni. Ez engem elsötétíte. 'S ím mellettem terem mennyei alakban a szelíd leány:

„Bibory úr bizonyosan a kölcsönt akarja vissza adni. “

„Nem, szép Emelka, én azt nem, akarom, nejn tudnám akarni; de bátyám betegen fekszik

„S Róza kisasszony nem lehet itt....? “

„Róza...? igen.... ő nem jöhetne.... de... hisz azért...

„Bocsánat! — mond menyeyi jósággal a leány — én nem kívántam Bíbory urat zavarba hozni

Ismét vendégek jöttek, kiket Emelkának fogadnia kelle, 's én magam maradék. — Ezek úri rendből valának, mert megváraták magokat, öltözetök csak polgár házhoz mért, mindennapi, a' házi kisasszonyt meg nem csókolák, 's egy

csoportha maradva, a' többivel nem vegyülének. Lelkem aprili borúk közt, szívem zajlásban, 's egész lényem igen kellemetlen helyzetben vala; de erővel a' társaságba vegyülék, gondjaimnak ha valahogy lehetne, rést nyitandó. Emelka mindig egykedfű, egyiránt nyájas vala, de melly nyájasságát, mélyebb vizsgálatra, bizonyos sötét bélyeg jeleié, mellyel a' kapitány úrnak, mint látszék, hamar kedvét szegé. Director úr folyvást a' háziasszony körüi volt, majd egymásután mindenki rokon társra akadt, muzsika, étel, mulatsági rend a' legpontosabbak, hogy az eleintén idegenkedő finnyásabbak is hamar honn lelek magokat, 's a' népes teremek kevés idő

alatt külön nemű vigalmi helyekké váltanak. A kapitány kettős tűzzel 's a' lehető legvilágosabb jelekben érdeke Emelka körüi, 's mindig csak ő körölte. 'S mit csináljak én? Komoly eszmé-
tim közt felvillan lelkemben Laura' képe, bár többé ki nem elégítŐleg; megcsendülének szá-
vaid fülemben, kedves Náczim, 's érzelmim szí-
vemben magok ellen pártot ütének. Emelka' sor-
sa, úgy látám, jól vagy rosziul el van határoz-
va, 's én visszalépek keblemnek azon érzelmei-
vel, mellyek még a' végveszély elöl megment-
hetők. A' házi asszony sompolyga hozzám bátor-
talanul, mintha más küldené csak; a' minthogy
igen gyanítható is vala director úr' mestersége.
Ő szép szavakkal vett körüi, 's udvariságot ud-
variságra halmozva, akarta figyelmemet ébresz-
teni, mire, mire nem? magam sem tudom; de
ez mind sokkal hidegebb, sokkal üresebb hang
volt, hogysen lázadt indulatimra csak egy pará-
nyit is hathatott volna. Bujdoklanom kelle a'
kettős ostrom elöl, 's egy félre eső üres szobá-
ban, melly úgy látszék, pipázóknak vala szánva,
leltem menedéket. Forrón üdvözlém e részvét-
len magányt 's mohón nyéléin pipám' sötét füs-
tét, agyam' sötét eszméleti közt. A' kapitány lé-
pett-be, marczona képpel, mellyet tetszőleg még
is földeríteni akart.

Igen elvonult az úr, — kezde durvácskán —
tán nem inyeszerinti a' társaság? “

„Sőt igen — mentegetődém — de honi környülmények zavarják fejemet, nem akarok másoknak is terhére lenni részvétlenségemmel. “

„Pedig benn igen Búsúlnak utána, ha több nem is, legalább — egy “ “ itt vadul felkaczaga.

Ez Emelka, gondolám. Oh remény! oh kétség !

Ő is pipára gyújtott, mellém telepedve, de meglátván egy asztalkán a boros palaczkokat, mohón ugrott egyik után, 's két nagy poharat csordultig töltve, rám köszönti, 's a' boldog találkozáásra. Fenéig ürült a' két pohár kocczanás után 's engem összeráza az erős ital, szokatlant illy nagy hajtáshoz. Mint égett szesz, lobbant-fel bennem a' vér e' vakmerő tett után, de akkori kedvemben kívánatos vala előttem e lázulás. Egy kis némaság után így kezdi kérdetlen a' kapitányt:

„Derék leány ez az Emelka; ha úgy volna, mint nincs, nekem is lett volna vele némi kinézésem.“

Neki is lett volna — e' szavak erőszakosan tódulának lelkemre. Kinek hát még ? 's mért csak volna ? e' kérdésekre ébredék magamban, „Mi nincs hát úgy, mint lennie kellene ? kérdém a' kapitányt.

„Familiámban — felel göggel — több századok óta pór még nem csúszhatott. in sem akarok méltatlan maradéka lenni őseimnek, 's nemtelen vérrel a tiszta sarjadékot nem fér t öztetem. “

Ahá! itt a' gyenge oldal. Nyílást, reményt láték; pedig csak csselfogás volt, 's folytatám, a második pohárral erőt kapva, hasonló szinléssel: „Az igaz, egy magyar nemes mindig tartozik e' tisztelettel nemzetségének , 's polgár házból házasodva, nem csak maga alacsonyúl-le; de lealázza egész fáját. Hisz egy polgár-leány mit is várjon többet egy mester-legénynél, ki legalább fejkötő alá segítse — hahaha! „

, Nemde így van? kérdé böszült örömmel a' kapitány, örömmel nyilatkozásomon, hogy e' szerrintEmelkát, a' polgárleányt, tőlem nem féltheti.

„Tökéletesen! “ mondám. 'S érzelmim elkábulnak a' nagy hazugságon, 's vétkemem, melyet az egész emberiség ellen elkövettem; én kába! ez által a' kapitány' elállását eszközölhetni Invén.

, Most ösmerek már az úrban valólag^ nemes társomra' szól hevülve a' kapitány, 's böszülve csókola a' szilaj, bor' hevében, miután a' nemesi rang méltóságára a' harmadik pohár is fenékgig ürült volna.

, Az úr nekem mázsányi terhet emelt-le szívevről — folytatá tovább. — Összehángzó gon-

dolkodás mellett örömmel rokonul a' lélek, szeretnék itt külön múlatni. Mit tehetnék együtt? benn az a' sok Burger.....

„Bankot, kapitány! — riadék — kétségek közt nyílik a valódi férfi örömjéputa, vagy makaó.....“

„Makaó, makaó — mond mérsékelve a meglepett kapitány — emberem vagy öcsém, de lassabban.“

Kártyát vevénk 's a' director úr szegődék hozzánk.

„Quid agitur ? per amorem dei!“ mond 6 elégült mosolygással, kártyára és borra esvén egyszerre szemei.

A kapitány egy pohár borral köszönte őt, melly, mondhatni, jótévéleg futale a' száraz torok. „Tetszik most velünk tartani ?“

„Jam videbimus.“ 'S most kezdődék a' játék.

Sorsom úgy akará, hogy a gonosz szerencse pártomhoz szegődjék eleinte mindjárt, 's hű legyen végig, mint csak egy leánytól kívánhatni. A' Bank már harmadszor ürült, 's pedig tetemesen, előmbe, hogy halomba állna már pénzem. Director úrnak sem leheté panasza, azért kedvet vön rágyújtani 's fídbust kért tőlem. Gondatlanul veték elébe egy szelet beírt papírost, mert épen a' negyedik Bank álla. Fölvetjük a' kártyát — 's én ezt is besöpröm.

„Az úr ördögökkel van szövetségben kiált fogcsikorgatva a kapitány, 's arany óráját veti a' tálkába.

, Kapitány úrra ma nem mosolyg a szerencse ; hagyjuk abban! mondám szelidülve.

„E' vonakodás gyanús az úr hátrálni akar pénzzel. felel durván a' kapitány.

Óriássá vált erre ingerült indulatimon a' becsületérvzés, 's kirúgva alólam böszülten a' székét , a' rakás pénzt a kapitány elébe lökém, hogy száz felé gördülve a' padlón, annak zöreijére hozzánk csődüle a' társaság. Fölkeltemben szemeim' világát elvesztem, egy halavány arczot látók csak, melly Emelkééhez hasonlíta, miként fonnyada anyja keblére e' váratlan történet alatt, megborzadva lelkében bennem az őrzöngötől. A többire nem eszmélek; de keblemben pokol lángola, melly szabadba úze 's én rohanva követem további megfontolás nélkül a' természet' intését.

Reggel kilencz órakor ágyamban lelém magainat, bágyadtan, mint hosszú súlyos betegség-ből lábadozó. Mikép juték ide, meddig fekvém itt, homály volt előttem. A' cseléd, ki bebocsátott, mondá, hogy keményen eltaszítám belép-temkor; szobámban ajtót ablakot felszaggatva látók reggel, mint éjjeli rabló után. Én kínos reggelre ébredtem, mert testben 's lélekben beteg vagyok. Dél után hagyára csak el ágyamat,

's asztalhoz tántorogva, írom neked e' gyász-jelenést, nem hogy szánj, nem hogy aggódjál miattam : hanem emberösmereti tárod bővüljön az adatokkal.

Director úr mondá, hogy a' kapitányt egész társaság még Wiesneréknél hagyá, 's hogy még hamis játszóról is ejtett egykét szót. '8 gondolod, hogy felindulék rajta? Nincs erőm rá, tegnapi erőszakos kitörése után elhamvadt bennem minden tűz. Mihelyt erőmet vissza nyerhetem, haza indulok j de, ha lehet, Wiesnerékkal kibékélve, mert én e' házat felette megsértettem. Él j boldogul , 's szeress ; részvétedre most igen nagy szükségem van.

U. i. E' pillanatban hozták néném' levelét Pestről, mellyben írja, mennyire sajnálja, hogy kérését nem teljesítöm; 's avvagy telj esi thetém-e ? ítélj barátom, csak ne kárhoztass te is. Hiszen már megyek; hiszen már lemondtam a' legmagasabb érdekről, melly továbbra itt tartson ; hiszen el fogom altatni szív-vágyaimat, csak ne dorgálatok, csak kiméivé avatkozzatok e' magam ellen viselt háborúba. Lauráról írja néném, vele milly szerencsét vesztek-el. Oh mennyire örülök e vesztésemnek! 's ez ebből áll: egy olasz kapitány sátorozá körüi az ingékony leányt, kit jelenlétem visszatartott volna; de nem nyereség-e így veszteni ? Lehelj minél előbb erőt lelkembe -

részvevő soraiddal, — oh én igen félek, hogy elvesztém magamat a világnak.

EMELKA, NÉNJÉHEZ

Febr. 19-dibén.

Kedves néném! Múlt levelemet, hajói emlékezem, így rekesztettem-he: Szánd a szenvedő Emelkát. 'S most nem tudom, szánd-e vagy gúnyold? sirasd-e vagy örülj kínjainak. Tudod, kedves néném, te vagy a' világon egyetlenem, kihez szívem ügyében szólni merek, tórd-el hát ha csak kebledbe öntöm panaszimat, s vedd e rettenetes titkot egyedül — hogy én szeretek s olthatlan szerelmem méltatlan tárgyra gyúl. Az az előbbi levelemben érintett Halmossyék pesti vendége egy angyali burokban lappangó ördög, kivel én még is mennyei üdvömet szeretném megosztani; vagy nem! erre ne halgass, néném, a gyarló szív' végfohásza volt, mellyel utolsó ereje szakadt-meg, 's többé... nincs. En őt gyűlölöm, kerülöm, mint ijesztő rémet, mint-sötét szellemét a' mesés alvilágnak. Őh de ezt sem tehetem, Kiölöm inkább magamból az ér-

zelmeket, hogy rám többé ne hasson semmi, átadom magamat körülményimnek 's ölelem hidegen a' pályát, mellyet sorsom nyújt. — Sallangosyt én mindig és mindenben hazugnak szerettem, borzadva azon pillanattól, mellyben neki valaha igazsága lenne 's íme megtörtént! Bibory egy élelmeden sehonnai, egy hitelezőitől üldözött kártyás, részeges, veszett életű ifjú! Hah, milly kínba került leírni e' sorokat! 's leírni velők önkárhozatát lelkemnek. De tartoztam ezzel, neked jó néném, kiben testvéri részvétre számolok, 's magamnak, hogy a' keserű igék szoktassanak sorsom mostohaságához.

Könyvessy úr, mióta a' pesti vendég nálak van, különös hajlandósággal vonzódott házunkhoz, 's szegény anyámat elhité, hogy Bibory — egyedül előtted legyen szemérem nélkül vallva — belém szerelmes. Anyámnak nem kellett több, ösmered gyöngeségeit 's aggodalmait férjhez adhatásomon. Neki a szerencse igen tündöklő, egyik vagy másik oldalra eldönteni a' dolgot. Minapi Halmossy úrékliz hivatásunk illő okúi szolgált előtte egy. házunknál adandó farsangi mulatsággal a kölcsönt visszaadni. Hiába esdeklém, hasztalan rimáncodám e gondolat' megsemmisítésétj ő feltétele mellett erősen állt, 's én védetlen áldozat, a tehetségig összeszedett lelki erővel tántorgék békíthetlen sorsom' elébe.

Halmossy kisasszony kereken megtagadd ker-
tünket. Igaz , hogy apja beteges; de a' mód ,
mellyel csele'dünk előtt lemondott, kevésse kí-
mélőbb lehetett volna. Vendégjük Könyvessy
úrral megjelent, 's engedd-meg, jó néném, a'
leányszív' gyöngeséginek, ha ez, előszer rózsá-
fátyolt vona sötét jövőm fölé. Bíbory általában
szótalan, kedvetlen, míg végre egyszerre a' szo-
bából kitűnt. Nem rejthetém e' tetsző elégtel-
lenségén illetődésemet olly mélyen, hogy ezt ma
vérszemet kapott kapitányom észre ne vegye.
Most, gögből-e vagy unalomból, ő is elveszett
közülünk. E' két vendég' viselete valami igen
különösen hata egész társaságra. Aggódó szív-
vel, megelőzni vágyó a' kitörendő vést, mellyet
lelkem sejte, nézelék utánok a' szobákban, 's
ím egy asztalnál, előttök az erős tokaji mászás,
mi vacsora' végére vala szánva, lelem a két szö-
kevényt kemény poharazás közt. Remegtek ina-
im, a' mint Bíbory vadan üté-le csordultig ürít-
tett poharát, 's e' szívhasító nyilatkozást hallatá:
„Egy magyar nemes mindig lealacsonyúl, ha pol-
gár házból házasodik -----egy polgár leány mit
is várjon mesterlegénynél egyebet, ki fejkötő alá
segítse.... “ Ezt hallva, néném, 's azon kár-
örvendő pokoli kacaját, melly ezt követé — oh
néném! én jelenlétemet elvesztém, tompult érzé-
kekkel tántorgék vissza, 's melly szorult keble-

mén tágitana, csak egy könycsepp ' szememből
nem csordulhata, hogy az emésztő láng, melly
rögtön elboríta, oltatlan dúlja össze keblemet.
Eszmélet nélkül, nem tudva hol vagyok, ébresz-
te kínosabb létre egy új nesz. Egész társaság
arra tódula. Bíbory most rúgta-ki alóla dühösen
székét, 's löké a' kapitány elébe egy halom pénzt,
melly borzasztó csőrejjel ömle-szét a' padlaton.
Nekem látni azt a képet, melly ön ördögi alak-
jában, a játék dühétől torzítva, meredt a kapi-
tányra , elég volt, hogy elszörnyűlten élet nélkül
essem anyáin karjaiba. A' bős, mint hallám,
kirohant, bortól elgyúlva , szilaj indulatok közt,
s a mint a kapitány mondá, a' pénz' visszave-
tésével, e tetsző büszkeséggel, hamis játékát
akará gyanútlanná tenni. 'S e' borzasztó pillan-
tatban nyílt-föl szívemnek a' rettenetes titok:
hogy én őt szeretem! Oh sírj fölöttem, drága
testvér! — az elfajult sátán az én szerelmem!
Mi is érdekeihete engem e' rémítő jelenésben
más? miért rogytam volna össze lelketlenül két
ízben, ha látatlan hatalom' munkája által létem
az övével szoros kapcsolatba nem egyesült volna
kínomra, kárhozzatomra, kétségbeesésemre!

Hogy egészen magamhoz jöheték, anyám 's
a' kapitány közt lelém magamat. Ő is fel volt
lázadva. Csapongó hévvel karola magához érzé-
ketlent, mintha halálos veszélyből mentve ki, ö-

t ökök védelme alá akarna fogadni, 's e' föllengésben ünnepileg és komolyan nyilatkozik anyám előtt irántam. Ő szegény, rég óhajtott céljánál látá magát, 's kezemet hálás örömmel adá kezébe. Én vissza borzadtam, megrázódva egész lelkemben; de a mesterlegényre-eszmélés büszkévé tón e' pillanatban, 's hogy megmutassam a szabadságot, melly rang és alrend között választanom hagy, anyám' akaratját határozatommá tevém, 's mátká levék egy sötét éjfélnak borzasztó órájában; de a' búval ékesített menyasszony örömtelen ül most fekete eszméletinek közepete, egykedvűleg fogadva halált vagy mátkát. Láthatod, néném, milly gönge ok birt e' nagy lépésre, egy kis leányi büszkeségnek pillanatnyi fellobbanása; de ne aggódjál, kérlek, sorsomon, érzem én milly üres keblem, kín és fájdalom több élemlényre ott nem találunk, hiszen nekem nincs már szívem, nincs érzelmem, nekem mind egy, ő, vagy más, vagy senki!

Ehhez járul még Halmossy kisasszonynak egy levélkéje hozzám, melly szorul szóra így van : „Kedves Emelka! Megengedjen, ha e' soraimmal alkalmatlan vagyok. Tudván Bíborytól, milly összekötetésben van maga, lelkem, vele, leánytársom iránti hajlandóságom illy kényes dologban hallgatást nem enged. E' levél-töredék Bíbory levelei közül jutott kezembe. ” — 's ez egy

külön papiroson következő: a megszólítás le volt hasítva — , Szerencséd, hogy Pestről idejében megszökhettél. W. zsidó, város' hajdúival ment már lakodra, 's majd elpukkant mérgében a' vén szakállas, hogy hült helyedet leié egy olly szobában, melly Öt mindenestől is ki nem elégítheti Luiza betega' nyomorult szív..... nevedet sohajtozza Mihelyt egy kis pénzhez juttat a' Herz-dáma, tudósíts, mellyik fűrdőben találkozunk‘

'S avvagy nem boldog vagyok-e én, hogy érzelmim még jókor eltompultak. E' levélre egy soha nem érzett borzadás futta végig, melly egész testemben megráza. Azután felkaczagtam, mert hiszen mi gondom nekem másra, hisz' én már menyasszony vagyok, pedig rangbeli, 's mesterlegényre, ki fejkötő alá segítsen, többé nem szorulok, úgy-e? — Jöj-el lakodalmamra, édes néném, hogy engem felöltöztess, mint egy főrangú dámához ilíik, 's olly széppé tégy, hogy minden, ki meglát, belém szeressen. — Húh ! milly szűrés.... szédülök.... Istenem ! meddig tart még ez élet?

Nem bírom még egyszer átolvasni soraimat, nézd-el a' hiányt, kedves néném, de meg ne ijedj ám,- mert én roszúl nem vagyok, csak olvasd , de végig olvasd hisz' én menyasszony vagyok.....!

BIBORY, BARAIJAHOZ,

Pest, febr. 2'-

Itthon vagyok, kedves barátom; de mint hosszú, nehéz pályát átkínlódott, lelki és testi erőben fogyva, egészen más, ön magamnak ösmeretlen lény, kinek tereh a lét, 's ki unalmas mindennek. Néném ébresztget, társaságokba visz, vidítani iparkodik — mind hiában! Ellenmondásra ugyan bennem soha nem talál, de én mindenütt lelketlenül jelenek-meg, 's társaságban, vagy szobám' magányában egészen mind egy. Laurának, szerencsémre, szinte terhére kezdtem lenni, ő vidorabb kört óhajt; mért is borongana velem az élénkebb lélek? 's így e' részben is háborítatlan élhetek.

Mint már megírák, Wiesnerné' házát én fölötté megsértettem, 's nem akartam távozni míg elkövetett hibámért a' tisztos családot meg nem követendem. Elmentem hát harmad napra az eset után, szorongó szívvel. Emelkát találtam. Holt-halaványan ült egy asztal mellett, üdvözlöttemre föl sem kelt, csak hagyta beszélni, némán, egy indulatban, melly kínzó helyzetemben végső zavarba jövék. Utóbb kegyes volt ez igéket,

szokatlan büszke hideg hangon ejteni hozzám:
„Uraságod bizonyosan még nem tudja, hogy én már menyasszony vagyok; mihezképest szegény házunkat továbbra kíméltetni kérem.“ Szégyen és kétség egyszerre hasonló dühvei rohanának lelkemre; szerelem és sértett hiúság bőszi harcra keltenek keblemben egymás ellen; a végső követ mozdítólag térdre hullni a leány előtt, biztatott utolsó reményem, de más részről egy pillanatig is tovább hódolni tiltott a hiúsági gög. — Egy leány, egy polgárleány teszi ezt velem, ’s illy kevély, illy magas hangon?! E pillanatban nem leheték angyal, az emberi gyarlóság hatalmasan védte veszendő jogait, ’s mire magamhoz jőnék, a’ szobát üresen lelem. Szégyenben, alacsony, szégyenben állék most e semmiségben, miként éjjeli útas a’ tuskó előtt, mellyben sötéttel gyilkostól félt. Levértén térék vissza szobámba, minden indulat bennem egy fájdalommá olvadt, ’s hála, hogy sírhattam, ’s könyúimmal keblem tágulva, lelket veheték. Más nap tompán már és érzéketlen vevék búcsút bátyámtól. Mindnyájan elijedtek tőlem ’s a’ bámulat’, a’ közös meglepetés’ nagy volta legalább, sok külsőségektől mente-meg. En nem tudára, hogy váltam-meg tőlök, ők nem, e’ pillanatban fontolgatni állapotomat. Bátyám még mindig ágyban fekvő, ’s mivel nem hozhatám-el, ígéretet kelti

le tennem , hogy az ott létemben érintett pesti
orvost minélelőbb segedelmére küldöm. Tegnap
ő már el is indult hozzá. Néném előtt, mint
észre veszem, pillanatonként komolyabb alakot
vesz magára lelki állapotom, ő aggódni kezd
miattam, 's szíves iparkodásinak sükerén két-
kedni. Laurát többé nem is említi, ejt olyan
szavakat, hogy bár hol, bár kiben , csak orvo-
somra lelhetne. De a'leány, ki egyetlen föltéte-
le létemnek, menyasszony, maholnap idegen keb-
len édelgő hölgy; nénémnek hát minden fagga-
tásba csak hallgatnom lehet. Elővettem folytat-
ni érintett novellámat is, de egy darabot belőle
elvesztettem, 's a' pótolás legnagyobb unalmam
lévén, félrevettem az egészet. Orvosul az időt
választám; de ha nincs többé segedelem, úgy
kérd, barátom, halálomat minélelőbb, mert a'
súly telkemen nyommasztóbb hogysesm ereje meg
ne szakadjon alatta; 's milly sokszorosán kívá-
natosb összezúzott léleknél a' testi halál ?!

DOCTOR Z....,BIBORY GUSZTÁVHOZ

Halmos , ja.N.188

Nagyságos uram! Utamat Halmosig szerencsésen megtevém, 's itt szívesen várva fogadtam. A tekintetes urat ágyban 's ismét kínos fájdalmak közt lelem, mellyeket én még is 'S óra alatt szinte egész hallgatásra tudtam bírni. E szerencsés süker patiensem' egész bizodalmaival ajándékoza-meg, 's harmad nap utáni készülődésemkor olly rimánkodva, olly szívreliatólag kért még egypár napi maradásért, hogy lehetetlen leve ellentállanom kívánságának. Negyed nap múlva kedves schach játékát már ágyon kívül játszható, 's én egy heti itt mulatósom után más nap már indulandó valék haza felé. Utolsó éjfélnél ablakomon erős kopogtatás után engem egy halálos beteghez sürgetve kérnek. Eleinte holnapi indulásommal akaróm magam e' kérelem alól felszabadítani, de a' kétségbeesett anya' rimánkodósinak tovább ellent nem állhaték. Egy '8 évü igen szép leányt lelék a' beteg ágyban, nagy ütött sebbel homlokán , szét szórt hajjal, most álomban, de melly álom nyugtató még sem lehet; gyako'ri szilaj arcz-vonaglási igen is el-

árulák a' belső zivatart, melly a' tetsző nyugalom alatt is belsejében dúlt. Fél órával előbb dühösködő őrzöngésben mondák négy erős aszsonyerövel küzdeni a szerencsétlent, melly Hoszas erőszakoskodás után mintegy minden erejéből kimerítve, rogyott e' jelen kábulatba, mert álmoknak nehezen leheté tartani. Orvosi kétségbe hozák életét; az anya vigasztalhattam Külső erőszak 's lelki szenvedély esküvének össze betegünk' megsemmisítésére. A nyavalyának oka 's kifejlődése voltaképen ennyiből áll:

A' leány két hét óta menyasszony, melly idő alatt némi jeleit leheté már zavarodásának észrevenni. Majd keserves sírásra fakadt, majd ismét felkaczagott menyasszonyi örömeiben. A' lakadalmi készülétek e' mellett folytak, 's eljött az esküvő' napja is. Ennek reggelén a mátká bezárkózott szobájába, mellyből hangos sírás hallatszott időnként. Három óra telt már így, 's ő még is ki nem nyitá az ajtót, holott jelen volt az öltözködés' utolsó ideje. Nénje, ki által öltöztetni kívánt, ezen elijed, az ajtót erővel feltörik, 's a' szerencsétlent sebes föl-alá járásban leiék de ő felkaczagott, hogy reggel óta igen jól múlatja magát, egyre nevetett és nem sírt, mert ő menyasszony! A méltán aggódó testvér elérülve, komolyabban kezdé venni a' dolgot, 's emlité, tán máról halasztatnék-el az esküvő; de

a' menyasszony megsértetnek érzé ezzel magát, lecsendesült mint bárány, 's egész nyugalommal sürgeté az esküvést. A' vőlegény, valami Sál—langosy kapitány, egy daczos, gögös úr, fálusi jószágán kíváná az esküvőt, azon kápolnában, melly alatt nemzetségi sírboltjok van, 's hol már öreg 's édes apja is egybeköttetének. Az egészen lecsillapult mátká mindenre ráállt, 's dél felé megindult a' kevés bintóból álló násznap. A' menyasszony' kocsiján maga a' vőlegény hajtá ez alkalomra tanított szilaj lovait, mind ezeknek, mind pedig tulajdon ügyességét is kívánván fitogatni. Szél' módjára ragadák a' tatosok tüstént a' kocsit, a' menyasszony mind inkább sápadt, utóbb kérte, rimánkodott, engedtetnék-meg neki a' kiszállás, mert illy lovakon retteg. De a' bösz kocsis engedelmesség helyett még közejük vág a' rohanóknak, ezek neki szélesedve az izmos karokon is diadalmaskodva, a' bizakodó kocsist magok közé rántják, ki összezúzva maradt az úton, 's a kocsival kényökre egy ároknak rugaszkodnak, az oda dől, 's ók a' szerencsére elszakadt első kerékkel tova nyargalnak. A' szerencsétlen menyasszonyt lelketlenül vérében lelék a' tört kocsi között. Homloka volt megütve, 's az agyon erős rázódásnak kellett történnie. Így hozák vissza anyjához az eszméletlent, hol különféle párolásokra ugyan létre

jött; le este felé agyvelő-gyulladás fejlődvén-ki, forró láz gyújtá-el az egész testet, dühöngő eszelősködéssel; 's ez állapot fokonként súlyosbulván, kétségökben most az én segedelmemet kerék, miután az itteni orvosok' véleménye szerint, a' beteg reggelt nehezen fogna érni. — Míg ezt nekem körülményesen elbeszélek, a' beteg újra ébredni kezd, hirtelen felugrott 's szilajul tekingete körüi. Próbálám csendesen szólítani, egy darabig nem felelt, csak merőn nézett. Azután felsikoltott: „Eresszetek , utána futok, hiszen nem olyan gonosz ő ! En angyala leszek..... imádni fogom.... 's kedvemért lemond a' kártyárólhah! de ha nem szeret ? mást megcsalt már.... hozzám is hűtelen lesz.... “ Most keservesen jajgatott, anyja vigasztalni kezdé, 's ő csendesölten folytató: „Tudom, tudom.... ő nem akar hozzám alacsonyúlni, de mit árt? hisz én azért nagy asszonyosság vagyok, 's csak azért sem polgárnő.... hol a' férjem ? híjátok-be a nagyságos urat.... Anyám, aztán igaz volna? Bíbory csakugyan megházasodott ? pedig elvett volna ám engem; de nem, én megvettem.... mert.... “ Most dühöngése állt-be, az ágyról le akart ugrani, értetlenül kiabált, végre sok tusakodási után az előbbi álomba merült. Most aclám-be az első port. Egy órát vártam , még is aluszik , és csendesen ; ez alatt from leveletem.

Anyja utolsó reményét veti bennem, földi üdvössége látszik függni rajtam, nekem a' nyavalya fordultáig minden esetre itt kell maradnom. Nagyságod nevének említése nekem egész dologban igen felötlő, azért senkinek nem szólva, elhatározóm nagyságodat körülme'nyesen tudósítani mindenről. A' beteg Wiesner Emelka. Nagysád legjobban fogja tudni mit kelljen cselekednie; én orvosi kötelességemnek e részben eleget tettem e' tudósítással. Minden ok nélkül, úgy gyanítom én, nem lebegne a szerencsétlenek ajkain nagyságod neve. Ha én testi baját legyőzhetem is, úgy látom, szellemi gyógy-módhatna legüdvösebben betegünkre, melly nélkül, igen kétlem, zavart lelke tisztába jöhet-e valaha? Engedőimet vakmerőségemért! arról bizonyos lehet nagyságod, hogy E' levélről senki nem tud. Ki egyébíránt stb. —

BIBORY, BARÁTJANAK.

Pest, j ebr. 29.

Barátom! A' doctortól Halmosról kaptam egy levelet, egy irtóztató, egy kétségbeejtő levelet,

melly borzasztón rázá-föl álmából telkemet. Ob
én még sem tompultam-el végképen, bennem
újra forr, küzd *az* érzemény czél nélkül j tán
csak bogy minélelőbb ki emésztődjem ; — a sors'
bölc's czélja ez! Emelka haldoklik 's vég-órái-
ban nevetem emlegeti! Hol az erő, melly e
hírre meg ne rendüljön ? A' levél kiesett kezem-
ből, nénéem elolvasta, de elijedt rettenetes álla-
potomon. Én hogy eszmélni kezdék, kocsi és ló
után rohantam, 's Ő felejte csak kérdést is ten-
ni czéлом felől. Egy negyed óra múlva útban
leszek, hogy ha mást nem tehetek, a' dicsóült
leány' koporsóján adjam-ki lelkemet!

Halmos , mart. 2.

Itt vagyok, fél éj 's fél napi hosszú utazás
után a' kedves beteg körüi vagyok, barátom!
Még pislog a' drága élet 's én szomjan nyelek
minden pillantást, melly néha szemein föltűnik,
egyetlen jeléül éltének. Nem mertem egyszerre
közelíteni hozzá, először a' doctorral értekeztem,
ki megengedő a' bemenetelt, mert a' beteg nem
szól, 's senkit nem ösmer. Harmad nap óta
fekszik így, 's a' doctor véleményét a' kimene-
tel felől még felfüggesztve tartja. Oh, barátom!

ha az emberi véges elme' 's mesterségnek határi szabva nem volnának ha a' kialudt életet, mint lámpát lehetne meggyújtani, milly isteni hivatal volna úgy egy orvosé! így várható csak a' kíváncsi természet, mindenható kezeiből teremtő-jének az első embert, mint mi most várjuk doctorunktól drága betegünk visszahívását az életre. Mozdulatlan tompa kábulásban feküdt hogy beléptem, 's szívemen ezer nyíl süvölte kérésztől, mert a' kedves kép, a' halálnak képe volt, olly csöndes, .olly halavány! Elfogult minden érzelmem, mély eszméletbe merőlék a' szök földi létnek e választó vonalán , mellyen túl annyi 's olly sötét kétség, innen ennyi 's olly viruló remény ! Most fölveté szemeit, merőn rám helyezve, de némán, 's így tart ez felváltva már éjfélig. Az anya dőbögve máshol várja a' lelkét tépendő gyász hírt ; el kelle leányától szakasztani, mert hangos sírása, mit el nem nyomhata, ártalmára lehele a' betegnek. — Sallangosyt tegnap temették. Engedd jobb időre hagyni a' körülményes leírást; tulajdon lovai törék össze az esztelen bizakodót, melly szilaj merénynek másik áldozatja — Emelka! Szomorú sorsa mélyen hatámeg az egész várost, minden órában új cseléd jelenti magát a' beteg' hogyléte felől tudakozódni. Általában kárhoztatják a kemény anyát, ki kész vala olly össze nem illő frigyben,

lid leánya' áldozatjával hódolni hiúságának. Oh, barátom! hidd-el, az emberben még is sok szép tulajdon rejtezik, mód és alkalom hibázik csak ezeknek kitüntetésére, 's a' szív, balesetekben kivált, mellyek miatta ember-társát érik, lehetlen, hogy isteni ihletésének jeleit ne adja, ha még végkárhozatba nem sülyedett. — Rózát is kisírt szemekkel találám, 's új életre látszék ébredni megjelentemmel.

„Kedves bácsi! magát az isten küldé most hozzánk! “ — illy felkiáltással esék nyakamba.

Engem elfoga a' fájdalom. „Emelka meghal! e' szó szorult-ki halálos fohászként keblemből, 's egy székre tántorgám.

„Isten' akaratja, meg kell rajta nyugodnunk — így biztata vallásos buzgalmában a szelídült leány, — akár mint esett, csakhogy a szerencsétlen házasság megsemmisült, melly nem égben köttetéek.“

En, fáj dalmimba merülve, hallgaték.

„Édes bácsi! — kezdé ismét vontatva hűgom, — nem vesztett-el ittlétében zsebéből egy levelet? “

„Nem emlékezem.

„Egy barátjától.... zsidó, adósság és játékról “

Novellámra eszmélék, melly böi egy levél hibázik j ezt elmondám Rózának.

„Novella? — kérdé meglepetve — a' director úr kezébe került.... “

„Ha csak azon boldogtálán éjjel pipát gyújtani nem adám neki? 's így kell lennie az idő óta hibázik az említett tárgyú levél kéziratomból. - „Isten! csak most kíméld az ártatlant” sóhajjt Róza, 's röviden így adá-elő a' dolgot:.

Director úr mutatá neki azon darab levelet, mit pipagyújtásból megmentett, a foglalát által gyanús figyelemre gerjedve. Director úrnak különben is czélja leheté ebben, hogy én Róza előtt minél alantabb állhassak. Ő tudva már indulatomat Emelkához, mint vallá, szinte egy kis boszúból 's egyszersmind, ha igaz, óvó intésül átküldé a' levél-darabot, mint mellyet én ejtettem-el nálunk. A többi most már világos. Az én .akkori viseletem tisztább egybefüggésbe látszék a levéllel, hogysem annak az érző leány hitelt nem adhatott volna, 's most , hihető, csupa kétségében nyújtá kezét a' boldogtalan frigyre. Ezt súgja legalább lelkem, 's e sejtés súlyosbítja kínomat. Ő engem szeret, ő az enyém.... midőn többé az már nem lehet!

Én az egész kínos éjét átvirasztám, 's most lép épen a' doctor vidámabb képpel hozzám. Emelka reggel felé nyugodtabb lön, tudakozta anyját, Ősmert, világos eszmélete visszatért; a' doctor nekem reményt ada, ha új láz 's nagyobb

erővel dél után nem mutatkoznék. Oh mi van
édesebb a' földön, mint kétségben a' remény?'.
Engem a' hit boldoggá tön,. rohanni akarék a'
beteg ágyához, de a doctor. megtiltá 's én mint
gyermek engedelmeskedem. In az ő szavát most
követni tudnám, bár életembe kerülne az. Róza
is nyugodtabb, magára váilalá Emelkát ittlétem
felől 's egész dologról fölvilágosítani. A' boldog!
vele beszélhet, míg nekem addig remény és két-
ség küzdenek lelkemen. Orvosunk értesítve
a'körülményekről, még több hittel kezd lenni
betegünk' fölgyógyulása iránt. 'S én ne hinnék,
midőn ez egyetlen hiten függ földi mennyem?!

Márc.9.-edikén

Emelka az éjét nyugtató álomban tölté, éb-
ren léte is csöndes vala. Este beköszöntő lázos
tüneti sokkal gyöngébbek valának a tegnapiak-
nál ; sebe nem sők jelentésű, á' lelki harcz volt,
melly ennyire magasztalá nyavalyáját. A' doctor
teljes reményt ad most már a' minél előbbi gyó-
gyulás iránt.

Rózáat már megösméré, minden történetre
tisztán eszmélt, 's mély fájdalommal lelkének a' tes-
ti fölött már már kitünedezett ismét. Róza a'
levél' történetét, kímélve, megfoghatólag előadá.

Élénken kérdé ekkor, honnan volna ez bizonyos ?
's Róza ittlétemet is lassanként tudtára adá. E'
híre eljajdult 's befordult vala Rózától, ha ere-
je engedi. A körülállók elijedének, Róza .vi-
gasztaló: „Legyen nyugodt, kedves Emelka, Bí-
bory a' legnemesebben gondolkodik felőle.”

„Ő engem mester-legénynek szánt... mon-
da fájdalmas, mélyen érző hangon Emelka.

Róza nem érté, 's ő gyengén, mint ereje
engedé, beszélte, mint ballá nyilatkozásomat a'
polgárleány felől Sallangosy előtt.

Róza szóról szóra értesíte mindenről, 's nagy
nehezen engedelmet is hozá a' betegnek a' nála
megjelenhetésre.

„Lassú léptékkal, dobogó szívvel közelítők az
ágyhoz, melly, boldogságóm sírja és bölcsője le-
héte. A' szenvedő halvány arcokat gyöngé ró-
zsa színeié meglátásomra. Nem tudtam szólni,
öröm és fájdalom köték-le nyelvemet. S meg-
előzött:

„Bíbory úr, érdemem fölött szíves e' leeresz-
kedésével “

„Ne kínozzon, ne kívánja vesztett nyugalma-
t rajtam megboszúlni, drága Emelka j vegye e me-
rész eltökélt léptemmel szín nélkül a' valót ‘

„Halálos ágyamban a' valót is meg tudnám
bocsátani, annyival inkább a' félreértést, én ké-
rem uraságodat...

, Nem, halálos jó leány! az ég akarta így, hogy a sír' szólón kezdődjék új ólet.

Emelka elkomorult, másfelé hajtá fejét és hallgatott; de egy keserves mély fohász nem szökhetek-ki észrevétlenül szorult kebléből. Az anyja, Róza, és én valánk a' szobában, 's én bátorságot vevék egy vakmerő de határozó lépésre. Gyengéden szorítám kezét a' bágyadónak 's félve és halkán ejtém e' szavakat:

, Sallangosyt tegnap temettük — reményihek ? '

„Ő meghalt ? ” ezzel fordula felém, megdöbentve bennünket: nem volt-e ártalmas a sebes, mozdulat.

, Többé nincs ; gondatlanságának áldozatja lett felelém.

Emelka egyik kezével elfedé ábrázatját, a másikkal szelíden távozást inte, 's én ezt fölötte szükségesnek látván, teljesítem.

Róza késő estig a' *beteg*' ágya mellett volt, helyrehozandó ezzel megbánt hibáját. A beszéd' tárgya én valók. Ő mindent, mit tőlem tuda, híven terjelzte Emelka' elé', 's ez lassanként jelen helyzetével ösmerkedni kezdte. Még egyszer borzadt-össze Sallangosy' emlékénel, hosszan tartó néma harcz vítta lelkét, azután felsohajta : „Az ég akarta így, oh mennyivel levék adósa a sorsnak e' nagy" kegyelméért! ” Róza tökéletes

nyugalomban hagyá-el őt, biztató remény édes
álmaiba merülten. Ő gazdagon pótolja a kárt,
mellyet könnyelmű gondatlanságában
elősegítendő

vala, 's én szívesen megbocsátok az igazultnak.
Mindnyájan szabadabban kezdünk lélekzeni, 's
éldelni már-már a' szerencsésen kiállt vész' ha-
sonlíthatatlan gyönyörét.

Mart. 10-dikén.

Ő az enyém! e' két szó foglalja magában
földi mennyemet. Mint kívánnám előtted rajzol-
ni boldogságomat, mint leírni a' leírhatatlant!
Oh de ha nagy fájdalom szívet szorít, nyelvet
köt: most érzem igazán, mennyire ügyetlenné
teszi azokat reménytelen nagy öröm. Azért elé-
gedjél-meg ezen együgyű kifejezésével toliamnak:
Emelka enyém és én boldog vagyok! Néném is
itt van, váratlan lepe-meg bennünket. Aggodal-
ma irántam eltávoztom óta nem hagyá nyugodni
őt, utánam jöve, hogy valót tudhasson. Jólle-
temnek annyira megörült, hogy kedvetlenségét
szövetségemen, a polgárleánnyal, csak egy komor
pillanatban is jelenteni nem kíváná. Róza, di-
rector úr 's a' város' jobb része örülnek a' sze-
rencsés változáson, 's én ennek összeségét sok-
szorosan érzem keblemben. Jegyesem maholnap

elhagyandja ágyát. Derék orvosunk, kinek köszönhetjük e' drága életet, tegnap már vissza utazott.

Az erény mindenütt ragyogó kincs, barátom, 's boldog a' nemzet, hol nem ranghoz méretik ez! Én csak azért is szerencsésnek tartom magamat, hogy a világnak egy vastag előítéletén tapodva, ünnepelhettem választási, szabadságom' diadalát, 's olly nőt ölélhetek, kit nem rang vagy születés, de szív és lélek méltólag tüntetnének-ki magasabb polczon is!

KOVACS PAL.

KOLTO SZERELME.

Elhagyatva éreztem
Ifjú éltemet,
'S mert nem volt, költém *a* lányt ,
S a kökény szemet.

így játszottam pajkosan
'S szerelemtől en ,
Költött csók, költött sóhaj
Zenge nyelvemen.

'S átérzeltem kéjeid',
'S búdat, szerelém !
És boldog volt nappalom ,
Boldog éjjelem.

Most hogy a' lányt meglelem
Elő bajiban ,
'S érte én , nem értem *ő* ,
Égek hasztalan :

Ali most újra érezem
Arva léteimet,
Ujra költenem kell a'
Lányt 's szerelmemet.

U R A K A Y .

EMLÉKKÖNYVBE

Boldog, a' kit pillantásod
Ért , és ki ismerhetett.
Boldog , a' ki társaságod
Kellemeiben élhetett.
S a kit el nem olthatandó
Lángra gyújtasz , boldog az ;
Le legboldogabb halandó .
Ki után te sóhajtasz.

U S A T O P A L .

A BOJTÁR

Merre cseng már a' kolomp
Elhaladt a' nyáj ;
'S még mindig rajtad szemem
Öli te kedves táj'

Máskor vígan jártam én
A' kies mezőn ,
Sípom zenge völgyeken ,
Zenge a' tetőn :

Most órákig 'állok
Sziklahércz felett ,
Hol szememnek nyitva van
Nyugat és kelet

Nyitva a kilerjcdett
Mérhetetlen kék ,
Látszik róna , hegy , 's patak ,
Tiszta , mint az ég.

Hajh de nekem a kies
Róna , hegy , patak ,
A derült, a tiszta ég
Elborul tanak.

Búbánat megyen velem
Völgyön , halmokon ,
Búbánat viraszt sötét
Ejszakáimon.

Itt alant a völgyben áll
Egy kis nádkarám ,
Benn lakik, ki.e' veszélyt,
E kint hozta rám.

E tündér varázsla-meg , '
O von engemet,
Edes képe tölti-be
Fájó szívemet.

„Kis galambkaszép leány ,
Nyisd-meg ablakod’ ,
Nézz-ki. a’ tető felé ,
Itt áll pásztorod.

Aroza halvány ’s hervatag ,
Mert beteg szpgény
Szerelemben elveszett'
Bús bojtárlegény.

Hasztalan kiáltozom ,
O nem hallja-meg ;
Szél üvölt az ormokon
Zúg a' rengeteg.

Elsötetted az e'g
Hosszas bűm alatt ,
Nem hallik már a' kolomp ,
A' nyáj elhaladt.

Isten hozzád , szép leány!
És te kedves táj!
Elmegy a' bojtárlegény ,
El , de szíve fáj.

BAJZA.

SZERELMI LEVEL.

Lopva repülj , kis vers , ablakjan lopva repülj-be,
Mondd : szerelem küldött; mondd : te vagy a' szerelem.
Lopva repülj , hogy senki magán kül meg ne találjon ,
Senki ne tudja-ki, hogy Ilevila esküszegő.

GARAY.

A SZEP HAJADON

Kis leány seregben
Serdült hajadon
Jár szelíd örömmel
A zöld pázsiton.

Tűzve szög hajába
Van virágos ág :
Maga messze földön
A' legszebb virág.

Még alig hagyja el
Bábjátékait ,
Még alig felejté
Gyermekálmait;

Mint kicsin baráti,
A rratlanka még ,
De szemében új tűz'
Bájvilága ég.

Lába mint a' szellő
Könnyűden lebeg ,
'Ah de keble néha
Lassan fölpiheg.

Vajh! ki bírja e' szív'
Első vágyait,
Tiszta gérjedelmét,
Sóhajtásait ?

Vajh ! küfelt virít
Leányból szállt tavasz ?
Szent egek ! beh boldog ,
Boldog ember az!

CSABA.

A KEDVESHEZ.

Szép szemed az , lánykám , mellynek tüze engem eléget,
Mellyben tévelygők , kellemed a labyrinthe ;
'S ismét a mi utat nyithat nekom a' labyrintheból,
Kellemed , oh lánykám , 's menyei szép szemed az.

GARAT.

KOSCIUSKO HALMA KRAKKÓBAN

A két éjszaknak .hősét és nemzete pajzsát,
Kit kunyhók 's paloták, kit. hona's nem hon imád,
A' nagyot halmának tetején álltomba feledtem,
A népet látván, mint emel hegyre hegyet.

SZÉKÁCS.

A' lengyelek hazájuk' nagy fiának emlékét
örökítendők,a Krakko' kapján kívül fekvő
Broniszlava-hegy csitcsát elhordák 's Teá egy más
hegyet rakának 's azt Kosciusko' halmának
nevezek. A' munkában úr es pór,
férfi és asszony, sőt gyermekek is részt vevének. A'
költés aláírás útján szerzeték-meg 's Krakkótól
egÉsz
réterváríg voltak aláírók. A , munka '820- oetob. '6-
dikán kezdetvén , 1823. oct. 16-dikán bevégezteletr.

A' PORTUGALI GRÓF,

A' nap magasán álla a' gascognei tengeröböl felett 's a' nyugoti Pirének még hóval fedett óriási csúcsai ezüst fényben ragyogtaták vissza sugárait; az óceán hulláimtól hűsített szellő föl-szedő röptében a völgyek' és erdők illatait 's azokkal fűszerező a' számtalan madár' zengését, mellybe az olvadó havaktól feldagadt vízómlások csörgése vegyült. Tavaszi nap volt, az 1091. év legbájosabb tavaszi napja j tehát azon regényes időszak, mellyben spanyol és mór lovagok egy magas Cid, egy Almanzor vezérlése alatt, bámulandó vitézséggel, de még csodálatosabb lovagi nemességgel harcolnak ; midőn Andalusia, és Grenada' narancsberkeit, az Alpuhárak és Sierra Nevada illatöntő völgyeit a kelet éjfélhajú leányainak tündér dalaik élesztők, azonban, hogy a' kevély Castiliában magas lelkű hölgyek fegyverkeztették bajnokaikat a' haza' védelmére

midőn Spanyolországot azon férfiak lakták, kik a' világhódító arabokat leküzdék, vagy beszakadó tengerként gondolat sebességével foglalónak tartományokat, kiknek műve a fényes Alkazar s az enyészetben is felséges Alhambra; midőn Sevilla, Grenada, Lerida, Toledo, a' föld első városai közé tartozónak s a' kereszténység elsője a moslimok közé ment "tudományt szerezni.

Ezen szép tavaszi napon ment egy csoport utas a S. Jean pied de portóból Pampelunába vezető úton, a' pirenei hegyeken keresztül, s már a' bérezek spanyol-konyúlatán valónak, és — mint véleik — közel az első navarrai helységhez. Az utasok vezére egy komoly, de eleven méltóságú ifjú vala, élte huszonnegyedik évében fekete haja, magasra igazítva, árnyazá barna arczait, míg magos, szépen domborodott homlokát sötét szemeknek tüze világító, bajuszát és állát s arcza széleit körülvevő szakállá még több erőt adónak férfias vonásainak öltözete, melly karcsú alakjára simult, burgundi vala, mint kísérete is. Mellette egy már őszbe vegyült, de még erős öreg, és egy ifjú, kinek deliségét csak társa' szépsége homályosíthatá-el, mentek. Még ötven vagy hatvanan követték, mind erős férfiak, éltök' legszebb korában. Bérlett őszvéreken ültek, a hegyi úthoz szokatlan lovaikat magok mellett vezetvén.

Egy ember tűnt a vezér szemébe, ki öszvérét szabadon legelni hagyván, maga egy szikladarabra nyugvék. Lábait szíjakkal fűzött ser-tésbőr bocskor, erős testét, barna vastag szövet ruha fedé, vállára fekete köpönyeg vala vetve.

„Szólj vele utunk felől, Gaston! — mondá a vezér ifjú társának. — Külseje navarrai vaszkot mutat, nehezen fog spanyolul tudni.”

„De igen is jól! — felelé a vaszk fölemelkedve. — Sok évig szolgáltam Sancho és Alonzo királyok seregében, mór és keresztény ellen, a híres Cid el Campeador alatt; de a' córiai dicőségben nem akarván részesülni, haza tértem

„Mondd-meg tehát, reménylhetünk-e jó éjjeli szállást még ma ? “

„Ó igen! ha szívesen fogadjátok, elvezetlek Urdaz városkáig, ott sógorom, a becsületes Iturbide, fogadós, 's ha valaki 'ő tudja mi szükséges utas lovagoknak

„Köszönetünk nem lesz fukar, ha megteszed. Gascogneban nem leheté alkalmas kalauzt kapni a' sok utas miatt. “

A vaszk öszvéreére ugrott és előlment, beszéde közben hátra tekingetve. Valóban témérdek idegen katonák jönnek át a hegyeken Castiliába, hol ismét Cid lett a vezér. Alonzo t. i. átlátván, hogy a Moravedik' hatalmát, kik ellen már Coriánál Estremad urában elveszte csatáját,

fel nem tarthatja, segéd-seregért folyamodott az egész kereszténységhez; jöttek is nagy számmal 's még mindig jönnek Európa minden tartományból; de mind ezeknél hathatósbab szer a győzedelemre az, hogy Alonzó Don Rodrigo Diaz de Vivart, a hasonlíthatatlan Cid el Campeador, hosszú távolléte után az udvartól, ismét vezérré tette; most már magamnak is kedve jó újra vitézkedni a moriszkok ellen, mert Cid' neve bizonyos diadalmat ígér.

„Te jól fogod ösmerni hazádat mondá az ifjú.

„A Pyrenektől Sierra Morénaig, Barcellonától Corunnáig, úgy mint égy bordeauxi kalmár, vagy gascognei kalandor

Ez alatt á kijelelt dombra érkeztek, honnan a magasabb hely szabad kilátást engede.

„Nézzétek, sennorok — folytatá beszédét a vaszk — nézzétek a Pyrenek bérzsorát, orom ormon ragyog hó-fedett kúpjaival, tündökölve mint megannyi gyöngyök Európa kisasszony nyakékességében. Ott keletre Mont Perdu és Pic du Midi néznek által Languedocból, mintha át kívánczónának Spanyolországba; tovább Catalonia felé la Maladetta akadályoztatja a felhők futását. Jobbról Guipozcoa és Alava' bércei egyesülnek a Sierra d'Andiával, túl ezeken emelkednek Asturia' hegyágai, hol a' szerezsenek hatalma meg-

töretett, honnan Don Pelayo, bérezi viharként omlott Leonra, 's marad éki királyságokat alkotának. Lábaink alatt pedig Urdaz fekszik, hol becsületes sógorom', Iturbide vendégfodadós' estelije vár.

„Ha szándékos Cid alatt harcolni, egy út oda vezet, szükségünk van egy emberre, ki e tartományt jól ösmerje; állj szolgálatomba, fizetéssel meg fogsz elégedni.”

„Én kész vagyok; de előbb szabad legyen uram' nevét megtudni.”

„Nevezd Don Henriqueznek; egy burgundi nemes családnak vagyok ivadéka, de nevemet titkolnom kell.”

„Tudom az ösmeretlen lovagok' szokását; családodat akkor fogod fölfedezni, midőn az első szerezsen-várra tűzöd címedet, vagy az első mór királyt fogod-el. Nekem azonban nincs okom titkolódní, én Uzaguberri Jago vagyok, az előbbi hadakban vezére egy kis navarrai csapatnak.”

Így folyt tovább is útjuk, míg az esteli félhomályban Urdazba érkeztek.

II.

A fogadó' ivószobájában több idegenek vannak; Henriquez, Gaston, 's társok az öreg Blois

Vilmos egy asztalhoz ültek; nem sokára, kün dolgaikat végezvén, bevezető Uzaguberry sógorát, és urait ajánlá.

„Micsoda borral szolgálhatok ? — Mióta a xeresit mórok szűrik, nincsen áldás rajta; van igen jó navarraim, már addig elégedjunk-be vele, míg Alonzo Xerest, elfoglalja. “

„Abból pedig semmi sem lesz ; csak magát Alonzót ki ne ijesszék Toledóból, melyet, ám-bár előbbi királyánál menedéket lelt, hálátlanul elfoglalt. Ne várjon nagy diadalmakat, mert idegenek még soha sem jutottak nálunk nagy dicsőséghez , és az öreg Cid sem a régi már; megbénult Babiéka, és eltompult Colada. Mondá erős boszantó hangon egy magas alakú férfiú, ’s villogó szemeit tűzkerekeként forgató; bal keze széles hosszú kardján nyugodt, jobbába bádog poharát szorítván. „Csak igyunk navarrait; tölts Iturbidel Éljenek a Cárion grófok!

A’ fogadás azonban új vendégeinek szolgálá , ’s csak lótása közben felele a’ beszélőnek. „Senor Echacantareguy ! ne bántsd Cidet, kit minden mórok rettegnek, Juszuf szultán szívesen oda adná coriai diadalmát csak neve kiirtásáért is. ’S most midőn uraid, a’ Cárion grófok, lesznek vejei, megifjodva, háromszoros erővel fogja rontani a szerecsen hadakat.”

, De a' két Cárion okosabbat tud, mint mórókat háborgatni; ők Na varr a' gyermeki, hazájok nem Castilia 's azt védni nem tartoznak. Tölts még egyszer, mondom, vagy elsőbb az idegen Navarrában Cárion gróf várnagyánál ? ‘

„Nem illik azokat sérteni, kik honunkat messze földről védeni jönnek! “ vága boszúgan-be Uzaguberry, de ura nyugalomra inté.

Echacantareguy felkelt 's az asztalhoz közelített ; most tűnék-ki óriási alakja egész erejében. Megvető tekintettel néze körül, és hasonló hangon ejté szavait: „Itt én parancsolok, mint uraim személyese, kiknek holnap mennyekzöjök-re utazom Burgosba. Azért éljenek a' Carionok, s minden igaz ember velem igyék!" Ez alatt élvévé Henriquez elől a poharat és palaczkot, inni akart; de Henriqueznek, ki méltóságos haraggal felállta, egy villámtekintete megzavarta; összeszedé azonban magát hirtelen, s a megtöltött poharat ajkaihoz emelé; Henriquez azt kiőté kezéből, e' szavakkal:

„Cid rágalmazója, a durva pór, nem iszik azon pohárból, mellyet ajkaim érintettek."

„Arancacui boldog asszony ezért boszut kiált . S már félig kün vala kardja hüvelyéből, midőn őt Henriquez hatalmasan mellén ragadván, olly erőszakkal csapá a' szemben álló asztalhoz,

hogy ez súlya alatt eltörvén, félszédülten rogyott a földre az óriási Taszk.

Ezen zajra az egész fogadó megtelt, 's első bámulások után örömkialtással üdvezlék az idegenek bajtársok' roppant erejét, míg a navarraiak boszúsan, de félve a sok idegen katonától, hallgatónak.

Echacantareguyt fölébreszté a' zaj, néma méreggel kele-fel, és ment a' Henriquez' intésére utat engedő katonákon keresztül, még ezen este öszvére veté magát, 's néhány kísérővel sietett Burgos felé.

III.

Más nap kora hajnalkor indult Henriquez sok idegenekből erősödött csapatával, Uzaguberri' kalauzlása alatt, Castiliába. Logronóban, hol az Ebrón átkeltek, tudák-meg, hogy Cid, Alonzo király' kérésére, Cárion grófoknak nőül adta legyen leányait, és menyekzójök a' táborozás' kezdete előtt fog tartatni. Innen békén folytatók utókat Veloradóig, egy nem messze Burgostól a' Sierra d' Occa' tövében fekvő városkáig. Alig tünt-el szemökből, tovább haladván a' bérezek' mélyei közé, ezen város, midőn egy fáradságtól majd Össze roskadó Öszvéren vágatató férfi közele hozzájök a' bérezek' legvadabb oldaláról.

„Segedelem, sennorok! segítsen, kinek lovagi vér foly ereiben.”

Az utazók megállónak, míg az idegen elér-
vén, lihegve folytatá esdeklésit. „Segítsetek!
San Jago de Compostella! olly bön történt, mi-
lyet megbüntetni nincs Castiliában hóhér. A’ nagy
Cid’ leányai haramiák által támadtattak-meg bé-
kés ótokon, ’s most elragadják őket! “

, Föl hát, barátim ! — kiáltó Henriquez; —
mentsük-meg a’ legnagyobb spanyolnak gyerme-
kit.

„Csak vigyázva — feleié az idegen — kevés
száz lépésnyire utánunk egy szoros út nyílik, e-
zen kell kijönniök, arra menjünk, hogy el ne
vétsük a’ haramiákat.”

Megindulának; a’ szűk út kevés idő múlva
kitekerge meredek sziklái közül egy kies hosszú
völgybe, mellyen által a’ szoros felől két lovag
vágata előttök, ’s lármájókra a túlsó oldal’ rej-
tekes tölgyei közül emberek ugrónak elő, lovaik-
ra ’s öszvéreikre hirtelen felülve védelemre ké-
szülök.

„Ott várják az éjszakát — mondá a sege-
delmet kérő. — Rajta bajnokok! mentsétek Cas-
tilia’ legszebb leányait, a’ legnagyobb lovagnak
gyermekit!”

Henriquez jelt ada zengő tárogatóval, társai
megsarkantóúzák lovaikat és szélesebséggel ter-

mének az ellenség előtt. Első vala, kire Henriquez' tekintete esék, egy óriási férfi, nagy hasonlatosságú Echacantareguyval, min ő. nem kisé ütközék-meg, de az ellenek feje felett villogó kardja siettető mozdulatát, 's buzogánya' súlyos csapásával leütő azt nyergéből. Az erőszakos rohanás olly rendetlenségbe hozá az ellent, hogy nagyobb részt futni kezdett; akará ugyan Őket két, ruhájokról Ítéelve, előkelőbb rendbe hozni, de foganatlan, magok is kénytelenek lévén a' hegység' rejthclyeiben keresni menedéket, melly szándékok, a' vidéket idegen elleneiknél jobban ösmervén, sikerült is. A' csatamezőn öt vagy hat megölt 's ugyan annyi sebes szolga maradt, két ép fogollyal. Hátulabb, kötött szolgák között, hölgyek állának, kiket könnyű vala szépségükről mint Diaz' leányait megkülönböztetni. Ők forró hálát mondanak megmentőiknek. A' foglyok, neveik kitudatván, még nagyobb bámulást és utálást gerjesztőnek magok iránt. A' Cárion grófokat nevezők uroknak, részesét egyszersmind gonosz tcttőknek. Cid' leányai, 's duennájok állíták, hogy álorczázott rablójokban, kik őket Leonból Burgosba utazókat megtámadták 's legelőbb is kincseiktől megfoszták, Don Miguel és Hernandez Cariont ösmerék-meg. Most jutott Henriquez' eszébe azon hasonlatosság, mellyet az

pasztáit; visszament a' csata helyére, 's ott leié az ütese erőszakából feleszmélő Echacantareguyt két szolgál' kezében, kik veres álruháját és szakállát levévén, ön alakába helyheztették a vaszkot. Ő igen bágyadtnak látszék, szemeit csak félig nyitá-föl, a' szégyen 's a fájdalom egészen elnyomták ; Henriquez' kérdéseire csak intésekkel felelt, szava elállását kifejezni akarván. Henriquez egy öszvérré tétetni parancsolá; de azon magát tartani nem bírván , két szolgál gyalog vezeté, kiknek vállaikra támaszkodva ballagott.

A hölgyek öszvéreikre ültek, 's az egész megszaporodott társaság indult. Alkonyodás' kezdetén , útok szüntelen magasabbra tekered vén , elérik a' Sierra' legmagasabb részét; útok, keső kenysége miatt öszvérektől is csak egyenként járható, egy csúcs alatt vonúlt, jobbra alatta nagy mélységben zúgtak egy hegyi patak úrjai, meredek partján pedig csak némelly szikla-csúcsok 's bokrok mutatának helyet alvásúl, inkább madaraknak mint szárnyatlan állatoknak. Az út ezen borzasztó mélység felett röviden vonult, 's már nagy részt túl valának rajta, midőn Echacantareguy' őrjei, színlett bágyadsága miatt a vaszkra nem ügyeltek, 's most annál kevésbbé, mivel a hegyi utakhoz szokatlanokat rémíté a' rettenetes hely; nem maradt vigyázatlanságok rejtve a narvarrai előtt, lopva tekinte a' mélységre, hirtelen

felgazítá magát, s vezetőit óriás-karokkal meg-
ragadván, úgy üté-le, hogy az egyik az útra el-
terült, a másik a mélységbe zuhant, erre meg-
foga egy a sziklákon fölemelkedő bokrot, ezen
átvetve magát, lábai alig érintének egy kiálló
csúcsot, 's már madár könnyűséggel hajítá ma-
gát egy másra, 's így minden talpalatnyi kiállást,
minden bokrot használva, utána repülő nyilak
között elérte a' mélység fenekét, hol az erdő'
sűrűjében eltűnt.

IV:

Igen boszontá Henriquezet a' vaszk'
elszöké-
se, kitől ezen dologban legtöbb világosítás vala
várandój de mivel őt üzni lehetetlen vala, s a
spanyol öszvérbajtók állítása szerint egy ember
sem képes Ecbacantareguy után a veszedelmes
útat megtenni, ki, mint ez, nem gyermekévei óta
szokott a legmeredekebb magosságok
megmászá-
sához, tovább folytatók Burgos felé ótokat, ho-
va is másnap még elég korán megérkeztek, hogy
donna Solt és Elvirát, Cid leányait, atyjákhöz
kísérjék. Meglépéssel és örömmel fogadó őket
az ősz bajnok, de haragját csodálkozása felmú-
lá, megtudván a' rablók neveit ; megfoghatatlan

hölgyeket, kiknek ők a' nélkül is jegyeseik valának.

„Mórok és spanyolok! — kiáltá Diaz — a szerencsenek rettegnek, hadaik enyésznek-el nevem' hallatára, 's leányim Burgos' kapuinál nincsenek bátorságban casliliai rablóktól! Hozzátok-fel a' foglyokat! Ximena hölgyem, jer nézd meg leányaidat, kiket nem az al Moravik', hanem spanyol nagyok', ön jegyeseik' kezeikből idegeneknek kelle megmenteni; jer, de pánczélozd magadat magas lelkeddel, hogy a látás undoksága el ne nyomjon."

Ezen szavakat a' méltóság és valódi harag' erős hangjain ejté, komoly arczai elpirultak, még ifjú tűzben fénylő fekete szemei lobogtak, 's míg balját öregség állal meg nem gyengült domború mellére veté, jobbja kardját kereste, melly nem vala oldalán; haja' és szakálla' sötét színét igen kevés ősz tarkító.

Donna Ximena, híres felesége a híres vezérnek, férje' hívására kilépett a' mellékszobából. Megjelenése tiszteletre gerjeszté az idegeneket, és alázatos illendőséggel köszönték. Leányai karjai közé rohantak; érdekes látvány vala a' három hölgy. Az anya' valódi szépségét az öregség inkább méltósággal neveié, hogy sem gyengítette volna. Az ő 's gyermekei' szép fekete szemeik egyenlő tűzzel lángolónak. Az e-

gesz csoportozat mint egy istenné ölében két anyyala az égnek. — Az anyának, minden lélekereje mellett, könnyezett szeme, tudtára esvén szörnyű megcsalatása.

Ez alatt a foglyok felhozatának. Vallásokból az jöve-ki, bogy kevés napok előtt a' Carionok parancsára érkeztek Navarrából s minden tudottak iránti hallgatás nagy esküje alatt vé-tettek szolgálatba. Tegnap a' Sierra d Occában kelle egy fégyveres csapatot megtámadniok, mint uraik mondák, két általa elrabolt leány szabadítása végett. Ezen hölgyek a' jelenlévő sennorák; uraik magok vezérlék a támadást; a' többi már tudva leszen. Henriquez Echacantareguyt emlité még s mind ezek elhite-ték Ciddel a dolog valóságát, mellyen nemes szíve folyvást kételkedni akart. Azért az ügyet megvizsgáltatni s a becsület-sértőket megbüntetni, a foglyokkal és idegenekkel tüstént Alonzo királyhoz ment vala.

V.

Echacantareguy szerencsésen kimenekedvén, jó darabig a' sűrűben ballaga a patak' hosszában, míg egy helyhez ért, mellyen a túlsó part alacsonyabb vala, s néhány a tetőkről lemosott

kövek kiállának a' vízből; ezeken, bár milly veszedelmesnek látszék, keresztül ugráld a folyamocskát. Túl az erdő nagyobb terjedésű volt, egy széles völgyet takarva lombjaival; ez fogadd föl a' harag és boszii-lihegőt. Rajta a' napi fáradáságnak, valamint Henriquez súlyos csapásának semmi nyoma sem látszott; erősen folytatá útját, 's mire esteledék, már a' völgy' torkolatán állott, hol egy sziklaösvény csavarga-fel a' hegyre. Kevés nyugvás után, erre bízván magát, az ormot elérte, mellyről kilátása egy nem igen mély, de szűk és elzárt kopár völgybe nyílt, benne ösvérek és lovak legeltek, három tűzrakás körüli emberek ültek eledelt készítve, 's az egyetlen fa alatt, melly a' vidéket árnyazá, két ifjú hevert vadászkontösben. Első pillanatban észrevevé az urdazi várnagy, hogy ezek nem békés pásztorok, de azt is csak hamar megtudt, hogy nem haramiák; szorgalmasabban vizsgálván, urai' csapatját ösmeré-meg, 's örülve szálla-le a' nyaktörő ösvényen. Léptei' hangjára mind föl-ijedtek, 's perez alatt több tegez vala feléje irányozva.

„Csak békén, legények! jobb lett volna győzőitek iránt illy vigyázattal lenni, én ma már egy mennykövet álloltam-ki, nem félem a' nyilzáport.“

, Arancacui szűz! ez Echacantareguy! lélek vagy-e vagy hús és csont?' kérdé egy a' völgyben.

„Csak várj, gazember, míg nyakon kaplak
kora szaladásodért, tudom nem fogsz kételkedni
életemen.” Ez alatt leért; mindnyájan csodál-
kozva tódultak körüié, ’s az örvendetes hírre
urai is előjövének.

„San Juan de Calatrava! hogy jöttél ide?
mellyik szent fogta-fel az ifjú lovag’ iszonyú
csa-
pását; hiszen öszvéred is megszakadt alatta?”
mondá don Miguel de Cárion.

„Az Castiliából való volt, de az én navarrai
tagjaimat nem töri-meg tul-pirenei fegyver. —
Azonban nincs időnk ilyenekről fecsegni. Sen-
norok! mit szándékoztok cselekedni? Yagy e’
völgyben várjátok a meggyalázást? jó hely reá,
mert itt a’ nap is csak délben piríthatja-meg egy
kicsit.

„Mi van más hátra, mint visszatérni Navar-
rába!” feleie Don Fernandez.

„Üres kosárral, szennyes paizzsal; istenért!
mit gondoltok? Sennorok, ha lovagi vér buzog
ereitekben, vissza Burgosba.

„Burgosba!” mondák meghökkenve a’ test-
vérek.

„Igen, oda.”

„A’ megsértett ’s most a’ királyi kegy’ teljé-
ben hatalmas Cid el fog irtani bennünket, foly-
ta tá Miguel,

„Oh nem ösmeritek ti őt! ha bizonyos volna is', nem engedné őt nemessége, és családok' méltósága bírálata nélkül ítélni; 's a' törvényszék előtt kit állíthat ellenetek? Én valék egyedül a' veszedelmes tanú, az elfogottak csak három nap vannak itt, alig ösmernek titeket, alacson állapotok és idegen voltokra mit árthat tanúságtételök a' hatalmas gróf Carionoknak. E' felett rokonotok dón Garcias, Na varra' királyi hercege, Burgosban van, ő kedves Alonzónál, 's mindent javatokra fordíthat; de ha haza szaladtok Navarrába, félelmetek bizonyítandja a' tett' valóságát, és királyunk sem képes a' büntetés alól fölmenteni. Menjetek Burgosba 's tetessétek magatokat, mintha semmit sem tudnátok Cid leányai' szerencsétlen esetök felől.“ Ezen és hasonló okokkal addig ostromló a' várnagy tanácsához szokott gyenge urait, hogy ezek végre engedve Burgos felé indulónak nagy sietséggel, hogy a' városba még Cid' leányai előtt érhesse- nek.

VI.

Javára szolgált a' két Carionnak, hogy kiráenettelök Burgosból, a' háznépet kivéven, mindenek előtt titokban történt; most szolgálk' nagyobb számát, mind azokat t. i. kibben bizniok

egész okok nem volt, jószágaikra küldék Elicantareguy' felügyelése alatt, kinek, tndva lévő okoknál fogva, a fővárosban megjelenni oktalanság lett volna. A' grófok, csak ötöd magokkal, egész éjjel lovagiának minden kitelhető sietséggel, és így az országút' nem csekély tekervényeit elkerülvén, még hajnal előtt, midőn Burgos' utczáin mély nyugalom feküvék, beérhetének a városba. Első dolgok vala dón Garciast, a' navarrai herceget, fölkeresni, ki bár nem közvetlen részese, de tanácslója és titkos előmozdítója volt gyalázatos tettöknek. Forró óhajtása volt donna Thereza , Alonzo király' második leány a kezét elnyerni; de ebben a' hercegné meg nem-egyezésén kívül még Cid is nagy gát vala, ki királyánál minden befolyását e' házasság' hátráltatására hasenálá; mert nem tűrheté a' lövágiság szabályait imádó hős, hogy Castilia' hercegnéje kénytelen legyen férjet, kit nem kedveli, választani, mire nemességének legutolsóbb leánya sem kényszerítetik. Ezen okból boszút forrala a' tisztelt bajnok ellen a Castiliával különben is villongásban élő házból származott navarrai herceg. Anyja, a' Carionok' atyjának testvér húga volt, 's szerint, ők közel rokonok. Most meghallván az általa ajánlott terv' rossz fogamatát, talalmányós lelke meg nem ijedt, dicséré, hogy Echacantareguy' tanácsára Burgosba

visszatértek; az egész dologról mély hallgatást parancsolt, és végeligazítására még ma a' királyhoz menni föltevé.

Cid azonban előadá panaszát királyának, és bemutatá egyszersmind a három idegent, kik leányait megmenték. Alonzo Henriqueztől honját és nevét tudakozó, ez tisztelő meghajtással felelet helyett két írást nyújta kezébe, melyeket dón Alonzo figyelemmel olvasott.

„A francia királytól és burgundi herczegtől! — Igen ajánlanak téged, nemes lovag, 's családodat olly nemesnek mondják, hogy minden királyleány büszkélkedhetik, ha hölgyed leend; de te azt titokban kívánod tartani. Tisztelem a' lovagszokást, 's azon név alatt, melyet választasz, légy üdvez udvaromban, seregemben; annál inkább, mivel egy fontos, országom' első férfiának tett szolgálat ajánlásod.”

A' király kételkedve hallá Cid' vádját, és minden előhozott okok nehezen birták reá venni, hogy csak félig is hitelt adjon neki; parancsára a rabok előhozatának, ezek' vallomásából azonban bebizonyodván az egész dolog, már büntetésre kitöreendő vala haragja, midőn a' navarrai herczeg bejelentették.

„Epen jókor jó rokonai' gyalázatjához ; vessétek-be ! “ mondá Alonzo.

Don Garcias belépett; arczán és teste tartásán büszkeség uralkodók, mellyet első tekintetre nemesnek lehetett mondani; de egy rosszul rejtett megvetés és daczosság hamar eloszlatak ezen csalárd fényt.

„Don Garcias! rokonid nincsenek becsületedre, Castilia utósó kecske-pásztora sem vete-medett volna úgy el, mint az embertelen Carionok.“

„Nem érdemiek magosságodtól illy üdvözlést; már előszobádban kelle a lealacsonító vádat hallanom, melly haragomat felgyújtaná, ha olly képtelen hazugság nem volna

„Ki meri Castilia királyát, ki a' hasonlíthatatlan Cidet s nemes leányait, a királyi teremben hazugsággal vádolni? Igen, a' rablás Carionok' műve volt; gyalázat reájok! S ki a világos tanúságnak nem hisz, annak fegyverem bizonyítja-meg a' valót!“ mondá nagy, de nem illetlen hévvel Henriquez.

„Sennor! gondold-meg, ki vagy; illy vakmerőséget el nem tűr Navarra' királyi hercege

„Születésem' fénye meghomályosítja Navar-

rától; 's azért ha merész tagadásod elragadt, csak a' királytól, ki e' földön nekem is fejedelmem, kérek bocsánatot 'E' szavaira meghajla Henriquez Alonzo előtt, ki is szelíden szóla hozzá:

„Nem vagyok megsértve egy nemes érzelem kitérőse királyok előtt is szent Garciashoz fordula most, fölhevén elébbi komolyságát. Itt vágnak a tanúk, kik tagadhatatlan bizonyosságai rokonid tettének

„Ezek? — feleie Garcias, a' rabokat megvető fenyegetéssel vizsgálva. — És mióta törvény Castiliában a legnemesebb lovagokat egy két rossz

pór vádjára elítélni?“ Átallatá azonban a dolgot, mint véle, veszedelmesebben állani, s így a kéréshez folyamodék: gyengíteni legalább az öccseit érendő csapást, mellyet már elhárítani nem lehetett. „Én öcsémnek lovagi bánásmódot kívánok, mit az igazságos király megtagadni, és a lovagi Cid ellenzem nem fognak. Szabad legyen nekik, mint nemeseknek, becsületes bajvívásban kimutatni ártatlanságokat."

„Mit mondasz ehhez, ősz bajnokom? kérdé Alonzo Cidet.

„Fegyver mossa-le a vitézi névén ejtett szennyet, fegyver bünteti a gonoszt, ha királyom akarátja, legyen-meg."

„Castilia ifjainak elsőbbségök lenne ugyan hazájok szépségei mellett harcolnij de engedd, magas Campeador, nekem s barátomnak koszorúzni tettünket, s a' nyilvános bajtéren leszkasztani a Carionok álорczáját

„Nem szégyen a' büszke spanyolnak, ha illy nemes idegen harczol érette — feleie Cid — ajánlásodat köszönettel elfogadom.

Alonzo parancsolt a bajvívásra szükségesek' elkészítését, melly a jövő napra határozott, 's ezzel elbocsátá a' vádló és védő feleket.

VII.

Nem a legkellemesebben lépé-meg Garcias' tudósítása öccseit. Nem valának ugyan félénkek, de a rossz lelkiösméret bátorságok nagy részét élvévé; 's Miguelt még e' felelt Henriqueznek Echacantareguy által kétszer tapasztalt ereje is rettenté.

Alig hajnallék más nap, már Burgos nagy terén, mellyet három oldalról pompás templomok és paloták, a' negyedikről Arlanzon folyam ékes hidjával határozának, készen álla, festett karzatokkal körülvéve, a' baj vívás' helye; a' folyóval szemközti széles oldalán, magosabb alapon egy legfinomabb szövetekből arannyal ezüsttel hímezett sátor üttetett-fől, melly előbb a' toledói mór királyok tábori laka, Alonzótól ezen város bevétele óta használtatott a királyi ház' számára; ez előtt egy szőnyegekkel borított föl-emelt állás volt Cid' és leányai számokra; két

oldalt, vászon fedél alatt, ülése a' nemességnek. A tér' szabad része, az épületek' ablakai és fedelei, sőt az Arianzon' hídján álló szobrok is lepvé valának a' sokaság által. Itt ott egy narrant kivévn, kik azonban nem merék véleményüket hallatni, csak átkokat leheté a' Carionokra, csak magasztalást és dicséreteket Cidról hallani. Megérkezék a' királyi család a' nemességgel Cid és elpirult leányai, anyjok' karjain, elfoglalák helyüket. A' tárokató jelt adának, 's a' tér két keskenyebb oldalain egymás' ellenében épült sátorok' egyikébül kilovagla az egészen bepáncélozott két Cárion ; sisakok arcaikból semmit sem hagyva nyíltan, és nagy pajzsaikon családi czímerük minden kitelhető dísszel vala festve j' megtevén Alonzó előtt tiszteletüket, keményen a' sátor elibe állottak. A' kürtük másodszor zendülének, 's Henriquez és Gaston az ellenkező sátorból vágatának-ki. Nemesen büszke vala tartások, 's a' nézők' tapsai közt lovagiának a' királyi sátorhoz; futólag de figyelemmel nézé-át Henriquez Castilia' nemességének sorait ; de tudta nélkül fennakada pillanata, midőn Alonzó' oldalán ennek ifjabb leányát, donna Therezát meglátá; szíve hőkben dobogott, 's még nagyobb vágyat érze a' diadalra. Az infansné szépsége elegendő is vala egy lovag' figyelmét felgerjeszteni ; középszerű nyúlánk termete, fekete

haja 's az éj pompájával lángoló szemei, vonásainak felséges karaktere, leírhatatlan méltóságot adának neki, míg viruló ajkai, bájoló mosolygása, igéző tekintete, 's egész valójának nyájas élénksége, őt a' legszelídebb és gyengédebb hölgyé tevék. Szép szemei örömmel látszának függni Henriquezen, 's ennek nehezen esett az elválás de sátorok elibe kelle térni. Henriqueznek csak mellét fedé vas, bal karán kis vért, és fején fejr toliakkal ékes nyílt sisak vala. Vállairól párduczbőr lengett, melly öltözet' szokatlansága még érdekesebbé tévé őt a' nép előtt.

A' tárogatók harmadszor megharsanának, 's a négy bajvívó összerobbant. Első menetelők elhatározó vala; dón Miguel de Cárion Henriquez' iszonyú csapása alatt nem csak nyergéből tova kidőlt, de megrázott lovát is maga után rántá j Hernandeznek pedig csak egyik lába lógott sarkantyújával a' kengyelben.

A' bajbírák a' Carionokat bűnösöknek ítélek, 's ki nem kerülték volna a büntetést, de Garcias' kérésére a' nemes lelkű Cid megbocsáta nekik, 's maga esedezett fölmentésökért Alonzónálj tudá a' nemes lelkű öreg, milly sok titkos barátjaik legyenek a' Carionoknak, főkép Leonbanj tudá milly szerencsétlenséget szülhetne illy nagy tekintetű és tehetségű családok felingerlése a' kéz-

dendő háborúban; és így hazaszeretete is járult nagy leikéhez. A Carionoknak megparancsolta-tott egy táborozás alatt mint közembereknek szolgálni, minden nemesi jel és címér nélkül, a hadi seregben.

VIII.

Míg ezek történtek, nagyra nevedett Alonzo' seregeinek száma, ön országaiból, mellyek akkor ó és új Castilia, León, Asturia, Gallicia, Estremadurának és Portugálnak egy része valának, sok hadak gyűltek; idegenek is, főkép francziák és burgundiak, nagy számmal tódultak zászlai alatt hírt szerezni a' szerecsenek ellen.

Alonzo maga hadainál volt; de az egészet Cid, mint fővezér, kormányozd; alatta barátja, dón Alvaro Hanez Minaya s több spanyol vitézek, kisebb osztályok felett vezérkedének; dón Garcias, Navarra' herczcge, egy földiéből, aragoni 's cataloniai szabadakaratúakból álló seregnek parancsolt, mellyben a' Carionok is büntetésül katonáskodtak. Egy saját embereiből, normán, brabanti 's másokból alkatott lovag-dandárnak Henriquez lett parancsnoka. így elrendelve indult a' sereg Toledo felé, melly akkori fényes és nagy város, a' háború alap-pontjának vétetett.

Henriquez és Gaston, a ' castiliai nemesség' virágával Alonzo' akaratja szerint, ennek nejét és leányait kísérek, kikkel Cid' magzatai is Tatanak. Minden háborítás nélkül folyt útok. Hősünk minél közelebb vala donna Therezához, annál inkább érzé magát édes kötelekkel feléje vonatni, 's a' herczegné' nyájassága a' szép idegen iránt szejnökbe tünt Castilia' büszke fiainak, de ezek a' spanyol háborúk' istenét mélyebben tisztelék, mintsem leányai' megmentője csak egy pillanatoktól is félhetett volna.

Toledóba érkezvén már pezsgettek a' város' keskeny, meredek utczáikatonáktól; a' szerencsen épületek' teraszairól rózsza, narancs és számtalan más fűszeres bokrok' árnyai közül villogának a mór szépségek epedő 's a spanyol hölgyek' kevély pillantatai, a' sereg' hőseit diadalra lelkesítők.

Rövid nyugvás után kiindula Alonzo a' Sierra Moréna felé, hogy Juszuf marokkói szultánt, ki vezérkedése alatt országa' 's a Moravedik Afrikából áthozott roppant hatalmával a főlszigeti mór fejedelmek'hadait egyesíté, minekelötte Mancha térségeire lejöne, vagy épen a toledói bérceket áthaladván, Castilia' síkjain verne tábort, hol számtalan lovasságát szabadon kiterjeszthetvén, a spanyolseregen elsőségre juthatna, a bércekben megtámadhassa. Toledóban a víg-

ságokat egy fényes bucsűünnep fejezé-be; az elindulás' napja előtt fegyver játékok és vendéglések között folyt a nap. Henriquez Thereza' karján lejté végig a' mór királyok' fényes termeit, mellyek most Alonzo' büszke fejedelmi lakává váltak. Alsó szerelme' tüzében égé, mint csak éghet egy spanyol szépség' szemeitől szerelemre gyújtott ifjú szíve. Az első perez, mellyben szabadon vala, kiragadá őt a' kert' viruló lombjai közé, hogy az éjszaka' csillagai lássák boldogságát. Egy borostyán-bokorból Thereza' ezüst hangja zengett feléje, 's egy más hölgyé, kiben a' korona-örökösére, donna Uraccára, ösmert.

„ízlésed nem rossz, — mondá szeliden Uracca hűgához. — Csak hazájáról lennél bizonyos 's családjáról."

,Édes néném, te nem szeretsz; a' szerelem illy hiú kételkedésekkel nem gondol ; 's hogy ő fényes származású, magaviseleté mutatja, a' francia király levele bizonyítja; vagy nem maga mondá nemes elfelejtkezésében: születése elhomályosítja Navarra' fényét?

„De miéit titkolja tehát? nehéz ok nélkül senki sem fogja magát az emberek' bal véleményeinek kitenni."

,Előbb hihetőleg híressé akarja tenni nevét, 's azután fölfedezni.

„Isten adjon boldog véget.

Kiindulának a' lúgosból, Henriquez elrejtő magát; nehéz vala örömtől repedésig dagadó keblének titkolózni, észre nem vehetön követé imádottját, 's látá Uraccát a' kertre nyíló terembe lépni, míg Thereza egy vízomlás melletti bokorban zengő csalogány' énekén andalga. E' kedvező pillanatban kívánt élte boldogsága felelő bizonyossá lenni, 's a' hercegnéhez közelíte. „Bocsáss-meg, bájos sennora, ha édes csenedet háborítom, midőn egy kedves tárgy felett andalgani látszol, de irántam mutatott kegyességed akaratom ellen is varázskörödbe von,“ mondá Henriquez, Therezához érve.

„Sőt örvendek, ha egy illy derék ifjú Inlett tekinthetem az éj' kellemeit, mellyek magános kebelt érzelmekre nem lelkesíthetnek, ' felelé a' hercegné félig epedve, félig nyájasan, és leírhatatlan jóságú hangja felbátorító Henriquezet.

„Vakmerő vagyok, sennora; de nem vakmerő-e a' sas, midőn a napba néz, 's ez még sem csapja vissza villámival porsziklái közé? Szemedben annyi jóság, annyi boldogítás van, hogy lehetetlen sugáraiból mást mint boldogságot öszeszőnöm.“ Ezzel térdeire veté magát, 's Thereza' kezét megragadva, mint egy nem földi lelkesedéssel folytatató: „Sennora én téged imádlak, én téged szerellek, mint csak egy isten szeretheti a' rényt; szemeid' homálya álmaim' lég-

szebb éjszakája, bíbor ajkad boldogságom' haj-
nala." Csókjai boríták a' pirult leány' kezét, ez
habozó kebellet elfordult, kezét bajnoka' kezei-
ben hagyva, egy rózsaszín szalagot kebléről le-
szakasztván, azt Henriquez' nyakába veté e' sza-
vakkal : „Sennor! ez a szerelem színe. Élj bol-
dogul, 's gondold a' moriszkok' nyilsuhogása kö-
zött, hogy Castiliában van egy hölgy, ki kön-
nyeivel öntözné sírod' pázsitát.“

, Szerelmed' szent jele vezessen a' mór dan-
dárokon keresztül, én sérthetetlen vagyok, mert
ilyen üdvet a' halál is tisztel! ' kiáltá Henriquez
ellebegő kedvese után.

IX.

Más nap korán indula a' tábor, 's Henri-
quez búcsúja kedvesétől csak nyilván történhe-
ték az ünnep' eloszlásakor; de a' mitmondaniok
nem lehetett, forró pillanatok pótolás ki.

Már elbagyák a' toledói bérez eket, 's Man-
cha' határain állanak Consuegra' városánál, a' ha-
sonló nevű Sierra' tövében , midőn hirül esek,
hogy a' szerecsenek' roppant serege alig öt ie-
guányi távolságra táborozik Madrigejos mellett.
Cid, a' föld nagy részt hegyes volta 's a' sere-
gek' új bátorsága miatt, csatát jav állt; tanácsa el-

fogadtaték, 's hajnal' hasadtával a' szerecsenek megtámadtatása elrendeltetett. Henriquez lova- gaival 's az ifjú Almodovari gróf, dón Diego de Miradores, a castiliai lovasság' nagyobb részé- vel, a jobb szárnyon elnyúló térséget foglalók- éi, mellettek a francia és burgundi lovagok állottak, kiket ugyan ezen nemzeti és az egész idegen gyalogság követett. Középen egy tág völgy nyílt, mellyben a' had' derekát, Castilia népének javából állót, Cid maga vezeté; balról á' legmagosabb hegyeket dón Garcias navarrai csapata és Alvaro Hanez Minaya, a' spanyol se- reg egy részével, tárták. Alonzó, tartalék-sere- gével, Cid után állott.

Szemközt velek terált-el a mórok hada hos- szan és tömötten, Juszuf marokkói szultán ve- zérlése alatt, ki az al Moravi,' akkor Afrikában uralkodó arab nemzetség' tagja lévén, ennek e- gész roppant hatalmával jött hittársai' segítsé- gökre; alatta minden mór-fejedelmek, főkép Va- lencia , Murcia , Grenada', Jean', Cordova , sőt maga Sevilla' királya is, ki előbb leányát Zai- dét Alonzónak nőül adá, hadakoztak. A szere- csenek száma száz ötven ezerre ment, míg el- leneik csak negyven ezeren lehettek.

Legelőbb is a' mórok nyil-záporral támadák- meg Miraflores seregét. Henriquez egy erdőcs- ke által fedve, az ellenség után vizsgálódván,

egy száraz, meglehetősen mely es széles folyam-
mederre talált, mellyet a' bérezi árvizek alkot-
tak. Tüstént bele parancsoló alig ezer ember-
ből álló csapatját, 's maga előttök lialkkal tört
az ellenség felé. Már elhagyók a' feloszlattan
nyilazókat, 's egy több ezernyi lovassercggel
szemközt valónak; erre intézé Henriquez táma-
dását. Hirtelen, de csenddel jöve-ki az árokból,
's most diadal-zajjal rohant ellenére. „A' po-
kol okádja ezen hitetlen fajzatot! “ kiáltá Hassan
Mamum Ben Moravi, a' csapat' vezére 's ezen
pillanatban torkában ült Henriquez' kelevéze.
Katonáit az első rohanás szét szóráj sokan kö-
zülök össze vagdaltattak ; a' nyilasok rémülve fu-
tónak , látván az ellent hótokon diadalmaskod-
ni. Don Diego de Miraflores és Raymund totó-
sai gróf, útonok rontottak, Henriquez pedig a'
jaeni királyra veté magát, ki meglepetve hátrált;
így az ellenség' jobb szárnya tökéletes rendet-
lenségbe és zavarodásba jött.

Ez alatt míg Cid is hosszú küzdés után az
ellene álló mórokat megrendíté, ön kezével ver-
vén-le lováról Juszuf marokkói királyt, Garcias
csaknem szomorú fordulatot ada a' csatának.

Szik-

láiról látván társai' diadalmát, hirtelen leeresz-
kedék a' dicsőségben még korán osztozni. De
a' téren a' mórok' számtalan lovasai vevék kö-
rül , 's nyilai alatt omlottak síkon 's lovagok eh-

len csatázni nem szokott emberei, csak ő és a Carionok ronthatának-ki Ecbacantareguy' kis csapata segedelmével a veszélyből. Most a mórok gyalogságok által Alvaro lej öttét gátolván, az elő haladó Cid hátuljára csaptak, kivel már Alonzo is egyesült, mire Juszuf új rohanásra rendelé hátráló hadait. E' kettős véletlen támadás olly sikerrel történt, hogy a spanyolok soraik megbontatván , bár vitézül, de csak rendetlen csapatokban védheték magokat, elleneiktől szorosan .körüívételve. A király és Cid, kevés kísérikkel, a legnyilvánabb veszedelemnek valának kitevé.

Mig itt a győzelem olly hirtelen elbagyá a' spanyolokat, Henriquez és társai nagy dicsőséggel követék azt, s csak a' főserég veszedelmének híre tartá-fől diadalmi pályájokon.

„Don Diego ! űzd a futókat lovasaiddal, ne hogy össze szedjék magokat; én és Raymund adig a királyt mentjük-ki, “ kiáltá Henriquez bajtársának, s azonnal a kijelelt célhoz fordítá Raymunddal együtt seregeit. Hangos kiáltás adá tudtokra a beszorultaknak megmentőjök közelitését. Henriquez első vágá magát keresztül Juszuf testőrein, s azon pillanatban csapá-le a marokkói trón örökösét, midőn az Alonzót leölni akará. Cid, összeszedett embereivel ismételd diadalmas csatáját, s egy fordulással elnyomá

Alkanazar' seregeit, 's lovagi párviadalban dült-él Granada királya Castilia hőse előtt. Ez alatt Henriquez s a ke't Raymund Juszufot egyesített erővel szalaszták-meg, csak Cordova' királya küz-de makacsul, s körülé új ütközetre rendelkezni kezd'e'nek a' mórok; de feléje vágata Henriquez 's a' nap' diadalmasa előtt a csapásai alatt le-dült cordovai királlyal enyészett-el az ellenség utolsó reménye.

Cid meggyőzvé az előtte állókat, sietett barátját segíteni; Resid Soliman azonban látván felekezete általános hátrálását, nem vélte tanácsosnak egyedül megküzdeni a' keresztények egész hatalmával, azért Madrideojba vonult s innen rendbe folytatá útát Sierra Moréna felé, mindig növekedve seregei futó csapatok által.

Castilia' bajnoki a csatamezőn adának hálát istenöknek és szent Diegónak a' győzedclemért, 's rövid pihenés után az ellenség üldözéséhez fogtak.

X.

Már Andalúzia tereire valának vetve a' mórok, és Castilia' serege a Sierra Moréna' csúcsán táborozott. Henriquez, most Cid után második vezér, édes andalgásban ült sátora előtt; lelke Toledo' királyi kel teiben lebegett a' tündérkecsű

Thereza korul, midőn egy férfi, vaszk öltözetben, kibentüstént Uzaguberrire ösmert, lépe elébe. Ez a háború kezdete óta Garcias osztályában szolgált.

„Üdvez légy, sennor! és ne gondold, hogy midőn szolgálatodat elhagytam, bőkezűséged emlékezete is elhagyott. Most akarom megmutatni, hogy a valódi vaszk-szív örökre hálados,“ szóla Uzaguberri olly hangon, mintha valamelly nagy titkot akarna fölfedezni.

„S mi hoz téged Garciasból, ki nem legjobb barátom, ide? kérdé Henriquez.

„Boldogságod és bátorságod iránti félelmeim,“ felelé a vaszk.

„Mit félted ezt? Távol a' na őri szök nyilai.

„De közel az árulás.

„örült vagy-e? Ki agyarkodnék Castiliában királya megmentője ellen?”

„A' kik a' burgosi bajvívást el nem felejtették.

„S a gyáva Carionok mernének valamit? — . dörgé fölemelkedve Henriquez. — Ember! némulj-el, ha vádakra bizonyos tanúd nincs.”

„Azért jövök, hogy magad légy az; tud-meg tehát, a Carionok csak a kést teszik ezen gyilkos szövetségben, Garcias a kéz, ki, ha a' halálos döfést megtevé, elő fog lépni telte' díját aratni. Neki ajánlá Juszuf Granada prökös her-

czegnéje' kezét 's egy királyságot, a' Carionoknak Saragossát, lia tervét Castilia' lerontásán ra segítendik. Cidre és reád vannak gyilkaid először irányozva. Én véletlen szerencse által jutottam e' dolog' tudásához, 's még az is értésemre esett, hogy ma éjféltkor titkos összejövetelt fognak tartani a mór küldöttekkel.

'S mind erre mi a' bizonyítvány? kérdé Henriquez.

„Semmi, uram, a' mit előállíthatnék, csak Echacantareguy' beszédét hallgattam-ki egy más szolgálával 's abból tudok mindent. A' navarrai tábor előtt emelkedik egy kőszál, tövében a' keskeny völgy' sűrű lombjai egy barlang' bemenetelét rejtik-el, oda vannak Juszuf' követői rendelve. Ha királyodnak használni kívánsz, jér velem, itt számodra egy navarrai öltözetet hoztam, vedd-fel azt, 's én titkon a' barlangba vezetlek, de csak úgy, ha kész vagy magad egyedül jőnij-mert többen figyelmet gerjesztenénk, a mi tervünket elrontaná.

Harag és utálattal hallgatá Henriquez ezen beszédet. Sokáig habozott magában egy illy szembetűnő veszedelemnek kitegye-e magát, vagy ne? de a' bevádoltakat bizonyság nélkül elfogadni tanácsos nem, sőt épen haszontalan vala, miattok pedig örök árulás' félelmében élni a' háborúra veszedelmes. Hízeltkedett Henriqueznek

azon gondolat, hogy ő fogja a sereget illy fenyegető veszélytől megmenteni ; ehhez járult meg regényes lovagisága, melly minden bajt fölkeresni készte, ezek és Uzaguberri' bizonyítása, hogy láthatatlanul maradnak, a menésre határozzák. Felölté a' vaszk-ruházatot.

„Sennor! Biscaya' legszebb hölgye oda lenne szerelemből, ha szerencséje volna ezen alakban látni. De most csak arra' kérlek, ön embereidnek se szólj ; mert mindenikben Garcias' kémét láthatod.”

Megütközék Henriquez ezen javaslaton ; de szégyenle félelmet mutatni egy navarrai pór előtt, mindjárt bátor elhatározása után. „Nincs szükségem segedelemre, 's hogy te meg ne csalj, arról kardom fog gondoskodni.” Ezen hangos, egy villámló pillanattól kísért szavak összerémíték Uzaguberri-t, de hamar visszavevé eléb-
bi nyugalmát, 's felelt:

„Kezedben életem, mint hálám régen a' tiéd.” Elsötétedék ez alatt, 's az éjjel első homályában útnak indulának. Tekergő ösvényeken folytatván utókat, már közel vala az éjféli, midőn a' kijelelt barlanghoz értek. Uzaguberri elől ment, a borostyán' sőrő ágait félre taszítva, 's így az egészen eltakart torkolathoz jutottak, mellyen csak igen meghajolva mehettek a' barlangba. Uzaguberri egy lámpát veve elő palástja alól,

meggyújtá 's egy rettenetes helyet világíta-fel, millyet csak a' gonoszság választhat lakául. A' szikladarabok idomtalanul állottak-ki, 's helőlök a' leghidegebb képzelet is iszonyú alakokat festhete ; magas boltozatán örök setét uralkodott, mellyet a' felijesztett szárnyas egerek' suhogása még borzasztóbbá tett ; minden lépésre százszorozott tompa viszhang felelt. Hátulról egy szikla távol benyúlt a' barlangba, 's ki függő darabjai több az elrejtésre alkalmas helyeket adtak. Erre másztak-fel mindketten 's egy üregben foglaltak helyet. Nem sokára zaj hallatszék ; Uzaguberri eloltá a' mécset, Henriquez kardot ránta. A' lárma azonban nem a lóiról hangzott, ő úgy vélé, mintha oldalán beszédet hallana közeledni, figyelmesebben vizsgálódván , egy keskeny nyílást vett észre a' barlang' falában, közel magához, mellyen a' hold' kevés sugarai betörték; keményen hozzá vonult, 's mint vélé, Echacantarreguy' szavát hallá egyik Cárionnal beszédben.

„Kelepczében van-e a' madár ?“ kérdé Cárion.

„Közel lesni nem lehetett, nehogy elijeszük, de látánk két alakot a' völgy felé tartani. Majd Uzaguberri, mint véletlenül, le fog esni a' magos helyről, mellyet elfoglaltak, és színeit ijedése által okozott kiáltása lesz jel nekünk a' berohanásra, ' feleie Echacantarreguy.

„Nagy hazafisága lehet Uzaguberri barátodnak, hogy csupa tiszteletből ’hercege iránt jóltevőjét elárulja ; mondá Cárion.

„Az eszkualdunak honosaival tart életben halálban. Meg fog bökkenni a kevély idegen, ha mórkövetek helyett navarrai gyilkokra talál; de menjünk, mert közel lehet a boszú pillanata. Henriquez hallá lépteiket a barlang torolatja felé elhangzani. Kétségbeeséshez közel ragadá-meg a’ nyílást fedő sziklát, ez engedett erejének, s a faltól elválván, egy elég tág, végen bokrokkal benőtt járást mutatott. Henriquez menten látta magát, de ezen gondolatba boszút árulója ellen elnyomni nem bírta.

„Hol vagy Uzaguberri ? kérdé színlett nyájassággal.

„Itt, sennor, itt! csak csendesen légy.

„Hol? itt? — mondá Henriquez, tapogatva a’ sötétben. — Ah már melletted vagyok! “

„Csak légy hát csendesen, sennor.

Egész erejével ragadá-meg őt Henriquez, s e szavakkal: „Áruló! hogy könnyebben adhass jelt czinkosaidnak, én segítlek ! “ a’ hegyes ormokra taszító.

„Kegyelem! kiáltó a’ vaszk, és szava egy tompa zuhanás után a barlangban örökre elnémult. Az esés által támadt lármára szövétnekvilág sugárzók a’ barlangban, s fegyveres vasz-

kok lépének-be. Henriquez egy taszítással elmozdítja a nyílást fedő követ, 's ez menydörögve dőlt a' mélybe, egy vaszkot összezúzva. „Ezen tompuljanak a' gyáva navarrai gyilkok! “ kiáltá magasából Henriquez, 's a' tág nyíláson által sebes léptekkel eltűnt a' csodálkozás miatt elámult ellenei' szeméből.

XI.

Míg a' táborban ezek történtek, Toledo' királyi lakában más érzelmek lobogtak. Zaide királyné és mostoha leányai Uracca, Elvira, Theresza, mindnyájan féltének egy kedvest veszteni a csaták' dühe által. Legkeservesebb volt Zaide' állapotja, atyja és férje miatt aggódván, kiket a' sors' szomorú játéka ellenekké tett. De az élénk 's gyermeki ártatlanságú Thereza' komolysága leginkább kitűnt, míg öregebb testvérei gondosabban rejték-el érzelmeiket. Egy idomú életök' csendét a' sereg' elmenete óta csak néha háborító egy örvendetes tudósítás a' táborból. A' consuegrai csata után levele érkezek Alonzónak családjához, mellyben dicséretekkel halmozó Henriquezet, és jelenté, hogy vitézsége' jutalmául öt egyik leánya' kezével szándékozik megajándékozni. Therezának magosán vert szíve

e sorok' hallására, szerelme azt hitetvén vele, hogy atyja egyik leánya alatt egyenesen őt értette le'gyen. Két hét hasonlóan az előbbiekhöz folyt-el ezen levél után, midőn a király' parancsát vevék, haladék nélkül a' táborba utazni, melly a' Sierra Morénában pihen diadalmas fáradtságából. Más nap már minden készen vala, de Toledo' számos szerecsen lakosait vigyázat nélkül hagyni nem lehetvén, kevés számú kíséretet vitt a' királyné a' bátorságosnak tartott útra, 's így elindultak. Hamar elhagyák á toledo Sierrat, 's már elérték minden veszedelem nélkül a' consuegrait, ennek közepében szakadott rájuk az este. Egy kellemes, lassú konyulatú hegyektől záratott völgyet választának éji szállásul, 's egy bézezi patak melletti dombon üttetének a' királyné 's hercegnék' számára sátorok. Szende fényben tündöklők a' hold, a' körüljáró örök' érezsikain csillogtak sugárai. Thereza édes andalgásban ült a' dombalatti olajfák' árnyaiban, 's tünődve tekintte az útra, melly őt Henriquezhez vezetendő vala. Lassan vonult az fel a' bérceken. Egy lovast pillanta most meg csúcsáról a' völgy felé sietni, kinek öltözete spanyol mutatott. Alig halada leebb, más kettő tünék-fel az ormon, ezek az elsőre kiáltani lát—szának, mert ez megállott, 's a' kettő, hasonlólag spanyol, sebesen vágata feléje; egyikök

elérvén ezt, a' békében állót, hirtelen ledőfé lo-
váról, a másik a' leesőnek nyergéből valamit.
elvenni látszék, mire mindketten visszatértek.
Thereza lármát ütött, 's hamar a gyilkosok u-
tán indultak néhányan kíséretökből, de ezek-
nek nagy vala távolságok, 's így lehetetlen az
elérés; a' halottat megvizsgálván, egyebet nem
lehet kivenni, mint azt, hogy ő Alonzo' test-
őrei közé tartozott, 's az álom nem sokára el-
nyomá minden ezen történet felett nyilatkoztatott
véleményeket. Hajnalkor folytatók ótokat 's a'
következő estén már Manchának egy falujában
szállottak-' e. Most azon vidékek következtek,
mellyeket a' háború pusztává tőn, hol a' térek
kiégett földek, 's a' hegyek kopár szíliek való-
nak. A' manchai lakók vigyázatot ajánlónak a'
Sierrában lappongó mór csapatok ellen, mert egy
bizonytalan hír állító, Estiem adu ráb ól egy te-
temes sereg jött által a' Castiliában és Manchá-
ban lakó számos szerencseneket fellázítani, 's
így a' keresztények hátulában egy hatalmat al-
kotni. Mind ezen hírek nem valónak képesek
elijeszteni Castilia' nagy lelkű hölgyeit; vezérök
a' szerelem volt, 's ez nem ösmer veszélyes pá-
lyát, ha végén a' kedves' kara nyílik elébe; így
Zaide és a' herczegnék minden félelem nélkül
tovább utaztak. A' Sierra Moréna' hegységébe
érkeztek más nap a' táborba jutni reménylők.

Esti nyugalmokat tartván, a legtávolabb örök mindnyájok' ijedősére jelenték, nyugöt felöl egy több száz emberből álló mór lovagosztály' közelítését; a herczegnék vitéz védelemre biztatók öreiket, 's ezek el valónak tökélve királyok' családja' szabadságáért életöket föláldozni. Hirtelen lovaikra ültek, 's a' hölgyeket középbbe véve, tovább indultak-fel a' bérczeknek, nehogy a' tág völgyben körülfogassanak. Már remélhették a' még messze ellenségtől csata nélkül is menekedni j de egy előttök fekvő erdőből hasonlólag moriszkok rohantak-elé.

„San Jago de Compostella ! itt árulásnak kell lappongani! — kiálta Don Sancho de Llerena y Guzman, a' kíséret' vezére. — Társaim, védelem halálíg! “

XII.

Henriquez szerencsésen kiszabadulván a' legyalázatosabb árulás szerzetté veszélyből, alig haladt kevés lépteket még mindig a' sziklát környező sőrőben, egyszerre néhány vaszk és cataloniai öltözető emberre bukkant.

„Mit csináltok illy későn a' táboron kívül? nincs fenyíték Garciasnál ? “ szidó, rájok kardot emelve.

„Herczeg, barátid között vagy! — mondd az egyik, olly nyelven, melly Henriquezben legéde-
sebb emlékezetet ébresztő. — Csak most tud-
tuk-meg veszélyedet, bála nemzetünk’ istenének,
hogy kiszabadított belőle; mi segítségedre akar-
tunk menni.

„Ki vagy te, ’s hogy illetsz olly czímmel,
mellyet senkitől sem kívántam ? “ kérdé Henri-
quez.

„Láttalak én atyád’ királyi udvarában, ’s
tüstént megösmertera idegen toliakban is az ifjú
sast Spanyolországban.

„Ha lelked tiszta, mint a’ nyelv, mellyen
beszélsz, légy üdvez ! “

„Már Burgosban osztályodba akartam lépni,
de véletlenül megtudám Garcias’ gyilkos töreke-
déseit ellened, ’s felejtve nemességemet, szol-
gálatába szegődtem, befűrtam magamat bizodal-
mába, kitudtam titkait, téged mindenekről tu-
dósítandó, és most is csak egy új gonoszság’ föl-
fedezése miatt késtem megmentésedben.“

„’S mivel tetézhetik ezen orgyilkosok gya-
lázatjokat ? “

„Nincs idő kifejteni mindent. Herczegem,
siess; itt még veszélyben vagy, mi táborodba
vezetünk. Ezzel sebes léptekkel siele az ide-
gen , társai utána, Henriquez néhány lépésnyi
távolságban követé őket minden vigyázattal,

elbámula, milly hamar érek-el táborát az egyenes ösvényen, míg ő a kárhozatos szikláig elébb olly hosszú utat tön. Az első őr' kiáltására megállották, Henriquez hallgatást parancsolt neki.

„Herczegem! — mondá esdeklő hangon a vezető — siess, ha azt a' mit Castiliában leginkább szeretsz, a' mit imádsz, elveszteni nem akarod. Garcias Castilia' herczegnéit a' mórok' kezébe játszó; föl, megmenteni őket!

„Ma már igen megcsalattam, mintsem hogy olly könnyen higyeek, ha nemzetem édes nyelve zeng is föleimbe.

„Nem, magas herczeg! nem kívánom én, hogy egyedül kövess, vígy két háromszáz, sőt ha tetszik, több katonát is magaddal, 's míg ezen társaim a' veszedelem' helyére kísérnek, hagyj engem addig kezesál itt táborodban; add tudtára Cidnek 's minden vezéreknek elindulásod'; csak az istenért siess, mert ha a' herczegnék Andalusiaábanlesznek, tudod, nincs onnan messze Afrika. Olvasd ezen levelet. Henriquez kivevé kezéből az írást, 's örömtől lángoló arcczal olvasó.

„Barátom, hogy jutottál ehhez? kérdé az általadét.

„Becsületesebben mint az, kitől elvettem. Garcias már régen tudta, hogy Alonzo király szándékozik leányai közül egyet neked női ad-

ni. Udvari kémei jelenték, hogy a' király e' felől írt Zaide királynénak, készítené-el a' bel-
ez égnék et. Don Garcias halálíg szereti Therezát,
de gyanítani kezdé, hogy a' herczegné ezen szen-
vedelmet irántad érezi, ösmeri ö ezen veres sza-
lagot, melly nyakadról függ, 's tudja melly ke-
zek akasztották oda. Azonban a' király' szándé-
ka felől, mit eddig csak mendemondákból ös-
mert, meghizonyodni, két meghitt embert küldé
a' levélvivő testőr után, ezek őt a herczegnék'
szeme előtt ölték-meg, 's elragadák az iratot. Én
azt ma Garcias' sisakában leltem. A' navarrai
herczeg már régen szövetkezésben áll a sierrai
és estremadurai mórokkal, 's tüstént, a' levél'
tartalma által a' legnagyobb dühbe hozatván,
küldé követeket bozzájok ; a' herczeg' seregei ör-
zék Estremadura ellen a' hegyútakat; ezek tit-
kon átbocsátják az ellenséget, herczegnéink' el-
rablására; Garcias azután, összebeszélésök sze-
rint , rájok üt, szinlett harcz után a' herczegné-
ket ugyan megszabadítja, de mintha útai hoz-
zánk elzárva lennének, vissza fog vonulni To-
ledo felé, 's talán tovább is, ott Therezát há-
zasságra kényszerítendő, 's míg mi az előttünk
's utánunk támadó ellenségtől elveszünk, ö Cas-
tilia' koronáját álmodja áruló fejére. Siess te-
hát, magas herczeg, a' rövid idő még nem en-
gedé Estremadurából számos csapatoknak átjöni,

még néhány száz emberrel az egész dolognak hirtelen végét vetheted. “ Végzé az idegen beszédét.

„Hiszek szavadnak, mert ez Alonzo írása mondá Henriquez, s a tábor felé fordulva kiálta: „Föl, bajtársaim! örüljetek, mert szebb ügyért még kard nem onta vért. De hol van az elrablás helye, barátom, nem tudod ? ‘

„A velargonai völgy. “ Felelé az idegen. jÖsmerem, — mondá Henriquez. —Tág’viték s lovag-csatára igen alkalmas.

Rendelései hathatósága kevés idő alatt ötszáz embert ültete nyeregbe. Az árulást Cidnek megjelenté, ez tüstént tolosai Raymund grótot parancsoló a hegyszorosak őrzésében Garcias seregeit fölvaltani, ’s az elsiető Henriquez után egy segédcsapatot küldte.

XIII.

Elhagytuk a’ berczegnéket, midőn a’ velargonai völgyből menekedni akarván, szemközt akadtak egy a bérczről lejövvő mór sereggel. Az ellenség minden késedelem nélkül rohant a herczegnék’ hirtelen csatarendben megálló kíséretökre, s erőszakokat még a lefelé vágatás is erősíté; a’ spanyolok falként állottak, s pajzsaiakon sértés nélkül hajlának-meg a szerezsenek

bambus-láncsái; ezek visszatértek 's többször ismételek foganat nélkül rohanásaikat. Az ellenség hátulsó része sűrűn nyilaza, a' hegy ellen rohanást nem tehetvén sokan közölök lesz állva , az út oldali bokrokból lödözének, 's több vessző esett a kíséret' közepén álló herczegnék' lábaikhoz. Ők magas bátorsággal tífirék a veszélyt, 's bátoríták védőiket elszánt csatára ; csak Thereza' élénksége árult-el nem annyira félelmet, mint kevés nyugtalanságot. Valahányszor a felső mór csapat ismételt rohanásaitól visszavonult, annyiszor folytatók elleneiktől nyomban üzetve ótokat Már jó ideig küzdönek így? de végre lankadt erejük, 's még egy rohanás áttörte volna soraikat midőn a' hegy' ormáról : „San Diego és Castilia! “ százsorosán hangzék-le, a' bérezek' viszhangjaitól még rettentőbbé tétetve, 's a' hang után Henriquez ronta-le seregével, 's a' rémült mórokat részint a' mély 'sűrűbe, részint a' kíséret kiszegzett láncsaiba veté a' rohanás erőszaka; sokan Henriquez fegyverei és lova alatt vesztek-el. Az alsó és oldalt lévő mórok megfutamodának, 's kevés perczek alatt, holtaikat kivévén, egy szerecsen sem látszék a' völgyben ; Henriquez' lovagai üldözők öket. A vezér maga imádottjához fordult. „így látlak titeket, kegyes herczegnék? Milly örvendetes nekem benneteket c' veszélyből ki-

menteni; olly bűt gerjeszte bennem az általatok kiállott félelem!” mondá lováról leszállva Henriquez.

„Kikre illy bajnokok ügyelnek, azok Granada közepén is békén alhatnának, feleié donna Uracca, míg a piruló Thereza csak keble habozásával jelenté örömét.

„Még messze vagyunk a tábortól?” kérde a’ királyné.

„Csak holnap este érhetjük-el; azért, kegyelmes asszonyaim, foglaljátok-el az ott hagyott tábort, én addig kikémlelem a’ tájékat, s holnap Alonzo’ táborában pihentek. Az egész társaság a’ táborba ment, mellyet a’ mórok illetlenül hagytak. Henriquez védelemre elég örökét rendelvén, maga ellenséget üldöző katonái után ment. A’ mórok Henriquezet Garciasnak vélik, azért eredtek olly hamar futásnak, csak a spanyol fegyverek által köztök végbevitt öldöklés oszlatá-el, de már későn, csalatásokat, egyéb nem vala hátra összezavart csapatoknak, mint szaladásokat folytatni azon szoros felé, mellyen bejöttek. Ide érkezvén, a szabad átmenetei helyett nyilzapor fogadá őket, s az ormokról lehengerített szikladarabok’ moraja köszönté, mert Garcias’ áruló hadát hű spanyol seregek váltották-fel; sok szerecsen elfogatott, nagyobb része a’ völgy’ keskeny végébe temetteték, köztök a’

tetőkről leginkább irányba vett vezérek is. Ezen vérengzéshez érkezék Garcias is, ki, fondor terve szerint, a királyi család megmentésére sietett; de lángoló haragja majd előlte, elkésését látván. Első hevében a királyné táborára akart rohanni, 's a hölgyeket elragadni; hamar átlátá azonban, milly veszélyes lenne ez, azért Henriquez után indult, osztózni legalább a dicsőség' utósó részében, mellyet egyedül maga kívánt aratni. Midőn őt Henriquez meglátta, tüstént szembe a' szorossal sorba állítá seregét.

„Üdvez légy, sennor! — kiáltá már meszéről, rosszul rejtett haraggal, a navarrai herczeg Henriqueznek; — téged a' jó szerencse ismét üldözőbe vett; valóban mai tetted még dicsőségesebb a' consuegrai ütközet' megnyerésénél.

, Áruló' idvezlése átok! — Felelé a' közelebb ért Garciasnak Henriquez. — Távozzál inkább, mert jelenléted keseríti örömem' édességét.

„Idegen! akárki légy, — harsogá az ijedését haragjával fedni akaró Garcias — hogy merészled illy alávalón gyalázni Navarra' herczegét?“

, Ki árulást vet, gyalázatot arat; kezemben gonoszságod' tanúja : azért javaslom, hagyd-el tüstént e' földet, 's rejtsd-el magad hazád' sziklahomályába, nehogy a' világosság elsötétedjék egy keresztény herczeg alávalóságán.

„Sennor! föl van fedezve minden, — monda a herczeg mellett álló Echacantareguy — de a tetőn embereink állanak; előbb boszú, ’s csak azután vissza Navarrába! “ Ezen szavaira előragadá gerelyét ’s azt egész erejével veté Henriquezre. De ez mindjárt meglátta az óriási vaszkot, és szemmel tartá minden mozdulatát, így könnyű vala neki most a villámként röpülő gerelyt pajzsával felfogni, mellynek az egy jó részét kitörte.

„Új árulás ! “ kiálta a ’ galliciai gróf a tetőn , ’s intésére katonáinak nyilai és szikláik omlottak a navarrai seregbe, melly nem tudván a ’ szorosúti őrség ’ föl váltását, menyköveknék nézte a fejére zugó veszélyt. Henriquez hirtelen megkanyarodék seregével, hogy ellenét még inkább a ’ sziklához szoríthassa. Garcias ’ haragja ön hasznát sem engedé látni, vakon rohant az e helyezetben győzhetetlen ellenségnek; de Echacantareguy, kiben a boszú ’ leghőbb vágya sem tudta előrelátását homályosítani, észrevevé hamar azon rést, mellyet Henriquez ’ kanyarodása a szikla és serege között hagyott, ’s épen olly hamar használá az alkalmat; urai, a grófok, mindig szokottak várnagyok ’ tanácsát sőt lépteit is követni, itt sem távoznak tőle, ’s néhány szolgál ’ intésére utána nyomultak, ’s az ellenségtől alig észrevétetve, ló ’ halálában vágattak-ki

a' veszedelemből. Henriquez Garciasal ez alatt összecsapott, a' navarrai lovasok nem valának képesek csak egy rohanást is kiáltani, felbon-
tatva soraik, magok sűrűn hullottak nyergeik-
ből, 's Garcias törekedései rendet tartani fog-
natlanok maradtak; 6magára már Henriquez kö-
zelíte, a' herceget elevenen elfogni szándékozó ;
ez védelemre készen állta, kevés ideig tartott
mindazonáltal viaskodások, mert Garcias sem ü-
gyességre, sem erőre nem mérközheték Henri-
quezzel, 's egy iszonyú csapás sisakjára úgy mcg-
szédíté őt, hogy kábultan esett-le lováról, és
elfogatók. Ezen eset véget vete a harcznak,
mind megadták magokat, 's Henriquez őket Gar-
ciasal együtt Raymund galliciai grófnak adta ál-
tal , maga pedig visszatért a' királyi hölgyekhez,
's másnap este szerencsésen elérték a' nagy se-
reg táborát.

XIV.

Alonzo tudósítva volt már Cid által a' történ-
tekről, 's eltökélé a' dologban bár minden vi-
gázattal , de minden keménységgel is Ítélni,
addig is megparancsolá, hogy Garcias, társaival
együtt, szoros őrizet alatt tartassék. Előbb egy
nagyobb fontosságú dolog volt elhatározandó; mit
kelljen t i. a' háború' folyamatára cselekedni.

Némellyek egyenesen le akarának Andalusiába ereszkedni, mások Valencia féld fordulni, a' többiek Estremadurába tenni által a háborút. Az első vakmerő lett volna, mert nagy vala még a szerecsen-hatalom Andalusiában, 's folyvást nevededett Afrikából, míg jobbról Estreinadura, balról Cuenca és Valencia felől veszélynek valónak kitéve a' sereg' oldalai, 's hátul a' morenai és toledói sieranoszok minden perczben fegyverhez nyúlhatnak. A' második terv, Valenciát elfoglalni, Cid' kedves, de most még általa is kivihetetlennek tartott gondolatja volt, leginkább Castilia' messzesége és az ellenséges Arragonia' közelléte miatt nem volt tanácsos, 's annál kevesebbé, mivel Murcia és Grenada felől a' sereg hátulról is megtámadható vala. A harmadik terv fogadtatott-el, mivel Estremadurában a' sereg' hazájához, és így segélyforrásaihoz közel lévén, szükségnek kevésbbé leszen kitéve, és az elment csak szemközt várhatók, az oldalt fekvő hegyeket egy kis sereg által őriztetvén. Don Alvaro hátrahagyatott a' hegyek' elfoglalására, a' sereg' többi része pedig Estremadurának vévé utát, miről a' Cordovában és Jaenben újra gyülekező mórok semmit sem tudtak. Alonzo, Cid, Henriquez, a' tolosai herczeg, és a' galliciai grófToledóba tértek a királyné és hercegekkel, hova Garcias is vitetett.

A' király' első dolga volt Toledóban ítéletet tartanig ez, saját elnöksége alatt, Castilia'nagyaiból állott, még maga Henriquez is csak mint vádló lépett-föl. Garcias előbozaték. Először is azon idegen állítatott vele szembe, ki árulását Henriqueznek fölfedezé. A' navarrai herczeg megösméré, hogy ezen ember szolgálatjában volt, de makacson tagadá minden állításait, és kifogásokat tön a' castilii törvényszék ellen, melly egy navarrai herczeget megítélni akar, 's illy alacson kalandorokat állít tanúul.

„Herczeg! — mondá nemességgel az idegen, — hogy alacson kalandor nem vagyok, tetteim mutatják, azokról ösmere engem Castilia' serege ; hogy hozzád szolgálatba állottam, csak árulásod' fölfedezése és a' vitéz dón Henriquez' megmentése végett történt, de családom' nevével bár milly gyülekezetben is dicsekedhetem, 's ha dón Henriquez akarja, bizonyosságot tehet e felől. Henriquezhez lépett a' tanú 's egy írást nyújta neki, ez olvasá.

, Barátom, vedd kézszerításomat. Lássátok Castilia' nagyai! ezen nemes honában a legnagyobbak közé tartozott, 's mondhatom Garciasnak, vére olly nemes, mint akárkié Navarrában ; és még is annyira lealázá őt barátsága irántam , hogy mind azt elfelejtve, ez árulónak szol-

gálatába lépett. Én magam állok jót minden szaváéit, mondá Henriquez.

„Te, ki magad is ösmeretlen vagy? “ kérdé megvetőleg Garcias.

„Jól van; kénytelen vagyok magamat fölfedezni. Olvasd tehát, király! S olvassátok Castilia nagyai ezen oklevelet. Alonzo felbontá az iratot, mellyet Henriquez egy szolgálja kezéből kivévön, neki általnyújtott.

„Föl, herczeg, föl királyi székemhez! — mondá az irás olvasása után Alonzo, Henriquez kezénél a királyi szék lépcsőin fölvezetve. — Tudjátok-meg országom nagyai: a bajnok Henriquez, a consuegrai diadal elhatározója, leányaim és hölgyem’ megmentője, ága egy királyi törzsöknek, melly ős időktől fogva uralkodott Ásiában, ’s onnan Európába általköltözvén, egy nagy királyságot alkota, vezére lévén egy szabad dicső nemzetnek; Henriquez’ atyja a magyarok királyi székén ült. Tiszteljétek őt, mint egy nagy király fiához illik. “

Zajos örömét jelenté a’ gyülekezet, melly alatt Henriquez viszont-köszönetét kifejezvé, leszállá a királyi székről, s egy levélkét hózva övéből elő, Garciasnak indúlt, ’s büszke méltósággal szóla hozzá:

„Magad akarád ösmerni vádolódat, szerencsétlen! a’ mit az ösmeretlen Henriquez elhall-

gathalott, azt a' magyar herczeg kénytelen kinyilatkoztatni. Ösmered ezen levelet ?“

Garcias elsápadt 's rövid ideig hallgata. , En én nem nem ösmerem! ' mondá végre, harag és ijedősben habozva.

„Ezen levél ön kézírása, 's egész tervét magában foglalja ; a' herczegnéket megtámadó csa-pat' elesett vezérénel találtuk, “ folytatá Henriquez.

A' kézirat megösmértetéek Garciasénak lenni 's minden okok bizonyossá tevék bűnét. Nem sokára nemes haraggal hirdető Alonzo az Ítéletet, mellyben őt és tanácsnokit nem csak az igazság, de a' politika is vezető. „Izenjétek-meg Navarra' királyának, hogy fia addig raaradand Castiliában fogva, míg Aíavát vissza adandja; 's életével adózik, ha országából csak egy ember törne is ellenségesen Castiliába. 'S most, senorok, a' komoly foglalatosság és büntetés után a' jutalomnak 's vígságnak adjunk helyet. Kövessetek engem. “

Az egész gyülekezet követé királyát, Garcias pedig a' burgosi várba vitették.

Fényes ünnepet ada hőseinek Alonzo , 's a' mór palota ismét termeibe fogadá Castilia' szí-nét j a' hölgyek' pompás öltözeteit csak ön szépségük múlá-fel, 's a' férfiak vetekedének velek fényben. Megjelent Alonzo is, hölgyét karján

vezetve, leányai követek, 's családjával a' thron' emelt helyet foglalá-el.

„Ösmeritek, sennorok! — kezd a' király, — régen már Henriquez' hősi érdemeit; tudjátok, hogy ő tette nagy részt a' consuegrai diadal' elhatározása által olly dicsővé jelen táborozásunkat, ösmeritek mától fogva fényes származását is s én azért elhatározám őt egyik leányom' kezével jutalmazni. — Ezzel Henriquezhez intézé szavait:— Herczeg, válassz! itt Uracca, örököse minden koronáimnak, ki által egyike léssesz Európa' legnagyobb fejedelmeinek ; itt Elvira és Thereza, kik nényöktől csak abban különböznek, hogy nem annyi országok' örökösei.“

, Kegyelmes király! — feleié Henriquez — érdemem felett van jutalmad. De bár milly dicső legyen Castilián uralkodni, bár milly szép is Uracca herczegné, engem más szerelem' rózsalánczai kötnek ; az első pillanattól imádom Therezát ; isteni szépségének szentelém minden tetteimet; add őt nekem nőül, királyom, és senki- nek sem irigylem Castiliát.

„Boldog leányom ! — mondá Alonzo — ki- nek szerelméért illy férfi veti-meg országaimat — 's áldva tévé Thereza'. kezét a' Henriquezébe. — Nemes herczeg, hősien állád-ki ezen próbát is. Ösmerera én Uracca és Elvira' leányaim' hajlandóságát is. Raymund! Galicia' grófja, vedd

rácá' kezét; és Raymund! tolosai gróf, ki Henriquez mellett, Gaston név alatt olly vitézül csatázott, legyen Elvira' férje. De a királyfinak királyi díj kell: Henriquez bírja tehát Gallicia' részét, melly a Minho és Duerro között fekszik, 's a' régi Lusitaniának egy tartománya volt.

„Köszönöm kegyelmedet, nagy király! — viszonzá Henriquez. — De a' királyfi is hozzon királyi hölgyének ajándékot, azért Castilia színe előtt esküszöm, menyekzöm előtt a hitetlenek' kárával még egyszer olly nagygyá teszem e' feles ajándékot.

„Éljen dón Henriquez! Éljen Magyarország' királyi hercege! “ kiálták örömtelve a' spanyolok. A' három boldog pár csak egymás karjai közt érzette az ünnep' dicsőségét ; 's a kerti magas píanok' és sűrű szykomorok' árnyai között nyomta Henriquez a szerelem első csókját mennyei szépségű jegyese viruló ajkaira. De a következő reggel már elszakasztá boldogságokat, mert Estremadura felé hívá a háború hőseit. Henriquez elvált a főseregtől, és magyaraival 's mind azokkal, kik ti; birodalmából származtak , kiket még ön költségein szerzett katonákkal bővített, éjszának a' Duerro felé fordult.

Estremadurában diadalról diadalra repültek donRuyDiaz de Vivar, vagy a'bős Cid vezérlése alatt Alonzo zászlói, s csak hamar a tartomány legnagyobb része hódolt a keresztény-kormány-nak. Badajozból futni kelle a mór királynak. Míg itt győzedelmeskedtek bajtársai, Henriquez Portugal mostani Beira nevű tartományában emelte Magyarország' lobogóját váratlan volt az itt lakó mó-roknak az ellenség, 's így könnyen elfoglalható a tartomány; csak a' Sierra de Estrella' mélyei-ben csoportoztak a mórok véres csatára ; de Hen-riquez kemény támadása egy perez alatt felza-varta rendeiket, és semmivé tette rövid véres liarcz után az ellent. Innen sok idegenek, főleg gascognei francziák által, kiket tetteinek híre csalt zászlai alá, megnőtt seregével tovább in-dult 's nem soká Coimbra' falai előtt állott; ezen nevezetes városnál tapasztala keményebb ellent-állást. Mohamed Drama Ben Koreisch mindent elkövetett e' várost nemzetének megtartani 's már félt Henriquez huzamosan tartandó vívástól, midőn a' városon átfolyó Mondego partján jár-ván Csabával — ez vala azon magyar nemes, ki Garcias árulását fölfedezte, — észrevevé, mi-ként a' mórok csak egy két sajkával őrzik e' fo-lyamot. Csaba legottan ajánlá magát, éjjel ma-

gyarjaival tömlőkön a városba úszni; mi végre tüstént már öltözetek osztatának-ki ezek között. Alig tűnék-föl a hold egy déli éjnek világosságával, legottan jelt ada Henriquez a várost két oldalról megtámadni; a csatazaj ezen vésszel fenyegtetett pontokra hívá az őrsereget, 's mintha az ég is segítené őt, egyszerre elborult, 's egy éjszaknyúgoti vihar járhatatlanná tette a Mondego' felduzzadt árjait; de félelem nélkül ereszkedék bele Csaba embereivel, 's rövid idő alatt tömlőiken a városba értek, mert a vihar 's a falak ellen törő hadi vész itt mindent messze űztek a partoktól. Legottan kiszállottak a magyarok, 's a folyóhoz legközelebb kapura rohantak. Ennek őrei, már öltözetű katonákat látván, inkább ügyeltek a külső ellenségre, midőn barátiaknak vélt szablyák ragadák-ki csalódásokból. Hirtelen leszaggató Csaba a kapu' zárait, Henriquez csapatjai az adott jelre berohanának, 's elfoglalták Coimbra. Kevés idő múlva a bájvidékű Cintra, és Portugál' későbbi fővárosa Lizbona is megnyitók kapuikat Árpád' diadalmas unokája előtt. Már az Alonzo által ajándékozott földhöz, melly a mostani Minho és Taz oz Montes tartományok, Henriquez fegyverével a mai Beirát és Estremadura' nagyobb részét is kapcsoló, híven esküjéhez, mellyet eljegyeztetésekor tőn. Ezen tartományok később Porto és Cale tengeri

városoktól, hol az idegen segédseregek partra szállani szoktak, Portugálnak neveztetett, és az Árpádok dicső nemzetségéből Henriquez' fia lett grófi névvel első fejedelme. A' következő béke megerősíté Henriquezet mind ezek' birókában, 's még Alonzo Manchával 's Estremadura' nagy részével neveié birodalmait. A' béke' ünnepe'n harmadszor boldogítá Toledo Henriquezet 's a' hármás menyekző ünnepe'n bár közös vala a boldogság, senki sem érzett annyi üdvességet, mint Henriquez és Thereza.

XVII.

A' két Cárion és Echacantareguy kiszabadulván a' velargonai völgyből, titkon és gyorsan utazák keresztül Castiliát, 's otthon navarrai váraikba rejték-el magokat Alonzo' boszúja 's a' világ' utálása elől. Echacantareguy hiába ingerlé urait a' boszúra, hatalmas pártolójok' elfogatása jobban megrémíték gyenge leikeiket, mintsem a' boszú' hő vágyát félelmök el ne nyomta volna. Ők, kik Gai cias' tanácsát vakon követve, elébb megkérték Cid' leányait, 's azután, hogy királyi rokonok' boszújának eleget tegyenek, a' temérdek kincseikkel meny ekzój ökre utazókat rablói módon megtámadták, azokat Henriquez

köl mindenektől megfosztandók ; kik később a' magyar herceget orgyilkolni törekedtek, 's végre Garcias Alonzo' országai és családja' veszedelmére árulásba bocsátkoztak, most, mint félénk állatai az éjszakának, homályba vonultak, örvendezve ha ottan békében maradhatnak. Echantareguy' minden unszolásai kevesek valának fölbátorításokra. Csodálatos vala látni előbb minden gonoszságra készségeket, 's most a' mély el-lankadást, mellyből még a' boszú' hatalmas vágya sem bírta leikeiket fölrázni ; de fogva volt Garcias, minden tetteik' vezére, nélküle ők csak mozdító erejüktől megfosztatott gépelyek voltak. Garcias' szándéka volt Navarrát nagyítani, ezért nőül akara egyet Alonzo' leányai közülj Cid hazafilag ellcnzé a' Castiliának ártalmas tervet, 's az semmivé lett. Most Navarra' érdekeivel akará Cidet összekötni, azért szerzé leányai' házasságát a' Carionokkal; de látván, hogy azok így Castiliához szegődnek, kényszerítő a' tanácsától vakon függőket ön jegyeseik' elrablására, hogy így Cid' leányait és temérdek kincseit hatalmába kerítvén, a' bús atyát tervei' előmozdítására szoríthassa. A' Carionok hazafiságból is vitték a' gonoszságot véghez, mint hitték, Navarra' javára ; annál inkább, mert Garcias azt hazudta, hogy Cid adott szavát megtörvén, leányait másokkal tartandó mennyekzöre viteti Burgosba.

„lói van tehát, sennorok ! — mondd egykor az urdazi várnagy, látván biztatásai fogatlan-ságát. — Ha uraim eltűrik a gyalázatot, elválasztom ügyemet az Övéktől mert ereimben hevesebb az eszkualdunak vér, mintsem hogy legkisebb cseppje is véres boszút ne forralna. “ — Magosra emelve gyilkát: „Ezen vasat Navarra szikláiin köszörültem, de azon szikláknál keményebb szándékom, ’s e törnél élesebb gyűlölségem.“

„S hol reményied őt elérni, táborá közepében, vagy Toledo királyi lakában ?” kérdé Miguel.

„Egy jó döfés mindenütt halálos ; de táborában ’s Toledóban, hol minden ösmer, nem fogom őt fölkeresni ; majd más helyre hozza őt a boszú angyala, s addig mintegy halálos gondolat, fogom lépteit őrzeni. Isten veletek, engem vagy soha, vagy Henriquez véréből ázottan láttok-meg.” Ezzel ment, s urai, bár újabb bajtól féltek, nem merek tartóztatni. Echacantareguy forró navarrai vére, mint maga mondá, boszú után kiáltott ; ő Henriquez ellen már urdazi meggyaláztatása óta véres gyűlölséget táplált, mit a több megrontolt boszú-tervek még inkább neveltek ; azon emberek száma közé tartozott, kiknél a szándék megsemmisítése csak nagyobb inger a kivitelre. Ő addig meggyalá-

zottnak véle magát, míg szégyenét ellene' vére-
vel le nem mossa. Zabolátlan szenvedélyei mint
egy örültté tevék őt, 's jelenje csak a' boszú'
gondolatja, 's jövődjéje a' boszú' reménye volt.
E' fölött nagy hazafiség lakott keblében, 's tud-
tál, hogy Henriquez, valamint oka Garcias' fog-
ságának, úgy nagy gátja a' herczeg' Navarra na-
gyítására irányzó terveinek; el akará tehát nem
csak maga, de honja' ellenét is irtani.

XVIII.

Henriquez' grófságának Guimaraens leve fő-
városa. Egy őszi nap' délestén pompásan vala a'
város kiékesítve; az útezákat lombok és virágok
fedék, tarka szőnyegek függöttek az ablakokból,,
míg a' kapukon, tornyokon és házfedelekcn zász-
lók lobogtak az ország' színeivel; a' lakosok ün-
nepiesen öltözve tolongának számtalan idegenek-
kel egyesesen, kiket az ifjú fejdelem-pár' látása
csalt Guimaraensbe; mert ma váratott Henriquez
Therezával fővárosában. Egy zarándok, kopott
öltözetben, láthatólag fáradtan botjára támasz-
kodva, szólíta-meg egy külsejére nézve nagyobb
tekintetű polgárt: „Sennor! én messze földről
jöttem látni azt, ki, reményiem, hazámat is ki-
szabadítja a' hitetlenek' kezéből'”

, Jámbor zarándok — felelé ez — honnan vezérel útag ? ‘

„Algarvéből szent Jakab sírjához — monda a’ zarándok — ’s most vitéz grófokat akarom látni; mutass egy alkalmas helyet nekem szegény utazónak. “

, Állj e’ köre házam előtt, itt csak két lépésnyire megy-el dón Henriquez A’ zarándok elfoglalá a’ helyet, ’s azon perczben a’ harangok’ megkondulása ’s a’ nép’ örömjaja jelenték Henriquez ’s neje’ megérkezését. A’ mindig nevekedő „éljen!“ kiáltások hirdetőik közelítését, ’s a’ zarándok meredten feszítő szemét azon pontra, hol Henriquez legelőbb szemébe tűnő vala. Közvetetten a’ gróf előtt lovakok jövőnek szabadon tartani az utat; Henriquez hölgyével gyalog ment, részint a’ szorongás miatt, részint hogy népének magát közelebből mutathassa. Alig érkezett a’ zarándok’ közelébe, ez tüstént elhagyá helyét, ’s térdeire vető magát a’ gróf előtt. „Irgalom, nemes gróf, irgalom nekem és hazámnak ! “ kiáltá könyörgő hangon.

,’S miféle irgalmat kérsz tőlem, jámbor zarándok ? ‘ kérdé Henriquez nyájasan.

„A’ boszú’ irgalmát! “ dörgő a hirtelen föl-emelkedett zarándok, ’s épen olly sebességgel emelő ruhájából kirántott törét a’ gróf ellen, őt bizonyosan átdöfendő, ha Csaba, most már co-

imbrai kormányozó, kit a' menetel' háborításu fölbozantott, a' zarándokot vizsgálván, nem lehet volna azt Echacantareguyhoz hasonlónak ; azért vigyáza mozdulatira, és mihelyt a gyilkot emelni látta, tüstént megragadó karját, mire többen összerohanván, az orgyilkos első haragjok' áldozatja lett; összeszabdalt testében alig lehet megösmerni Echacantareguyt.

Ezen eset volt az utolsó szerencsétlenség Henriquezre, ő sokáig kormányozó országát, 's élt boldogul bájos Therezójával, kit maga is lovagilag, okleveleiben, legszebb és legkedvesebb feleségének nevez. Már fia, Alonzo Henriquez, királya lett Portugálnak, 's így jutottak Árpád' maradéki ezen szép ország' királyi székére.

GAAF..

J E G Y Z E S E K .

Mór (maurus , s z e r e s s e n (saracenus. nevek alatt a' Spanyolországot meghódító arabok és afrikai maurok . nem , mint ma hibásan szokás , Afrika' fekete lakói értetnek. — B a b i e k a neve Cid'hires lovának, és Co' a d a kardjának. — V a s z k é s E s z k u a l d u n a k neve azon népnek, melly a' navarrai királyságot, és a' vaszk tartományokat (Alavát, Biscayát és Guipozcoát lakja. — A l h a m b r a , Granadában , A l c a z a r , Malagában fényes palotáik a' hajdani mór-királyoknak. — S i e r r a spanyolul hegysort jelent , S i e r r a n o w hegyi lakót.

AZ ELJEGYZETT

Te, ki látva könnyeim',
Oly sötét, oly bús valál',
Volna szíved, gyászos éj',
Most reám mosolyganál;
Boldogságom' érzeződ',
'S áldanád a végzetet',
Mert örökre bírom én
A' kiért e' szív epedt.

Lámpaként méggyújtanád
Tündöklő szép holdadat',
Csillagidnak ezrede
Ekesítné arczodal':
Hogy ragyogjon föld 's egek
A' szjrcncse' ünnepén',
A' midőn boldog levék
Gyászod' régi áisa én.

De te , mint a' néma sír ,
Szívtelen vagy , és hideg ,
Képed zordon , elborult .
Kebled puszta , rengeteg ;
Víg barátod , vagy komor,
Arczod egyképen setét ; —
Szánlak , hogy nem értheted
E' szív' égi érzetét !

BAJZA.

SZORGALMAS IRÓ

Tárva könyv előttem ,
Könyvben énekek ,
Készen áll a' toll is
'S tiszta szép iverk.

Nincs időm olvasni,
írni sem tudok ,
Isten hozzád , ív te !
Es ti szép dalok !

Ablakhoz kell mennem
'S áttekintenem ,
Túl olt szép leány van ,
'S két hamiska szem. **GARAT.**

A BUJDOSÓ

Erkölc s kötőit hazádhoz ,
Balsorsod üldöz-cl ,
Szegény fiú! hová mégy
Honod' ledőlivel ?
Mi boldogabb ! ha elhalsz
Rontó csaták között ,
Most hála 's üdv lebegne
Csendes porod fölött.

Hazád szivedbe oltá
Fiúi érzetet,
Szeretni ot az édest ,
'S a' drága nemzetet;
'S im nincs mihez lobogni
Kebled' hő lánginak ,
Nincs hon , mi nek virulni
Korod' viráginak.

Csendes , de mély a' bánat ,
Melly szivedben tenyész ,
Szent tárgyaid' lelüntén ,
Jó hontalán vitéz!
Mint üstökös' futása
'S pusztába kelt szelek ,
Olly kétes , árva sorsod :
Együtt bolyongsz velek.

Virág megél az égnek
Hüscbb füvalmin ,
Madar talál virulmányt
Tengervidéken is ;
Polgárnak egy hazája ,
Miként egy istene ,
Ott fcjlik , ott virágzik
Erőben szelleme.

Nélküle nincs iránya ,
Reménye nem virul ;
Törvénye és hazája
Után sírjába hull.
Kebledbe' mindig ébren
E' gyász emlékezet ,
Ez vérzi , ez repeszi
Örökre szivedet.

ERDELYI JAKOS.

HŰSÉG

A' leányka ..mint madár,
Repkedő és csapodár ;
Minden ifjabb pillantása
Egy hívének buktatása.
A' leányka lenge nád,
Hajlik tőled és hozzád ;
Szellő hajtja jobbra balra,
Majd keletre , majd nyugotra :
Keblet minden szépre tárj ,
De leánytól jót ne várj !

, Melly gyönyört az óra ad .
Úgy tekintsd mint rózsafát ,
Mellynek kurta ifjúsága ,
Hervadandó szép virága.
A leányka gyenge ág ,
De szerelme szép virág .
Szedd szeliden a' virágot,
Meg ne sértsd a' gyenge égőt
'S melly gyönyört az óra ad ,
Vedd 's Löszönl-d-el poharát.

Mit sovárgasz ? mit tünődnél
Hossza -hűség lángirúl ?
Meg a' nap sem hű az éghez ;
Majd derül , majd elborul.
A' böid, bár szelíd világa ,
Csak múló kéj' csalfa lánga ;
Fogy 's lelik , mint kedve jó :
Hű leánykák' képe ő.

A' hitetlen oldalcsont
Már sok férfit törbe vont.
Bár szerelmed tisztán ég
'S végbetetlen mint az ég,
Zálogál add szívedet ,
E legdrágább kincsedet;
Vagy megvetve , vagy csalatva ,
Így is úgy is megromolva ,
Veszteséged bármi nagy ,
Gúny 's nevetség' tárgya vagy.

Elj azért a' gyors idővel,
Ne törődjél a' hűséggel .-
Kölcsön esik , ha te csalsz.
Megcsaltak már értté százszor ,
Azt gondold, most rajtad a' sor :
A' csalásban meg nem halsz.

Es ha még is tévelyedve ,
Jó tanácsot elfeledve ,
Fenn akadnál, 's lányi jóság ,
Vélt erény és ártatlanság,

Könnű , mívelt, vidor elme ,
'S a' szerencse' dús kegyelme ,
'S csókkal esküdött
Tiszta sacrelem ,
Könybe gyöngyözött
Játszi barna szem ,
Es haj , mint az *éj* ,
Váll, kar , mint a' hó,
Mint megannyi kéj ,
Esz- cs szívfogó ,
Mebúvóitek , 's neki szánva
Kész lennél e' nagy mondásra .
Holtodiglan , holtomiglan —
Térj eszedre ! féld a' szégyent ,
Mondd helyébe . „holnapiglan ! “
Es ne tívánj lehetetlent,
Mert, akarja bár szívében ,
Más van írva sors' könyvében —
A' leány hA nem lehet
Férficsontból vétetett.

A HONTALAN

Jarallan utakou ki jarsz .
'S keblet viharra vészre társz ,
Örömtől idegen ,
Ki vagy , te bánat' embere ,
Mi sorsnak üldöz fegyvere ,
Hogy bolygsar vad béréseken ?

„Hagyj bolyganom vad bérczeken ,
Hagyd dűlni a' véaszt keblemen ,
En bujdosó vagyok ;
tömltlenb e' sziv itt balúl ,
Zajosb a' vész , melly benne dűl ,
Fájdalraim olly nagyók.”

Tán dús valál és kincsedet
Elvette ádáaz végzeted ,
'S most inség szomorít?
„Dúa voltam 's dűsnek lenni jó ,
'S inségem most olly sziv-ható ,
De ez nem tántorít.”

Két név előtted szent talán :
A hű barát és hű leány ,
És ők elhagytanak ?
„Pártos barátság, szerelem
Földön legkínzóbb gyötrelem ,
Ok híven hallanak.”

Kihallak ők ? tán gyermeked
Szép hölgyed , minden örömed ,
Emésztő sírba szállt ?
„Mind sírban a' mit szerelék ,
De a' szív mély 's nagy menedék ,
Elnyögte a halált.

Te túrsz , bár kínod súlya nagy ,
Tán a becsület rabja vagy ,
S neved gyalázva volt ?
„Gyalázva minden czímerem ,
De azt hazámért szenvedem ,
'S ez rajtam drága folt.”

Hah számkivetve vagy tehát
'S mellyért vértettéi , ön hazád
Sújt kérlelhetlennel.
„A számiizötnok honja van ,
'S bár szenved ő 's boldogtalan .
A' nemzet él 's derűi.

A' nemzet, mellyhez tartósam ,
Kiirtva , 's vérbe fült liazám
Többé fel nem virul :
Engem millióknak veszte nyom ,
Egy nép' halálát hordozom
Keblemben ostorul.“

VOROSMART V.

BIZTATÁS.

Légy vidám , örülj napodnak ,
Melly borús egedre száll;
Mert az élet kurta pálya,
Bölcs , ki azt vigadva járja ,
Nem busong , nem sirdogál.

Félre hát a' bánatokkal ,
Játszi kedvnek adj helyet ,
Szedd-le életed' virágít,
Hintsd-be véle
pusztságít,
igy virúl-lol édened.

Vétek ön magát epesztni ,
Bút ölelni kábaság ;
Megragadni a' vigalmat,
Túrni a' nyomó hatalmat ,
Ezt javallja a' világ.

BÚSTAVI.

TÉL ÉS TAVASZ

időn először látam őt,
Kinn hó borító a tetőt:
De bennem ekkor nyílt vala
Legszebb tavasznak hajnala ,
Midőn először láttam őt.

Hogy most utolszor látom őt,
Tavasz vidítja a mezőt,
De szívem mély gyötrolminél
Haldoklik minden , a mi él.
Hogy most utolszor látom őt.
Ha majd többé nem látom őt ,
Virág borítja a' mezőt,
Csermely 's madárbang
zengenek,
Erdők , völgyek zöldellenek ;
De rám nem fénylik bájsngár .
Sötét balomnak éje zár,
Ha majd többé nem látom őt.

DAJZA.

HONVAGY.

Nem itt születtem én ,
E nyugti ég alatt :
De szép folyók felett .
Hol kél a támadat.

Epedre gondolok
Túl a' nagy ormokon ,
Mert ott virul nekem
A' szívimádba hon.

Kehiemben ott fogant
A' szív , az érzélem ,
'S szívembe lángolón
Az első szerelem.

Ott jó fiú vagyok ,
Itt vándor 's jövevény ,
Itt csak sóhajtozom ,
De ott reméltem én.

A' szív ilt nem szeret
Erzelme' lángival ,
A' szó nem úgy esik ,
Nem úgy vidít a' dal.

Kelet' sng'riban
Lángol-fél a remény .
Oh arra nyíl karom ,
Mert ott születtem én.

ERDÍ.YI JÁNOS.

SZEN I HELY .

Allj-mEg , utas ! szent hely , hova léptél , e viruló föld
Itt a' pázsiton egy harna leányka pihent.
Itt voltak piczi lábai , ott tele karjai , és itt
Lágy szél játszadózék szög haja' fűrtéivel.
Ő maga elment már; de örökké szent legyen e' hely
Hitlen lábakkal nem szabad érní nyomát.

GABAV.

KEMENY SIMON.

I. A' KEM.

Gyilkos haraggal tört utat
'S fut lesbe csalt Hunyad;
De társa vesztett harcmezőn
A püspök elmaradt.

Erdélynek, oh Maros! vized
Gonosz vendéget hoz ,
Szent-Imre lejtős oldalán
Mézét bég sátoroz.

'S Mézét bég' szörnyű sátorát
Nem ékesíti hold:
Ormán a' püspök' szent feje
'S egy véres dárda volt.

Körűie tenger zagyva nép,
Szilaj gyönyör szivén;
De benn tanács ül, a magyar
Romlását esküven.

végzésök: „Essék Hunyadi!
'S Erdély utána kél
Erdély lesz megdőlt nagy fián
A vérző szemfedél.

Öt ezren, ismert bajnokok,
Csak rá vadászszanak:
Mióta harcz van, illy nemes
Vadat nem fogtanak.

Jutalmok, halva török üdv,
És húri-lakta menny;
De élve Erdély' kincsei
'S hír minden nyelveken.

'S idézve szög Hafiz belép,
Halvány beteg legény,
Levert ifjúság bágyadoz
Meghajlott természetén.

Fölnéz; de gyorsan elhaló
Szemlángja tétováz:
Boldogtalant olly annyira
Kínozza testi láz.

Majd szólni kezd 's így rebegi
Fáradtan szózatit:
„Kívántad, oh kegyelmes úr!
Leírnom Hunyadit?

Leírom öt 's a' gyermek ig
Rá ismer szóm után:
Rab voltam nála évekig,
Szolgáltam udvarán."

'S lefesti arczát, termetét
És szürke ménlovát,
Mellyen vezérli hadait
Véren, halálon át;

A' fegyvert, mellyel karja sújt,
A' hollót paizsán
'S mind, a' mi rajta feltűnik,
Rettentő a' csatán.

De nem csak arczát, természet,
De nem csak ménlovát,
Lángszózatokkal írja le
A ritka hőst magát:

Villám gyanánt mint terjed el
Nagy lelke táborán,
Mint jár előtte rettenet,
Pusztulás nyomdokán.

Szemének harczi őrtüzén
Mint gyulnak ezerek,
Ha szól, szívrázó hangjain
Mint éled a' sereg.

Majd fővezér, majd közvitéz,
Rengetve buzogányt,
Mint öldököl, mint veszi el,
Kiket halálra szánt;

A' nemzet mint lesz általa
Egy szívvé, nagy 's merész,
Melly a' csatákra feldobog,
Melly élni halni kész.

'S megy, mint lerontó zivatar,
A' kis de bátor had,
Közöttük a' harcz' istene,
'S ez isten ő, Hunyad!

'S a' mint Hafiz így közre szól
'S mind inkább lángba jó,
Feléled elhalt ízein
A' véle szült erő.

Kinyúlnak izmos tagjai
A' hallgatók felett,
'S betölti szálás termete
A' sátorszegletet.

Harsogva zeng, mint hadi kürt,
A' szózat ajkirúl;
Szemében rémvilág lobog,
Es arcza felpirúl.

De mind, ki látta Hunyadit
Dúló hadrend előtt,
Döbbenve ismer rá: Hafiz
Olly hun rajzolta őt.

'S Mézét bég sápadt mint halál,
Merően néz töröl j
'S egy bátor arcot nem talál
Olly sok vitéz közöl!

Majd kór Hafiz felé lövel
Gyanús pillantatot;
De ő a' nagy sereg között
Többé nem láttatott:

A' hegytetőre vágya fel
Enyh 's tiszta lég után.
Felment 's fej nélkül ott leiék
JöVŐ nap' hajnalán.

Őt vélte mindenik; de ő
Nem volt a' fejtelen;
Utána csúszván Ali Kurd
Rá ismert egy jelen.

És Kurdot ő gyilkolta meg,
Kurd a' vérfedte holt:
Az ál Hafiz, magyar fiú,
Hunyadnak kéme volt.

II. KEMENY' HAZA.

Melly ritka szerencse,
Melly isteni kéz,
Áldott meg örömmel,
Oh ifjú vitéz!
Tisztelve dicsőnek
Ismére hazád
'S most Ós lakod éden,
Melly kéjeket ad.
Tündökletes arczczal
Szép hölgy jön eléd,
És hoz puha karján
Egy kis csemetét.
A' nő maga gyöngyház,
És gyöngy a' fiú.
Boldog szerelemnek
Milly szép koszorú!
„Nem hal ki tehát
A' bajnokok' ága,
Bár harcz' mezején
Elhulla virága,
Sok hősi Kemény.
Irtózatosan
Fenn tartja magát

Új sarjaibanA' régi család.
Illy érzelem' árja fogadja Keményt,
A' harczokon honnit, a' bonn jövevényt
'S keblére, csatái' sebeinek írúl,
Hölgyével egy ég' magas üdve borul.
Es csendes a' ház, az örömteli lak,
Távolba nem érik a' harczy nyilak;
Köszirtok' örök tövü szálainál,
Elzárva, fedezve , magányosan áll.
Mormolva köszönti a' bérezi sió,
Zúgása szelíd nyugalomra hívó,
'S míg rengetegin zivatar rohan át,
Rá védve tekint le az agg Retyezát.
'S Ó ott a' gyönyör' teli kútfejinél
Mint férj 's atya mennyire boldogan él!
Mért még is az arezon e' néma ború ,
Felhői között mire érik a' bú?
Lelkére mi rémietek' árnya vonúl,
Hogy felriad álmai' karjaibúl ?
Mért hölgye' szelíd Ölelése helyett
Nyújt durva vitéznek orozva kezét,
'S hozzája titokteli éjfeleken
Véralku felett tanakodni megyen ?
Oh szent haza ! értted ez aggodalom,
Melly nem hagy örülni a' szűz karokon
Értted az égiek' asztalítól,
Hol szüntelen örömek' éneke szól,

Szent isten' imádatos arca elől,
Bár ülne sugarai' jobbjá felől,
Fölkelve a' honfi 's dicső nevedért
Eljőne csatáidon ontani vért.
'S esküdve az alku az égbe megyen:
Nagy Hunyadi bajnoki czímeiben
Fog küzdve kiállani a' síkra Kemény
'S vagy győzni vagy esni a' hír' mezején!

III. AZ ÚTKÖZET.

Ompolynak árjai vérben hempelygenek,
Csatázva partjain húzódik két sereg.
Egyik hazát hagyott, hogy dúljon idegent,
Másik belföldi had 's csatái' tárgya szent.
Eljöttek oldani rablánczra vert rokont,
Szivőkben a' boszút hordván 's a' drága hont.
'S tovább tovább megyen téren tetőn a' had,
Holtakkal hintve a' virító tájakat.
Leggyilkolóbb csata az Örön menydörög;
Ott egy zászló körül küzd számtalan török.
A' hollós pajzsu hős szemközt 's székelfiak ;
'S vad ellenségeik sok ezren hullanak ;

De új ezer fedi a' véres harcshelyet,
'S tovább tovább dühöng az ádáz ütközet —

Most egy merész lovag tajtékzó paripán,
Száguld a' hős felé, átkot 's dühöt fuván:
„így, gyilkos Hunyadi, nyitom meg szívedet
Miattad ősz apám a' varjak' étke lett“
'S egyszersmind elrepül a' dárda kéziből:
A' hős jobban talált 's ő szörnyet halva dől.
Majd jó egy óriás, hálálfej czimere,
Jelűi, hogy halni kész, ha nem győz fegyvere.
Hogy nem csak nézni jött, kitűnik termetén:
Borzasztó látni őt a' vértől feketén.
'S nem szól, de buzogányt forgat halálosan:
'S a' hollós hős előtt két bajnok ölve van.
Már fennyen cseng vasa a' hollós paizson
'S örömsivalkodás zeng a' vad ajkakon.
De visszavág a' hős 's a' szörnyű fej lehull;
Rémítve görg alá az Órhegy' ormiról.
'S ismét egy új vitéz 's ismét egy új halál:
A' hollós vértü hős párjára nem talál.

'S a' mint tovább tovább zajong az ütközet
'S mind inkább hull a nép az őri hegy felett,
ím újra sor nyilik, 's szép mint a' nap' fia,
Előszaguld hévén egy ifjú dalia.
Bámulva néz körűi, a hős előtt megáll
'S kezében meghajol a' zászlós kopjaszál.

„’S régóta — így beszél — kereslek, oh Hunyad,
Jó sorsom engedi meglátnom arczodat,
’S látom véres kezed munkáit: iszonyúk!
Tanúim, hogy te vagy, ’s hogy a hír nem hazug.
De hogy nem rettegem kezedtől a halált:
ím vedd ’s ha úgy lehet kerüld e kopjaszált“
’S egyszersmind neki hajt a’ két hős könnyedén:
A’ hollós hős alatt átszúrva dől a’ mén;
De Ferhád elesik, szivében kelevész,
’S fölötte áll setét pajzsával a vitéz,
’S szól: „Hős fiú, korán enyészik életed.
Mondd meg, kinek hagyod át adnom fegyvered ? “
Ferahád nem válaszol, de szól hörögve még:
„Mézét bég, jó apám! intettél, nem hívék.
Eljöttem vakmerő meglátni Hunyadit:
’S többénem látom, ah honom’ határait ‘ ‘
’S Mézét bég ott leli lélektelen fiát
’S keblén kétség’ésés’ lángtöre nyilai át;
De hősileg felejt fájdalmat és halált;
Buzdítva vág elé ’s harsogva felkiált;
„Most, most van alkalom Hunyadra rontanunk.
Erdély mienk, ma van a’ legdicsebb napunk.
Most, rajta osmanok! fel zászlót ’s kardokat,
Halállal en fiam dicsőén tárt utat! “
így szól ’s fél százezer ordít ’s rohan vele,
A’ székel fut, kevés, kit kard nem sujta le.
’S vérében ott a’ hős a hollós pajzs alatt,
Aján ’s szivén haza a’ végső gondolat.

'S Mézét bég felkiált: „Mienk a diadal!
Erdélynek napja huny Hunyad' csatáival.”

'S már indul végzeni a meghajolt csatát,
'S szaguldva vezeti vérszomjuzó hadát.
Már szerteszt rabol 's pusztít török, tatár,
'S csak egy magyar had áll, melly még csatára vár.
De ez bizton halad, nem enged semmi tért,
'S fenn zengi: Hunyadi! 's mindnyájan **Hunyadért!**
'S Hunyadra csak hamar ráismer a' török;
A' merre kardja vág, szózatja menydörög.
Mint villám terjed el nagy lelke táborán :
Előtte rettenet, halál van nyomdokán.
'S dicsőén győzni száll a' kis de bátor had,
Velők harcz' istene 's ez isten ő, Hunyad!
Mézét bég véresen borítja a' mezőt,
Fiával itt talált nem díszes temetőt.
Gyérülten omlanak vert hatvan ezrei :
Őket téren tetőn magyar had kergeti.
De ott fekszik Kemény a' hollós vért alatt;
E nagy dicső napért ő volt az áldozat.

IV. A SÍR.

Elmúlt a' harcz, a' hon szakad;
Sírjában a' hús ott szunyád
Az ádáz nap után.
Felette ifjú hölgye van
Setet hajának gyásziban,
Olly szép, olly halovány.

Fájdalma szókra nem fakad :
Tör benne minden gondolat,
Az érzemény halál.
Bújával semmi fel nem ér,
Csak a' mi nincs, a' vesztett férj
A' por lakóinál.

Elmúlt a' liarcz, a' hon szabad :
Vezéri díszében Hunyad,
Es bajnok társai
A' sírhoz jönnek komoran,
A' harcz' setét ruháiban
Vég búcsút mondani.

„Helyettem, oh nemes barát,
Elestél 's mentve lön hazád.
Dicsön és szabadon,

Ha él, virágzik nemzeted,
Az véren váltott érdemed:
Örök hír hamvodon!

Tedd ím vezéri díszemet,
Mellyet jelessé tőn kezed,
Vedd esküm zálogul,
Hogy e' hon és e' nemzetért
Ontok pogányban annyit vért,
Míg holda elborul

Szólt s minden szónak hangiban
Törökjaj s harcz' dörgése van
'S nem gyáva fájdalom.
Majd meghajolt a sír fölé,
A zászlót, pajzsot féltévé
'S kidiszlett a halom.

Utána mind a' bajnokok
Lerakják sorra paizsok'
'S kél zordon ravatal,
Setét kopjákkal lobogó,
Tört fegyvereknek villogó
Rémes pompáival.

'S miként jött, vissza komorul
Húzódik a' had 's elvonul
A mélyebb gyász elől:

A bús hölgy még ott térdepel,
Őt semmi zaj nem kelti fel
Nehéz gyötrelmiből.

„Dicső volt ő hajh! ’s oda van!
Olly ifjú még, most szóttalan,
Olly hű volt, most hideg.”
Ez a’ mit a’ hölgy nem feled,
Ez, a’ mit vissza nem vehet,
’S fájdalma rengeteg.

Ott csügg a síron egyedül
Gyász-fűzként, mellynek mélyen ül
A’ földben gyökere.
Ott hullnak néma könnyei,
’S szívét mind inkább vérezi
A’ gyilkoló csere.

Eltolóit a’ harcz, a’ hon szabad
’S kiket bilincsre vert a’ had,
Veszendő honiak,
Nő, gyermek, ifjú ’s agg öreg,
Egy tízezernyi nagy sereg,
Most vissza szállanak.

Kiket barátság, szerelem
Kötött ’s ért kínos gyöttelelem,
Kétszerte kedvesek,

Most újra egymást ölelik,
Egymásnak arczán könnyeik
Ragyogva ömlenek.

'S Erdélynek völgyén, halmain,
A' tízezernek ajkain
Felzeng a' háladal.
Fel a' magas mennyekre hat,
Betölti a' mély sírokat
Megrázó hangival.

„Igen ! mindünkért halt meg ő! ”
Szól illetődve most a nő
'S a' sirról felriad:
„Örüljön a' ki mentve lön,
Áldás a' sírban pihenőn :
Erdély megint szabad.

Ne lássa senki gyászomon,
Midőn derűre vált a' hon,
Hogy még van fájdalom:
De titkon én e gyászomat,
Míg fájdalomtól megszakad,
Szívemben hordozom.”

VOROSMARTY.

A BUSONGOHOZ,

Lyány , midőn a' biborég' öléből
Harmtozva rózsacsepp omol ,
Földerülsz-e bánatod' ködéből ,
Melly szivedben éj gyanánt bonol :
'S nap ba föltűnt, nap lia délre szállá ,
Csendesül-e kínjaid' dagálya ?

Vagy midőn e bú' örök tanyáján
Minden enyhe nyugalomra dül ,
Es az alkonyat' szelíd homllyán
Csillagok' szerelmi fénye ül s
nyúl-e föl bús szived' fátyolára
Eoldogító hit reménysugára ?

Hogyha nyUjt vigasztalást szivednek ,
Osztva tudni kínodat velem ,
'S mint fonnyasztja szenvedő hívednek
Eleiét a' titkos érzelem,
Tudjad .égő volkán 's tfizmederben
Nincs cmésztőbb láng, mint e' kebelben,

Engem a' kín 'a veszteségi
érzet
Martalékul eljegyezve tart;
A' keljeitől , melly csak érted
égett ,
Messze távozott a békepárt;
S szívem, a mióta vésze hány vet,
Kéjt nem ismer, csak dülő keservet.

AZ U I A S .

Messze vándorútra
Rég kiköltözém ,
Napjaim haladtak ,
Nem haladtam én.
Szívem' szép hazája
Még közel virul ,
Fellegek köszöntnek
liátliatírúl.

Ah ki honja földén
Mindent elhagyott,
Terhes annak útja,
Nem lép az nagyot;
Lassan megy ,
megállong ,
Vissza vissza néz
Zeng e még felé szó ?
Int e búcsukéz ?

D A J Z A .

AZ IDEAL.

Örömré lát a' szcielem' sugara ,
Örömré int, de búra hamvad-El ,
Nagy éj borúját vonja-fel magára ,
Alig ragyogva hajnal' fényivel.
Hajh engem is már éltem' reggelében
Az égi háj' karával átölelt ,
'S előttem a lét üdvességre kelt,
Festvén jövőmet ál remény' kecsével.
A képzelődés' áhrraad - alkonyában
Gondoltam én egy égi ideált ,
Az földi tájon nem lakott hónában ,
Vágyim felett miként egy isten állt;
Örök mosoly szólt ajka' hajnaláról ,
A' rény derité arcza' tavaszát ,
'S míg édes álmok' éje folyt hajáról ,
Szemét a' napnak fénye lengte át.

En kába ésszel hittem a' reménynek ,
Imádtam és üldöztem vágyamat,
Es lantomon majd lágyan folyt az ének .
Majd fergetegként lángja elragadt;

Kerestem őt a földnek tájain ,
KERSEM téli kelti lett a szín ,
Elváltozott a természet, 's felette
Zúgott a vész, a földet lió temette :
De égtem én szerelmem' lángiban,
Míg végre feltűnt nékem is sitgára ,
A' mellyre szívem rég epedve vára,
Egy hölgy az isten-szépség' hajiban ,
Egebb az égnél lángja kék szemének ,
Tündér haaitá ajka' hajnalát ,
Arczán a' rózsák nem-mulón kelének ,
Csókját üdvesség' bája égte át.

Láttam 's imádtam ; szívem' dobbanása
Csak érte volt 's minden fohász övé.
De hajh a' kék is ön kezével ássa
Sírját, 's reá kin' fátyolát **szövi**;
Más birta őt, kit lángolón szerettem ,
Kín lett az éj , kín lett a nap felettem,
Vad fájdalommá vált az ijti lét.
Nem élek én , ah nem ! csak halni késem ,
Mert álmaimban szörnyű szenvedésim
Úzik lelkem' halálos szenderét.
Bár kint és üdvet gyilkoló karával
Temetne engem mélyen a' halál,
Zugván felettem fergeleg-dalával —
A' hűk' szerelme nyugtot itt talál! —
'S bor tna-el szundién, ej' homálya.
Mert néma csendes a' túlieti pálya.

GAAL.

KIS LEANY DALA,

Hogyha házasodni mégy ,
Kérlek , nagy leányt ne végy ;
Mert a' roszból , mond a pap ,
A' nagyobb a' gonoszabb.
Yégy vigat, ne szomorút,
Es ne olytat, a ki rít;
Mert ha rút lesz , jaj neked!
Nem sokára megveted.

Barna , karcsú , szép legény !
Halok érted 's élek én.
Orczám piros mint az cg ,
Szemem kökényszínű kék ,
Bánatot , bűt megvetek ,
Víg vagyok és nevelek;
Ismered rég szívemet,
Végy kicsinkét engemet;
Meg nem bánod , szép legény ,
Holtomig szeretlek én.

BAJZA.

CSERNEVÁR

Csesznek! jártam várad' omladékin ,
'S a hajdankor éj jeles vidékin
Elmerültek forró képzetim ,
'S bár elhúnya nagyléted' sugara ,
Melly fényt Hin'ett egykor E' hazára ,
Vesztét nem siratták könnyeim.

A' háromszínt láttam fennlohogni ,
H5si serget méneken röhögni,
Melly királyért és honért vívott;
Visszatértek fényes győzelemmel ,
A' falak közt vigalom-moraj kel ,
De vigadni lelkem nem tudott.

Mert míg a nép, a völgyek' lakója ,
Büszke tornyod' vérkeztt rakója !
Könnyet Önt, ha feltekint reád
Veszted nem sért, zsarnokok' tanyája!
Nem nagyléted' szivárvány-sugára
Melly hozzám könyzáporon hat át.

SZEKAUS.

V A D .

S o k a t s z e r e t t e m ,
O vádoltak engemet ,
Hogy annyi részre
Osztam szerelmemet:
De mért egyikbe szem ,
Száj másba bájola ,
S egy hűtelen Ha lett,
Más hozzám hajola? —

E g y h e z k ö t é m o s t
S z í v ' s é s z s z e r e l m e m e t ,
S m o s t ú j r a e v v e l
V á d o l n a k e n g e m e t :
D e m é r t , m i t i t t - a m o t t
E l s z ó r v a l e l t e m é n ,
C s o p o r t b a l á t o m a z t
E m é l k a t e r m e t é n ?

KOVACS IAL.

KÖNYÖRGÉS

Isten magas vezére
Arpád' csatáinak ,
Búzd ülj dicső segélyre
Késő utódinak.
Te hívtad őt keresni
Bajtársival hazát,
Kárpátokon vezetted
Szép Hunniába át.

Azóta négy folyó közt,
Innen Kárpátokon,
Vész 's nyugalomban áll—
A vérszerezto hon.
Felette új remények'
Virági fejlődnek,
Dicső napok' korányi
Egén fcltűntcnek.

Ne hagyj sötét napokká
Borulni hajnalát,
Melly századok' homályin
Csak most loboghat át.
Ne nézd szegény apáink
Egy ezredes hunét,
Hogy ők halul íbgának-
Fel, népek istenét.

Nem hűtlenül, de gyarlón
Szegék törvényedet,
Gyarló hunért ne verd-meg
Örökre népedet,
Ne verj, ha vad szokáshói
Vért áldozánk neked.
'S hadak' futó lovával
Tiszteltük ünneped'.

Bár véres ajkkal ittunk
Győzelmi áldomást ,
De nagy nevedre eskve
Küzdök a' hajvivásl.
Durván , de hűn imádtunk ,
Sok népek istenét,
Halmok fokán zajogván
Fogányok' énekét.

Oh áldj , mikent mcgáhlál
Vészinkben ekkorig,
Hírünk. ' *fényes* kelettől
Hordozva nyúgotig.
Polgár erényt lobogtass
A' honfi' kébliben,
Tarlisd-fel magad a' földi
Királyok' képiben.

Támaszd-fel újra a' bont .
Erkölcöt olts belé ,
Hogy közhatás buzogjon
Közérdekek felé.
'S ne lásson olly hazát, mint
Dicső magyar hazánk,
A' messze .elmenő nap ,
'S a nagy kerek világ.

ERDELYI JANOS.

TÖREDÉK GONDOLATOK.

ÍGY MEGHOLT NAPLÓJÁBÓL.

Az élet hosszú a' szerencsétlennek, rövid a' boldognak, játékszín az okosnak, álom a' szerelmesnek, mámor a' könnyelműnek, pusztaság a' szegénynek, örömház a' gazdagnak.

Ki soha nem botlott, jele, hogy bátran lépni nem mert.

A' halál azért olly rettenetes, mert mielőtt bezárná szemünket, létünk' minden feltételeit, irányát, szépeit, lepleden tünteti-fel előttünk, 's a' csalódás' jóltevő kódét eloszlatja.

Ifjaink addig hazafiak, míg a' nagy világba nem lépnek, vagy pénzhez nem jutnak. Ekkor gyengék lesznek, mint az egyszeri ember, ki culturát menvén keresni, az első örömházban felejté, mit akart.

Ki csak a' szépet vadássza, annak haldoklik ereje. Kelletlen a' nap' heve, de érlel.

Hol sokat beszélnek hazafiságról, keveset tesznek érte. Mié nincs az embernek, azt örömet emlegeti.

A szegény különczot gúnyolja a világ 's bolonddá alázza; a gazdagot majmolja, 's bolondságát characternek nevezi.

A magyar igazi rejtvény a történet' könyvében. E nép, mellyben nemzetiség, egyesség, közjóért közös törekvés olly kevés volt mindenhá ; örökké idegen szokásnak rabja, annyi kül és bel veszélyek martaléka, tíz századot kiállt, 's törvényének ezer ágú szövevénye napjainkra áthatott. Ha ezeket az elme fontolgatja, a' népvallás szentelte magyarok' istenét el kell ismernünk.

Az ifjú író számos kötetekről álmodik, 's a' szedő lesz kedvese. Utóbb, t. i. ha nem **rontja** meg az önhittség, félve közelít a sajtóhoz. Nem a' recenziók miatt, hanem előbbi munkái' olvasása támaszt benne kétséget önmaga iránt. 'S ha így, boldog.

Vannak leányok, kikről első szemre nem tudjuk, szépek e vagy rútak.

Az asszony mindig szívet említ 's még is ezt keresi legkevésbbé a' férfiaknál; a' férfi ész, és épen ezt nem keres, sőt a' magát is **legkevésbbé** használja a' szépnem ellenében.

FOGLALAT.

ACZELMEISZETEK.

BAJZA.

HALÁSZLEGÉNY' DALA	lap 125
EMMA	198
A BOJTÁR	215
AZ ELJEGYZETT	318
TÉL ÉS TAVASZ	358
AZ UTAS	318
KIS LEÁNY DALA	381

BÚSTÁVI.

CSAPODÁRSÁG	111
CSÁK.	155
SZERELEM	158
KÍSÉRTET	196
BIZTATÁS	351
A BŰSONGÓHOZ	311

CSABA.

A' KIS LEÁNY' BAJA	123
A' SZÉP HAJADON	218

CSATÓ PÁL.	
BUZIÁSHOZ	lap 192
EMLÉKKÖNYVBE. OLASZBÓL	211
CZLÍCZOR.	
NÉPDALOK I	65
ERDÉLYI JÁNOS.	
A BUJDOSÓ	350
HONVÁGY	359
KÖNYÖRGÉS	381
FÁY ANDRÁS.	
SIÓ. TUNDÉRES REGE	161
GAAL.	
AUSZTAI KALAND	121
A PORTUGALI GRÓF	281
AZ IDEÁL	319
GARAY.	
ESDEKES	116
POSTAS	122
EMLÉKJELE	121
LÁNYKÁM SZEME	159
HARCZBAN HALDOKLÓ MAGYAR	191
KÖLTŐI SZERELME	213
SZERELMI LEVÉL	211
A KEDVESHEZ	219
SZORGALMAS IRÓ	319
SZENT HELY	360

HULLÓ.		
HŰSÉG		lap 352
KOVÁCS PÁL.		
HÚSHAGYÓ KEDD		15
A POLGÁRLEÁNY .		199
VÁD		383
SZÉKÁCS.		
SZLÁV NÉPDAL		151
KOSCIUSKO1 HALMA KRAKKÓBAN	260	
CSESZNEK VÁR		382
TÓTH LŐRINCZ.		
A ' KÖLTŐI ÉJSZAKÁI		118
A ' VÁNDOR		193
VAJDA.		
MÉM KONI SZOBRA		11
VÖRÖSMARTY.		
A RABLÓ		1
A TŰLVILÁGI KÉP		115
A HONTALAN		355
KEMÉNY SIMON I..IV		351
EGY MEGHOLT NAPLÓJÁBÓL.		
TÖREDEK GONDOLATOK		381

BUDÁN
A MAGYAR KIR. EGYETEM BETŰIVEL.